

**Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації**

Харківська академія неперервної освіти

Аналіз успішності підготовки учнів ЗЗСО до участі у всеукраїнських учнівських олімпіадах, конкурсах, турнірах у 2024/2025 навчальному році

**Харків
2025**

Матеріали підготовлені Харківською академією неперервної освіти

За загальною редакцією Л.Д. Покроєвої, ректора Харківської академії неперервної освіти, канд. пед. наук, доцента, заслуженого працівника освіти

Авторський колектив: *Голтяй Т.М., Григорович О.В., Зайцева О.А., Євтушенко С.С., Ігнатович С.Ю., Капустін І.В., Клімова С.В., Мілаш О.О., Моліна О.О., Остапенко А.С., Радченко Ю.В., Саввіч О.М., Синиця Л.А., Ставицький С.Б., Посмітна Ю.А., Федченко С.Г., Яценко Г.О.*

Аналіз успішності підготовки учнів ЗЗСО до участі у всеукраїнських учнівських олімпіадах, конкурсах, турнірах у 2024/2025 навчальному році. – Харківська академія неперервної освіти, 2025. – 228 с.

Інформаційно-методичний збірник містить статистичний та описовий аналіз результатів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, конкурсів, турнірів у 2024/2025 навчальному році, кількісно-якісного складу переможців III етапу олімпіад і вчителів, які підготували переможців інтелектуальних змагань, якості виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад, конкурсів, турнірів.

Крім того, у збірнику вміщені рекомендації фахівцям ТМО педагогічних працівників, керівникам закладів загальної середньої освіти та вчителям щодо підвищення ефективності роботи з обдарованими учнями.

Посібник призначений для керівників ТМО учителів-предметників, директорів, заступників директорів із навчально-виховної роботи закладів загальної середньої освіти, учителів-предметників.

© Харківська академія неперервної освіти

Зміст

1. Аналіз проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у Харківській області у 2024/2025 навчальному році	4
1.1 Українська мова та література	28
1.2 Іноземні мови (англійська, німецька, французька, іспанська, іврит та єврейська література)	48
1.3 Географія	62
1.4 Економіка	74
1.5 Біологія	80
1.6 Екологія	90
1.7 Математика	94
1.8 Хімія	104
1.9 Фізика	113
1.10 Астрономія	130
1.11 Історія	139
1.12 Правознавство	148
1.13 Інформатика	157
1.14 Інформаційні технології	165
1.15 Трудове навчання (технології)	172
2. Аналіз проведення Всеукраїнських учнівських конкурсів і турнірів у Харківській області у 2024/2025 навчальному році	181
2.1 Обласний фестиваль ораторського мистецтва	182
2.2 XXIV Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика	188
2.3 XIV Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка	199
2.4. XXIII Всеукраїнський конкурс учнівської творчості	211
2.5 Результати участі учнів закладів загальної середньої освіти Харківської області у Всеукраїнських учнівських турнірах та міжнародних олімпіадах у 2024/2025 навчальному році	221

1. Аналіз проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у Харківській області у 2024/2025 навчальному році

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Центру методичної та аналітичної роботи (далі – Центр) КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» є координація та методичний супровід проведення районного етапу, організаційно-методичний супровід проведення обласного етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад, відбірково-тренувальних зборів для підготовки до участі у фінальному етапі олімпіадних змагань на всеукраїнському рівні, а також координація участі харківських команд у IV (всеукраїнському) етапі олімпіад.

У 2024/2025 навчальному році методисти Центру продовжили реалізацію організаційно-методичного проєкту «Підвищення якості підготовки учнів Харківської області до Всеукраїнських учнівських олімпіад і турнірів» відповідно до таких нормативно-правових документів:

- Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/20056 (із змінами);
- наказу Міністерства освіти і науки України від 30.09.2024 № 1391 «Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів і турнірів у 2024/2025 навчальному році»;
- наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної (військової) адміністрації від 16.01.2025 № 02 «Про проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у Харківській області у 2024/2025 навчальному році»;
- наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної (військової) адміністрації від 23.04.2025 № 33 «Про результати проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 28.02.2025 № 387 «Про проведення IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році»;
- наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної (військової) адміністрації від 14.03.2025 № 24 «Про організацію участі команд Харківської області у IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році».

Олімпіади проведено відповідно до чинної нормативно-правової бази за графіком:

- I етап – жовтень – листопад 2024 року;
- II етап – з 12 листопада по 10 грудня 2024 року;
- III етап – з 20 січня по 12 лютого 2025 року.

Організаційно-методичний супровід II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

З урахуванням Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX (зі змінами), **КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»**, відповідно до п. 5., п. п 1 наказу Міністерства освіти і науки України від 30.09.2024 № 1391 «Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів і турнірів у 2024/2025 навчальному році» у дистанційній формі здійснено організаційно-методичний супровід **II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році**, що відбувся в листопаді – грудні 2024 року, для чого було **вжито комплекс таких заходів** :

- розроблено методичні рекомендації, інструктивні матеріали, графік проведення II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад у 2024/2025 н. р.;
- підготовлено олімпіадні завдання з 19 навчальних предметів;
- проведено інструктивно-методичну нараду «Особливості проведення II (районного) та III (обласного) етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н.р.» для відповідальних осіб у районах м. Харкова й області (07.11.2024), у якій взяли участь **60** осіб;
- здійснено організаційно-методичний супровід проведення II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад у районах і територіальних громадах області відповідно до орієнтовного графіка (листопад – грудень 2024 року);
- проведено на партнерських засадах на базі КЗ «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради II етап Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів для учнів закладів освіти обласного підпорядкування (листопад – грудень 2024 року);
- висвітлено перебіг II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н.р. з кожного навчального предмета на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;
- узагальнено й оброблено звіти про проведення II етапу, подані від районних оргкомітетів до оргкомітету III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н. р.

Усього в інтелектуальних змаганнях II етапу олімпіад у 2024-2025 навчальному році взяли участь 17 904 здобувачі освіти закладів загальної середньої освіти Харківщини (у 2023-2024 н. р. – 17 190 учнів, у 2022-2023 н.р. – 12 718), що більше, ніж у минулому році, на 4,15 % (рис.1).

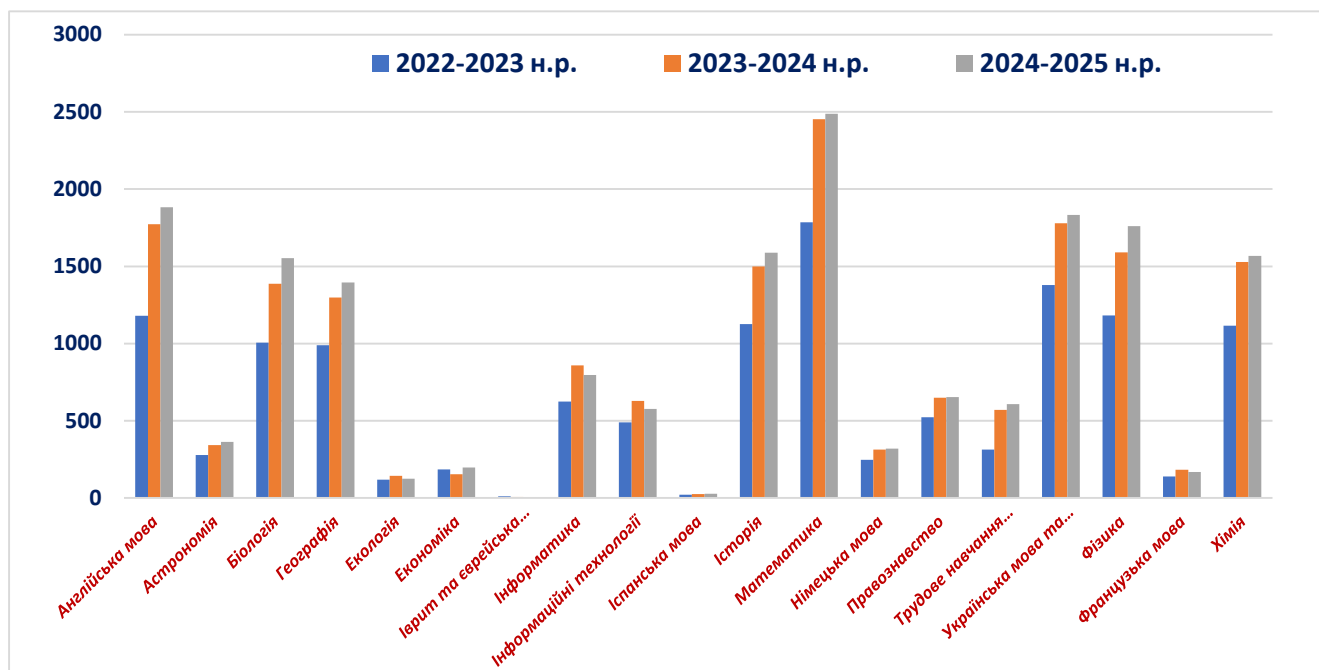

Рис.1. Порівняльний аналіз кількості учасників II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2022 – 2025 н. р. в Харківській області

Організаційно-методичний супровід III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

Відповідно до зазначених вище нормативно-правових документів у **період із 20 січня до 12 лютого 2025 року** в дистанційній формі (онлайн), з дотриманням законодавства України в частині забезпечення заходів безпеки, пов'язаних із запровадженням правового режиму воєнного стану в Україні, у складних умовах воєнного часу в Харківській області проведено III етап Всеукраїнських учнівських олімпіад із 19-ти навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році. Методистами Центру методичної та аналітичної роботи спільно з фахівцями Центру медіа та інформаційних технологій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» здійснено організаційно-методичний супровід проведення III етапу олімпіад, а саме:

- узагальнено й оброблено заявки, подані від районних оргкомітетів до оргкомітету III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році;
- здійснено організаційну роботу з визначення складу оргкомітетів, журі, предметно-методичних комісій зі складання олімпіадних завдань (грудень 2024 року – січень 2025 року);

- розроблено графік проведення олімпіад у дистанційній формі, інструкції для учнів щодо участі в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад по кожному з 19 навчальних предметів;
- проведено інтернет-семінар за темою «Організаційно-методичний супровід проведення III (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році» для відповідальних осіб у районах м. Харкова та Харківської області (10.01.2025), у якому взяли участь **78** осіб;
- висвітлено перебіг III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н. р. з кожного навчального предмета на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;
- оформлено документи й матеріали за результатами проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н. р. (попередні та остаточні протоколи результатів олімпіад, процедури апеляції, протоколи спільного засідання оргкомітетів і журі щодо визначення переможців олімпіад, складу учасників відбірково-тренувальних зборів, остаточного складу команд для участі в IV етапі олімпіад);
- проведено відбірково-тренувальні збори з **13** навчальних предметів у 2024/2025 н. р. (лютий – березень 2025 року, **278** онлайн-занять, **298** учасників) із метою якісної підготовки учнів закладів ЗСО Харківської області до участі в IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад;
- підготовлено проєкт наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної (військової) адміністрації про відзначення дипломами учнів, які посіли I-III призові місця за результатами проведення III етапу; оформлено електронні дипломи.

Усього в **III етапі олімпіад** у 2024-2025 н. р. взяли участь **2122** учні закладів загальної середньої освіти Харківської області та м. Харкова, із них переможцями стали **1066** учнів (у 2023-2024 н. р. – **1928** учнів ЗСО області, з них **970** переможців, у 2022/2023 н. р. відповідно **1553** учасники та **780** переможців):

- з 6-ти районів Харківської області: Богодухівського – **89** осіб (72, 52), Ізюмського – **181** (133, 41), Берестинського – **86** (79, 61), уперше за роки війни з Куп'янського району – **31** особа, Чугуївського – **123** учні (110, 58), Харківського – **84** здобувачі освіти (76, 56), усього – **594** (471, 268) учні;
- від м. Харкова – **1136** (1134, 900) учнів і закладів освіти міського підпорядкування – **131** (133, 160);
- від закладів освіти обласного підпорядкування – **84** (34, 51);
- від КЗ «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради – **102** (122, 76);
- від Приватного закладу освіти Харківського ліцею «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області – **75** учнів (73, 63).

На жаль, не взяли участі в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н. р. заклади загальної середньої освіти Лозівського району.

Наймасовішими з олімпіад III етапу 2024/2025 н. р. (2023/2024 та 2022/2023 н. р. відповідно) в Харківській області стали олімпіади з:

- математики – **236** (256, 202) учасників;
- англійської мови – **200** (177, 86);
- фізики – **187** (153, 129);
- історії – **186** (175, 129);
- інформатики – **182** (151, 143);
- географії – **166** (151, 96);
- української мови та літератури – **165** (140, 108);
- біології – **157** (146, 117).

Найменше учнів узяли участь в олімпіадах з екології – 23 (27, 28), іврит та єврейської літератури – 4 (6, 8), іспанської мови – 12 (11, 7) (рис.2).

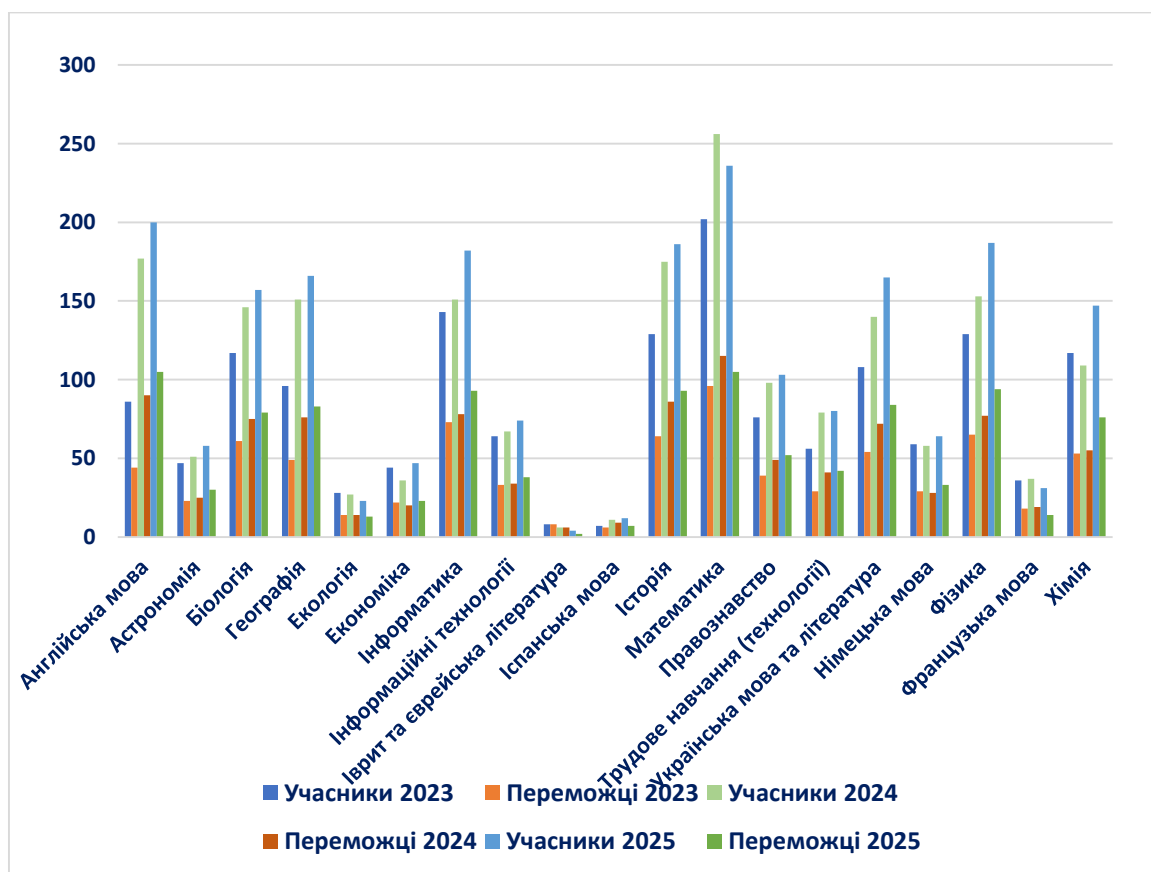

Рис.2. Порівняльний аналіз кількості учасників III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад у 2022/2023, 2023/2024 та 2024/2025 навчальних роках (за навчальними предметами)

Усього відповідно до спільних рішень оргкомітетів і журі III етапу олімпіад, відображених у протоколах, **визначено 1066 учнів-переможців, яких відзначено дипломами I, II, III ступенів, це 50,21 % від загальної кількості учасників III етапу (таблиця 1).**

**Зведена таблиця результатів по олімпіадах на III (обласному) етапі
(за навчальними предметами)**

№ з/п	Навчальний предмет	Усього кількість учасників	Кількість переможців			Усього переможців	З яких ТГ, закладів освіти Харківської області
			I	II	III		
1	Англійська мова	200	14	37	54	105	Золочівська СТГ(2), Балаклійська МТГ(2), Богодухівська МТГ(1), Безлюдівська СТГ(1), Барвінківська МТГ (1), Донецька СТГ(2), Куп'янська МТГ (3), Валківська МТГ (2), Зміївська МТГ (2), Новопокровська СТГ (1), Люботинська МТГ(3), ХНЛ «Обдарованість» (4), заклади обл. та держ. підпорядкування (3), Харківська МТГ (78)
2	Астрономія	58	9	8	13	30	Балаклійська МТГ(2), Берестинська МТГ (1), Кегичівська СТГ(1), Безлюдівська СТГ(1), Дергачівська МТГ (1), Слобожанська СТГ (1), Циркунівська СТГ (1), Чугуївська МТГ (1), Харківська МТГ (21)
3	Біологія	157	18	29	32	79	Балаклійська МТГ(1), Зміївська МТГ (2), Богодухівська МТГ(2), Золочівська СТГ(2), Барвінківська МТГ (1), Зачепилівська СТГ (1), Наталинська СТГ (2), Сахновщинська СТГ (1), Безлюдівська СТГ(2), Дергачівська МТГ (1), Люботинська МТГ(1), Слобожанська СТГ (1), Чугуївська МТГ (1), ХНЛ «Обдарованість» (2), заклади обл. та держ. підпорядкування (7), Харківська МТГ (52)
4	Географія	166	16	30	37	83	Безлюдівська СТГ(1), Савинська СТГ (1),

							Золочівська СТГ(2), Балаклійська МТГ(1), Богодухівська МТГ(1), Барвінківська МТГ (1), Ізюмська МТГ(1), Зачепилівська СТГ (2), Куп'янська МТГ (1), Курилівська СТГ (1), Валківська МТГ (3), Дергачівська МТГ (1), Пісочинська СТГ (1), Малинівська СТГ (1), Новопокровська СТГ (1), Слобожанська СТГ (1), заклади обл. та держ. підпорядкування (7), ХНЛ «Обдарованість» (3), Харківська МТГ (53)
5	Екологія	23	3	5	5	13	Зачепилівська СТГ (1), Наталинська СТГ (1), Донецька СТГ (1) Харківська МТГ (10)
6	Економіка	47	4	10	9	23	Балаклійська МТГ(2), Золочівська СТГ(1), Циркунівська СТГ(1), Слобожанська СТГ (1), Харківська МТГ (18)
7	Іспанська мова	12	4	2	1	7	Харківська МТГ (7)
8	Історія	186	19	35	39	93	Берестинська МТГ (1), Барвінківська МТГ (3), Сахновщинська СТГ (3), Куньєвська СТГ (1), Люботинська МТГ(1), Наталинська СТГ (4), Новопокровська СТГ (1), Зміївська МТГ (4), Слобожанська СТГ (1), Солоницівська СТГ (1), Липецька СТГ (1), Ізюмська МТГ (1), заклади обл. та держ. підпорядкування (4), ХНЛ «Обдарованість» (2), Харківська МТГ (65)
9	Інформатика	182	15	31	47	93	Ізюмська МТГ(1), Височанська СТГ(1), Зміївська МТГ (1), Південна МТГ (1) ХНЛ «Обдарованість» (7), ХПЗОХЛ «АШБ» (29), Харківська МТГ (53)

10	Інформаційні технології	74	6	11	21	38	Сахновщинська СТГ (1), Безлюдівська СТГ(1), Зміївська МТГ (2), Новопокровська СТГ (1), Чугуївська МТГ (2), ХНЛ «Обдарованість» (3), заклади обл. та держ. підпорядкування (1), Харківська МТГ (27),
11	Математика	236	19	35	51	105	Валківська МТГ (1), Барвінківська МТГ (1), Донецька СТГ (1) Височанська СТГ(1), Дергачівська МТГ (1), Люботинська МТГ(1), Солоницівська СТГ (1), Сахновщинська СТГ (1), Слобожанська СТГ (2), ХПЗОХЛ «АШБ» (33), ХНЛ «Обдарованість» (4), Харківська МТГ (58)
12	Мова іврит та єврейська література	4	1	1	-	2	Харківська МТГ (2)
13	Німецька мова	64	8	11	14	33	Харківська МТГ (33)
14	Правознавство	103	10	14	28	52	Безлюдівська СТГ(2), Сахновщинська СТГ (3), Валківська МТГ (1), Донецька СТГ (1), Нововодолазька СТГ(1), Савинська СТГ (1), Слобожанська СТГ (2), Зміївська МТГ (4), Берестинська МТГ (1), Наталинська СТГ (1), заклади обл. та держ. підпорядкування (2), Харківська МТГ (33)
15	Українська мова та література	165	18	24	42	84	Берестинська МТГ (3), Балаклійська МТГ(3), Барвінківська МТГ (1), Донецька СТГ (2), Ізюмська МТГ(2), Сахновщинська СТГ (2), Зміївська МТГ (1), Золочівська СТГ(2), Богодухівська МТГ (3), Валківська МТГ (2), Дергачівська МТГ (1), Люботинська МТГ(2), Пісочинська СТГ (1), Малинівська СТГ (1),

							Печенізька СТГ (1), Слобожанська СТГ (1), ХНЛ «Обдарованість» (2), заклади обл. та держ. підпорядкування (3), Харківська МТГ (51)
16	Трудове навчання (технології)	80	3	11	28	42	Валківська МТГ (2), Балаклійська МТГ(1), Ізюмська МТГ(1), Савинська СТГ (1), Берестинська МТГ (1), Наталинська СТГ (5), Височанська СТГ(1), Нововодолазька СТГ(1), Слобожанська СТГ (1), Зміївська МТГ (2), Харківська МТГ (26)
17	Фізика	187	15	31	48	94	Золочівська СТГ(1), Балаклійська МТГ(2), Донецька СТГ (1), Куньєвська СТГ (1), Кегичівська СТГ (1), Сахновщинська СТГ (1), Слобожанська СТГ (2), Дергачівська МТГ (1), Малоданилівська СТГ(1), Зміївська МТГ (4), ХНЛ «Обдарованість» (5), Харківська МТГ (74)
18	Французька мова	31	5	5	4	14	Солоницівська СТГ (2), Харківська МТГ (12)
19	Хімія	147	10	21	45	76	Берестинська МТГ (1), Донецька СТГ (1), Ізюмська МТГ (1), Сахновщинська СТГ (1), Петропавлівська СТГ (1), Люботинська МТГ(1), Дергачівська МТГ (2), Зміївська МТГ (4), Слобожанська СТГ (1), Валківська МТГ (1), ХНЛ «Обдарованість» (2), заклади обл. та держ. підпорядкування (3), Харківська МТГ (57)
Усього		2122	197	351	518	1066	210 – ТГ Харківської області, 30 – ЗЗСО обл. та держ. підпорядкування, 34 – ХНЛ «Обдарованість» 62 – ХПЗОХЛ «АШБ» 730 – Харківська МТГ

На рис. 3 наведено розподіл призових місць III етапу учнівських олімпіад у Харківській області у 2024/2025 навчальному році.

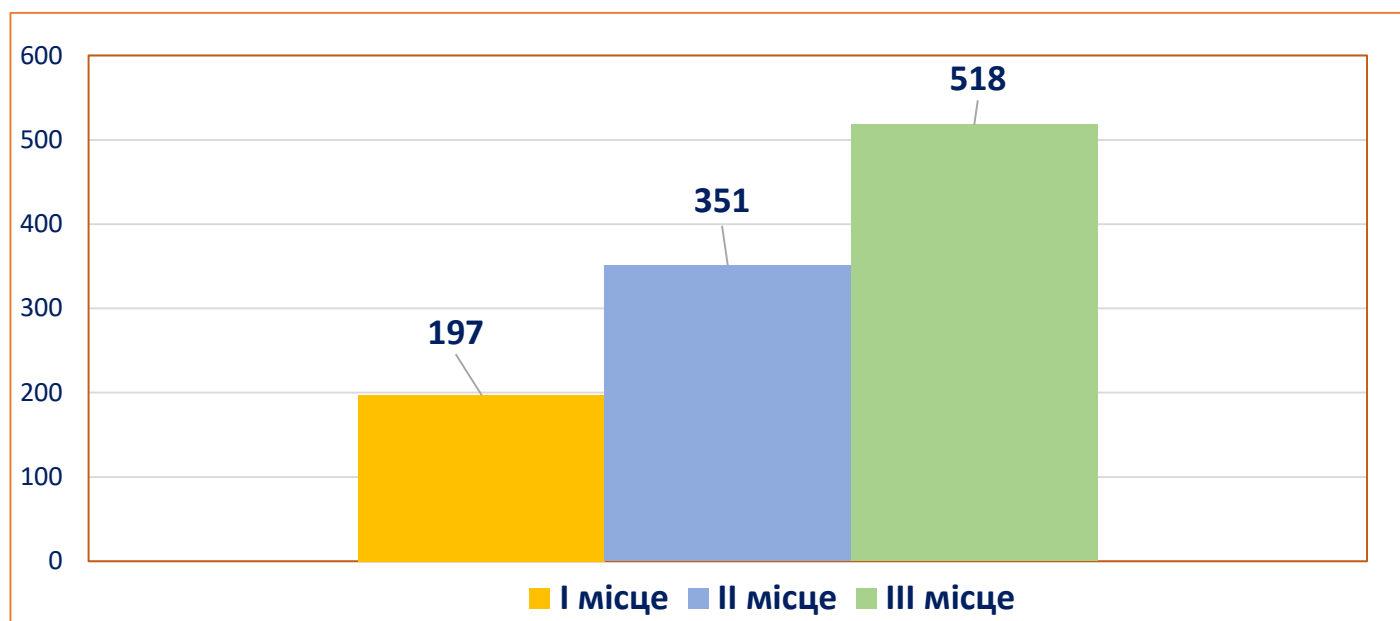

Рис.3. Розподіл призових місць III етапу учнівських олімпіад у Харківській області у 2024/2025 навчальному році

Серед переможців III (обласного) етапу олімпіад **найбільшу кількість дипломів I-III ступенів (730)** отримали учні ЗЗСО м. Харкова (677 – у 2023/2024 н. р., 656 – у 2022/2023 н. р.).

Також переможцями стали **210** учнів **35** територіальних громад Харківської області (у минулому 2024 році – 148 учнів із 26 ТГ, у 2023 році – 74 здобувачі освіти з 16 ТГ відповідно). Найбільш результативними виявили себе учні таких територіальних громад: Зміївської МТГ – 24 (18) переможці, Балаклійської МТГ – 13, Слобожанської СТГ – 14 (12, 9 відповідно) переможців, Наталинської та Сахновщинської СТГ – по 13 учнів (по 5 учнів відповідно), Валківської МТГ – 12 (12) учнів (рис. 4).

Найбільшу кількість переможців III етапу олімпіад від закладів освіти міста Харків підготували:

- Приватний заклад освіти Харківський ліцей «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області – **66**;
- Комунальний заклад «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради» – **51**;
- Комунальний заклад «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» – **43**;
- Комунальний заклад «Харківський ліцей № 47 Харківської міської ради» – **38**;

- Комунальний заклад «Харківський ліцей № 161 «Імпульс» Харківської міської ради» та Комунальний заклад «Харківський ліцей № 46 Харківської міської ради» – по **24**.

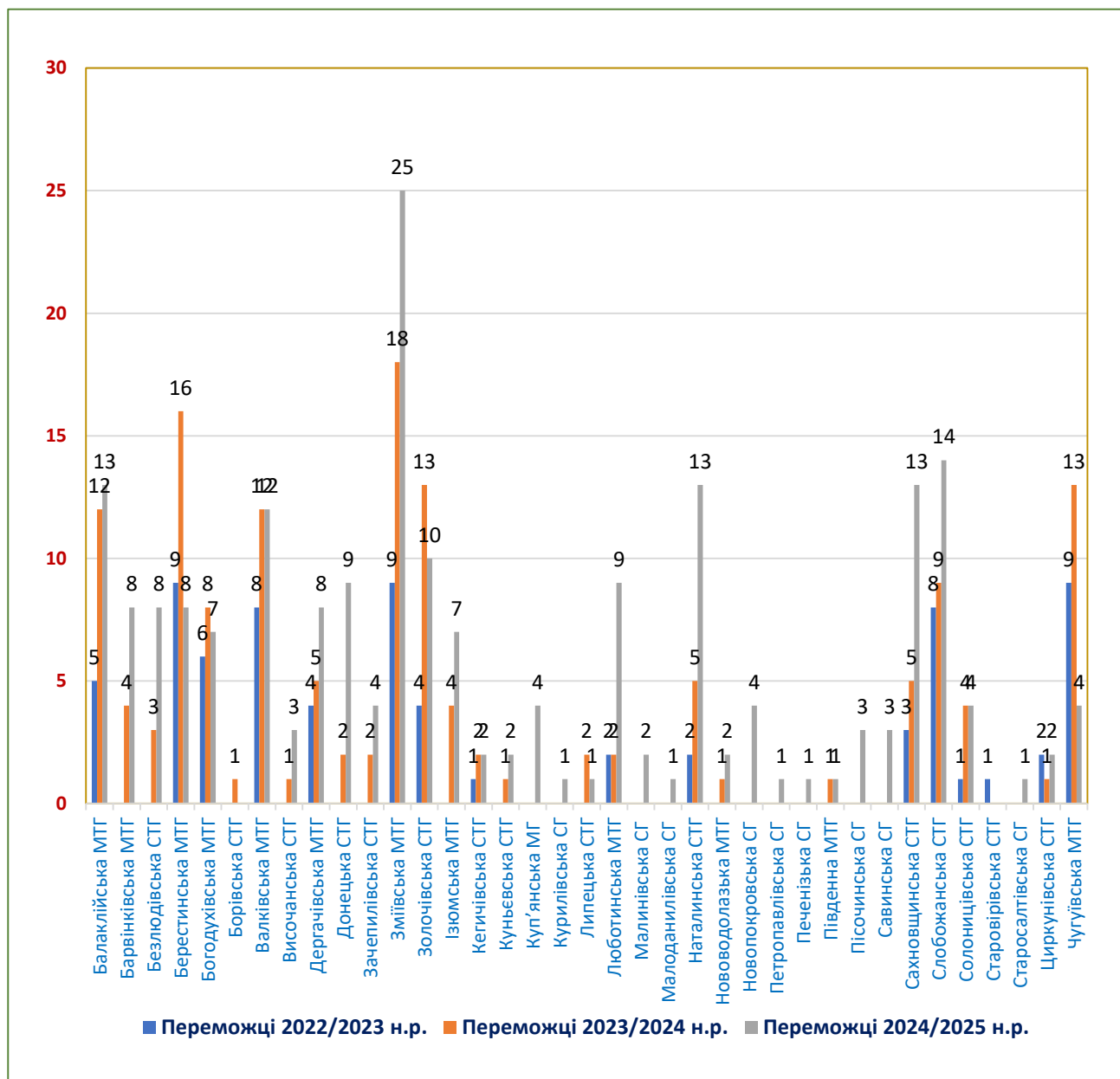

Рис. 4. Порівняльна кількість переможців III етапу олімпіад від територіальних громад Харківської області у 2022/2023, 2023/2024 та 2024/2025 навчальних роках

Серед закладів освіти територіальних громад Харківської області найбільшу кількість переможців III етапу олімпіад підготували педагоги таких закладів загальної середньої освіти (рис. 4):

- Валківського ліцею імені Олександра Масельського Валківської міської ради Богодухівського району Харківської області – 12 учнів;
- Комунального закладу «Сахновщинський ліцей № 1» Сахновщинської селищної ради Берестинського району Харківської області – 10 учнів;

- Комунального закладу «Зміївський ліцей № 2» Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області – 8 учнів;
- Комунального закладу «Зміївський ліцей № 1» Зміївської міської ради Чугуївського району Харківської області – 7 учнів;
- Комунального закладу «Сахновщинський ліцей № 2» Сахновщинської селищної ради Берестинського району Харківської області – 6 учнів;
- Комунального закладу «Слобожанський ліцей № 1» Слобожанської селищної ради Чугуївського району Харківської області – 6 учнів;
- Комунального закладу «Слобожанський ліцей № 2» Слобожанської селищної ради Чугуївського району Харківської області – 5 учнів;
- Донецького ліцею № 1 Донецької селищної ради Ізюмського району Харківської області – 5 учнів;
- Комунального закладу «Дергачівський ліцей № 3» Дергачівської міської ради – 5 учнів;
- Люботинської гімназії № 1 Люботинської міської ради Харківської області – 4 учні.

Участь учнів від ЗЗСО обласного підпорядкування Харківської обласної ради в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році

Усього 77 учнів ЗЗСО обласного та державного підпорядкування (минулого року – 70) взяли участь у III етапі олімпіад із 12-ти навчальних предметів (рис.5).

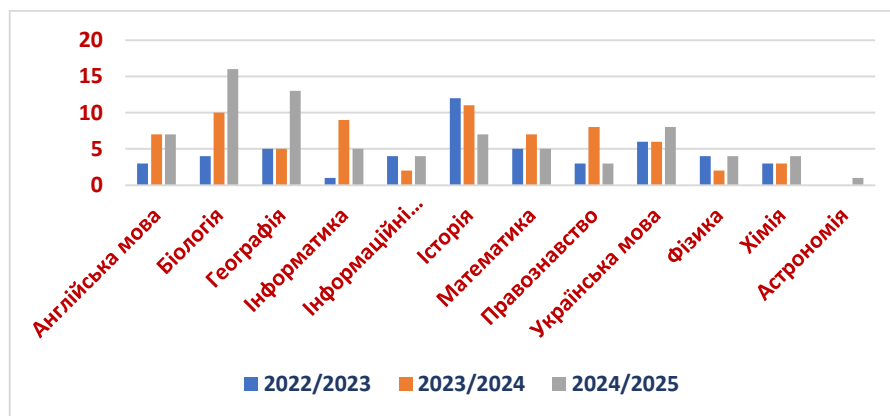

Рис. 5. Порівняльний кількісний аналіз складу учасників від ЗЗСО обласного підпорядкування в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2022/2023, 2023/2024 та 2024/2025 навчальних роках

Результатів досягли 32 (28) учні з 10-ти закладів освіти (таблиця 2), з яких найбільша кількість переможців із:

- Комунального закладу «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Рятувальник"» Харківської обласної ради – 9,

- Комунального закладу «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Правоохоронець"» Харківської обласної ради – 6,
- Комунального закладу «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради – 4,
- Державного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський» – 4.

Таблиця 2

Результативність участі учнів ЗЗСО обласного та державного підпорядкування в III етапі олімпіад (2024/2025 н. р.)

Навчальний предмет	Кількість учасників усього	Кількість переможців	Назва ЗЗСО обласного та державного підпорядкування
Англійська мова	7	1 – II м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Рятувальник"»
		1 – II м.	Комунальний заклад «Харківська санаторна школа № 1» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради
Астрономія	1	-	
Біологія	16	1 – I м.	Комунальний заклад «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради
		5 – III м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Рятувальник"» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Люботинський мистецький ліцей "Дивосвіт"» Харківської обласної ради
Географія	15	2 – II м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Правоохоронець"» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»
		1 – III м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Рятувальник"» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Люботинський мистецький ліцей "Дивосвіт"» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Патріот"» Харківської обласної ради

Інформатика	5	-	
Інформаційні технології	4	1 – III м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Рятувальник"» Харківської обласної ради
Історія	8	1 – II м.	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»
		1 – III м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Правоохоронець"» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Рятувальник"» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради
Математика	5	-	
Правознавство	7	1 – II м. 1 – III м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Правоохоронець"» Харківської обласної ради
Українська мова та література	8	1 – I м.	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»
		1 – III м.	Комунальний заклад «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Патріот" Харківської обласної ради»
		1 – III м.	Комунальний заклад «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради
Фізика	4	-	
Хімія	4	1 – III м.	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»
		1 – III м.	Комунальний заклад «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради
		1 – III м.	Комунальний заклад «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Правоохоронець"» Харківської обласної ради
Усього	84	30	

Окремо відзначимо активну й результативну участь у III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н. р. здобувачів освіти **Комунального закладу «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради, 102 учні** (у минулих роках 116, 76 відповідно) якого взяли участь в олімпіадах **із 12-ти навчальних предметів.**

Найбільше учнів Комунального закладу «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради долучилися до участі в олімпіадах із географії та фізики (по 14), інформатики (13), математики й української мови та літератури (по 12), англійської мови (9).

34 учні закладу (33,3% від загальної кількості) стали переможцями III етапу олімпіад (табл. 3).

Найбільшу кількість призових місць здобули учні КЗ «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» на олімпіадах з інформатики (7), фізики (5), математики та англійської мови (по 4), інформаційних технологій (3).

Таблиця 3

Результати учнів КЗ «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради в III етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н. р.

Навчальний предмет	Кількість учасників	Кількість переможців
Англійська мова	9	1- II м., 3 - III м.
Астрономія	7	-
Біологія	6	2-III м.
Географія	14	2 - II м., 1 – III м.
Інформатика	13	4-II м., 3-III м.
Історія	7	1 - II м., 1-III м.
Інформаційні технології	5	2-II м., 1-III м.
Математика	12	4 – III м.
Правознавство	-	-
Українська мова та література	12	1-I м., 1-II м.
Фізика	14	2-II м., 3 - III м.
Хімія	3	1-I м., 1-III м.
Усього	102 (116)	34 (52) – 33,3% (44, 8 %) від загальної кількості учасників олімпіад

Партнерство із закладами вищої та позашкільної освіти в організації та проведенні учнівських олімпіад

Протягом багатьох років систематично в організації та проведенні III (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів разом із КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» беруть участь заклади вищої освіти м. Харкова та заклади позашкільної освіти.

Уже третій рік поспіль така плідна співпраця сприяла ефективній та чіткій організації олімпіад у дистанційній формі в складних умовах воєнного стану із забезпеченням безпекових і якісних технічних умов учасникам олімпіад.

У вишах було створено організаційні комітети й фахові журі кожної олімпіади, які очолили провідні науковці та науково-педагогічні працівники, а останні були залучені також до проведення відбірково-тренувальних онлайн-зборів для відбору учнів-переможців до участі в IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад (табл. 4).

Таблиця 4

**Заклади вищої освіти – партнери в організації та проведенні
III етапу й підготовки до IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із
навчальних предметів у 2023/2024 навчальному році**

Навчальний предмет	Назва ЗВО	ПІБ голови оргкомітету
Астрономія, географія, економіка, історія, математика, фізика, хімія	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	Бабічев Анатолій Валерійович , проректор з науково-педагогічної роботи, кандидат наук з державного управління
Українська мова та література, англійська, німецька, французька та іспанська мови	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	Голобородько Костянтин Юрійович , декан українського мовно-літературного факультету імені Г. Квітки-Основ'яненка, доктор філологічних наук, професор; Борисов Володимир Андрійович , проректор з навчально-наукової роботи, кандидат філологічних наук, доцент; Корнільєва Лілія Миколаївна , в.о. декана факультету іноземної філології, доктор філологічних наук, професор
Інформаційні технології	Харківський національний університет радіоелектроніки	Єрохін Андрій Леонідович , декан факультету комп'ютерних наук, доктор технічних наук, професор
Екологія	Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова	Малиніна Тетяна Василівна , проректор з науково-педагогічної роботи, соціального розвитку та молодіжної політики, доктор філософії
Інформатика	Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця	Серпухов Максим Юрійович , проректор з науково-педагогічної роботи і стратегічного розвитку, кандидат економічних наук
Біологія	Національний фармацевтичний університет	Набока Ольга Іванівна , декан факультету медико-фармацевтичних технологій, доктор біологічних наук, професор

Правознавство	Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого	Барабаш Юрій Григорович , проректор з науково-педагогічної роботи та стратегічного розвитку, професор, доктор юридичних наук
---------------	---	---

Також до роботи у складі журі олімпіад активно долучилися науково-педагогічні працівники інших закладів вищої та позашкільної освіти, науково-дослідних установ Харківської області, а саме:

- Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»,
- Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова Національної академії наук України,
- Державної наукової установи «Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» Національної академії наук України,
- Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»,
- Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна Національної академії наук України,
- Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»,
- Харківського національного університету внутрішніх справ,
- Комунального закладу «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»,
- Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів»,
- Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості»,
- Комунального закладу «Центр дитячої та юнацької творчості № 4 Харківської міської ради».

Таким чином, третій рік поспіль, попри надскладні умови правового режиму воєнного стану в Україні, небезпеки, пов'язаної з постійними обстрілами Харківської області, завдяки спільним зусиллям партнерів було створено необхідні й безпечні умови та проведено III (обласний) етап олімпіад із 19 навчальних предметів у Харківській області з дотриманням норм Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін і конкурси фахової майстерності та інших нормативно-правових документів.

З метою забезпечення дотримання учасниками олімпіади академічної доброчесності та самостійності виконання завдань особлива увага й у цьому році була приділена вдосконаленню організації прокторингу. В умовах дистанційного формату проведення олімпіадних змагань складність прокторингу полягала в якісній організації технічного та технологічного його забезпечення. Отриманий

практичний досвід буде врахований та вдосконалений під час проведення олімпіад у наступних роках.

За результатами III етапу олімпіад підготовлено дипломи в електронному форматі учням, які посіли I-III місця, та розміщено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Аналізуючи участь здобувачів освіти в олімпіадах у 2022-2023, 2023-2024, 2024-2025 навчальних роках, можна констатувати, що результатом плідної роботи педагогів Харківської області з обдарованими учнями в складних умовах воєнного часу протягом цього періоду спостерігається систематичне збільшення кількості учасників і особистих досягнень учнів в обласних етапах учнівських олімпіад, що були організовані три роки поспіль у дистанційній формі.

Усього протягом трьох останніх років учасниками предметних олімпіад обласного етапу стали **5 тисяч 604 учні**, з них **2 тисячі 816 переможців** (рис.2). Причому кожного року кількість учасників і переможців обласних учнівських олімпіад і конкурсів збільшується, що підтверджує стійку зацікавленість учнів демонструвати свій інтелектуальний та творчий потенціал і готовність учителів підтримати й розвинути творчі та інтелектуальні здібності здобувачів освіти на шляху пізнання.

Усі учні-учасники із ЗЗСО Харківської області, м. Харкова та закладів обласного підпорядкування, які попри складні умови сьогодення змагалися в III етапі олімпіадного марафону в дистанційній формі, виявили наполегливість, відповідальність і стійкість, продемонстрували успішні результати. А їх педагоги-наставники підтвердили свій високий рівень професіоналізму.

Також необхідно зазначити, що педагогічні працівники, адміністрації ЗЗСО м. Харкова й Харківської області протягом олімпіадних змагань відповідально та якісно провели організаційну роботу щодо створення безпечних умов і надання необхідних технічних можливостей учням для їх участі в II і III етапах Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році.

Сьогодні, уже четвертий рік в умовах захисту України від російських окупантів, учителі шкіл Харківщини впевнено й мужньо продовжують тримати освітянський фронт, удосконалюють рівень своєї професійної компетентності, створюють оптимальні умови для самореалізації та творчого розвитку учнів: у нетипових і складних навчальних ситуаціях формують і розвивають у них уміння та навички застосовувати набуті знання на практиці; виявляють, розвивають і готують обдаровану молодь до участі в олімпіадах усіх рівнів.

Організаційний супровід підготовки до IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів

У березні – квітні 2025 року КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» здійснювалася систематична підготовка харківських учнівських команд до участі в IV (фінальному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 н. р.

В 11 олімпіадах IV етапу, які проводились очно в м. Києві та в західних областях України, узяли участь 11 команд від Харківської області, усього 75 (84) учасників. Відповідно до остаточних протоколів, наданих оргкомітетами IV етапу олімпіад і оприлюднених на сайті Національного центру «Мала академія наук України», нагороджені дипломами I-III ступенів 44 учні – 58,8% від загальної кількості учасників (у минулому році 50 – 59,5%) учнів м. Харкова та Харківської області (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз участі команд Харківської області в IV етапі Всеукраїнських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році

№ з/п	Навчальний предмет	Кількість учасників	Дипломи переможців			Дипломи учасників
			I	II	III	
1	Українська мова та література (очно)	7	-	2	1	4
				1-ПЛ «НУА» 1 - ХЛ № 173	1 - ХЛ № 169	1 – ХЛ № 16 1 - ХЛ № 156 1 – ХЛ № 46 1 – ХЛ № 157
2	Математика (очно)	14	2	9	2	1
			2-ПЗО ХЛ «АШБ»	7-ПЗО ХЛ «АШБ» 1-ХФМЛ № 27 1-ХАЛ № 45	2- ПЗО ХЛ «АШБ»	1-ПЗО ХЛ АШБ»
3	Фізика (очно)	8	-	1	5	2
				1 – ХЛ №105	3 – ХЛ № 161 «Імпульс» 1 – ХЛ № 1 1 – ХАЛ № 45	1 – ХЛ №161 «Імпульс» 1 – ХФМЛ № 27
4	Інформатика (очно)	9	3	2	2	2
			1 – ХЛ № 118 2- ПЗО ХЛ «АШБ»	2 – ХАЛ № 45	2- ПЗО ХЛ «АШБ»	1 – ХАЛ № 45 1-ХНЛ «Обдарованість»
5	Астрономія (очно)	4	-	-	-	4
						1 – ХЛ № 119 2 – ХФМЛ № 27 1- Берестинський ліцей № 2

6	Історія (очно)	4	-	1	-	3
				1- Бере стинський ліцей № 4		1– ХЛ №162 1 – ХЛ № 132 1-Зміївський ліцей № 1
7	Правознавство (очно)	4	-	2	-	2
				1 – ХЛ № 46 1 – ХЛ № 47		1 – Безлюдівськи й юридичний ліцей, 1 -ХПЛ «Харківський колегіум»
8	Хімія (очно)	9	2	1	1	5
			1 - ХЛ № 173 1-ПЗО ХЛ «АШБ»	1 – ХФМЛ № 27	1 – ХЛ № 161 «Імпульс»	1 – ХЛ №161 «Імпульс», 1 – ХЛ № 113 1 – ХЛ № 89 1 – ХЛ № 162 1-ХНЛ «Обдарова ність»
9	Біологія (очно)	6	-	1	3	2
				1- Зміївський ліцей № 2	1 – ХЛ № 46 1 – ХЛ № 107 1 -ХЛ № 119	1-ХЛ № 55 1 – ХЛ № 116
10	Географія (очно)	7	-	-	2	5
					1-ХЛ № 116 1 – ХЛ № 107	1 – ХЛ № 162 1 – ХЛ № 128 1 – ХЛ № 54 1 – ХЛ № 150 1 – Васищевськи й ліцей
11	Інформаційні технології (очно)	3	-	1	1	1
				1 – ХЛ № 72	1 – ХЛ № 10	1 – ХЛ № 10
Усього		75	7	20	17	31

Співвідношення дипломів учасників і дипломів переможців до загальної кількості учасників IV етапу олімпіад:

- **2023 рік** (дистанційна форма), 93 учасники, 65 переможців: I місце – 8 (8,6%); II місце – 22 (23,6%); III місце – 35 (37,6%); учасники – 28 (30,1%);

- **2024 рік** (очна та дистанційна форма), 84 учасники, 50 переможців: I місце – 8 (9,5%); II місце – 21 (25%); III місце – 21 (25%) ; учасники – 34 (40,5%);
- **2025 рік** (очна форма), 75 учасників, 44 переможці: I місце – 7 (9,3 %); II місце – 20 (26,6 %); III місце – 17 (22,6 %); учасники – 31 (41,3%).

Ураховуючи, що майже половина учнів (членів команд) знаходилися в різних регіонах України та поза її межами, методистами КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» було проведено якісну організаційну роботу: розроблено проєкт наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації від 14.03.2025 № 24 «Про організацію участі команд Харківської області у IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році», оформлено та відправлено до Центрального оргкомітету НЦ «МАНУ» заявки на участь у IV етапі олімпіад, звіти про проведення III етапу олімпіад у Харківській області; налагоджено тісну взаємодію та якісну комунікацію з керівниками команд, які відповідали за супровід учасників до місця проведення олімпіад, участь у змаганнях і повернення команд до м. Харкова.

Переможцями в IV етапі олімпіад стали учні:

- Приватного закладу освіти Харківського ліцею «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області – 16 учнів (математика, інформатика та хімія);
- Комунального закладу «Харківський ліцей № 161 Харківської міської ради «Імпульс» – 4 учні (фізика і хімія);
- Комунального закладу «Харківський ліцей № 173 Харківської міської ради» – 2 учні (хімія, українська мова та література);
- Комунального закладу «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» – 2 учні (математика, хімія);
- Комунального закладу «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради» – 4 учні (математика, фізика, інформатика);
- Комунального закладу «Харківський ліцей № 46 Харківської міської ради» - 2 учні (біологія, правознавство);
- Комунального закладу «Харківський ліцей № 107 Харківської міської ради» – 2 учні (біологія, географія).

Також переможцями стали по 1 учню /учениці з таких ЗЗСО міста Харкова: № 1, 10, 47, 72, 105, 116, 118, 119, 169, ПЛ «НУА», а також Зміївського ліцею № 2, Берестинського ліцею № 4.

За результатами II, III і IV етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у 2024/2025 навчальному році фахівцями КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» здійснено аналіз якості виконання олімпіадних завдань із кожного навчального предмета; складено методичні рекомендації педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти щодо роботи з учнями над помилками, удосконаленням системи підготовки обдарованих учнів до участі в олімпіадах усіх рівнів.

Висновки

1. У 2024/2025 н. р. в Харківській області зберігається зменшення кількості учасників III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, особливо учнів від закладів освіти районів (територіальних громад) області порівняно з участю молоді в передвоєнні роки. Викликає стурбованість відсутність учасників від Лозівського району Харківської області. У багатьох випадках це зменшення відбувається у зв'язку з продовженням військової агресії РФ, яка триває вже четвертий рік, і продовженням на території Харківщини та всієї України дії правового режиму воєнного стану, дистанційного формату навчання, що спричинило небезпечні умови життєдіяльності та евакуацію більшості населення Харківської області, постійні бомбардування та обстріли її території, а як наслідок – перебої з доступом до мережі Інтернет, проблеми з тепло- та електропостачанням, складність організації рівних умов районними оргкомітетами олімпіад для участі в олімпіадних змаганнях саме районного рівня. Ці складні обставини непереборної сили унеможливили всім бажаючим учням закладів освіти Харківщини взяти участь в олімпіадних змаганнях і цього року.

2. Стабільно високі результати продовжують демонструвати учні одних і тих же закладів загальної середньої освіти – ліцеїв, гімназій і спеціалізованих шкіл, що свідчить про високий рівень організації освітнього процесу та якості навчання в таких закладах освіти: Комунальному закладі «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради», Комунальному закладі «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради», Приватному закладі освіти Харківському ліцеї «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області, Комунальному закладі «Харківський ліцей № 46 Харківської міської ради», Комунальному закладі «Харківський ліцей № 47 Харківської міської ради», Комунальному закладі «Харківський ліцей № 161 «Імпульс» Харківської міської ради» та деяких інших.

3. Уже декілька років поспіль залишається актуальною проблема різного рівня якості підготовки учнів закладів загальної середньої освіти міста Харкова та сільських районів Харківської області до олімпіадних змагань.

4. У більшості закладів загальної середньої освіти робота з обдарованою молоддю продовжує бути не систематичною, спирається на творчі здібності окремих учнів, які беруть участь у багатьох олімпіадах за різними навчальними предметами, про що свідчать різкі зміни в показниках результативності участі в III етапі олімпіад і учнівських конкурсів.

5. Одним з основних факторів підвищення результативності участі у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів залишається вдосконалення системи підготовки учнів на рівні закладу освіти, територіальної громади, проведення навчальних тренінгів і відбірково-тренувальних зборів для обдарованих, а також удосконалення предметно-методичної компетентності педагогічних працівників через їх залучення до обласних методичних заходів, пролонгованих форм відповідної фахової тематики.

Рекомендації

З метою подальшого підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів рекомендуємо вжити таких заходів:

Відповідальним особам (регіональним координаторам у районах області) I (районного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад:

- Детально ознайомити керівників ТМО вчителів-предметників, керівників гуртків із Положенням про учнівський олімпіадний та турнірний рух, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 30.12.2024 № 1820 «Про затвердження Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.02.2025 за № 187/43593.
- Систематично висвітлювати ефективний досвід роботи педагогів закладів загальної середньої освіти району (громади) щодо підготовки учнів до Всеукраїнських учнівських олімпіад.
- Проводити майстерки, тренінги для керівників ТМО та ШМО, учителів-предметників, керівників гуртків щодо виявлення обдарованих учнів, підготовки молоді до Всеукраїнських учнівських олімпіад із залученням методистів Центру методичної та аналітичної роботи на договірних засадах.
- Налагодити дієву співпрацю з Комунальним закладом «Харківська обласна Мала академія наук Харківської обласної ради», на який покладено організацію та проведення II (обласного) етапу олімпіад, з науково-педагогічними працівниками ЗВО, педагогічними працівниками ЗЗСО та ЗПО та інших закладів освіти, фахівцями наукових установ, представниками державних, приватних, громадських організацій з метою залучення їх до роботи у складі оргкомітету та журі I (районного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад.
- Звернути особливу увагу журі та оргкомітетів I (районного) етапу олімпіад на об'єктивне визначення переможців і якісне формування складу команд для участі в II (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, а також безпосередньої їх участі в олімпіадних змаганнях відповідно до поданих заявок.
- Знайти можливості матеріально й морально заохочувати та стимулювати переможців олімпіад і вчителів-наставників, які готують учасників I, II та III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.

Керівникам територіальних і шкільних методичних об'єднань учителів-предметників:

- Здійснити аналіз результатів виступу учнів у Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів у 2024/2025

навчальному році, визначити прогалини в підготовці учнів до теоретичного та практичного турів олімпіад.

- Систематично проводити навчально-практичні семінари, майстерки, тренінги, адресні консультації з питань організації роботи з обдарованою учнівською молоддю, підвищення фахової майстерності вчителів-предметників і керівників гуртків.
- Надавати якісну консультативну та методичну допомогу вчителям-предметникам, керівникам гуртків із питань підготовки та реалізації індивідуальних програм навчання учнів-переможців I та II етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.

Керівникам закладів загальної середньої освіти:

- Сприяти організації систематичної роботи предметних гуртків для обдарованих учнів.
- Постійно оновлювати базу нормативно-правових документів і науково-методичного забезпечення щодо організації I – III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів і проведення роботи з обдарованою молоддю.
- Провести діагностику щодо виявлення обдарованих учнів молодшого та середнього шкільного віку, систематично оновлювати банк даних «Обдарована дитина».
- Організувати консультативну роботу вчителів із батьками здібних і обдарованих учнів (індивідуальні бесіди, рекомендації, анкетування, опитування тощо).
- Звернути увагу вчителів-предметників на результативність виступів учнів на олімпіадах різних етапів, посилити роботу шкільного методичного об'єднання з питань підготовки учнів до олімпіадних змагань, з яких виявлено низький рівень виступів.

Учителям-предметникам ЗЗСО, керівникам гуртків ЗПО та ЗЗСО:

- Організувати індивідуальну підготовку учнів до Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів у вільний від навчання час.
- Оновити банк олімпіадних завдань для підготовки учнів до Всеукраїнських учнівських олімпіад.
- Під час підготовки до всіх етапів олімпіад урахувати структуру завдань і програму фінального етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад.
- Створювати умови для активної пізнавальної та творчої діяльності учнів, активно залучати їх до різних видів інтелектуальних змагань: Всеукраїнських учнівських турнірів, обласних, Всеукраїнських і Міжнародних учнівських олімпіад, конкурсів і турнірів тощо.

1.1 Українська мова та література (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *української мови та літератури* взяли участь **165** учнів. Із них **84** учні (**50,91 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **140** учасників змагань. Таким чином, кількість учасників обласної олімпіади з *української мови та літератури* збільшилася на **17,86 %**.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *української мови та літератури* взяли участь **67** учнів із **25** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *української мови та літератури* у територіальних громадах області збільшилася. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **52** учні із **21** територіальної громади.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО територіальних громад, які не брали участь у змаганнях у минулому році: Сахновщинської селищної громади Берестинського району, Савинської селищної громади Ізюмського району, Куп'янської міської, Шевченківської селищної, Курилівської сільської громад Куп'янського району, Безлюдівської, Височанської, Пісочинської селищних громад Харківського району, Малинівської, Пролісенської селищних громад Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *української мови та літератури* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	7	4	7	3
2		Зачепилівська селищна громада	2	1	2	0
3		Кегичівська селищна громада	2	1	-	-
4		Наталинська сільська громада	1	1	-	-
5		Сахновщинська селищна громада	-	-	4	2
6	Богодухівський	Богодухівська міська громада	2	1	3	3

7		Валківська міська громада	4	1	4	2
8		Золочівська селищна громада	2	1	4	2
9		Коломацька селищна громада	1	0	-	-
10	Ізюмський	Балаклійська міська громада	5	3	6	3
11		Барвінківська міська громада	4	2	5	1
12		Донецька селищна громада	4	2	3	2
13		Ізюмська міська громада	4	0	4	2
14		Савинська селищна громада	-	-	4	0
15	Куп'янський	Куп'янська міська громада	-	-	1	0
16		Курилівська сільська громада	-	-	1	0
17		Шевченківська селищна громада	-	-	2	0
18	Харківський	Безлюдівська селищна громада	-	-	2	0
19		Височанська селищна громада	-	-	1	0
20		Дергачівська міська громада	1	1	1	1
21		Люботинська міська громада	2	0	2	2
22		Малоданилівська селищна громада	1	0	-	-
23		Нововодолазька селищна громада	1	0	-	-
24		Пісочинська селищна громада	-	-	1	1
25		Солоницівська селищна громада	1	0	1	0
26	Чугуївський	Зміївська міська громада	5	2	2	1
27		Малинівська селищна громада	-	-	2	1
28		Печенізька селищна громада	1	0	3	1
29		Пролісненська селищна громада	-	-	1	0
30		Слобожанська селищна громада	1	1	1	1
31		Чугуївська міська громада	1	0	-	-
Разом			52	21	67	28

Переможцями стали **28** учасників із **16** територіальних громад (**21** із **13** – у 2023/2024 н. р.). *Найбільша* кількість переможців у Берестинській міській громаді (**3**), Богодухівській міській громаді (**3**), Балаклійській міській громаді Ізюмського району (**3**). У цих громадах переможці були і в минулому році.

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають також учні Валківської міської, Золочівської селищної громад Богодухівського району, Барвінківської міської, Донецької селищної громад Ізюмського району, Дергачівської міської громади Харківського району, Зміївської міської, Слобожанської селищної громад Чугуївського району.

У 2024/2025 навчальному році *з'явилися* переможці в громадах, де минулого року *не було переможців*: в Ізюмській міській громаді Ізюмського району, Люботинській міській громаді Харківського району, Печенізькій селищній громаді Чугуївського району. Крім того, є *переможці* в громадах, учні яких не брали участь у змаганнях у 2023/2024 навчальному році: у Сахновщинській селищній громаді Берестинського району, Пісочинській селищній громаді Харківського району та Малинівській селищній громаді Чугуївського району.

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з *української мови та літератури* у Богодухівській міській громаді (**3** переможці з **3** учасників – у 2024/2025 н. р.; **1** із **2** – у 2023/2024 н. р.); Валківській міській громаді Богодухівського району (**2** із **4** – у 2024/2025 н. р.; **1** із **4** – у 2023/2024 н. р.); Донецькій селищній громаді Ізюмського району (**2** із **3** – у 2024/2025 н. р.; **2** із **4** – у 2023/2024 н. р.).

Як і в минулому навчальному році, в обласному етапі змагань брали участь по **одному** учню з Дергачівської міської та Слобожанської селищної громад, і обидва стали переможцями.

Зверніть увагу! *Знизилася* *якість виступу* на обласному етапі олімпіади учнів Зачепилівської селищної громади Берестинського району (**жодного** переможця, **2** учасники – у 2024/2025 н. р.; **1** із **2** – у 2023/2024 н. р.), Барвінківської міської громади Ізюмського району (**1** із **5** – у 2024/2025 н. р.; **2** із **4** – у 2023/2024 н. р.).

Два роки поспіль відсутні переможці змагань у Солоницівській селищній громаді Харківського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *української мови та літератури* взяли участь **78** учнів закладів загальної середньої освіти районів *міста Харкова та міської мережі* (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»).

Найбільша кількість учасників (**11**) – у Слобідському районі, *найменша* – в Основ'янському (**4**).

Порівняно з попереднім навчальним роком (**73** учасники) кількість учнів, які взяли участь в обласній олімпіаді з *української мови та літератури* *дещо збільшилася* (таблиця 2).

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з української мови та літератури по місту Харкову**

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	8	5	9	8
2	Київський	4	3	5	4
3	Немишлянський	7	5	5	4
4	Новобаварський	8	3	8	7
5	Основ'янський	4	2	4	3
6	Салтівський	7	5	9	8
7	Слобідський	13	7	11	7
8	Холодногірський	9	4	9	2
9	Шевченківський	7	6	8	5
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	3	3	5	2
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	3	1	5	1
Разом		73	44	78	51

Перемогу в змаганнях здобув 51учень, що складає 60,71 % від загальної кількості переможців.

Найбільша кількість переможців – в Індустріальному та Салтівському районах: 8 із 9 учасників. У Новобаварському районі – 7 переможців із 8 учасників, Київському та Немишлянському – 4 із 5, Основ'янському – 3 із 4.

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з української мови та літератури в Індустріальному (8 переможців із 9 учасників – у 2024/2025 н. р.; 5 із 8–у 2023/2024 н. р.); Новобаварському (7 із 8–у 2024/2025 н. р.; 3 із 8 – у 2023/2024 н. р.).

Стабільні результати в обласному етапі змагань демонструють учні Основ'янського (3 із 4 – у 2024/2025 н. р.; 2 із 4 –у 2023/2024 н. р.); Салтівського районів (8 із 9– у 2024/2025 н. р.; 5 із 7 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Холодногірського (2 переможці із 9 учасників – у 2024/2025 н. р.; 4 із 9 – у 2023/2024 н. р.); Шевченківського районах (5 із 8 – у 2024/2025 н. р.; 6 із 7 – у 2023/2024 н. р.), КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» (2 із 5 учасників – у 2024/2025 н. р.; 3 із 3 – у 2023/2024 н. р.).

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури взяли участь 20 учнів із 8 ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з української мови та літератури **збільшилася**. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **15** учнів із **5** закладів освіти.

У 2024/2025 навчальному році КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні закладів освіти, які не брали участь у змаганнях у минулому році: КЗ «Харківська спеціальна школа № 6» Харківської обласної ради, КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради, Державного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський», КЗ «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою "Патріот" Харківської обласної ради», КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради (таблиця 3).

Таблиця 3

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури ЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	9	4	12	2
2	Державна гімназія-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус»	1	1	-	-
3	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради	2	2	-	-
4	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	2	0	1	0
5	КЗ «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради	1	1	1	1
6	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»	-	-	1	1
7	КЗ «Ліцей з посиленою військово-фізичною	-	-	1	1

	підготовкою “Патріот” Харківської обласної ради»				
8	КЗ «Харківська спеціальна школа № 6» Харківської обласної ради	-	-	1	0
9	КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради	-	-	2	0
10	КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради	-	-	1	0
Разом		15	8	20	5

У Державному ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський» та КЗ «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Патріот” Харківської обласної ради» по **одному** учню з кожного закладу брали участь в обласному етапі змагань та обидва стали переможцями.

Зверніть увагу! Знизилися результати обласної олімпіади з української мови та літератури у КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради, де були **2** переможці з **12** учасників змагань (**4** з **9** – у 2023/2024 н. р.).

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури у 2024/2025 навчальному році, як і минулого року, проводився в дистанційному форматі. **165** учасників із **169** зареєстрованих виконували завдання в гугл-формах під відеоспостереженням уповноважених членів журі.

Слід зауважити, що завдання для III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури розроблялися відповідно до формату завдань IV етапу, зокрема здобувачам освіти було запропоновано виконати *блоки тестових питань із української мови та літератури* (складні випадки орфоєпії, фонетики, морфології, орфографії, синтаксису, граматики, лексикології, пунктуації, фразеології, редагування мовних конструкцій, винятки з усіх правил; особливості літературного процесу в Україні різних періодів, відомості про письменників, літературні напрями та стилі, знання текстів прочитаних творів, володіння відомостями з теорії літератури тощо), *написати творчу роботу – есей, зробити синтаксичний аналіз речення, надати розгорнуті відповіді на питання та виконати ідейно-художній аналіз поезії* – одне з найскладніших завдань, яке передбачає застосування учнями глибоких знань із теорії літератури, навичок комплексного літературознавчого аналізу, вміння створювати зв’язне висловлювання, дотримуючись усіх мовних норм.

Для ідейно-художнього аналізу учасникам олімпіади, як і традиційно на IV етапі змагань, було запропоновано *поетичний текст сучасного автора*, інтерпретуючи й осмислюючи який, учні мали виявити не лише високий рівень

літературознавчих навичок, а й читацької компетентності та умінь аналізувати твори, що є відображенням сучасного літературного процесу.

Аналіз кількісних результатів переможців, які набрали найбільшу кількість балів у порівнянні з максимальним балом, засвідчує, що в цілому, як учні 8 класу, які у 2025 році отримали можливість уперше взяти участь в обласному етапі олімпіади й не мали раніше такого досвіду, так і здобувачі освіти 9-11 класів, виявили високі результати, зокрема наступні:

- **8 клас**, максимальний бал – 120, найвищий рейтинговий бал переможця (Головка Анастасія, I місце) – 108,5 б., що становить **90%** від визначеного завданнями максимуму;
- **9 клас**, максимальний бал – 131, найвищий рейтинговий бал переможця (Зірка Варвара, I місце) – 118,75 б., що теж становить **91%** від визначеного завданнями максимуму;
- **10 клас**, максимальний бал – 141, найвищий рейтинговий бал переможця (Болейко Софія, I місце) – 123 б., що становить **87%** від визначеного завданнями максимуму;
- **11 клас**, максимальний бал – 145, найвищий рейтинговий бал переможця (М'яло Софія, I місце) – 126,25 б., що становить **87%** від визначеного завданнями максимуму.

Проте варто зауважити, що в порівнянні з 2023/2024 н.р. на 5 % (10 клас) та на 3 % (11 клас) відповідно знизився показник набраних найвищих рейтингових балів у порівнянні з максимальними (10 клас, 2023/2024 н.р. – 92 %; 11 клас, 2023/2024 н.р. – 90 %). І хоча зазначені показники є незначними, виявлена тенденція може свідчити про проблему певних освітніх втрат, особливо тих учасників олімпіади, які перебувають за межами України (такі учні є серед переможців 10 та 11 класів).

Аналіз помилок, допущених здобувачами освіти при виконанні олімпіадних завдань, дозволяє зробити висновки, що вони, як і в попередні роки є **типовими для учнів 8-11 класів** і що найскладнішими лишаються такі види випробувань (написання творчої роботи, аналіз поетичного тексту, синтаксичний розбір речення), які потребують застосування не лише глибоких знань із філології, а й практичних навичок, умінь продукувати та аналізувати тексти різних стилів і жанрів, редагувати словосполучення та речення, обґрунтовувати власну позицію та доводити її тощо.

Українська мова. 8 клас

Аналіз якості виконання **тестових завдань** із української мови учнями 8 класів засвідчив, що переважна більшість здобувачів освіти (37 із 41 учасника) отримали бали від 30 до 38 із 38 можливих (7 учнів – максимальний бал 38). Найкраще учасники олімпіади традиційно впоралися із завданнями з орфографії, зокрема на вживання апострофа, м'якого знака, правопис не з різними частинами мови, правопис прислівників, слів із літерою г, уживання великої літери, правопис складних слів тощо (від 100 до 87 % правильних відповідей), фонетики (95 % правильних відповідей), граматики (95 % правильних відповідей),

фразеології (78 % правильних відповідей), лексикології/лексичні помилки (85 % правильних відповідей), морфології (87 % правильних відповідей), що вказує на позитивну тенденцію, адже переважна більшість подібних завдань викликають труднощі навіть у філологічно обдарованих учнів і під час участі в олімпіадах, і під час проходження ЗНО/НМТ.

Звернути увагу! Слід зауважити, що найскладнішими для восьмикласників виявилися завдання з синтаксису щодо визначення складеного іменного присудка (лише 54 % правильних відповідей) та питання щодо відмінювання числівників (лише 46 % обрали правильну відповідь).

Творче завдання. Типові помилки.

Одним із найскладніших завдань є творча робота, що дозволяє виявити не лише рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів, володіння ними лексичними, граматичними, стилістичними нормами, а й сформованість мовленнєвої компетентності – здатності продукувати власні висловлення – тексти різних стилів та жанрів, послуговуючись мовним багатством.

Пишучи твір, за виконання якого учні могли отримати максимально 15 балів (12 – зміст та мовне оформлення + 3 бали – виконання додаткових вимог), більшість восьмикласників продемонстрували, що обізнані зі структурою формального есею, можуть сформулювати тезу, навести кілька переконливих аргументів, проте в деяких роботах були відсутні доречні приклади (або наведені не слугували ілюстрацією аргументів), зокрема з художньої літератури, висновок не відповідав тезі та аргументам тощо. Також слід зауважити, що найбільше учні припускаються лексичних (тавтологія, калька, уживання слів у невласливому значенні, росіянізми, плеоназми) та граматичних помилок (неправильна побудова словосполучень та речень). Лексичні повтори, які трапляються в роботах найчастіше, засвідчують, що учні не володіють на достатньому рівні синонімічним багатством української мови, мають збіднений лексичний запас, тому припускаються зазначених помилок. У порівнянні з минулим навчальним роком на 5 % зменшився відсоток учасників олімпіади (25% – 2024/2025 н.р. та 30 % – 2023/2024 н.р.), які не змогли виконати повністю або частково додаткове завдання, тобто використати в тексті визначені конструкції (однорідні обставини, відокремлені означення, складені іменні присудки). І хоча загальна тенденція є позитивною, проте це свідчить про те, що в чверті учасників олімпіади не сформовані практичні уміння послуговуватися певними мовними одиницями в мовленнєвій діяльності, зокрема створюючи власне висловлення.

Також варто зазначити, що лише 12 учасників олімпіади отримали за написання есею від 10 до 14 балів із 15 максимальних (29 % від загальної кількості), а 15 учнів (37 %) за цей вид роботи отримали бали від 4 до 7,5, що становить менше 50 % від визначеного максимуму.

Слід зауважити, що завдання, яке передбачало виконання синтаксичного аналізу речення, у 2024/2025 н.р. не стало для восьмикласників надто складним. Більшість учнів (32 із 41, 78 %) отримали за нього від 6 до 3,5 балів (максимум – 6 б.). Проте 9 учнів (22 %) – від 3 до 1,5 б., тобто не змогли належним чином

виконати запропоноване практичне олімпіадне завдання. Учні припускалися наступник помилок: визначали сполучне слово «що», яке є займенником, як сполучник і не підкреслювали його як відповідний член речення, неправильно визначали частиномовну приналежність прислівника «треба» та частки «тільки» тощо.

Українська література 8 клас. Типові помилки.

Звертаємо увагу, що у 2024/2025 н.р. не складними для учнів 8-х класів виявилися завдання з української літератури, зокрема й тестові: 34 із 41 учасника (83 % від загальної кількості) отримали бали від 30 до 42 із максимальних 42, що становить 71-100% від максимальної кількості балів. Лише один учасник олімпіади отримав 21 бал (49 % від максимальної кількості). Це свідчить про достатній рівень підготовленості учнів (питання про поезію Володимира Сосюри, яку було розкритиковано 2 липня 1951 року в газеті «Правда» у статті «Проти ідеологічних перекирвань в літературі» – 100 % правильних відповідей, завдання щодо знання змісту народних пісень – 96 %).

Найскладнішими для восьмикласників традиційно лишаються питання, які потребують застосування набутих практичних знань та перевірки літературної компетентності щодо визначення художніх засобів (лише 54-61 % правильних відповідей), досконалого знання змісту прочитаних творів, зокрема й щодо встановлення відповідності між героєм та його характеристикою, хронологією подій, зображених у творі, цитатами та образами з опрацьованих текстів: (49–70 % правильних відповідей).

На високому та достатньому рівнях більшість учнів виконали завдання з теорії літератури щодо визначення особливостей драми як літературного роду (від 4 до 6 балів у 24 здобувачів освіти, що становить, як і минулого навчального року, 58 % від загальної кількості учасників олімпіади).

Слід відзначити, що позитивною є тенденція у порівнянні з 2023/2024 н.р. щодо збільшення кількості учасників олімпіади, які отримали максимальний бал за письмове завдання з теорії літератури (15 учнів, тобто 36 % від загальної кількості). Проте є й негативний аспект: 3 учні (7 %) не надали розгорнуту відповідь на запитання, тобто отримали 0 балів.

Звернути увагу! Традиційно складним для учнів є завдання яке передбачає застосування навичок аналізу поетичного твору, проте 31 учень 8-х класів (76 % від загальної кількості) виконали його на достатньому та високому рівнях, отримавши бали від 7 до 11,5 із 13 максимальних. Разом із тим 3 учні (7 %) не виконали комплексний аналіз поезії Івана Малковича (0 балів). Серед типових помилок члени журі відзначають неправильне визначення способу римування, віршового розміру (більшість учнів не розрізняють різностопні вірші) та художніх засобів – тропів і фігур. Це свідчить про необхідність активізації індивідуальної роботи вчителів-філологів із обдарованими учнями, яка має бути спрямована на поглиблене вивчення питань із теорії літератури, зокрема поезики, формування практичних навичок комплексного (ідейно-художнього) аналізу ліричних творів під час підготовки здобувачів освіти до Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури.

Українська мова. 9 клас.

Результати виконання учнями 9-х класів завдань із української мови засвідчили той факт, що для більшості учасників олімпіади тестові завдання не є складними (100 % дев'ятикласників – 40 учнів – виконали завдання на достатньому та високому рівнях, отримавши за цей блок від 20 до 39 балів із максимальних 40, що становить від 50 до 98 % відповідно) і що школярі здебільшого припускаються помилок із наступних тем:

- відмінювання числівників (27 % неправильних відповідей);
- складні правила правопису (20 % неправильних відповідей);
- граматика (дотримання норм побудови словосполучень і речень, зокрема з одиничними дієприслівниками та дієприслівниковими зворотами) (27 % неправильних відповідей);
- розрізнення видів односкладних речень (25 % неправильних відповідей);
- розрізнення видів складних речень (12 % неправильних відповідей).

Слід відзначити, що покращилися знання учнів із морфології: у завданні на встановлення відповідності щодо визначення частин мови – 100 % правильних відповідей.

Звернути увагу! Як і минулого року, у дев'ятикласників труднощі викликало практичне завдання щодо синтаксичного розбору речення: 22 % учнів (9 із 40 учасників олімпіади) виконали завдання на середньому та низькому рівнях, отримавши за нього від 1,5 до 6 балів. Це свідчить про те, що здобувачі освіти не вміють виконувати **повний** синтаксичний аналіз складного речення, відображати його схематично (креслити структурну й лінійні схеми), припускаються пунктуаційних помилок, розставляючи розділові знаки в складних синтаксичних конструкціях, дають некоректну характеристику еквівалентам простих речень тощо. При визначенні частин мови найтиповішими помилками були сплутування сполучних слів і сполучників, визначення дієприкметника як прикметника, прислівника як займенника тощо. Більшість учнів креслили лише структурну схему, не зазначаючи лінійну. Слід відзначити, що в 29 % учасників олімпіади було неправильно підкреслено фразеологізм, який у реченні виконує роль присудка. Ця помилка є типовою щороку, тому особливої уваги під час підготовки потребує детальне опрацювання з учнями не лише теми «Фразеологічне багатство української мови» (контекст семантичного розмаїття), а й блоку «Синтаксична роль фразеологізмів». Здобувачі освіти також мають знати, що фразеологізм не є словосполученням і що у фразеологізмах не ставляться розділові знаки.

У цілому варто зауважити, що спостерігається позитивна тенденція: 31 учень (78 % від загальної кількості учасників) виконали синтаксичний аналіз речення на достатньому та високому рівнях, набравши за це завдання від 6,5 до 11.75 балів із максимальних.

Творче завдання. Типові помилки.

Звернути увагу! Складним для дев'ятикласників традиційно є творче завдання, яке передбачає написання власного висловлення. Учні 9 класу припускалися таких же типових помилок, як і восьмикласники. У деяких роботах були відсутні певні структурні компоненти формального есею (другий доречний аргумент, приклад із художньої літератури). Також деякі приклади з власного досвіду чи мистецтва використовувалися недоречно, порушувалася логіка викладу думок, висновок частково відповідав тезі, аргументам або взагалі суперечив їм; у висновку з'являлася нова позиція. Теза в деяких роботах була сформульована невправно.

Аналіз мовного оформлення есеїв засвідчив: найчастіше учні припускаються лексичних помилок (тавтологія, уживання слів у невластивому значенні, калька, плеоназм, росіянізми), граматичних (неправильна побудова речень, зокрема із дієприслівниковими зворотами, складнопідрядних, коли підрядна частина відривається від головної тощо), пунктуаційних (відсутність одного з парних розділових знаків, заміна одного знака іншим, неправильне вживання розділових знаків у реченнях, ускладнених відокремленими членами речення та вставними словами тощо).

Звернути увагу! 30 % учнів (у 2023/2024 н.р. – 33 %) не змогли виконати додаткове практичне завдання й не використали в есеї запропоновані конструкції (безсполучникові речення з неоднорідними частинами, відокремлені обставини, складнопідрядні речення з послідовною підрядністю та неоднорідною супідрядністю), що свідчить про недостатній рівень сформованості в здобувачів освіти практичних умінь послуговуватися вивченими мовними одиницями в процесі комунікативної діяльності, тобто створенні висловлювань різних жанрів і стилів. У деяких роботах відповідні конструкції частково були наявні, але не підкреслені й не підписані в дужках, що було передбачено завданням.

Тож жоден із учнів 9 класу не отримав за творче завдання максимальний бал (15), проте 14 учасників олімпіади (35 % від загальної кількості) написали есеї на 14–10 балів, тобто виявили високий рівень підготовки й уміння продукувати письмове монологічне висловлювання відповідно до визначеної теми та комунікативної мети.

Українська література. 9 клас. Типові помилки.

Тестові завдання з української літератури всі учнів 9-х класів виконали на високому й достатньому рівнях (33 учні – 83 % учасників олімпіади – отримали бали від 30 до 41 із максимальних 42; 7 учнів – 17 % учасників – від 21 до 30 балів).

Звернути увагу! Найскладнішими, як і для дев'ятикласників, для здобувачів освіти 8 класу є завдання, які передбачають застосування практичних умінь аналізувати художні твори, зокрема визначати віршовий розмір, виокремлювати певні художні засоби тощо. Так, 40 % учнів неправильно встановили відповідність між твором і розміром віршування, 20 % – не змогли розпізнати антитезу серед запропонованих варіантів, 10% – алітерацію, 10 % – тавтологію

та анафору. Як і в минулому році, складними для учасників олімпіади виявилися й завдання, які спрямовані на перевірку читацької компетентності та знань щодо змісту опрацьованих художніх творів. Так, 20 % учнів не змогли вказати рядок, у якому зазначено правильну послідовність подій в Притчі про блудного сина, 19 % – установити відповідність між назвою твору й місцем дії. Найскладнішим для дев'ятикласників виявилось завдання, яке передбачало правильне визначення історичної концепції «Історії Русів», обстоюваної автором твору (90 % помилкових відповідей). Це свідчить про необхідність детального опрацювання історичного контексту під час вивчення художніх творів різних періодів.

Звернути увагу! Складним для учнів 9 класів виявилось завдання з теорії літератури – на прикладах конкретних творів розкрити особливості романтизму в українській літературі. 11 учнів (28 % від загальної кількості) отримали за нього 1–3 бали з 6–ти максимальних. Проте 8 учасників олімпіади, тобто 20 % (у минулому навчальному році жоден), змогли виконати це завдання на максимальний бал.

Слід відзначити, що більшість дев'ятикласників виявили достатній рівень підготовки щодо виконання одного з найскладніших завдань – аналізу поетичного твору. І хоча 22 учасники олімпіади (55 % від загальної кількості) отримали за нього 9–13 балів із 16-ти максимальних, проте лише дві учениці (5 % від загальної кількості) – 14 балів (високий рівень). Також два здобувачі освіти виявили низький рівень літературознавчої компетентності: їхній результат – 1,5 б.

Як і минулого року, найбільше труднощів в учнів викликало завдання, яке спрямоване на визначення художніх засобів та з'ясування їхньої ролі в реалізації авторського задуму. Учителям-філологам слід приділити цьому аспекту підготовки особливу увагу, адже здобувачі освіти, як правило, лише називають тропи та фігури, не пояснюючи їхнє смислове ідейно-художнє навантаження.

Українська мова. 10 клас.

Аналіз виконання тестових завдань **із мови** учнями 10-х класів, які вже опанували всі розділи мовознавства в 5-9 класах і повинні мати відповідні гнучкі знання й навички, засвідчив: найкраще учасники олімпіади впоралися із завданнями з орфографії (спрошення в групах приголосних, яке позначається на письмі – 100 % правильних відповідей, уживання м'якого знака – 98 %), фразеології (значення фразеологізмів – 98%), лексикології (синонімія власне українських і запозичених слів – 100%), синтаксису (однорідні члени речення – 91 %, види односкладних речень – 98 %, види складних речень – 96 %), граматики (творення ступенів порівняння прикметників – 96 %). І хоча виявлена тенденція є позитивною, слід зауважити, що ускладнення викликали завдання, які передбачали правопис складних слів відповідно до норм чинного правопису редакції 2019 року (44 % учнів обрали неправильний варіант), редагування словосполучень і речень, визначення граматичних та лексичних помилок (54 % неправильних відповідей), визначення слів без порушення орфоепічних норм (32

% неправильних відповідей), вибір нормативного слововживання паронімів (45 % неправильних відповідей), увідповіднення слів із частинами мови, якими вони є (30 % учнів не розрізняють прислівник та похідний прийменник, 29 % – займенник і прикметник). Також варто зазначити, що 25 % учнів неправильно визначили рядок, у всіх словах якого відбувається подвоєння, 23 % – не опанували тему «Відмінювання числівників», 28 % – не змогли обрати варіант, де немає лексичної помилки.

Звернути увагу! Складними виявилось для десятикласників і завдання з пунктуації практичного контексту (48 % учасників олімпіади не змогли знайти правильну відповідь на питання, у якому з речень відокремлена обставина не відокремлюється комою, а 36 % – обрати речення з пунктуаційною помилкою серед запропонованих).

Це засвідчує той факт, що учні мають певні освітні втрати й що під час підготовки їх до олімпіади, як і до НМТ, потрібно особливу увагу приділити насамперед питанню опанування старшокласниками орфографічних (відповідно до чинного правопису), граматичних, лексичних, пунктуаційних, орфоепічних, норм, засвоєнню складних випадків морфології, вивченню винятків із усіх правил, набуттю навичок редагувати словосполучення та речення тощо, а також формуванню вмінь застосовувати набуті мовні знання практично.

Тож хоча в цілому більшість учнів (41 із 44 учасників) отримали за тестові завдання з мови високі бали (від 30 до 39 із максимальних 40), проте вчителям-філологам слід звернути увагу на виявлені проблемні моменти в знаннях і спрямувати зусилля на подолання зазначених вище прогалин.

Звернути увагу! Виконуючи практичне завдання, що передбачало синтаксичний аналіз речення (максимальний бал – 12), десятикласники, як і учні 8 та 9 класів, також виявляли певні прогалини в знаннях та навичках (помилково визначали вид речень за метою висловлювання та інтонацією, характеризуючи предикативні частини складного; визначали відносний займенник «що» як сполучник; підкреслювали лише частину складеного іменного присудка, помилково визначаючи його як простий дієслівний, неправильно будували схеми (лінійну й/чи структурну) та розставляли розділові знаки, зокрема не ставили двокрапку після узагальнювального слова перед однорідними членами речення тощо).

Тож максимальний бал за синтаксичний аналіз речення не отримав жоден учасник олімпіади, проте 18 учнів (41%) виконали це завдання на високому рівні, отримавши бали від 9,5 до 11,5; 13 (29 %) – на достатньому (бали від 6,5 до 9,25); 11 (25 %) – на середньому (бали від 3,5 до 6,25); 2 (5%) – на низькому (бали – 1 та 2,25).

Творче завдання. Типові помилки.

Більшість учнів 10 класу (28 із 44, тобто 64 % від загальної кількості), виконуючи творче завдання (максимальний бал – 15), отримали бали від 7,5 до 13 (високий і достатній рівні), проте 15 учасників олімпіади (34 %) – лише 7–4 б. (середній рівень), а одна учасниця – 0 балів.

Звернути увагу! Серед типових помилок (щодо змісту та грамотності) визначено наступні: порушення логіки викладу думок, наведення непереконливих аргументів, їх дублювання, невправне формулювання тези, недоречні приклади, суперечливий висновок, наявність тавтології (в одному та сусідніх реченнях), кальки, росіянізмів, плеоназмів, уживання слів у невласивому для них значенні, порушення граматичних норм у побудові речень та словосполучень, недотримання правил пунктуації (пропуск розділових знаків) тощо. Також більшість учнів лише частково виконали додаткове завдання під час написання есею, тобто у творі не було використано відокремлені додатки, порівняльні звороти та безсполучникові складні речення з неоднорідними частинами й не підкреслено відповідні конструкції. Це зумовило розрив у два бали між максимальним балом за творче завдання та максимально набраним учасниками олімпіади.

Українська література. 10 клас. Типові помилки.

Учні **10-х класів**, виконуючи тестові завдання з української літератури, здебільшого виявили високий та достатній рівні читацької й літературної компетентностей (36 із 44 учасників олімпіади, тобто 82 % від загальної кількості, що на 7 відсотків більше, ніж минулого навчального року, отримали бали 36-49 із максимальних 50); мінімальний результат 13 балів – лише в одного учня, в інших 7 учасників – від 22 до 31 б. відповідно. Серед типових помилок, допущених здобувачами освіти, варто визначити наступні: 36 % учнів не змогли обрати варіант, де вказано основні ознаки народних балад, 25 % – з'ясувати, що спричинює протиставлення взаємин і почуттів Івана з Марічкою та з Палагною (за повістю «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського), 20 % – установити пари жанрово споріднених творів, 22 % – між літературним твором і періодом, коли він був написаний, 29 % – між назвою твору та місцем дії. Найскладнішим для здобувачів освіти, як і в минулому році, виявилось завдання на встановлення відповідності між віршованими розмірами та поезіями (51 % неправильних відповідей), що свідчить про недостатню підготовку десятикласників із теорії літератури, а саме набуття ними практичних умінь визначати ритмічні одиниці силабо-тонічної версифікації.

Завдання з теорії літератури (максимальний бал – 6), виконання якого передбачало окреслення рис модернізму в новелі М. Коцюбинського «Intermezzo», для 21 учасника олімпіади (47 % від загальної кількості) виявилось не складним і було виконано на високому та достатньому рівнях, проте 20 учнів (46 %) упоралися з ним частково – на середньому рівні, а три (7 %) – на низькому.

Слід зауважити, що для десятикласників, як і учнів інших паралелей, складним виявилось завданням щодо аналізу ліричного твору. Так, лише 13 учасників олімпіади (30 %) виконали його на достатньому та високому рівнях (найвищий рейтинговий бал – 17 із 18 максимальних); 28 (63%) – на середньому, 3 (7%) – на низькому. Найскладнішим, як і для учнів 8-9 класів, для десятикласників є завдання щодо визначення ролі троп, фігур, звукопису в

розкритті ідейного задуму автора. Це свідчить про те, що вчителям-філологам необхідно працювати з учасниками предметної олімпіади насамперед над тим, щоб сформувати в учнів уміння декодувати авторські інтенції, щоб навчити філологічно обдарованих дітей не лише визначати художні засоби, образи-символи тощо, а інтерпретувати їх. Також посиленої уваги потребує й підготовка з теорії літератури, адже виявлено певні прогалини в знаннях десятикласників, зокрема лише троє учнів визначили, що аналізований вірш є різностопним.

Українська мова. 11 клас.

Аналіз результатів виконання одинадцятикласниками завдань із української мови засвідчує, що в більшості учнів, які вже системно готуються до НМТ, сформовано вміння розв'язувати олімпіадні тестові завдання на високому та достатньому рівнях (35 учнів із 40 отримали 30-40 балів із максимальних 40, тобто 88 % від загальної кількості, що на *19 відсотків більше, ніж минулого навчального року*). 2 учні – 29 балів, 1 – 26, 1 – 25, 1 – 22, що становить 32 % від загальної кількості. Усі учасники олімпіади виконали більше 50 % завдань правильно, проте складними виявилися для здобувачів освіти деякі завдання з орфографії, зокрема ті, де потрібно знайти речення, у якому порушено правописні норми (*15 % помилкових відповідей*), а також щодо правил уживання великої літери (*13 % помилкових відповідей*), закінчення -у, (-ю) у формі родового відмінка іменників II відміни чоловічого роду (*23 % помилкових відповідей*); із граматики щодо дотримання відповідних норм, зокрема побудови речень із дієприслівниковими зворотами чи одиничними дієприслівниками (*24 % помилкових відповідей*); із морфеміки щодо визначення слів, які не мають закінчення (*12 % помилкових відповідей*); із морфології щодо розрізнення самостійних частин мови й похідних прийменників, сполучників і займенників чи прислівників (*17 % помилкових відповідей*); із пунктуації щодо визначення варіанту, де неправильно вжито розділові знаки чи обґрунтовано їхнє уживання (*18 % помилкових відповідей*). Зазначені проблемні мовні теми слід детально опрацьовувати з учнями, адже вони викликають труднощі і під час складання НМТ.

Звернути увагу! Практичне завдання, виконання якого передбачає синтаксичний аналіз речення, є традиційно складним для учнів, зокрема й для одинадцятикласників. Тож лише 5 учасників олімпіади із 40 (13 % від загальної кількості, що на 7 % менше, ніж минулого навчального року) отримали за нього 9,5-10,25 б. (із 12 максимальних, високий рівень); 18 (45 %) – 6,5–9 б. (достатній рівень); 13 (31 %) – 3,75–6 б. (середній рівень); 4 – 1,75–3,25 б. (низький рівень). Більшість одинадцятикласників визначали вставлене речення не як ускладнювальний компонент III простої частини, а як окрему просту частину, неправильно називали види підрядних речень, плутали сполучники й сполучні слова, виражені прислівниками, підписували сполучник «то» як частку, припускалися помилок у схемах речень тощо.

Також слід відзначити, що традиційно складним для одинадцятикласників виявилось **творче завдання** щодо написання есею. Жоден із учасників

олімпіади, як і минулого року, не отримав за цей вид роботи максимальний бал (15): лише у двох учнів, які стали переможцями, результат – 12,5 б., а в чотирьох – 12 (15 % від загальної кількості, що на 5 відсотків більше, ніж у 2023/2024 н.р.). Ще 17 учнів (43 %) виявили достатній рівень (результат – 8,5–11 б.), 16 (40 %) – середній (5–8 балів), 1 (2 %) учениця не виконала завдання – 0 б. І хоча за змістовий компонент учні 11 класів отримували бали вищі, ніж учасники олімпіади інших паралелей (дотримувалися структури формального есею, чітко формулювали тезу та підтверджували її аргументами, не порушували логічний виклад думок), проте не завжди доречно ілюстрували прикладами озвучені позиції та дібрані докази й робили правильний висновок. Деякі приклади не були конкретними, не слугували ілюстрацією наведених доказів і фактів.

Звернути увагу! Також, як і учні інших паралелей, найбільше одинадятикласники припускалися граматичних та лексичних помилок (тавтології та росіянізмів). Це свідчить про необхідність у подальшому працювати над підвищенням мовленнєвої грамотності учнів, збагаченням їхнього словникового запасу, засвоєнням граматичних норм тощо.

Слід зауважити, що більшість одинадятикласників не виконали в повному обсязі додаткове завдання, тобто не використали у творі *вставні одиниці, складнопідрядні речення з послідовною підрядністю та складносурядні речення з протиставними та розділовими сполучниками*. Учні припускалися наступних типових помилок: складали й позначали речення з однорідною або неоднорідною підрядністю (замість СПР із послідовною), використовували в есеї складносурядні речення з єднальними сполучниками (замість протиставних чи розділових) або взагалі не виконували додаткову умову щодо виконання творчого завдання, утрачаючи 3 бали. Це свідчить про те, що вчителям-філологам під час підготовки здобувачів освіти до Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури необхідно особливу увагу приділити не лише формуванню в старшокласників умінь писати твори різних стилів та жанрів, але й набуттю ними практичних навичок вправно послуговуватися різноманітними синтаксичними конструкціями в процесі мовотворчості.

Українська література. 11 клас. Типові помилки.

Слід зазначити, що завдання з української літератури (тестовий формат, аналіз поетичного твору) більшість учнів виконали на достатньому рівні. Натомість розгорнута відповідь на питання з теорії літератури виявилася для одинадятикласників надскладною.

Звернути увагу! За тестові завдання жоден із учнів не отримав максимальний бал (52). Лише у 4-х учасників олімпіади (11 % від загальної кількості) – 48–50 балів, у 34-х (85 % від загальної кількості) – 29–47 балів, у 1-го (2 %) – 6 балів. Також одна учениця (2 %) не виконала завдання, отримавши 0 б.

Найскладнішим для одинадятикласників, як і для учнів інших паралелей, виявилось завдання на встановлення відповідності між віршованими розмірами та поезіями (30 % учнів не впоралися з цим завданням); 21 % учнів не змогли

встановити відповідність між темою та назвою художнього твору; 37 % – дали неправильну відповідь на питання «Як називався цикл памфлетів Миколи Хвильового, якими він розпочав літературну дискусію 1925–1928 років?»; 58 % – указати художні засоби, використані в уривку з твору «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького, що вкотре свідчить про необхідність посилення підготовчої роботи з учнями щодо опанування ними відомостей із теорії літератури, вивчення історичного контексту, розуміння ідейно-тематичного змісту програмних творів тощо.

Виконання завдання з теорії літератури (треба було розкрити феномен ранньої творчості Павла Тичини) викликало ускладнення в учнів. Лише один учасник олімпіади отримав максимальні 6 балів та два – 5 б (8 % від загальної кількості учнів); п'ять учнів (12 %) – 4 бали та два учні (5 %) – 3 бали; шістнадцять здобувачів освіти (40 %) – 2 та 1 бали відповідно, 12 (30 %) – 0,5 бала, два (5 %) – 0 балів (учні не встигли розпочати виконання завдання), що свідчить про низький рівень їхньої підготовки щодо обізнаності про особливості поетичної творчості Павла Тичини, зокрема явище кларнетизму, фрагментарність відповідей, читацькі прогалини, невміння аргументувати свою думку, ілюструючи її прикладами з конкретних творів автора тощо. Тож виявлена проблема свідчить про те, що вчителям-філологам треба не лише формувати читацьку та інтерпретаційну компетентності здобувачів освіти, розвивати в школярів навички літературознавчого аналізу, критичного мислення, а й підвищувати рівень обізнаності про літературний процес певного періоду, про особливості творчості видатних письменників, а також необхідно навчати учнів обґрунтовувати та доводити власну думку, розумітися на тому, у чому полягає естетична вартість та художня цінність творів художньої літератури як виду мистецтва, що вирізняє індивідуальний стиль конкретного автора тощо.

Завдання щодо аналізу ліричного твору учні 11 класів здебільшого виконали на високому чи достатньому рівнях (35 здобувачі освіти – 88 % від загальної кількості учасників – отримали 11–18 балів із 20 максимальних). На середньому – 2 здобувачі освіти (5 %) – 9,5 та 10 балів, на низькому – 3 здобувачі освіти (7%): 1 – 3 бали, 2 – 0 балів (не встигли виконати завдання).

Звернути увагу! Найбільше труднощів, як і в учнів інших паралелей, викликало завдання щодо визначення ролі тропів, фігур, звукопису в розкритті ідейного задуму автора. Учасники олімпіади здебільшого лише називали художні засоби (репродуктивний рівень). Також 80 % учнів неправильно визначили віршовий розмір поезії, яка написана дольником.

Висновки

Таким чином, у 2024/2025 навчальному році, як і раніше, *найскладнішими* серед олімпіадних завдань для більшості учнів виявилися наступні (практичного формату): написання творчої роботи, аналіз поетичного тексту, синтаксичний розбір речення, редагування словосполучень і речень. Це завдання, виконання яких передбачає не лише використання ґрунтовних теоретичних мовно-

літературних знань, а насамперед застосування практичних умінь та навичок юного філолога, що володіє мовним багатством, здатен критично мислити, обґрунтовувати та доводити власну думку, продукувати цілісні художньо-образні структури мислення в процесі мовотворчості, складати власні висловлення різних стилів та жанрів, здійснювати ідейно-художній аналіз ліричних, епічних, драматичних, ліро-епічних творів тощо. Також учасники олімпіади виявляли прогалини в засвоєнні лексичних і граматичних норм, базових понять із теорії літератури, зокрема версифікації, що свідчить про певні освітні втрати.

Тож при підготовці учнів до обласного етапу олімпіади *недостатня увага* приділяється підвищенню рівня мовної та мовленнєвої культури школярів, зокрема володінню ними орфографічними, пунктуаційними, лексичними, граматичними, стилістичними нормами; опануванню складних тем із морфології, морфеміки, фонетики, орфоепії, синтаксису, граматики, лексикології, стилістики; вивченню винятків із усіх правил, а також термінологічного апарату з мови; редагуванню текстів, речень і словосполучень; синтаксичному аналізу; написанню творів різних жанрів із виконанням додаткових умов, тобто формуванню практичних умінь послуговуватися певними мовними одиницями в мовленнєвій діяльності, зокрема створюючи власне висловлення.

Плануючи підготовку до олімпіади учнів із української літератури, педагоги *мають приділяти належну увагу формуванню в добувачів освіти вмінь здійснювати комплексний ідейно-художній аналіз ліричного твору*, адже більшість учасників олімпіади володіють лише навичками паспортизації поезії.

Також було з'ясовано, що під час підготовки до олімпіади вчителі-філологи недостатньо відпрацьовують із учнями питання з теорії літератури, не приділяють належну увагу детальному вивченню історичного контексту, не ознайомлюють здобувачів освіти із сучасним літературним процесом, а також обмежуються лише розглядом змісту художніх творів під час їх вивчення, не заглиблюючись у контекст. Удосконалення потребує й робота щодо детального вивчення старшокласниками історії української літератури, особливостей творчості знакових письменників тощо.

Рекомендації

Відповідальним особам (регіональним координаторам) у районах / ТГ області:

1. Проаналізувати результати участі команди району в III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури у порівнянні з результатами по області та в динаміці за останні роки (кількісно-якісні показники). Ознайомити з підсумками аналізу керівників ТМО/ШМО.
2. Ознайомитися з «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з обдарованими учнями.

3. Організувати роботу з підготовки учнівських команд і резерву (тренінги) до виступу на II етапі олімпіад, залучивши фахівців закладів вищої освіти області та загальної середньої освіти району до проведення тренувальних занять.

4. Сприяти організації системної роботи з обдарованими учнями на всіх етапах (від діагностики філологічно обдарованих дітей на рівні ЗЗСО, розробки для таких учнів індивідуальних освітніх маршрутів, їхньої реалізації до проведення тренінгів, майстерок, створення майданчиків для обміну досвідом щодо результативної підготовки здобувачів освіти до Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури).

5. Сприяти розвитку предметно-методичної, прогностичної та психологічної компетентностей вчителів української мови та літератури ТМО щодо опанування дієвими методиками підготовки здобувачів освіти до Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури в умовах освітніх втрат.

6. Організувати участь інтелектуально обдарованих школярів і вчителів української мови та літератури в онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури у наступному навчальному році (за умови проведення цих заходів).

7. Спільно з керівниками ТМО вчителів української мови та літератури у межах роботи методичних об'єднань ретельно спланувати на наступний навчальний рік заходи з філологічно обдарованими учнями.

Керівникам ТМО вчителів української мови та літератури:

1. Проаналізувати результати виступу команд районів області в III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури в порівнянні з результатами по області.

2. Ознайомитися разом із учителями з Положенням про учнівський олімпіадний та турнірний рух (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з обдарованими учнями.

2. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом щодо виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури в Харківській області.

3. На підставі проведеного ґрунтовного аналізу спланувати роботу в наступному навчальному році з філологічно обдарованими учнями (тренінги, консультації, практикуми, які спрямовані на підвищення фахової майстерності вчителів-філологів із питань якісної підготовки учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури).

4. Сприяти створенню майданчиків з обміну досвідом щодо пошуку ефективних методик роботи з філологічно обдарованими дітьми Харківщини, зокрема й розробки та реалізації індивідуальних освітніх маршрутів, в умовах освітніх втрат із метою якісної підготовки їх до Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури, ураховуючи те, що деякі учні мають обмежений доступ до освітнього процесу, потерпають від посттравматичного синдрому,

відчують зниження мотивації та пізнавальних інтересів, можуть перебувати в небезпечних умовах або у вимушеній евакуації, де навчатися досить важко.

5. Вивчати, узагальнювати та поширювати досвід учителів, які мають здобутки в роботі з філологічно обдарованими учнями й неодноразово готували призерів Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури.

Учителям української мови та літератури:

1. При підготовці учнів до участі в олімпіаді особливу увагу приділяти підвищенню рівня мовної та мовленнєвої культури школярів, зокрема володінню ними орфографічними, пунктуаційними, лексичними, граматичними, стилістичними нормами; опануванню складних тем із морфології, морфеміки, словотвору, фонетики, орфоепії, синтаксису, пунктуації, граматики, лексикології, стилістики, фразеології; вивченню винятків із усіх правил, а також термінологічного апарату з мови; редагуванню текстів, речень і словосполучень; синтаксичному аналізу; написанню творів різних жанрів; формуванню навичок здійснювати комплексний аналіз ліричного твору, зокрема набуттю учнями практичних умінь визначати віршовий розмір, вид римування, особливості строфіки, жанрову приналежність поезії, з'ясовувати роль тропів, фігур, звукопису в розкритті ідейного задуму автора тощо.

2. Створити чітку систему роботи, зокрема й індивідуальної, із філологічно обдарованими учнями.

3. Формувати в учнів базові орфографічні вміння відповідно до чинного українського правопису (редакції 2019 року).

4. Налагодити систему повторення та узагальнення опрацьованого раніше, поглибленого вивчення окремих тем, широко використовувати інтернет-ресурси, додаткову літературу, досвід колег із цього питання.

5. Оновити банк олімпіадних завдань (II, III, IV етапів минулих років) і опрацьовувати їх з учнями під час підготовки до олімпіади.

6. Спрямувати зусилля на детальне вивчення учнями історичного контексту, зокрема історії української літератури, особливостей творчості видатних письменників, ознайомлення здобувачів освіти із сучасним літературним процесом, розвиток навичок літературознавчого аналізу, формування інтерпретаційної компетентності, здатності обґрунтовувати та доводити власну думку після прочитання певного літературного твору, моделювати життєві ситуації, які трапляються з героями, аналізувати вчинки персонажів та прогнозувати те, до чого вони можуть призводити, аналізувати контекст тощо.

7. Детально опрацьовувати з учнями вимоги до написання олімпіадних творчих робіт (жанрові особливості, стилістичне різноманіття, змістове наповнення, мовленнєве оформлення, виконання додаткових умов). Під час підготовки звернути особливу увагу на відмінності між формальним і вільним есеєм, а також на те, що у творі обов'язково потрібно використовувати певні мовні одиниці/конструкції, визначені завданням.

8. Відпрацьовувати з учнями питання з теорії літератури, зокрема версифікації, приділяти увагу детальному вивченню біографії знакових постатей в українському письменстві.

9. Відпрацьовувати навички здійснення мовних розборів, зокрема фонетичного, синтаксичного, словотвірного, морфемного тощо.

1.2 Іноземні мови (кількісний аналіз)

1. Англійська мова

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *англійської мови* взяли участь **200** учнів. Із них **105** учнів (**52,50 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **177** учасників змагань. Таким чином, кількість учасників обласної олімпіади з *англійської мови* збільшилася на **12,99 %**.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *англійської мови* взяли участь **52** учні з **25** територіальних громад Харківської області. Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *англійської мови* в територіальних громадах області збільшилася на **23,81%**. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **42** учні з **20** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО територіальних громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Зачепилівської, Сахновщинської селищних громад Берестинського району, Савинської селищної громади Ізюмського району, Куп'янської міської, Циркунівської сільської громад Харківського району, Зміївської міської, Малинівської, Новопокровської селищних громад Чугуївського району (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *англійської мови* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	3	0	1	0

2		Зачепилівська селищна громада	-	-	2	0
3		Сахновщинська селищна громада	-	-	2	0
4	Богодухівський	Богодухівська міська громада	1	1	1	1
5		Валківська міська громада	3	1	3	2
6		Золочівська селищна громада	3	2	3	2
7	Ізюмський	Балаклійська міська громада	4	2	6	2
8		Барвінківська міська громада	1	0	3	1
9		Борівська селищна громада	3	1	1	0
10		Донецька селищна громада	2	0	3	2
11		Ізюмська міська громада	3	1	3	0
12		Куньєвська сільська громада	1	0	1	0
13		Савинська селищна громада	-	-	3	0
14	Куп'янський	Куп'янська міська громада	-	-	3	3
15	Харківський	Безлюдівська селищна громада	1	0	2	1
16		Дергачівська міська громада	2	1	-	-
17		Липецька сільська громада	1	1	-	-
18		Люботинська міська громада	3	1	3	3
19		Нововодолазька селищна громада	1	0	-	-
20		Солоницівська селищна громада	2	0	2	0
21		Циркунівська сільська громада	-	-	1	0
22	Чугуївський	Зміївська міська громада	-	-	2	2
23		Малинівська селищна громада	-	-	1	0
24		Новопокровська селищна громада	-	-	1	1
25		Пролісненська селищна громада	1	0	1	0

26		Слобожанська селищна громада	1	0	1	0
27		Старосалтівська селищна громада	2	0	1	0
28		Чугуївська міська громада	4	2	2	0
Разом			42	13	52	20

Переможцями стали **20** учасників із **11** територіальних громад (**13** із **10** – у 2023/2024 навчальному році). *Найбільша* кількість переможців (**3**) – у Куп'янській (у минулому році не було учасників змагань) та Люботинській міських громадах (**1** переможець із **3** учасників – у 2023/2024 н. р.), де *всі* учасники стали переможцями.

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Богодухівської, Валківської міських, Золочівської селищної громад Богодухівського району, Балаклійської міської громади Ізюмського району, Люботинської міської громади Харківського району. У 2024/2025 навчальному році є *переможці* в Барвінківській міській, Донецькій селищній громадах Ізюмського району, Безлюдівській селищній громаді Харківського району, Зміївській міській громаді Чугуївського району.

Зверніть увагу! *Знизилася* якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Борівської селищної, Ізюмської міської громад Ізюмського району, а також Чугуївської міської громади Чугуївського району, де *не було переможців* змагань, тоді як у минулому році такі учні були.

Два роки поспіль відсутні переможці в Берестинській міській громаді Берестинського району, Куньєвській сільській громаді Ізюмського району, Солоницівській селищній громаді Харківського району, Пролісенській, Слобожанській, Старосалтівській селищних громадах Чугуївського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *англійської мови* взяли участь **132** учні закладів загальної середньої освіти районів *міста Харкова* та *міської мережі* (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»). Порівняно з попереднім навчальним роком (**118** учасників) кількість учасників обласної олімпіади з *англійської мови* збільшилася на **11,86%**.

Найбільша кількість учасників (**47**) – у Шевченківському районі. У Салтівському районі *міста Харкова* та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» взяли участь у змаганнях **14** учнів (*таблиця 1.2*).

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з англійської мови по місту Харкову**

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	8	5	7	4
2	Київський	9	7	8	6
3	Немишлянський	8	6	9	5
4	Новобаварський	7	5	10	8
5	Основ'янський	4	4	6	5
6	Салтівський	13	11	14	12
7	Слобідський	10	5	9	3
8	Холодногірський	7	3	7	5
9	Шевченківський	40	20	47	23
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	4	4	1	1
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	8	2	14	6
Разом		118	72	132	78

Переможцями стали **78** учасників (**74,29 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Найбільша кількість переможців у Шевченківському районі: **23** із **47** учасників (**20** із **40** – у 2023/2024 н. р.).

Високу результативність участі в змаганнях протягом двох років демонструють учні Салтівського (**12** переможців із **14** учасників – у 2024/2025 н. р.; **11** із **13** – у 2023/2024 н. р.), Новобаварського (**8** із **10** – у 2024/2025 н. р.; **5** із **7** – у 2023/2024 н. р.), Київського (**6** із **8** – у 2024/2025 н. р.; **7** із **9** – у 2023/2024 н. р.), Основ'янського районів (**5** із **6** – у 2024/2025 навчальному році; **4** з **4** – у 2023/2024 навчальному році).

Підвищилися показники участі на обласному етапі олімпіади в КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» (**6** переможців із **14** учасників – у 2024/2025 н. р.; **2** з **8** – у 2023/2024 н. р.).

У КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» **єдиний** учасник змагань став переможцем (для порівняння: **4** переможці з **4** учасників – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилася результативність виступу на обласному етапі олімпіади з англійської мови учнів Слобідського району, де в цьому році було **3** переможці з **9** учасників (**5** із **10** – 2023/2024 н. р.).

По ЗЗСО обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *англійської мови* взяли участь **16** учнів із **8** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *англійської мови* майже не змінилася. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **17** учнів із **4** закладів освіти.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні закладів, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Державного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський», КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради, КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради, КЗ «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради, КЗ «Харківська санаторна школа № 1» Харківської обласної ради.

КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *англійської мови* ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради	10	4	9	4
2	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»	-	-	1	0
3	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради	5	0	1	0
4	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	1	1	1	1
5	КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	-	-	1	0
6	КЗ «Харківська спеціальна школа №12» Харківської обласної ради	1	0	-	-

7	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	-	-	1	0
8	КЗ «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради	-	-	1	1
9	КЗ «Харківська санаторна школа № 1» Харківської обласної ради	-	-	1	1
Разом		17	5	16	7

Стабільні результати на обласному етапі олімпіади з *англійської мови* показують учні КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради: **4** переможці з **9** учасників – у 2024/2025 н. р.; **4** з **10** – у 2023/2024 н. р.

Як і в минулому році, у КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» **один** учень брав участь у змаганнях і став переможцем.

У 2024/2025 навчальному році серед переможців – учні КЗ «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради та КЗ «Харківська санаторна школа № 1» Харківської обласної ради. У 2023/2024 навчальному році учні цього закладу освіти участі в обласному етапі з *англійської мови* не брали.

Зверніть увагу! Два роки поспіль відсутні переможці в КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови у 2024/2025 навчальному році проходив у дистанційному форматі. Під час проведення конкурсних випробувань серед учнів/учениць 9 – 11-х класів закладів загальної середньої освіти визначався рівень сформованості мовленнєвих компетенцій із трьох аспектів мовленнєвої діяльності: читання, письма й говоріння. 200 учасників/учасниць виконували завдання письмового туру в Google-формах під відеонаглядом уповноважених членів журі. Конкурсне випробування з визначення рівня вмінь усного продукування та усної взаємодії проведено за допомогою відеоконференцій «Zoom». Учасники/учасниці приєднувалися по черзі відповідно до порядку виступу та спілкувалися з членами журі.

Завдання з **читання в кожній паралелі** склалися з трьох текстів для читання, до кожного з яких ставилися запитання. Учасникам/учасницям пропонувалися завдання на вибір одного варіанта з чотирьох запропонованих, заповнення пропусків у тексті та визначення правильності/неправильності тверджень.

Максимальна кількість балів, яку можна було отримати за виконання завдань із читання, – 40. Учні/учениці 10-х і 11-х класів упоралися із завданнями з читання дещо краще (середній бал – 36 із 40), ніж учні/учениці 9-х класів (середній бал – 32 із 40).

Максимальну кількість балів за завдання з читання отримали три учні/учениці 10-го класу та чотири одинадцятикласниці. Три учасники/учасниці (два учні 9-го класу та одна учениця 11-го) впорались із завданнями на 50% або менше (від 12 до 20 балів), що свідчить про недостатній словниковий запас, невміння застосовувати стратегії читання (минулого року таких учнів/учениць було вісім).

Проаналізувавши виконання завдань, можна зробити висновок, що учні/учениці здебільшого розуміють автентичні тексти різних жанрів і стилів, уміють знаходити необхідну інформацію, але мають певні труднощі щодо аналізу та співставлення інформації, не можуть зробити висновки з прочитаного.

Творче письмове завдання складалося із запропонованих трьох ситуацій, з яких учні мали обрати одну й прокоментувати її в письмовій формі. Учасники/учасниці мали продемонструвати вміння та навички творчого письма, висловити свої переживання, стани, думки, міркування, як реакцію чи відповідь на певну отриману інформацію.

Писемне продукування виявилось найскладнішим випробуванням для учасників усіх паралелей. Максимальна кількість балів за творчу письмову роботу – 60. Ніхто з учасників не набрав максимальної кількості балів. Відсоток виконання творчого письмового завдання учнями 11-х класів становить 62,2%, 10-х – 58,8%, 9-х – 60,8%. П'ять учнів/учениць 9-го класу (7% учасників цієї паралелі), п'ять – 10-го (8%) і сім – 11-го (10%) виконали це завдання на високому рівні (від 54 до 58 балів). Порівняно з минулим роком зменшилася кількість учнів/учениць (чотири у 2024/2025 н. р., дев'ять – у 2023/2024 н. р.), які показали низький рівень (22 – 27 балів). Двадцять два учасники/учасниці змагань (11%) отримали 0 балів за творчу письмову роботу у зв'язку з порушенням принципів академічної доброчесності (висока вірогідність використання ІІІ). Минулого року таких учнів/учениць було сорок два. Значне зменшення учасників/учасниць, що не дотримуються принципів академічної доброчесності, свідчить про більш ретельну та відповідальну підготовку до ІІІ етапу змагань.

Аналіз творів свідчить про те, що більшість учасників/учасниць олімпіади не вміють концентровано висловлювати свої ідеї, а також наводити приклади, що ілюструють і підкріплюють їхні ідеї. Також є випадки, коли робота обмежується шаблонними фразами й не містить власних думок і переживань. Серед типових лексичних і граматичних помилок: стилістично неправильне вживання слів, неузгодженість підмета й присудка, порушення порядку слів у реченні, використання неправильної видо-часової форми дієслова, помилки при вживанні артиклів, неправильне використання прийменників, займенників, сполучників.

Конкурсне завдання з **говоріння** складалося в кожному класі з проблемних ситуацій спілкування. Учні мали нагоду обрати з трьох ситуацій одну й після

короткої (1 хв) підготовки повинні були висловитись, реалізуючи комунікативну спрямованість спілкування, тобто не обмежуючись монологічним висловлюванням, а стимулюючи спілкування з членами журі (максимальна кількість балів – 60).

Результат виконання в 9-му класі – 68,9%, у 10-му – 69,9%, в 11-му – 69,2%. П'ять (минулого року три) учасників/учасниць (два учні/учениці 9-го, одна 10-го та дві 11-го класу) отримали найвищу кількість балів, продемонструвавши вміння логічно й аргументовано викладати свої думки в усному спілкуванні. Ще вісім дев'ятикласників/ць (12%), десять десятикласників/ць (16%) і тринадцять одинадцятикласників/ць (18,6%) продемонстрували високий рівень (54 – 59 балів). Поряд із цим, шість учнів/учениць 9-го класу (8,8%), п'ять – 10-го (8,1%) та шість – 11-го (8,6%) показали низький рівень усного продукування та взаємодії (від 0 до 25 балів). Порівняно з минулим роком кількість таких учнів зменшилася майже вдвічі.

Під час говоріння не всі учасники олімпіади розкрили зміст теми; лексична насиченість усного мовлення школярів не завжди відповідала вимогам програми. Деякі учні не могли аргументовано доводити власну точку зору, висловити своє ставлення до предмета спілкування.

2. Німецька мова

Усього по області в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *німецької мови* взяли участь **64** учні. Із них **33** учні (**51,56 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **58** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з німецької мови збільшилася на 10,34%.*

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *німецької мови* взяли участь **8** учнів із **5** територіальних громад Харківської області. Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *німецької мови* в територіальних громадах області *не змінилася*. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **8** учнів із **4** територіальних громад.

Серед учасників олімпіади були учні ЗЗСО Дворічанської селищної громади Куп'янського району та Липецької сільської громади Харківського району, які в минулому році не брали участі в змаганнях (*таблиця 2.1*).

Таблиця 2.1

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з німецької мови по територіальних громадах області**

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Кегичівська селищна громада	1	0	3	0
2	Куп'янський	Дворічанська селищна громада	-	-	1	0
3	Харківський	Липецька сільська громада	-	-	1	0
4		Солоницівська селищна громада	3	0	-	-
5	Чугуївський	Зміївська міська громада	1	1	2	0
6		Чугуївська міська громада	3	1	1	0
Разом			8	2	8	0

Два роки поспіль в обласній олімпіаді з німецької мови беруть участь учні Кегичівської селищної громади Берестинського району, Зміївської та Чугуївської міських громад Чугуївського району.

Зверніть увагу! У 2024/2025 навчальному році в територіальних громадах області не було переможців. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році 2 учні у Зміївській та Чугуївській міських громадах Чугуївського району здобували перемогу в змаганнях.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови взяли участь 56 учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»). Порівняно з попереднім навчальним роком (50 учасників) кількість учасників обласної олімпіади з німецької мови збільшилася на 12% (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з німецької мови по місту Харкову**

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	2	1	2	1
2	Київський	6	4	8	6
3	Немишлянський	3	0	4	0
4	Новобаварський	6	2	6	1
5	Оснoв'янський	3	1	3	1
6	Салтівський	9	9	7	7
7	Слобідський	5	4	4	4
8	Холодногірський	3	1	4	3
9	Шевченківський	8	4	11	8
10	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	5	0	7	2
Разом		50	26	56	33

Найбільша кількість учасників (11) – у Шевченківському районі. У Київському районі участь у змаганнях взяли 8 учнів.

Протягом двох років успішно виступають на обласному етапі з німецької мови учні Салтівського (7 переможців із 7 учасників – у 2024/2025 н. р.; 9 із 9 – у 2023/2024 н. р.) та Слобідського району (4 з 4 – у 2024/2025 н. р.; 4 з 5 – у 2023/2024 н. р.).

Покращилися показники участі учнів Шевченківського (11 із 8 – у 2024/2025 н. р.; 4 з 8 – у 2023/2024 н. р.), Київського районів (6 із 8 – у 2024/2025 н. р.; 4 з 6 – у 2023/2024 н. р.).

У КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» є 2 переможці серед 7 учасників, тоді як у минулому році в цьому закладі переможців змагань не було.

Зверніть увагу! Два роки поспіль відсутні переможці серед учасників у Немишлянському районі.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови ЗЗСО державного та обласного підпорядкування участі не брали.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з німецької мови у 2024/2025 навчальному році проходив у дистанційному форматі. Під час проведення конкурсних випробувань серед учнів/учениць 9 – 11-х класів закладів загальної середньої освіти визначався рівень сформованості мовленнєвих компетенцій із трьох аспектів мовленнєвої діяльності: читання, письма й говоріння. 64 учасники/учасниці виконували завдання письмового туру в Google-формах під відеонаглядом уповноважених членів журі. Конкурсне випробування з визначення рівня вмінь усного продукування та усної взаємодії проведено за допомогою відеоконференцій «Zoom». Учасники/учасниці приєднувалися по черзі відповідно до порядку виступу та спілкувалися з членами журі.

Завдання з читання склалися з декількох текстів для читання, до кожного з яких ставилися запитання. Максимальна кількість балів, яку можна було отримати за виконання завдань із читання, – 40. Учасники/учасниці впоралися із завданнями з читання переважно на високому рівні (середній бал у 9-му та 10-му класах – 38 із 40, в 11-му – 36 із 40).

П'ять учнів/учениць 9-го класу та вісім – 10-го набрали максимально можливу кількість балів за виконання завдань із читання. Одна дев'ятикласниця та один десятикласник впорались із завданнями менше ніж на 50% (16 – 18 балів), що свідчить про недостатній словниковий запас, невміння застосовувати стратегії читання.

Проаналізувавши виконання завдань, можна зробити висновок, що учні здебільшого розуміють автентичні тексти різних жанрів і стилів, уміють знаходити необхідну інформацію, але мають труднощі при співставленні фактів і виокремленні деталей тексту.

Творче письмове завдання складалося із запропонованих трьох проблемних тем, із яких учні мали обрати одну й прокоментувати її в письмовій формі.

Максимальна кількість балів за творчу письмову роботу – 60. Традиційно завдання, що передбачає написання власного висловлення, викликало в учасників/учасниць труднощі. Результат виконання творчого письмового завдання учнями/ученицями 11-х класів – 83%, 10-х – 79,5%, 9-х – 71,2%. Ніхто з учасників не набрав максимальної кількості балів. Високий рівень писемної мовленнєвої компетенції (від 54 до 59 балів) продемонстрували п'ять одинадцятикласників/ць (21,7% учасників цієї паралелі), десять десятикласників/ць (55,6%) і п'ять дев'ятикласників/ць (21,7%). На доволі низькому рівні творчу письмову роботу виконали один учень 9-го класу (23 бали) та один учень 10-го класу (22 бали), що свідчить про бідний лексичний запас, невміння структурувати власні думки.

Обсяг творчих робіт відповідав вимогам навчальних програм. У своїх роботах учасники/учасниці використали лексику, кліше та ідіоматичні звороти до запропонованих тем. Але учнівством було допущено низку типових

орфографічних і граматичних помилок: неправильний порядок слів у підрядних і сурядних реченнях, керування дієслів, кон'юнктив, відмінювання прикметників та іменників, використання часових форм дієслів.

Конкурсне завдання з говоріння складалося в кожному класі з проблемних ситуацій спілкування. Учні/учениці мали нагоду обрати з трьох ситуацій одну й після короткої (1 хв) підготовки повинні були висловитись, реалізуючи комунікативну спрямованість спілкування, тобто не обмежуючись монологічним висловлюванням, а стимулюючи спілкування з членами журі (максимальна кількість балів – 60).

Усне продукування та взаємодія виявилися найскладнішим випробуванням для учасників усіх паралелей, особливо для учнів/учениць 9-х і 10-х класів. Результат виконання в 9-му класі – 50,5%, у 10-му – 49,4%, в 11-му – 78,8%. Ніхто з учасників не набрав максимальної кількості балів. Високий рівень усної мовленнєвої компетенції (54 – 58 балів) показали три дев'ятикласники/ці (13%), дві десятикласниці (11,1%) та чотири одинадцятикласники/ці (17,4%). Разом із цим шість учнів/учениць 9-го класу (26,1%) та чотири – 10-го (22,2%) показали дуже низький рівень (від 4 до 14 балів).

Об'єм усних повідомлень та лексична насиченість усного мовлення школярів не завжди відповідали вимогам програми. Учні припускалися фонетичних, граматичних і лексичних помилок. Під час говоріння не всі учасники олімпіади розкрили зміст теми; висловлюванням бракувало чіткості, логічності та структурованості, наявності висновків.

3. Французька мова

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *французької мови* учасників було **31**. Із них **14** учнів (**45,16 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **37** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з французької мови зменшилася на 16,22%.*

По територіальних громадах області та місту Харкову у 2024/2025 навчальному році, як і минулого навчального року, учасниками III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *французької мови* стали учні Солоницівської селищної громади Харківського району, **8** районів міста Харкова та **одного** закладу освіти міської мережі (КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради Харківської області») – *таблиця 3.1.*

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з французької мови**

№	Район / місто	Територіальн а громада/райо н міста Харкова	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Харків ський	Солоницівська селищна громада	2	2	2	2
2	м. Харків	Індустріальний	3	1	3	0
3		Київський	2	0	2	1
4		Немишлянський	3	0	2	0
5		Новобаварський	3	0	2	0
6		Основ'янський	2	1	2	1
7		Слобідський	2	1	2	0
8		Холодногірський	4	2	2	1
9		Шевченківський	11	8	9	8
10		КЗ «Харківський університетськи й ліцей Харківської міської ради »	5	4	5	1
Разом			37	19	31	14

Найкращі результати обласної олімпіади з французької мови протягом двох років показують учні Шевченківського району міста Харкова (8 переможців із 9 учасників – у 2024/2025 н. р.; 8 із 11 – у 2023/2024 н. р.).

Два роки поспіль є переможці на обласному етапі олімпіади в Солоницівській селищній громаді Харківського району, Холодногірському та Основ'янському районах міста Харкова.

У Київському районі був один переможець серед двох учасників змагань, тоді як у минулому році жоден учень цього району не зміг вибороти перемогу.

Зверніть увагу! Погіршилася результативність виступу на обласній олімпіаді учнів КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» (1 переможець із 5 учасників – у 2024/2025 н. р.; 4 з 5 – у 2023/2024 н. р.).

В Індустріальному та Слобідському районах міста Харкова не було жодного переможця змагань, а минулого року такі учні були.

Як і в минулому році, відсутні переможці в Немишлянському та Новобаварському районах міста Харкова.

4. Іспанська мова

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *іспанської мови* взяли участь **12** учнів (**11** – у 2023/2024 навчальному році) із **трьох** ЗЗСО.

Як і в минулому році, в обласній олімпіаді з *іспанської мови* брали участь учні Харківського ліцею № 17 (**9** учасників, **5** переможців – у 2024/2025 н. р.; **8** учасників, **7** переможців – у 2023/2024 н. р.); Харківського ліцею № 58 (**2** учасники, **1** переможець – у 2024/2025 н. р.; **2** учасники, **1** переможець – у 2023/2024 н. р.); ХПЛ «НУА» Харківської області (**1** учасник, **1** переможець – у 2024/2025 н. р.; **1** учасник, **1** переможець – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Кількість учасників обласної олімпіади з *іспанської мови* у 2024/2025 навчальному році збільшилася, а показник кількості переможців зменшився.

5. Мова іврит і єврейська література

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *мови іврит і єврейської літератури* взяли участь **4** учні Харківського ліцею № 170, з яких **2** учасники здобули перемогу в змаганнях.

У 2023/2024 навчальному році участь у змаганнях узяли **6** учнів цього закладу, які стали переможцями обласного етапу олімпіади.

Зверніть увагу! Кількість учасників обласної олімпіади з *мови іврит і єврейської літератури* та кількість переможців олімпіади зменшилася.

Рекомендації

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з іноземних мов рекомендуємо вжити таких заходів:

Керівникам ТМО вчителів іноземних мов:

1. Проаналізувати результати участі команди району в III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з іноземної мови порівняно з результатами по області, з'ясувати чинники, що вплинули на результативність виступу команди, ознайомити з результатами аналізу вчительську спільноту.

2. Опрацювати разом з учителями – членами ТМО вчителів іноземних мов – зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з обдарованими учнями в сучасних умовах.

3. Спланувати роботу ТМО на наступний навчальний рік з урахуванням заходів, спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів із питань якісної підготовки учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з іноземних мов (тренінгів, консультацій, тимчасових творчих колективів тощо).

4. Вивчати, узагальнювати та поширювати досвід учителів, які мають здобутки в роботі з лінгвістично обдарованими учнями й неодноразово готували призерів Всеукраїнської учнівської олімпіади з іноземної мови.

Учителям іноземних мов закладів загальної середньої освіти:

1. Посилити індивідуальну роботу з лінгвістично обдарованими учнями, передбачити додаткові заняття та консультації.

2. Опрацювати зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>).

3. Застосовувати елементи проблемного та проєктного навчання, використовувати завдання, що формують критичне мислення, навички аналізу, синтезу, аргументації, наприклад, дилеми, рольові ігри, дебати, інтерпретація фразеологізмів.

4. Системно працювати над збагаченням лексичного запасу учнівства через читання текстів різноманітної тематики та шляхом цілеспрямованої роботи над вивченням синонімів, антонімів, прислів'їв, сталих висловів тощо, застосовувати техніки ведення персонального словника, лексичних мап.

5. Розвивати комунікативну компетентність як у письмовому, так і в усному мовленні, тренувати учнів у висловленні власної думки з аргументацією, наведенні прикладів з реального життя, розвивати вміння ставити запитання, реагувати на позицію співрозмовника, використовувати моделі написання есе, листів, аргументованих відповідей.

6. Упроваджувати в навчальний процес тексти, аудіо- та відеоматеріали автентичного походження: інтерв'ю, уривки фільмів, новини, блогові публікації, подкасти тощо; забезпечити цілеспрямовану роботу з цими матеріалами на розвиток аудіювання, читання, критичного осмислення інформації.

7. Формувати академічну культуру учнів і навички доброчесного використання цифрових ресурсів, наголошувати на важливості демонстрації особистого стилю, оригінальності думок і творчого підходу у відповідях, тренувати навички перефразування, узагальнення, творчого письма, які свідчать про глибоке розуміння та володіння мовою.

1.3. Географія (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *географії* взяли участь 166 учнів. Із них 83 учні (50,00 % від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань. У 2023/2024 навчальному році учасників змагань було 151. Таким чином, кількість учасників обласної олімпіади з географії збільшилася на 9,93 %.

По територіальних громадах області. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *географії* взяли участь **52** учні з **27** територіальних громад Харківської області. Порівняно з попереднім навчальним роком *кількість учасників обласної олімпіади з географії в територіальних громадах області збільшилася на 20,93 %*. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **43** учні з **19** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Зачепилівської селищної громади Берестинського району, Богодухівської міської громади Богодухівського району, Донецької селищної громади Ізюмського району, Куп'янської міської, Шевченківської селищної, Курилівської сільської громад Куп'янського району, Пісочинської селищної, Циркунівської сільської громад Харківського району, Новопокровської, Пролісенської селищних громад Чугуївського району (таблиця І).

Таблиця І

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *географії* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	1	1	2	0
2		Зачепилівська селищна громада	-	-	2	2
3		Кегичівська селищна громада	2	1	1	0
4		Наталинська сільська громада	2	1	-	-
5		Сахновщинська селищна громада	1	0	1	0
6	Богодухівський	Богодухівська міська громада	-	-	1	1
7		Валківська міська громада	2	1	4	3
8		Золочівська селищна громада	3	3	4	2
9	Ізюмський	Балаклійська міська громада	2	1	4	1
10		Барвінківська міська громада	1	0	3	1
11		Борівська селищна громада	3	0	1	0
12		Донецька селищна громада	-	-	2	0
13		Ізюмська міська громада	5	1	4	1

14		Куньївська сільська громада	2	0	2	0
15		Савинська селищна громада	3	0	2	1
16	Куп'янський	Куп'янська міська громада	-	-	1	1
17		Курилівська сільська громада	-	-	1	1
18		Шевченківська селищна громада	-	-	1	0
19	Харківський	Безлюдівська селищна громада	3	1	2	1
20		Дергачівська міська громада	1	1	1	1
21		Нововодолазька селищна громада	1	0	1	0
22		Пісочинська селищна громада	-	-	1	1
23		Циркунівська сільська громада	-	-	1	0
24	Чугуївський	Зміївська міська громада	4	2	-	-
25		Малинівська селищна громада	2	0	3	1
26		Новопокровська селищна громада	-	-	1	1
27		Пролісненська селищна громада	-	-	2	0
28		Слобожанська селищна громада	3	1	2	1
29		Чугуївська міська громада	2	1	2	0
Разом			43	15	52	20

Переможцями стали **20** учасників із **16** територіальних громад (**15** із **12** – у 2023/2024 навчальному році). *Найбільша кількість переможців (3)* – у Валківській міській громаді Богодухівського району, де були **4** учасники змагань (**1** переможець із **2** учасників – у 2023/2024 навчальному році).

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Валківської міської, Золочівської селищної громад Богодухівського району, Балаклійської, Барвінківської, Ізюмської міських громад Ізюмського району, Дергачівської міської, Безлюдівської селищної громад Харківського району, Слобожанської селищної громади Чугуївського району.

У 2024/2025 навчальному році *з'явилися* переможці в громадах, де минулого року переможців не було: у Барвінківській міській, Савинській селищній громадах Ізюмського району. Крім того, є *переможці* в громадах, учні яких не брали участі в змаганнях у 2023/2024 навчальному році: у Зачепилівській

селищній громаді Берестинського району, Богодухівській міській громаді Богодухівського району, Куп'янській міській, Курилівській сільській громаді Куп'янського району, Пісочинській селищній громаді Харківського району та Новопокровській селищній громаді Чугуївського району.

Зверніть увагу! Знизилися результати обласного етапу олімпіади з *географії* учнів Берестинської міської, Кегичівської селищної громад Берестинського району, Чугуївської міської громади Чугуївського району. У цих громадах відсутні переможці змагань (у минулому році такі учні були).

Два роки поспіль відсутні переможці в Сахновщинській селищній громаді Берестинського району, Борівській селищній та Куньєвській сільській громадах Ізюмського району, Нововодолазькій селищній громаді Харківського району.

По місту Харкову. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *географії* взяли участь **85** учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»). Порівняно з попереднім навчальним роком (**88** учасників) кількість учасників обласної олімпіади з *географії* зменшилася.

Найбільша кількість учасників (**12**) – у Новобаварському та Шевченківському районах, найменша (**4**) – в Основ'янському (таблиця 2).

Таблиця 2

**Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з
географії по місту Харкову**

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	7	4	6	5
2	Київський	6	4	10	7
3	Немишлянський	12	5	9	8
4	Новобаварський	10	8	12	6
5	Основ'янський	4	0	4	3
6	Салтівський	15	11	9	7
7	Слобідський	11	5	11	6
8	Холодногірський	8	6	7	3
9	Шевченківський	11	5	12	8
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	1	1	2	0
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	3	2	3	0
Разом		88	51	85	53

Серед учасників змагань **53 переможці (63,86 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Найбільша кількість переможців у Немишлянському районі – **8 із 9** учасників (**5 із 12** у 2023/2024 н. р.) та в Шевченківському – **8 із 12** учасників (**5 із 11** у 2023/2024 н. р.).

Успішно виступають протягом двох років на обласному етапі олімпіади з *географії* учні Київського (**7 переможців із 10** учасників – у 2024/2025 н. р.; **4 з 6** – у 2023/2024 н. р.) та Салтівського районів (**7 із 9** – у 2024/2025 н. р.; **11 із 15** – у 2023/2024 н. р.).

Підвищилася якість виступу учнів в Індустріальному (**5 переможців із 6** учасників – у 2024/2025 н. р.; **4 із 7** – у 2023/2024 н. р.), Немишлянському (**8 із 9** – у 2024/2025 н. р.; **5 із 12** – у 2023/2024 н. р.), Основ'янському (**3 з 4** – у 2024/2025 н. р.; **жодного переможця, 4 учасники** – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! На обласному етапі олімпіади *відсутні* переможці змагань серед учнів КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради», КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» (у минулому році переможці були).

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *географії* взяли участь **29** учнів із **9 ЗЗСО** державного та обласного підпорядкування.

Кількість учасників обласної олімпіади з *географії* порівняно з попереднім навчальним роком **збільшилася на 45,00 %**. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **20** учнів із **5** закладів освіти (*таблиця 3*).

У 2024/2025 навчальному році був представлений окремою командою КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради.

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	15	7	14	3
2	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»	-	-	1	1
3	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради	2	2	3	2

4	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	1	0	4	1
5	КЗ «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Патріот”» Харківської обласної ради	1	1	1	1
6	КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	-	-	2	1
7	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	-	-	1	0
8	КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради	-	-	1	1
9	КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради	1	0	2	0
Разом		20	10	29	10

Найбільша кількість переможців (3) у команді КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради. Разом із тим якість виступу учнів цього закладу в обласній олімпіаді з *географії* порівняно з минулим роком погіршилася. Для порівняння: 7 переможців із 14 учасників – у 2023/2024 навчальному році.

Два роки поспіль успішно виступають учні КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради, де у 2024/2025 навчальному році було 2 переможці з 3 учасників (2 з 2 – у 2023/2024 н. р.). Як і в минулому році, єдиний учасник змагань у КЗ «Ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Патріот”» Харківської обласної ради став *переможцем*.

У 2024/2025 навчальному році є *переможці* змагань у Державному ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський», КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради та КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради, де в минулому році взагалі не було учасників обласної олімпіади з *географії*.

Зверніть увагу! Два роки поспіль немає переможців серед учнів КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради.

Аналіз виконання завдань учасниками III (обласного) етапу

Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії

Завдання III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії для кожної паралелі склалися з теоретичного (1 питання), тестового

(20 завдань) і практичного (1 географічна задача та 10 завдань на географічній карті) турів. Максимальна кількість балів за виконання завдань у 8–11 класах – 50.

Журі визначило максимальну набрану кількість балів за паралелями:

- 8 клас – 43;
- 9 клас – 42;
- 10 клас – 49;
- 11 клас – 50.

Кількість балів і відсоток виконання завдань переможцями подано в *таблиці 4*.

Таблиця 4

**Показники виконання завдань переможцями
III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії**

Клас	I місце		II місце		III місце	
	Кількість набраних балів		Кількість набраних балів		Кількість набраних балів	
	Відсоток виконання завдань		Відсоток виконання завдань		Відсоток виконання завдань	
8	41	43	37,5	40	36,5	37
	82%	86%	75%	80%	73%	74%
9	40,5	42	38,5	40	36,5	38
	81%	84%	77%	80%	73%	76%
10	48	49	47	47	46	46,5
	96%	98%	94%	94%	92%	93%
11	48	50	44	47	40,5	42
	96%	100%	88%	94%	81%	84%

Найкращі показники виконання завдань мають учні 10 і 11-х класів, *найгірші* – 8-х. Зміст завдань III етапу олімпіади з географії відповідав вимогам навчальної програми та був спрямований на стимулювання учнів до подальшого вдосконалення знань і формування предметних компетентностей.

Типові помилки

8 клас

1. *Добре впоралися* учні та учениці з практичним завданням щодо визначення зображень географічних об'єктів або природних явищ, створених штучним інтелектом (середній бал за це завдання 6,0 із 10 можливих). Один учасник отримав за це завдання максимальну оцінку.

2. *На високому рівні* учні та учениці виконали тестові завдання. Середній бал за це завдання – 14,97 із 20 можливих балів (74,9%). Але лише одна учасниця отримала максимальну оцінку за тестові завдання.

3. **Звернути увагу!** Багато проблем в учнів викликало теоретичне завдання щодо острова Тристан-да-Кунья. Середній бал за це завдання становить 6,5 із 10 можливих (60%). Необхідно було дати характеристику природних умов (рельєф, клімат, органічний світ); відповісти, чому після 1869 року стратегічне значення острова на морських шляхах суттєво зменшилося та чому протягом XX

століття населення двічі змушене було залишити острів і до цього часу відсутнє авіаційне сполучення з островом; а також які продукти харчування місцеве населення виробляє самостійно, а які змушені завозити з інших країн? Клімат острова помірний океанічний, дощовий і вітряний, середньомісячна температура коливається від +11 °С до 17,5 °С. Опадів на рік випадає понад 2000 мм. У 1906 році відбулося виверження вулкана, що призвело до загибелі худоби та картопляних плантацій. Люди були переселені до Кейптауна. У 1961 році виверження завдало шкоди рибній фабриці, а жителі були евакуйовані на острів Святої Єлени або до Великої Британії. Коли фабрику відновили, жителі повернулися додому. На острові Тристан-да-Кунья немає ссавців (за винятком тюленів), рептилій, метеликів. Віддаленість островів від материка вплинула на тваринний і рослинний світ. На островах багато рослин-ендемів. На острові ростуть папороті та трав'яні злаки. Близько 40 видів флори архіпелагу є ендемічними. Відсутність хижаків дозволяє жити птахам, що не літають, як ті ж чубаті пінгвіни. Культивують картоплю, маїс. Домашні тварини й худоба жителів острова Тристан-да-Кунья не дичавіють і великої небезпеки для природи не становлять. Тут немає авіаційних рейсів, а пасажирські кораблі прибувають просто дев'ять разів на рік. Той факт, що острів є діючим вулканом, висота якого досягає 2062 м над рівнем моря, додає потойбічного життя на ньому. Тут майже немає рівних поверхонь. Дві третини периметра острова займають круті скелі, об які б'ється море, що постійно вирує. Громада цілком самодостатня як фермерська та рибальська спільнота, вирощує більшість м'яса, яєць і овочів. Але покладається на постачання з Кейптауна для таких речей, як чай, кава, фрукти, цукор, борошно тощо. На острові є єдина дорога довжиною приблизно три кілометри, що йде вздовж берега до "прогалин", як їх називають жителі: невеликих полів, захищених кам'яними стінами від тутешніх сильних вітрів. Тристан-да-Кунья відчуває ураганні вітри взимку, і більшість людей живуть у бунгало, оскільки їм легше протистояти вітру. Основним джерелом доходу Тристан-да-Кунья є омар Тристан-Рок, у видобутку та переробці якого бере участь кожен житель острова.

9 клас

1. **Звернути увагу!** В учнів виникли труднощі з виконанням теоретичного завдання. У середньому за теоретичне питання учні набрали 4,0 бала з 10 можливих (40 %). Учасникам і учасницям географічної олімпіади необхідно було пояснити, яких структурних і територіальних змін зазнала економіка України в умовах воєнного стану, проаналізувати зміни впливу чинників розміщення виробництв у цих умовах, запропонувати проекти створення нових (чи релокації існуючих) підприємств в Україні та обґрунтувати їх актуальність, інвестиційну привабливість. Українські заводи продовжують свою діяльність попри надскладні умови. Водночас українська промисловість зазнала значних збитків. Окремі виробничі потужності були повністю зруйновані, інші зазнали пошкоджень, ще частка простоє внаслідок впливу різноманітних факторів. Українська промисловість здебільшого спирається на три основні сектори, серед яких металургія, видобуток корисних копалин і АПК. Вони є важливим

джерелом експортних прибутків, проте їх вплив на стан економіки зменшується. Військові дії внесли суттєві зміни до економічної структури. Суттєво впали показники підприємств гірничо-металургійної сфери, хімічної промисловості, зменшились обсяги промислового будівництва. Водночас економічні показники демонструють зростання порівняно з першим роком війни. Значна кількість виробничих підприємств стабілізували свою діяльність, провели процедури релокації, змогли побудувати нові ланцюги логістики та систематизували виробництво. Одним зі шляхів збереження діяльності в сучасних умовах для українських заводів є укладання партнерських угод, зокрема з іноземними компаніями, та залучення додаткових інвестицій з метою розвитку або відновлення виробництва. Співпраця з українськими заводами стане оптимальним рішенням для представників малого та середнього бізнесу. Навіть масштабні компанії можуть створити нові перспективи, налагодивши співпрацю з національними виробниками. Чи інвестує бізнес у нові заводи й фабрики наприкінці другого року великої війни? Дослідження Forbes дає наочну відповідь на це питання. Понад три десятки бізнесів розпочали будівництво нових виробничих потужностей вже під час великої війни. Консолідовані дані на рівні країни про нове промислове будівництво відсутні. Утім, ми дослідили виробництва, що з'явилися після 24 лютого 2022 року, а також об'єкти, будівництво яких розпочалося після повномасштабного вторгнення. Приклади Ажах, «Кулиничі», нові меблеві фабрики, деревообробні підприємства, виробництва електроніки, алюмінієвих труб, коньячний завод – Закарпаття лідирує за кількістю новостворених виробництв. З початку повномасштабного вторгнення росії в Україну було побудовано три вітроелектростанції, загальна потужність яких понад 200 МВт.

2. *Непогано учні та учениці виконали тестові завдання.* Середній бал за це завдання – 15,36 із 20 можливих балів (77%).

3. *Три учасники олімпіади змогли повністю вирішити географічну задачу,* де необхідно було визначити, якою буде температура взимку насиченої вологою над Адріатичним морем повітряної маси, яка має температуру +10 °С, рухається на схід і, подолавши гірський хребет Ловчен (1750 м), опускається в долини Чорногорії, що лежать на висотах 250 – 150 метрів над рівнем моря, та яке явище можна проілюструвати за допомогою цієї задачі? Температура повітря в долинах складе +14,5...+15,5 °С, тобто вона стала помітно вищою, ніж початкова температура повітряної маси над Адріатичним морем. За допомогою цієї задачі можна проілюструвати утворення фенів у гірській місцевості.

10 клас

Учні та учениці дуже добре впорались із завданнями олімпіади. Середній бал за всі завдання – 42,9 із 50 можливих балів (85,8%).

1. *На високому рівні учасники виконали тестові завдання.* Середній бал за ці завдання – 17,1 з 20 можливих балів (85,6%).

2. *Учні дуже цікаво та різноманітно відповідали на теоретичне завдання.* У середньому за теоретичне питання вони набрали 9,0 балів із 10 можливих

(90%). Необхідно було пояснити, чому саме Китай здійснює масштабні проекти, чому ці проекти вважаються частиною досягнення екологічних цілей щодо використання «чистої енергії», та назвати можливі екологічні ризики цих, у цілому «зелених» проектів, а саме що найбільша у світі гідроакумулююча електростанція повністю запрацювала в Китаї. Агрегат складається з 12 реверсивних насосно-турбінних установок, кожна з яких має потужність 300 МВт, у тому числі дві з регульованою швидкістю, що забезпечує загальну встановлену потужність 3,6 ГВт. Гідроакумулююча електростанція Fengning (Феннін), найбільший у світі об'єкт такого типу, розпочала повноцінну роботу після введення в експлуатацію свого останнього агрегату з регульованою швидкістю 31 грудня. Розташована в повіті Fengning, провінція Хебей, поблизу Пекіна та Тяньцзіня, станція є ключовою частиною інфраструктури відновлюваної енергетики Китаю, яка підтримує вітрову та сонячну базу потужністю 10 ГВт неподалік у Чжанцзякоу. Однією з видатних особливостей заводу є його підземна електростанція, найбільша у своєму роді у світі. Довжина об'єкта – 414 метрів, висота – 54,5 метра, ширина – 25 метрів. Крім того, допоміжна інфраструктура включає 190 підземних тунелів протяжністю понад 50 кілометрів. Завод використовує передову технологію насос-турбіна зі змінною швидкістю, що забезпечує гнучке регулювання навантаження під час насосних операцій і більш швидку частотну характеристику. Ці досягнення підвищують здатність заводу керувати переривчастістю відновлюваних джерел енергії, таких як вітер і сонце. За словами розробників, станція інтегрує свій вихід із гнучкою мережею постійного струму (DC) і підтримує взаємодоповнюваність кількох джерел енергії, зменшуючи вплив коливань поставок відновлюваної енергії на ширшу мережу. Китай став світовим лідером у сфері технології насосних накопичувачів, яка є найбільш зрілим рішенням для великомасштабного довготривалого зберігання енергії. Станом на кінець 2024 року Державна електромережева корпорація Китаю мала 40,56 ГВт робочих гідроакумулюючих потужностей, а ще 53,48 ГВт будуються. Оскільки Китай продовжує нарощувати потужності відновлюваних джерел енергії, очікується, що такі проекти гідроакумулювання, як Fengning, відіграватимуть вирішальну роль у стабілізації мережі та максимальному використанні чистої енергії.

11 клас

1. **Звернути увагу!** *Труднощі* викликала географічна задача про те, що 21 березня у пункті А полуденна висота Сонця становить 60° , за тривалістю світловий день дорівнює ночі; місцевий час відстає від місцевого часу Харкова на 29 хвилин; територія там гориста з висотами до 3482 м. Необхідно визначити координати пункту А, назву гір і назву держави, де розташовані ці гори. Середній бал за географічну задачу – 6,9 із 10 можливих балів (69%). Ця задача перевіряла вміння використовувати астрономічні знання для визначення географічної широти (у день весняного рівнодення), уміння обчислювати різницю в географічній довготі за різницею місцевого часу та орієнтування на карті світу за координатами. Нажаль, не всі учні та учениці розуміють зв'язок між датою

(21 березня) та астрономічним явищем (рівнодення). Плутанина з тим, що висота Сонця над горизонтом визначається як доповнення до 90°, а не навпаки. Також частина учнів не вказала два варіанти (пн./пд. широта) або обрала неправильний. Типова помилка – неправильно інтерпретували "відстає" → додавали, а не віднімали від довготи Харкова. Учням складно орієнтуватися на карті світу без зовнішніх джерел (особливо якщо завдання без атласу). Часто обирали 30° пн. ш. як логічніший варіант (північна півкуля) – і помилково зазначали Єгипет. Не всі учні знали назву Драконових гір або правильно вказували тільки ПАР, не враховуючи Лесото. Частина учнів не змогла назвати державу або обмежилася загальним формулюванням "Південна Африка", що є помилкою (не держава).

2. На *високому* рівні учасники виконали тестові завдання. Середній бал за їх виконання – 16,8 із 20 можливих балів (83,9%).

Висновки

Усього в **III (обласному) етапі Олімпіади** взяли участь **166** учнів **8-11** класів. Переможцями III етапу Олімпіади стали **83** здобувачі освіти ЗЗСО Харківської області.

На **відбірково-тренувальні збори** для підготовки команди Харківської області до IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії були запрошені учні, які посіли I та II місця на III етапі Олімпіади, у кількості 31 особи. Але деякі з них відмовилися від участі у зборах та IV етапі Олімпіади. Фактично збори відвідували 16 учнів.

Для чіткої організації участі команди Харківської області в **IV етапі Олімпіади з географії** проведено якісну організаційну роботу: оформлено та відправлено до Центрального оргкомітету НЦ «МАНУ» заявку на участь у IV етапі Олімпіади, звіт про проведення III етапу олімпіади в Харківській області; налагоджено комунікацію з керівниками команди.

Із 31 березня по 04 квітня 2024 року в м. Чернівці проводився IV етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з **географії** в очній формі. Від Харківської області взяли участь **7 учнів**, які отримали 2 дипломи III ступеня та 5 дипломів учасника.

Участь у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з географії у 2024/2025 навчальному році відбувалася відповідно до нормативно-правових документів і включала II та III етапи, які проводилися в дистанційній формі.

За результатами виступу учнів у 2024/2025 н. р. на олімпіаді з географії найкращий результат показала команда Салтівського району Харківської міської громади.

Найбільшу кількість переможців складають учні Немишлянського (8 переможців) та Шевченківського (8 переможців) районів Харківської міської громади.

За результатами III етапу олімпіади з географії найскладнішими виявилися завдання для учнів 8-х класів. Найкраще впоралися із завданнями учні 10–11-х класів.

Рекомендації для підвищення якості підготовки до Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з географії рекомендуємо вжити таких заходів.

Керівникам ТМО вчителів географії:

1. На основі результатів олімпіади провести глибокий аналіз як якісних, так і кількісних показників участі учнів, при цьому виокремити труднощі у виконанні тестових, практичних і задачних компонентів.

2. Опрацювати зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

3. Передбачити проведення методичних майданчиків, мінітренінгів або вебінарів для педагогів щодо особливостей олімпіадного завдання як інструменту розвитку географічного мислення; принципів добору завдань для I та II етапів, що відповідають логіці НУШ; педагогічного супроводу підготовки здібних учнів.

4. Сформувати систему адресної підтримки учнів, які виявляють стабільний інтерес до географії: регулярні консультації у форматі онлайн/офлайн гуртка; диференційовані програми підготовки до олімпіади з урахуванням рівня учнів і попередніх результатів.

5. Формування команди на II етап має бути свідомим і виваженим: рекомендується проводити відбіркові змагання або пробні тести на рівні громади. Важливо, щоб журі I етапу не лише оцінювали, а й здійснювали короткий методичний супровід (зворотний зв'язок, поради учням).

6. Звернути увагу на формування резерву: учні, які мають потенціал, але ще не досягли результатів, потребують особливого методичного супроводу. Доцільно створити короткострокові освітні траєкторії.

7. Ініціювати створення локальної школи географічно обдарованих учнів – не як формальної структури, а як середовища для розвитку критичного мислення, уміння працювати з джерелами, аналітики, ментальних карт.

8. Оновити базу даних роботи з обдарованими учнями, доповнити її не лише відомостями про учасників і переможців, а й тематиками, у яких учні демонструють успіх.

Учителям географії закладів загальної середньої освіти:

1. Провести глибокий аналіз типових помилок учнів під час виконання олімпіадних завдань з урахуванням рівня складності.

2. Опрацювати зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

3. Під час підготовки до олімпіади системно використовувати електронні освітні ресурси.

4. Розробити й упровадити алгоритми розв'язання типових олімпіадних задач: створення картки-інструкції, таблиці дій, пояснювального чек-листа, які допоможуть учням структурувати мислення та виробити послідовність.

5. Зробити акцент на самостійну пізнавальну діяльність учнів: проекти, мінідослідження, творчі роботи на основі реальних картографічних, статистичних і візуальних джерел – корисне тренування перед олімпіадою.

6. Посилити практичну складову вивчення географії – роботу з тематичними картами, складання та читання профілів рельєфу, аналіз кліматичних діаграм, складання розв'язків географічних задач у контексті сучасних викликів.

7. Ураховувати актуальність джерел. У підручниках і атласах можливі застарілі дані – слід системно навчати учнів критично ставитися до джерел інформації, перевіряти, оновлювати, інтерпретувати.

1.4 Економіка (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *економіки* взяли участь **47** учнів. Із них **23** учні (**48,94 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **36** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з економіки збільшилася на 30,56 %*.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *економіки* взяли участь **11** учнів із **4** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *економіки* в територіальних громадах області *збільшилася майже в 1,5 раза*. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **7** учнів із **4** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році був **один** учасник змагань від Циркунівської сільської громади Харківського району. Минулого року учні цієї громади участі в олімпіаді не брали (*таблиця 1*).

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з економіки по територіальних громадах області**

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Богодухівський	Золочівська селищна громада	3	1	5	1
2	Ізюмський	Балаклійська міська громада	2	1	2	2
3	Чугуївський	Слобожанська селищна громада	1	0	3	1
4		Чугуївська міська громада	1	0	-	-
5	Харківський	Циркунівська сільська громада	-	-	1	1
Разом			7	2	11	5

Переможцями III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки стали **5** учасників із **4** територіальних громад (**2 з 2** – у 2023/2024 навчальному році).

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Золочівської селищної громади Богодухівського району, Балаклійської міської громади Ізюмського району.

У Слобожанській селищній громаді Чугуївського району **один** учень серед **трьох** учасників виборов перемогу на обласному етапі олімпіади (у минулому році був **один** учасник, який не став переможцем).

У 2024/2025 навчальному році є переможець у Циркунівській сільській громаді Харківського району, де у 2023/2024 навчальному році взагалі *не було* учасників змагань.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки взяли участь **36** учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова.

Найбільша кількість учасників (**9**) – в Основ'янському районі; *найменша* – у Київському (**1**).

Порівняно з попереднім навчальним роком (**29** учасників) кількість учасників обласної олімпіади з економіки збільшилася на **24,14 %** (таблиця 2).

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з економіки по місту Харкову**

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	3	2	4	2
2	Київський	1	0	1	0
3	Немишлянський	4	3	4	2
4	Новобаварський	2	1	3	3
5	Основ'янський	5	3	9	3
6	Салтівський	3	3	3	1
7	Слобідський	5	3	6	4
8	Холодногірський	2	1	2	0
9	Шевченківський	4	2	4	3
Разом		29	18	36	18

Переможцями стали **18** учасників (**78,26 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з економіки в Новобаварському (3 переможці з 3 учасників – у 2024/2025 н. р.; 1 із 2 – у 2023/2024 н. р.), Слобідському (4 з 6 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 5 – у 2023/2024 н. р.), Шевченківському районах (3 з 4 – у 2024/2025 н. р.; 2 з 4 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилися показники участі в обласному етапі олімпіади учнів Індустріального (2 переможці з 4 учасників – у 2024/2025 н. р.; 2 з 3 – у 2023/2024 н. р.), Немишлянського (2 з 4 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 4 – у 2023/2024 н. р.), Основ'янського (3 з 9 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 5 – у 2023/2024 н. р.), Салтівського (1 із 3 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 3 – у 2023/2024 н. р.) районів.

У Холодногірському районі, на відміну від минулого року, відсутні переможці змагань.

Як і в минулому році, у Київському районі участь у змаганнях брав **один** учень, який не став переможцем.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки ЗЗСО державного та обласного підпорядкування участі не брали.

**Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської
учнівської олімпіади з економіки**

У 2024/2025 н. р. завдання III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з економіки склалися з таких видів роботи: тестові завдання (30 тестів), творче

завдання з відкритою відповіддю, 1 економічна задача. Максимальна кількість балів – 100.

Аналізуючи виконання завдань, слід відзначити досить високий рівень знань, практичних умінь і навичок з економіки у значної частини учасників олімпіади. Більшість переможців набрали понад 50% балів від максимально можливої кількості.

Олімпіадні завдання були спрямовані не лише на перевірку теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а й мали на меті заохочувати інтерес учнів до подальшого вдосконалення своїх знань з економіки; розвивати вміння логічно та аналітично мислити. Деякі завдання мали проблемний характер.

Аналіз робіт учасників III етапу олімпіади з економіки дозволяє зробити такі зауваження:

9 клас

Творче завдання

Три учасники отримали максимум балів за це завдання, що перевіряло розуміння основ мікроекономіки (поведінка споживача, теорія корисності), уміння пояснювати економічні явища простими словами, здатність наводити приклади з життя (економічна логіка), візуалізацію понять і вміння системно висловлювати думки. Частина учнів плутала загальну й граничну корисність, об'єднувала ці поняття або формулювала абстрактно, без конкретики. Закон спадної MU – формулювання були неточними, не завжди зазначалося, що гранична корисність зменшується при сталих інших умовах. Частина відповідей залишалася на абстрактному рівні або були надто банальні без аналітики ("вода", "цукерки", але без пояснення логіки зменшення MU). Графічна частина виявилася найскладнішою: у частини учнів були неправильні осі, переплутані змінні, крива з позитивним нахилом. Також були відсутні підпис або пояснення.

Задача

Три учасники отримали максимум балів за економічну задачу, яка перевіряє розуміння сутності кривої виробничих можливостей, уміння ранжувати виробників за ефективністю, аналіз вибору з точки зору альтернативної вартості, побудову графіків і пояснення зміни нахилу та застосування математичних розрахунків до економічних моделей.

Звернути увагу! Учасники олімпіади припускалися таких помилок: плутали поняття індивідуальної та агрегованої КВМ; був визначений неправильний порядок залучення фермерів; відсутність логіки в побудові ламаної лінії; деякі учні продемонстрували неправильне розуміння суті поняття *альтернативна вартість*, що сприймалося як грошова вартість, а не як втрачені можливості; виникнення проблем із пропорціями; неправильне співвідношення обсягів продукції; порушення логіки переходу від одного фермерського набору до іншого.

10 клас

Творче завдання

Творче завдання для 10 класу «Розкрийте сутність концепції «економічної людини», поясніть переваги та обмеження використання цієї концепції в економічних дослідженнях» перевіряло глибину теоретичного розуміння, аналітичне мислення та вміння формулювати аргументовані судження щодо однієї з ключових економічних ідей. Завдання стосувалося теми поведінкової економіки та класичної моделі раціонального вибору, що є фундаментальною для економічної науки. Його виконання потребувало поєднання теоретичних знань і критичного аналізу.

Звернути увагу! Серед основних труднощів, які виявило завдання, варто зазначити такі.

По-перше, частина учнів обмежувалася лише визначенням «економічної людини», не розкриваючи сутності концепції як інструменту дослідження.

По-друге, деякі відповіді мали лише описовий характер без порівняння переваг і недоліків моделі, без прикладів із життя або сучасної економіки.

По-третє, наявні орфографічні або логічні помилки свідчили про недостатній рівень аналітичного мислення або недоопрацювання змісту завдання.

Таким чином, хоча загалом учні продемонстрували базове розуміння сутності концепції «економічної людини», її переваг як теоретичного інструменту, завдання виявило потребу в глибшому формуванні в учнів здатності до аналізу моделей поведінки людини в економіці та розвитку критичного мислення при роботі з абстрактними поняттями.

Задача

Економічна задача для 10 класу на тему аналізу лінійних функцій попиту і пропозиції, визначення надлишків і ринкового регулювання продемонструвала середній рівень опанування учнями прикладного математичного апарату мікроекономіки. Середній бал за її виконання – 13,2 із 20 можливих балів (66%), що вказує на часткове засвоєння теми та наявність суттєвих труднощів на етапах обчислень, логічного аналізу, інтерпретації результатів.

Звернути увагу! Деякі учні не змогли правильно інтерпретувати механізм дотацій, плутали із субсидіями споживачам або розглядали ціну вільною. Часто також допускалася логічна помилка: використовувалася різниця не між фактичною та необхідною ціною, а між обсягами, або розрахунок проводився для всього обсягу 240, а не для різниці.

Загалом задача охоплює три різні, але пов'язані складові: знання ринку, геометрію надлишків, механізм державного втручання. Високий бал отримали учні, які не лише правильно розрахували ці величини, а й пояснили їх суть. Низькі бали отримали ті, хто обмежився арифметикою без аналізу або неправильно побудував логіку функцій.

Отже, основні труднощі полягали в поєднанні аналітичного, геометричного та економічного мислення. Учні потребують додаткової

підготовки в роботі з графіками, надлишком споживача та виробника, функціональними залежностями й елементами державного регулювання.

11 клас

Творче завдання

Творче завдання «*Поясніть, чи може економічне зростання бути причиною безробіття?*» є прикладом завдань підвищеного рівня складності, оскільки вимагає не лише знання базових економічних категорій, але й здатності критично мислити, аналізувати суперечливі явища, наводити приклади та робити висновки. Завдання формує парадоксальну ситуацію – економічне зростання як потенційна причина безробіття, що заохочує учнів відійти від стандартних уявлень і дослідити глибші причинно-наслідкові зв'язки в економіці.

Середній бал за його виконання – 14,6 із 20 можливих балів (73%) – свідчить про те, що учні загалом зрозуміли сутність питання, проте багато хто не зміг розгорнуто обґрунтувати свою позицію, навести якісні приклади або виявити економічну логіку на абстрактному рівні.

У більшості відповідей учні коректно визначили, що економічне зростання зазвичай асоціюється з покращенням економічної ситуації, збільшенням ВВП, інвестицій, зростанням доходів і, як наслідок, зменшенням безробіття. Проте завдання вимагало зворотного підходу – розглянути ситуації, коли саме економічне зростання може спричинити або супроводжуватись зростанням безробіття. Учні, які виявили глибше розуміння теми, указували на структурні причини безробіття, що можуть супроводжувати модернізацію виробництва, автоматизацію, розвиток ІТ-сектору, перехід на нові технології. У таких випадках відбувається вивільнення робочої сили, особливо низькокваліфікованої, яку важко швидко перекваліфікувати. Це явище називається структурним безробіттям, воно може зростати попри загальне зростання економіки.

Звернути увагу! Загалом, завдання виявило потребу в поглибленому опрацюванні теми безробіття та нерівномірності економічного зростання. Учням слід запропонувати більше ситуаційних кейсів, де зростання продуктивності чи нові інвестиції ведуть до перерозподілу робочої сили й не завжди – до її повної зайнятості. Варто також приділяти більше уваги сучасним трендам – цифровізації, упровадженню штучного інтелекту, розвитку gig-економіки, аналізувати їх вплив на зайнятість.

Таким чином, незважаючи на відносно високий середній бал, творче завдання показало, що учням потрібно розвивати навички аналітичного письма, здатність міркувати поза межами шкільного підручника, виявляти неоднозначність економічних процесів і розглядати явища у складних соціально-економічних контекстах.

Задача

Задача охоплює ключові теми мікроекономіки: попит і пропозицію, досконалу конкуренцію, виробничу функцію, фіксовану ціну, надлишки та дотації. Для правильного виконання необхідно володіти аналітичними та

графічними навичками, розуміти поведінку фірми в умовах досконалої конкуренції. Задача виявила середній рівень розуміння моделей конкурентного ринку та слабкість у роботі з виробничими функціями і граничними витратами. Труднощі викликали саме ті частини, що потребують міждисциплінарної логіки (поєднання виробництва, витрат і ціноутворення).

Висновки

1. Усього в III (обласному) етапі Олімпіади взяли участь **47** учнів 9-11 класів.
2. Переможцями III етапу Олімпіади стали **23** здобувачі освіти ЗЗСО Харківської області та м. Харкова.
3. Отже, підсумовуючи означене вище, можна зробити висновки, що участь у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з економіки у 2024/2025 навчальному році відбувалася відповідно до нормативно-правових документів і включала II та III етапи олімпіади, які проводилися в дистанційній формі.
4. Найбільшу кількість переможців складають учні Слобідського, Шевченківського, Основ'янського та Новобаварського (по 3 переможці) районів Харківської міської територіальної громади.
5. За результатами III етапу олімпіади з економіки, *найскладнішими* виявилися завдання для учнів 9-х класів. *Найкраще* впоралися із завданнями учні 11-х класів.

1.5 Біологія (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *біології* взяли участь **157** учнів. Із них **79** учнів (**50,32 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **146** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з біології збільшилася на 7,53 %*.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *біології* учасників було **51** із **23** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *біології* в територіальних громадах області **збільшилася**. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **42** учні з **15** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО територіальних громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Зачепилівської, Кегичівської, Сахновщинської селищних, Наталинської сільської громад Берестинського району, Барвінківської міської, Донецької, Савинської селищних громад Ізюмського району, Куп'янської міської, Кіндрашівської, Петропавлівської сільських громад Куп'янського району,

Безлюдівської, Височанської селищних громад Харківського району, Новопокровської селищної громади Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з біології по територіальних громадах області**

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	6	1	-	-
2		Зачепилівська селищна громада	-	-	1	1
3		Кегичівська селищна громада	-	-	1	0
4		Наталинська сільська громада	-	-	2	2
5		Сахновщинська селищна громада	-	-	2	1
6		Старовірівська сільська громада	1	0	-	-
7	Богодухівський	Богодухівська міська громада	3	3	2	2
8		Валківська міська громада	3	2	3	0
9		Золочівська селищна громада	4	3	4	2
10	Ізюмський	Балаклійська міська громада	4	0	4	1
11		Барвінківська міська громада	-	-	5	1
12		Борівська селищна громада	1	0	-	-
13		Донецька селищна громада	-	-	3	0
14		Ізюмська міська громада	4	1	3	0
15		Савинська селищна громада	-	-	3	0

16	Куп'янський	Кіндрашівська сільська громада	-	-	1	0
17		Куп'янська міська громада	-	-	1	0
18		Петропавалівська сільська громада	-	-	1	0
19	Харківський	Безлюдівська селищна громада	-	-	4	2
20		Височанська селищна громада	-	-	1	0
21		Дергачівська міська громада	2	0	1	1
22		Люботинська міська громада	3	0	1	1
23		Солоницівська селищна громада	1	0	-	-
24		Циркунівська сільська громада	1	0	-	-
25	Чугуївський	Зміївська міська громада	4	4	2	2
26		Новопокровська селищна громада	-	-	2	0
27		Слобожанська селищна громада	4	0	2	1
28		Чугуївська міська громада	1	0	2	1
Разом			42	14	51	18

Переможцями стали **18** учасників із **13** територіальних громад (**14** із **6** – у 2023/2024 навчальному році). *Протягом двох років стабільні результати серед територіальних громад області демонструють учні Богодухівської міської громади Богодухівського району (2 переможці з 2 учасників – у 2024/2025 н. р.; 3 з 3 – у 2023/2024 н. р.) та Зміївської міської громади Чугуївського району (2 з 2 – у 2024/2025 н. р.; 4 з 4 – у 2023/2024 н. р.).*

У 2024/2025 навчальному році з'явилися переможці в громадах, де в минулому році їх не було: у Балаклійській міській громаді Ізюмського району, а також у Дергачівській, Люботинській міських громадах Харківського району. Крім того, є переможці в Зачепилівській, Сахновщинській селищних, Наталинській сільській громадах Берестинського району, Барвінківській міській громаді Ізюмського району, Безлюдівській селищній громаді Харківського району, де у 2023/2024 навчальному році взагалі не було учасників змагань.

Зверніть увагу! Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Валківської міської громади Богодухівського району та Ізюмської міської громади Ізюмського району, де були відсутні переможці змагань, тоді як у минулому році переможці були.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *біології* взяли участь **84** учні закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»).

Найбільша кількість учасників (**17**) – у Шевченківському районі, *найменша* (**6**) – в Індустріальному, Новобаварському, Салтівському. У Слобідському районі участь у змаганнях взяли **12** учнів, у Немишлянському – **10**.

Порівняно з попереднім навчальним роком (**86** учасників) кількість учнів обласної олімпіади з *біології* зменшилася на 2,33 % (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *біології* по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	7	7	6	4
2	Київський	6	2	7	5
3	Немишлянський	10	5	10	9
4	Новобаварський	7	2	6	3
5	Основ'янський	5	3	7	2
6	Салтівський	10	8	6	6
7	Слобідський	13	7	12	6
8	Холодногірський	8	4	8	5
9	Шевченківський	15	10	17	10
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	3	1	-	-
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	2	1	5	2
Разом		86	50	84	52

Переможцями стали **52** учасники (**65,82 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Як і в минулому році, *найбільша* кількість переможців (**10**) – у Шевченківському районі.

Протягом двох років стабільно високі результати серед районів міста Харкова демонструють учні Салтівського району (**6** переможців із **6** учасників – у 2024/2025 н. р.; **8** із **10** – у 2023/2024 н. р.).

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з біології у Київському (5 переможців із 7 учасників – у 2024/2025 н. р.; 2 з 6 – у 2023/2024 н. р.), Немишлянському (9 із 10 – у 2024/2025 н. р.; 5 із 10 – у 2023/2024 н. р.), Новобаварському (3 з 6 – у 2024/2025 н. р.; 2 із 7 – у 2023/2024 н. р.), Холодногірському районах (5 із 8 – у 2024/2025 н. р.; 4 з 8 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Індустріального (4 переможці з 6 учасників – у 2024/2025 н. р.; 7 із 7 – у 2023/2024 н. р.), Основ'янського районів (2 із 7 – у 2024/2025 н. р.; 3 із 5 – у 2023/2024 н. р.).

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології взяли участь 22 учні із 7 ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з біології збільшилася. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли 18 учнів із 5 закладів освіти.

У 2024/2025 навчальному році КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні закладів освіти, які не брали участі в змаганнях у минулому році: КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради, КЗ «Харківська санаторна школа № 1» Харківської обласної ради, КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради (таблиця 3).

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	8	3	6	2
2	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради	1	1	-	-
3	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	6	5	5	5

4	КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	-	-	4	1
5	КЗ «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради	2	1	1	0
6	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	1	1	1	0
7	КЗ «Харківська санаторна школа № 1» Харківської обласної ради	-	-	1	0
8	КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради	-	-	4	1
Разом		18	11	22	9

Два роки поспіль успішно виступають на обласному етапі олімпіади з біології учні КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради (5 переможців із 5 учасників – у 2024/2025 н. р.; 5 із 6 – у 2023/2024 н. р.).

Є переможці в КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради, КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради. У минулому навчальному році учні цих закладів освіти не брали участі в обласному етапі олімпіади з біології.

Зверніть увагу! Знизилась якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів КЗ «Нововодолазька санаторна школа» Харківської обласної ради та КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради, де було **по одному** учаснику змагань, які не стали переможцями, тоді як у минулому році в цих закладах переможці були.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології у 2024/2025 навчальному році проходив у дистанційній формі: **157** учасників виконували завдання в гугл-формах під відеонаглядом уповноважених членів журі.

Завданнями для проведення теоретичного туру олімпіади з біології є тести закритого типу, що підвищує об'єктивність оцінювання знань конкурсантів і дозволяє охопити більший обсяг їх контрольованих елементів.

Коефіцієнт виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології та середній бал, набраний учасниками, подано в таблицях 4, 5, 6, 7.

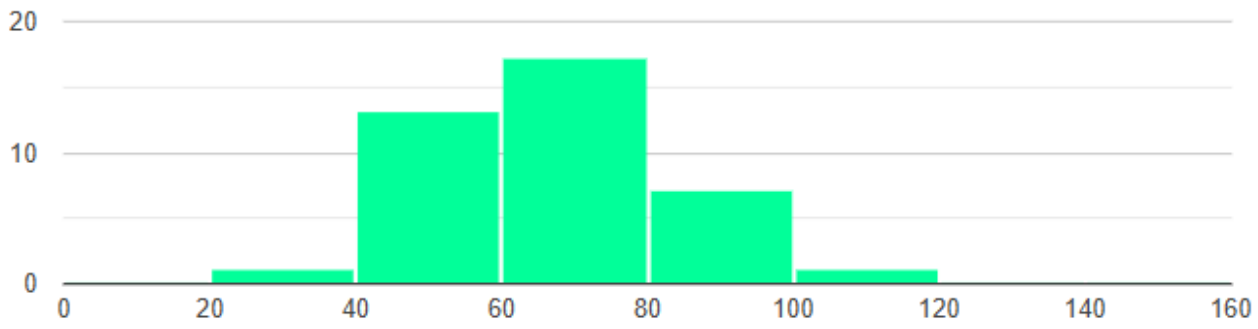
8 клас

Таблиця 4

Макс. бал	Середній бал	Коефіцієнт виконання завдань
123	66	68%

Розподіл балів серед восьмикласників є таким (діаграма 1).

Діаграма 1

Найскладнішим виявилось завдання про різноспорові рослини, процеси, у яких беруть участь скелетні м'язи та гомологічні органи, а найлегшим – про вплив наркотиків на організм.

Для учнів 8 класу найскладнішими завданнями виявилися тести групи Б, у яких треба було вибрати кілька правильних відповідей, а також тести групи В, у яких необхідно було визначити, які із запропонованих варіантів відповідей є правильними, а які – ні.

З практичної частини найскладнішим виявилось завдання про травну систему паразитичних червів.

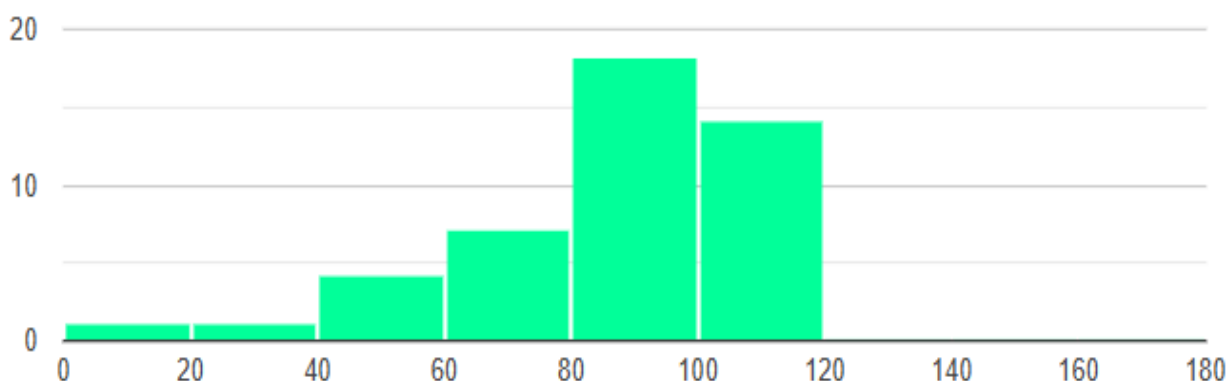
9 клас

Таблиця 5

Макс. бал	Середній бал	Коефіцієнт виконання завдань
144	92	61%

Розподіл балів серед дев'ятикласників є таким (діаграма 2).

Діаграма 2

Найскладнішим виявилось завдання з вибором різноспорових рослин із переліку, завдання про антиоксиданти та їх дію, *найлегшими* – про цукровий діабет, найменший м'яз організму людини та добову потребу людини в поживних речовинах.

Також складним завданням виявилися тести групи В, у яких необхідно було визначити, які із запропонованих варіантів відповідей є правильними, а які – ні.

Традиційно складними були завдання групи Б.

Добре впорались учні з експериментальною задачею № 2, у якій треба було показати знання основ життєдіяльності паразитичної тварини, та задачею № 3 про характеристики тваринних тканин. Складнішим виявилось завдання про деякі характеристики подвійного запліднення квіткових рослин.

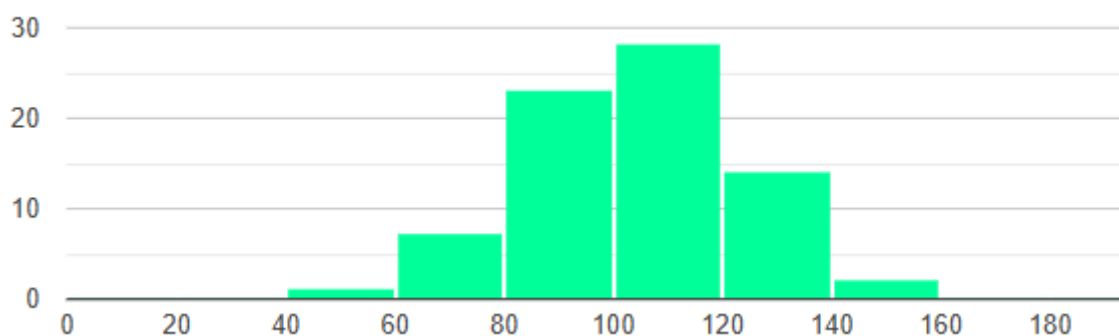
10 клас

Таблиця 6

Макс. бал	Середній бал	Коефіцієнт виконання завдань
184	99	54%

Розподіл балів серед десятикласників є таким (діаграма 3).

Діаграма 3

Найлегшими завданнями для учнів 10 класу виявилися: завдання про вирощування культур збудників захворювань на агар-агарі; про гемокоагуляцію білків крові, тести групи А на встановлення однієї правильної відповіді.

Найскладнішим завданням виявилися питання про білок, який транспортує ферум у плазмі крові, генетична задача та тести групи Б, де необхідно було вибрати кілька правильних відповідей, що побічно свідчить про недостатній рівень сформованості вмінь робити висновки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, уявляти, що відбуватиметься в певній чітко зазначеній ситуації з об'єктом.

З практичних завдань складним виявилося те, де треба було проаналізувати мікропрепарати клітин статевого циклу людини, що може свідчити про недостатню здатність учнів до прогнозування та моделювання ситуації.

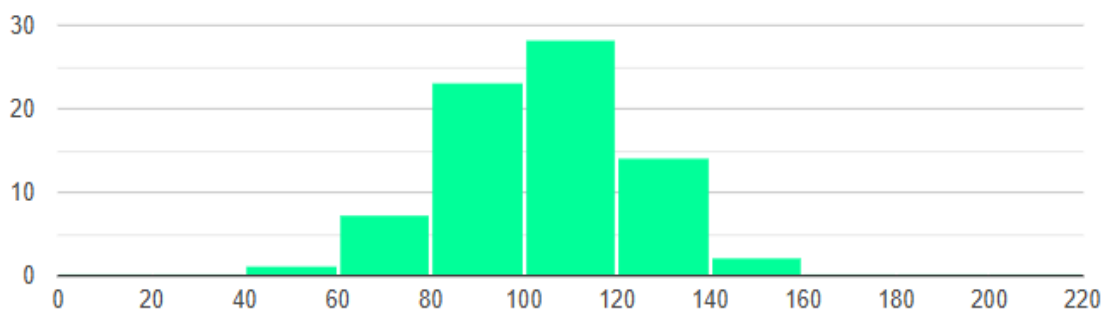
11 клас

Таблиця 7

Макс. бал	Середній бал	Коефіцієнт виконання завдань
184	103	57%

Розподіл балів серед одинадцятикласників є таким (діаграма 4).

Діаграма 4

Учні 11-х класів *найкраще* впорались із завданнями тестів групи А з вибором однієї правильної відповіді, про вирощування культур збудників захворювань на агар-агарі; про перенесення речовин через клітинну мембрану за градієнтом концентрації без витрати енергії.

Найскладнішим завданням виявилися тести групи Б, у яких треба було вибрати кілька правильних відповідей та зараховувалася тільки повна відповідь і завдання на аналіз поперечного розрізу через осьовий орган рослини.

З практичних завдань складним виявилося те, де треба було проаналізувати мікропрепарати клітин статевого циклу людини, що може свідчити про недостатню здатність учнів до прогнозування та моделювання ситуації.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з *біології* рекомендуємо вжити таких заходів:

Територіальним методичним об'єднанням учителів біології:

1. Опрацювати разом з учителями зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>).

2. Ретельно проаналізувати результати участі учнів ЗЗСО району (міста) у І–ІІІ етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології з метою виявлення потенційних учасників у наступному навчальному році та з'ясувати фактори, що впливають на результативність виступу команди.

3. Організувати тренувальні заняття для потенційних учасників олімпіади.

4. Проаналізувати потенціал учительського контингенту районів із метою вибору педагогів-тренерів для підготовки учнів до участі в ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади: тренерами вибирати вчителів, учні яких мають стабільно високі результати участі в олімпіаді минулих років.

5. Створювати в закладах загальної середньої освіти простір, що сприяє реалізації та вдосконаленню біологічних здібностей школярів: введення елективних курсів, спецкурсів, факультативів.

6. Провести семінари-практикуми для вчителів із метою їх ознайомлення з вимогами виконання завдань ІІІ етапу олімпіади та рівнем їх складності.

7. Приділити особливу увагу роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з біології, та цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних змаганнях. Бажано організувати співпрацю з науковими співробітниками закладів вищої освіти, поширення досвіду роботи вчителів, які підготували переможців минулих років.

8. Розробити банк завдань і створити систему дистанційних олімпіад, використовуючи сайти ЗЗСО району, ТГ.

Учителям біології закладів загальної середньої освіти:

1. Опрацювати зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>).

2. Упроваджувати в освітній процес методики проблемного навчання, пошукових і дослідницьких видів робіт для розвитку логічного мислення школярів, удосконалювати вміння учнів аналізувати, синтезувати, узагальнювати.

3. Використовувати діагностичні інструменти для відбору потенційних учасників олімпіади.

4. Розробити індивідуальну програму підготовки до олімпіади для кожного учня, що буде відображати його специфічну траєкторію руху.

5. Використовувати можливості інтернет-технологій для підготовки учнів до олімпіади, зокрема забезпечувати участь школярів в Інтернет-олімпіадах, використовувати можливості дистанційної роботи з учнями.

6. Створити творчі групи з учасників олімпіади минулих років різного віку для спільної підготовки.

Оскільки достатньої кількості годин на відпрацювання вміння розв'язувати завдання олімпіадного рівня програмою не передбачено, є необхідність у проведенні для обдарованих учнів додаткових занять, без яких навчити розв'язувати їх неможливо.

1.6 Екологія (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *екології* взяли участь **23** учні. Із них **13** учнів (**56,52 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **27** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з екології зменшилася на 14,81 %*.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *екології* взяли участь **6** учнів із **5** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *екології* в територіальних громадах області *майже не змінилася*. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **7** учнів із **5** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО Наталинської сільської громади Берестинського району, Ізюмської міської, Донецької селищної громад Ізюмського району, які не брали участі в змаганнях у минулому році (*таблиця 1*).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *екології* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	1	0	-	-
2		Зачепилівська селищна громада	1	1	1	1

3		Наталинська сільська громада	-	-	1	1
4	Богодухівський	Валківська міська громада	1	0	-	-
5	Ізюмський	Донецька селищна громада	-	-	1	1
6		Ізюмська міська громада	-	-	1	0
7	Харківський	Солоницівська селищна громада	1	1	-	-
8	Чугуївський	Чугуївська міська громада	3	3	2	0
Разом			7	5	6	3

Переможцями стали **3** учасники з **3** територіальних громад (**5** із **3** – у 2023/2024 н. р.).

Як і в минулому році, у Зачепилівській селищній громаді **один** учень брав участь у змаганнях і здобув перемогу.

У 2024/2025 навчальному році є переможці в Наталинській сільській громаді Берестинського району, Донецькій селищній громаді Ізюмського району, де у 2023/2024 навчальному році взагалі не було учасників змагань.

Зверніть увагу! Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Чугуївської міської громади Чугуївського району: у 2024/2025 навчальному році були відсутні переможці серед учасників змагань, тоді як у минулому році **всі 3** учасники стали переможцями.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології взяли участь **17** учнів закладів загальної середньої освіти **8** районів міста Харкова (крім Шевченківського).

Найбільша кількість учасників (**3**) – у Новобаварському та Салтівському районах, *найменша* – в Індустріальному (**1**). Два роки поспіль не було учасників обласного етапу змагань у Шевченківському районі міста Харкова.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з екології зменшилася (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	1	0	1	1
2	Київський	1	1	2	2

3	Немишлянський	2	0	2	0
4	Новобаварський	3	3	3	2
5	Основ'янський	3	0	2	1
6	Салтівський	5	3	3	2
7	Слобідський	3	0	2	1
8	Холодногірський	2	2	2	1
Разом		20	9	17	10

Переможцями стали **10** учасників (**76,92 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Новобаварського, Салтівського та Холодногірського районів.

У 2024/2025 навчальному році є *переможці* в Індустріальному, Основ'янському, Слобідському районах, тоді як у минулому році в цих районах переможців не було.

Покращилися результати виступу на III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади учнів ЗЗСО Київського району (2 переможці з 2 учасників у 2024/2025 н. р.; 1 переможець, 1 учасник – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! *Два роки поспіль відсутні учасники обласної олімпіади з екології в Шевченківському районі. Протягом двох років немає переможців змагань у Немишлянському районі.*

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології ЗЗСО державного та обласного підпорядкування участі не брали.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з екології

Основу теоретичного туру складають тестові завдання з екології, які вимагають від конкурсантів як відтворення теоретичних знань, так і вміння проводити порівняльний аналіз змісту варіантів відповідей. Виконання завдань такого формату передбачає наявність в учнів не тільки знань понятійного апарату з екології, а й уміння оперувати ними, аналізувати зміст і обсяг понять, знаходити спільне й відмінне.

У 2025 році коефіцієнт виконання завдань теоретичного туру в 10-х класах – 75%, в 11-х – 78%.

Більшу частину балів (80%) учасники отримали за практичний тур олімпіади – відеозахист проєкту.

Під час оцінювання журі враховувало правильність і науковість викладу матеріалу, повноту розкриття понять і законів, точність використання екологічної термінології, логічність і доказовість викладу матеріалу, ступінь сформованості загальноосвітніх і спеціальних умінь школярів (з використанням картографії, статистики та іншого додаткового матеріалу).

Типові помилки під час захисту екологічних проєктів:

- теми проєктів не вирізняються оригінальністю, не є актуальними, екологічними та науково-дослідними;
- формулювання «цілі проєкту» не завжди конкретне, з нього не зрозуміло, навіщо проводиться дослідження;
- перелік задач часто не повний – вони не сприймаються як послідовні кроки досягнення цілі;
- наукова гіпотеза формулюється без урахування мети проєкту;
- не обґрунтовані вибір методик, суть і хід експерименту або дослідження;
- визначення об'єкта та предмета дослідження часто плутають або визначають неправильно;
- висновки іноді носять загальний характер, неконкретні, констатують очевидні факти;
- недостатнє відображення інформації про ставлення суспільства до реалізації проєкту;
- не використані наукові підходи до виконання роботи;
- частина учнів не дотримується вимог щодо структури проєкту (декілька робіт оформлені як реферат);
- неграмотне оформлення таблиць і графічних матеріалів (малюнків, графіків, діаграм тощо);
- неповне розкриття теми, не володіють науковою термінологією.

За результатами практичного туру *найвищу оцінку* отримали учасники, які надали екологічні проєкти дослідницького характеру.

Захист проєктів показав, що учні не володіють умінням чітко й аргументовано доводити актуальність проблеми, представляти методику проведення дослідів та його результати. А головне те, що значна кількість учасників у своїх роботах не змогла пояснити практичне значення проєкту та власний внесок у виконання практичної частини досліджень.

1.7 Математика (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *математики* взяли участь **236** учнів. Із них **105** учнів (**44,49 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 н. р. було **256** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з математики зменшилася на 7,81 %*.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *математики* взяли участь **50** учнів із **21** територіальної громади Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *математики* в територіальних громадах області збільшилася на **4,17 %**. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **48** учнів із **17** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Барвінківської міської, Донецької, Савинської селищних громад Ізюмського району, Куп'янської міської, Шевченківської селищної громад Куп'янського району, Височанської селищної громади Харківського району, Вовчанської міської, Новопокровської, Печенізької селищних громад Чугуївського району (*таблиця 1*).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *математики* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	4	1	4	0
2		Сахновщинська селищна громада	6	1	1	1
3	Богодухівський	Валківська міська громада	4	0	2	1
4		Золочівська селищна громада	4	0	3	0
5		Коломацька селищна громада	1	0	1	0
6	Ізюмський	Балаклійська міська громада	4	0	4	0
7		Барвінківська міська громада	-	-	3	1

8		Борівська селищна громада	2	0	-	-
9		Донецька селищна громада	-	-	2	1
10		Ізюмська міська громада	4	0	3	0
11		Куньєвська сільська громада	2	0	-	-
12		Савинська селищна громада	-	-	4	0
13	Куп'янський	Куп'янська міська громада	-	-	2	0
14		Шевченківська селищна громада	-	-	3	0
15	Харківський	Безлюдівська селищна громада	2	0	-	-
16		Височанська селищна громада	-	-	1	1
17		Дергачівська міська громада	2	0	3	1
18		Нововодолазька селищна громада	1	0	-	-
19		Люботинська міська громада	1	0	1	1
20		Солоницівська селищна громада	2	0	1	1
21		Циркунівська сільська громада	2	0	-	-
22	Чугуївський	Вовчанська міська громада	-	-	1	0
23		Зміївська міська громада	3	1	4	0
24		Новопокровська селищна громада	-	-	1	0
25		Печенізька селищна громада	-	-	3	0
26		Слобожанська селищна громада	4	1	3	2
Разом			48	4	50	10

Переможцями стали **10** учасників із **9** територіальних громад (**4 з 4** – у 2023/2024 навчальному році).

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Сахновщинської селищної громади Берестинського району, Слобожанської селищної громади Чугуївського району.

У 2024/2025 навчальному році з'явилися переможці в громадах, де в минулому році не було переможців: у Валківській міській громаді

Богодухівського району, Дергачівській, Люботинській міських, Солоницівській селищній громадах Харківського району. Крім того, є переможці в Барвінківській міській, Донецькій селищній громадах Ізюмського району, Височанській селищній громаді Харківського району, де у 2023/2024 навчальному році взагалі не було учасників змагань.

Зверніть увагу! Знизилася результативність виступу на обласному етапі олімпіади учнів Берестинської міської громади Берестинського району та Зміївської міської громади Чугуївського району, де у 2024/2025 навчальному році не було переможців змагань, тоді як у минулому році такі учні були.

Два роки поспіль відсутні переможці змагань у Золочівській, Коломацькій селищних громадах Богодухівського району, Балаклійській, Ізюмській міських громадах Ізюмського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики взяли участь **169** учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова, міської мережі (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради», КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради», КЗ «Харківський ліцей № 174 Харківської міської ради») та Харківського приватного навчально-виховного комплексу «Авторська школа Бойка» Харківської області.

Найбільша кількість учасників (**42**) – у Шевченківському, найменша (**3**) – в Індустріальному районі.

Серед учасників олімпіади – **один** учень КЗ «Харківський ліцей № 174 Харківської міської ради», який не брав участі в змаганнях у минулому році.

Порівняно з попереднім навчальним роком (**192** учасники) кількість учасників обласної олімпіади з математики зменшилася на **11,98 %** (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	3	1	3	2
2	Київський	7	3	8	6
3	Немишлянський	10	7	9	5
4	Новобаварський	10	1	7	1
5	Основ'янський	4	0	5	1
6	Салтівський	7	2	9	4
7	Слобідський	8	3	13	2
8	Холодногірський	4	0	5	3
9	Шевченківський	46	20	42	15
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий	40	24	27	17

	ліцей № 27 Харківської міської ради»				
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	2	0	2	2
12	КЗ «Харківський ліцей № 174 Харківської міської ради»	-	-	1	0
13	Харківський приватний навчально-виховний комплекс «Авторська школа Бойка» Харківської області	51	47	38	33
Разом		192	108	169	91

Серед переможців – **91** учасник (**86,67 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Протягом двох років високі результати участі в обласній олімпіаді з математики демонструють учні Харківського приватного навчально-виховного комплексу «Авторська школа Бойка» Харківської області (33 переможці з 38 учасників – у 2024/2025 н. р.; 47 із 51 – у 2023/2024 н. р.).

Успішно виступають на обласному етапі змагань учні Шевченківського району (15 із 42 – у 2024/2025 н. р.; 20 із 46 – у 2023/2024 н. р.), КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» (17 із 27 – у 2024/2025 н. р.; 24 із 40 – у 2023/2024 н. р.).

Два роки поспіль перемогу в обласній олімпіаді здобувають учні Салтівського району.

У 2024/2025 навчальному році з'явилися переможці в Основ'янському, Холодногірському районах, КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради».

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з математики в Індустріальному (2 переможці з 3 учасників – у 2024/2025 н. р.; 1 із 3 – у 2023/2024 н. р.), Київському районах (6 із 8 – у 2024/2025 н. р.; 3 із 7 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! *Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Немишлянського (5 переможців із 9 учасників – у 2024/2025 н. р.; 7 із 10 – у 2023/2024 н. р.), Слобідського районів (2 з 13 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 8 – у 2023/2024 н. р.).*

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики взяли участь **17** учнів із **5** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з математики збільшилася. У 2023/2024 н. р. участь в обласній олімпіаді взяли **16** учнів із **5** закладів освіти.

У 2024/2025 н. р. КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні закладів освіти, які не брали участі у змаганнях у минулому році: КЗ «Харківська спеціальна школа № 12» Харківської обласної ради, КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради (таблиця 3).

Таблиця 3

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради	9	3	12	4
2	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	4	0	1	0
3	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	1	0	2	0
4	КЗ «Харківська спеціальна школа № 12» Харківської обласної ради	-	-	1	0
5	КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	-	-	1	0
6	Державна гімназія-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус»	1	0	-	-
7	Комунальний заклад «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради	1	0	-	-
Разом		16	3	17	4

Успішно виступають на обласному етапі олімпіади з математики учні КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради (4 переможці з 12 учасників – у 2024/2025 н. р.; 3 з 9 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Два роки поспіль відсутні переможці змагань у КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради та КЗ «Харківська спеціальна школа № 12» Харківської обласної ради.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики

7 клас

У першому турі з 39 учасників 27 (69 %) розв’язали щонайменше одну із запропонованих задач.

Звернути увагу! Один учасник (3%) розв’язав усі запропоновані задачі; один учасник (3%) не зміг набрати жодного бала.

У другому турі брав участь 21 школяр; жоден з учасників не розв’язав усі задачі, але кожен учасник розв’язав щонайменше одну задачу.

Результати розв’язання задач учасниками наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

№ задачі	<i>I тур</i>		<i>II тур</i>	
	<i>Тематика задачі</i>	<i>Відсоток виконання завдань</i>	<i>Тематика задачі</i>	<i>Відсоток виконання завдань</i>
1	Текстова задача, алгебра (дроби)	62%	Теорія чисел з елементами алгебри і логіки (інваріант)	71%
2	Комбінаторика з елементами геометрії	23%	Логічна задача	10%
3	Теорія чисел з елементами логіки	10%	Геометрична задача	48%
4	Геометрична задача (комбінаторна геометрія)	23%	Логічна задача з елементами теорії графів	43%
У середньому		29%		43%

8 клас

У першому турі з 53 учасників 39 (74%) розв’язали щонайменше одну із запропонованих задач.

Звернути увагу! Жоден з учасників не розв’язав усі запропоновані задачі, а 5 учасників (9%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь **19** учнів, які показали такі результати: 1 учасник розв'язав усі задачі; 3 учні не розв'язали жодної задачі.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Текстова задача (про рух)	74%	Теорія чисел з елементами логіки	79%
2	Теорія чисел з елементами логіки	8%	Геометрія	84%
3	Геометрична задача (комбінаторна геометрія)	6%	Алгебра	32%
4	Геометрія	2%	Комбінаторна геометрія, логіка (розфарбування)	16%
5	Алгебра з елементами теорії чисел	6%		
У середньому		19%		53%

9 клас

У першому турі з **50** учасників **47** (94%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач.

Звернути увагу! Жоден з учасників не розв'язав усі запропоновані задачі, а 1 учасник (2%) не зміг набрати жодного бала.

У другому турі брали участь **26** учнів, які показали такі результати: жоден учень не розв'язав усі задачі; 3 учні не розв'язали жодної задачі.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Комбінаторна геометрія	88%	Алгебра	85%

	з елементами алгебри			
2	Текстова задача з елементами логіки	78%	Геометрія	69%
3	Теорія чисел з елементами алгебри	2%	Логічна задача	8%
4	Геометрія	6%	Алгебра, теорія чисел	0%
5	Логічна задача	4%		
У середньому		36%		40%

10 клас

У першому турі з 47 учасників 38 (81%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач.

Звернути увагу! Один учасник (2%) розв'язав усі запропоновані задачі, а 4 учасники (8,5%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь 24 школярі, які показали такі результати: 3 учні розв'язали всі задачі; 3 учні не розв'язали жодної задачі.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Алгебра з елементами логіки	79%	Теорія чисел з елементами логіки	88%
2	Комбінаторна геометрія	47%	Геометрія	21%
3	Алгебра, теорія чисел	19%	Логічна задача	33%
4	Комбінаторика (теорія графів)	21%	Алгебра	25%
5	Геометрія	6%		
У середньому		34%		42%

11 клас

У першому турі з 47 учасників 33 (70%) розв'язали щонайменше одну із запропонованих задач.

Звернути увагу! Два учасники (4%) розв'язали всі завдання, а 6 (13%) не змогли набрати жодного бала.

У другому турі брали участь 22 учні, які показали такі результати: жоден з учасників не зміг розв'язати всі задачі; 5 учасників не розв'язали жодної задачі.

Результати розв'язання задач учасниками наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

№ задачі	I тур		II тур	
	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань	Тематика задачі	Відсоток виконання завдань
1	Алгебра, тригонометрія	60%	Алгебра	50%
2	Комбінаторика, алгебра	51%	Геометрія	73%
3	Алгебра (нерівність)	17%	Комбінаторика, логіка	9%
4	Комбінаторика (теорія графів)	21%	Теорія чисел	5%
5	Геометрія	4%		
У середньому		31%		34%

Висновки

1. У першому турі взяли участь 236, а в другому – 112 школярів.

2. У першому турі 17 учасників не змогли набрати жодного бала, 184 учасники розв'язали щонайменше одну задачу, а 4 учасники розв'язали всі запропоновані задачі.

3. У другому турі 14 учнів не розв'язали жодної задачі, а 4 учні розв'язали всі задачі.

Примітка. Задача вважається розв'язаною, якщо за неї отримано не менше 4 балів із 7.

Рекомендації

З метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з математики рекомендуємо вжити таких заходів.

Керівникам ТМО та ШМО:

1. Опрацювати разом з учителями зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>).

2. Ретельно проаналізувати результати участі учнів ЗЗСО району (міста) у I – III етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики з метою виявлення потенційних учасників у наступному навчальному році та з'ясувати фактори, що впливають на результативність виступу команди.

3. Проаналізувати типові помилки олімпіадних завдань районного та обласного етапів попередніх років під час підготовки до обласного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

4. Організувати тренувальні заняття для потенційних учасників олімпіади.

5. Проаналізувати потенціал учительського контингенту районів із метою вибору педагогів-тренерів для підготовки учнів до участі в II (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади: тренерами вибирати вчителів, учні яких мають стабільно високі результати участі в олімпіаді минулих років.

6. Створювати в закладах загальної середньої освіти простір, що сприяє реалізації та вдосконаленню математичних здібностей школярів: введення спецкурсів, факультативів, гуртків.

7. Провести семінари-практикуми для вчителів із метою їх ознайомлення з вимогами виконання завдань II етапу олімпіади та рівнем їх складності.

8. Приділити особливу увагу роботі з тими учнями, які вже мають певні досягнення у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з математики, та цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних змаганнях. Бажано організувати співпрацю з науковими співробітниками, викладачами закладів вищої освіти, поширення досвіду роботи вчителів, які підготували переможців олімпіади минулих років.

9. Розробити банк завдань і створити систему дистанційних олімпіад, використовуючи сайти ЗЗСО району, ТГ.

Вчителям математики закладів загальної середньої освіти:

1. Опрацювати разом з учителями зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>).

2. Створити банк задач для підготовки учнів до олімпіади, зокрема тих, що пропонуються на районному та обласному етапах олімпіади.

3. Систематично опрацьовувати з учнями олімпіадні завдання всіх етапів попередніх років під час підготовки до обласного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади.

4. Активно та системно використовувати в роботі з обдарованими учнями:

- проблемний метод у навчанні;
- розвивальні творчі ігри;
- індивідуальний підхід до учнів;
- творчі завдання.

1.8 Хімія (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* взяли участь **147** учнів. Із них **76** учнів (**51,70 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **109** учасників змагань. Таким чином, кількість учасників обласної олімпіади з *хімії* збільшилася на **34,86 %**.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* взяли участь **55** учнів із **22** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *хімії* в територіальних громадах області збільшилася **майже вдвічі**. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **27** учнів із **14** територіальних громад.

У 2024/2025 н. р. серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Барвінківської міської, Борівської, Донецької, Савинської селищних громад Ізюмського району, Шевченківської селищної, Курилівської, Петропавлівської сільських громад Куп'янського району, Безлюдівської, Пісочинської селищних громад Харківського району, Вовчанської міської, Новопокровської селищної громад Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	3	2	2	1
2		Наталинська сільська громада	1	0	1	0
3		Сахновщинська селищна громада	1	0	2	1
4	Богодухівський	Валківська міська громада	2	2	5	1
5		Золочівська селищна громада	2	2	3	0
6	Ізюмський	Барвінківська міська громада	-	-	5	0

7		Борівська селищна громада	-	-	3	0
8		Донецька селищна громада	-	-	3	1
9		Ізюмська міська громада	3	0	5	1
10		Савинська селищна громада	-	-	3	0
11	Куп'янський	Курилівська сільська громада	-	-	1	0
12		Петропавлівська сільська громада	-	-	1	1
13		Шевченківська селищна громада	-	-	2	0
14	Харківський	Безлюдівська селищна громада	-	-	2	0
15		Дергачівська міська громада	2	1	4	2
16		Люботинська міська громада	1	1	2	1
17		Пісочинська селищна громада	-	-	1	0
18		Солоницівська селищна громада	1	0	-	-
19		Циркунівська сільська громада	1	0	-	-
20	Чугуївський	Вовчанська міська громада	-	-	1	0
21		Зміївська міська громада	2	1	5	4
22		Новопокровська селищна громада	-	-	1	0
23		Слобожанська селищна громада	4	1	2	1
24		Пролісненська селищна громада	1	0	-	-
25		Чугуївська міська громада	3	1	1	0
Разом			27	11	55	14

Два роки поспіль перемогу в обласному етапі змагань здобувають учні Берестинської міської громади Берестинського району, Валківської міської громади Богодухівського району, Дергачівської, Люботинської міських громад Харківського району, Зміївської міської, Слобожанської селищної громад Чугуївського району.

У 2024/2025 навчальному році *з'явилися* переможці в громадах, де минулого року не було переможців: у Сахновщинській селищній громаді Берестинського району, в Ізюмській міській громаді Ізюмського району. Крім того, є *переможці* в громадах, учні яких не брали участі в змаганнях

у 2023/2024 навчальному році: Донецькій селищній громаді Ізюмського району, Петропавлівській сільській громаді Куп'янського району.

Зверніть увагу! Знизилася результативність виступу на обласному етапі олімпіади учнів Золочівської селищної громади Богодухівського району та Чугуївської міської громади Чугуївського району, де не було переможців змагань, тоді як у минулому році такі учні були.

Протягом двох років відсутні переможці в Наталинській сільській громаді Берестинського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* взяли участь **85** учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»).

Найбільша кількість учасників (**17**) – у Шевченківському районі, **найменша (4)** – в Основ'янському.

Порівняно з попереднім навчальним роком (**75** учасників) кількість учасників обласної олімпіади з *хімії* збільшилася на **13,33 %** (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	4	3	6	5
2	Київський	5	2	5	3
3	Немишлянський	10	7	15	9
4	Новобаварський	6	2	6	4
5	Основ'янський	4	1	4	2
6	Салтівський	7	5	7	6
7	Слобідський	13	6	12	9
8	Холодногірський	7	4	5	4
9	Шевченківський	12	8	17	11
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	5	3	4	3
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	2	1	4	1
Разом		75	42	85	57

Переможцями стали **57** учасників (**75,00 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з *хімії* в Київському (3 переможці з 5 учасників – у 2024/2025 н. р.; 2 з 5 – у 2023/2024 н. р.), Новобаварському (4 з 6 – у 2024/2025 н. р.; 2 з 6 – у 2023/2024 н. р.), Основ'янському (2 з 4 – у 2024/2025 н. р.; 1 із 4 – у 2023/2024 н. р.), Салтівському (6 із 7 – у 2024/2025 н. р.; 5 із 7 – у 2023/2024 н. р.), Слобідському (9 із 12 – у 2024/2025 н. р.; 6 із 13 – у 2023/2024 н. р.) районах.

Покращилися показники участі в обласній олімпіаді учнів Індустріального району (5 із 6 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 4 – у 2023/2024 н. р.).

Протягом двох років є переможці в Холодногірському районі (4 учні). *Збільшилася* кількість учасників і переможців змагань у Немишлянському (9 переможців із 15 учасників – у 2024/2025 н. р.; 7 із 10 – у 2023/2024 н. р.) та Шевченківському (11 із 17 – у 2024/2025 н. р.; 8 із 12 – у 2023/2024 н. р.) районах.

У КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» 3 учні з 4 учасників вибороли перемогу в змаганнях (для порівняння: у 2023/2024 н. р. цей показник склав 3 з 5).

Як і в минулому році, у КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» був **один** переможець серед учасників змагань.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* взяли участь 7 учнів із 5 ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *хімії* **не змінилась**. У 2023/2024 н. р. участь в обласній олімпіаді взяли 7 учнів із 4 закладів освіти.

У 2024/2025 н. р. КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні закладів освіти, які не брали участі в змаганнях у минулому році: КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради, КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради, КЗ «Харківська санаторна школа № 13» Харківської обласної ради (*таблиця 3*).

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *хімії* ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	4	1	3	2
2	Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»	1	0	1	1

3	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово- фізичною підготовкою "Правоохоронець"» Харківської обласної ради	—	—	1	1
4	КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради	—	—	1	1
5	КЗ «Харківська санаторна школа № 13» Харківської обласної ради	—	—	1	0
6	КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради	1	0	—	—
7	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	1	1	—	—
Разом		7	2	7	5

Протягом двох років перемогу в обласному етапі олімпіади з хімії здобувають учні КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради.

У Державному ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський», як і в минулому році, був **один** учасник змагань. Однак, на відміну від минулого року, він став переможцем.

У 2024/2025 н. р. у КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» і КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради участь в обласному етапі олімпіади з хімії взяли **по одному** учню, які вибороли перемогу (у минулому році в цих закладах освіти взагалі не було учасників змагань).

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії (якісний аналіз)

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії у 2024/2025 році відбувся в дистанційному форматі.

На III (обласному) етапі олімпіади комплекти для кожної паралелі склалися з 6 відкритих комбінованих завдань теоретичного туру та одного – експериментального туру. Як і в попередні роки, для всіх класів (8–11) були запропоновані завдання різних рівнів складності: прості (як правило, 2 завдання на клас), типові (2–3) та складні (2–3).

Предметно-методична комісія під час складання завдань III етапу керувалася тематичною спрямованістю завдань IV етапу Всеукраїнських і Міжнародних учнівських олімпіад із хімії попередніх років. Унаслідок такої спрямованості завдань для учнів, які мали знання з хімії в межах тільки шкільної програми, завдання олімпіади виявилися занадто складними, що позначилося на коефіцієнтах їх виконання.

8 клас

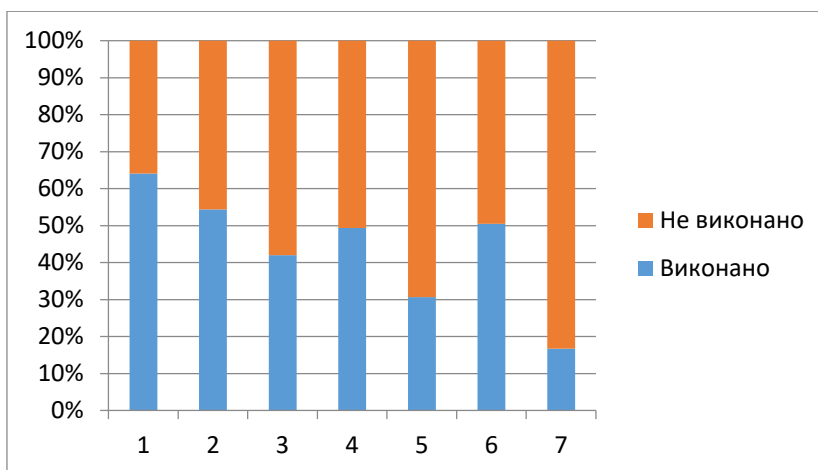
У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 50 учнів. Із них 26 стали переможцями: дипломи I ступеня – 4, II ступеня – 9, III ступеня – 13.

Звернути увагу! Для восьмикласників складними виявилися завдання № 5 та завдання експериментального туру. Для успішного розв'язання цих завдань учням потрібно було вміти розв'язувати задачі з використанням стехіометричних відношень, мати ґрунтовні знання з хімічних властивостей речовин. Більшою мірою були необхідні знання поза межами шкільної програми 8-го класу.

Найлегшим виявилось завдання № 6, «Нітратна кислота», яке стосувалося матеріалу I семестру 8-го класу.

На діаграмі 1 наведено коефіцієнти виконання завдань у паралелі 8-х класів.

Діаграма 1

9 клас

У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 39 учнів. Із них 20 стали переможцями: дипломи I ступеня – 2, II ступеня – 6, III ступеня – 12.

Найкраще впоралися учні 9 класу із завданням № 4 – майже 70 % учасників. У цьому завданні треба було продемонструвати знання хімічних властивостей гідроген пероксиду, про який ідеться у шкільних підручниках ще від 7 класу.

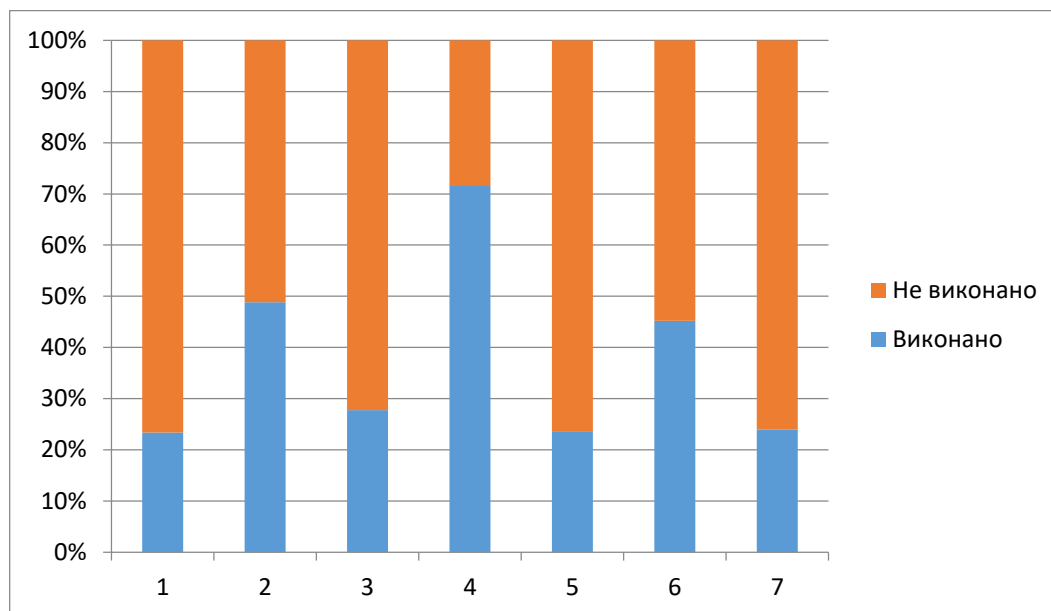
Звернути увагу! Найскладнішими виявилися завдання № 1, 3, 5 та практичне завдання, з якими учасники упоралися тільки на чверть. Найважчі завдання стосувалися ґрунтовних знань щодо органічних сполук і процедури титрування, відомості про що не входять до шкільного курсу.

У завданні № 5 треба було продемонструвати знання щодо кислотно-основних індикаторів і показника кислотності рН, що відповідає шкільному курсу, а в завданні практичного туру – взаємодії лужних металів із водою, що входить до шкільної програми 8 класу. Єдиним поясненням низької якості їх

виконання може бути тільки низький рівень підготовленості учасників до сприйняття інформації в нестандартних для шкільних уроків формулюваннях.

На діаграмі 2 наведено коефіцієнти виконання завдань у паралелі 9-х класів.

Діаграма 2

10 клас

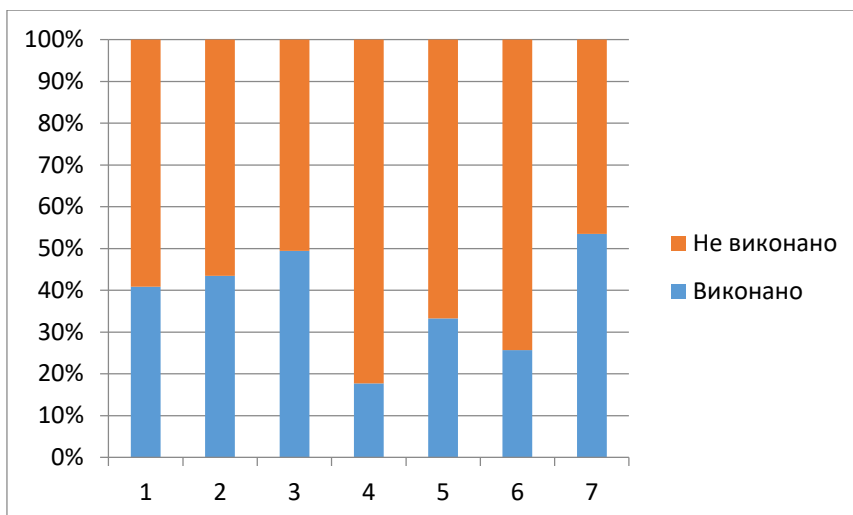
У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 35 учнів. Із них 18 стали переможцями: дипломи I ступеня – 2, II ступеня – 3, III ступеня – 13.

Звернути увагу! Найпростішими виявилися такі завдання: № 3, проте його виконали майже на половину, а стосувалося воно взаємодії кислотних оксидів із водою та розрахунку рН утворених розчинів; завдання експериментального туру, що стосувалося хімічних властивостей сполук Купруму.

Звернути увагу! Усі інші завдання виявилися складними або занадто складними, з-поміж яких можна виділити завдання № 4, яке учасники виконали менше ніж на одну п'яту частину, пов'язане з розрахунками елементарної комірки кристалічних речовин і стехіометричних розрахунків, що виходить за межі шкільної програми.

На діаграмі 3 наведено коефіцієнти виконання завдань у паралелі 10-х класів.

Діаграма 3

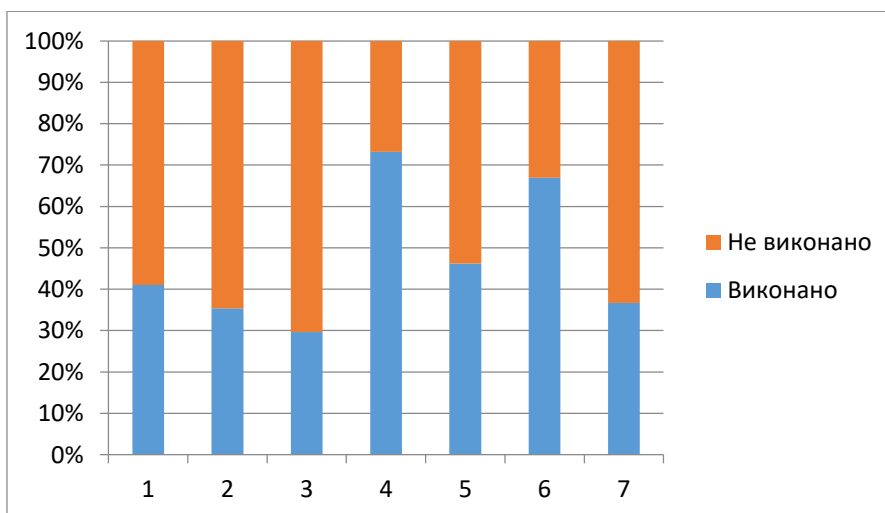
11 клас

У III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії взяли участь 23 учні. Із них 12 стали переможцями: дипломи I ступеня – 2, II ступеня – 3, III ступеня – 7. Найлегшими для учнів 11 класу стали завдання № 4 та № 6, виконані приблизно на дві третини, які пов'язані з хімічною термодинамікою та законом діючих мас.

Звернути увагу! Рівень виконання інших завдань набагато нижчий: найскладнішим виявилось завдання № 3. Більшості учасників не вистачило ґрунтовних знань з органічної хімії, термохімії, кристалографії, навичок здійснення складних стехіометричних розрахунків.

На діаграмі 4 наведено коефіцієнти виконання завдань у паралелі 11-х класів.

Діаграма 4

Рекомендації

У підсумку варто зазначити, що невисокі результати виконання завдань пов'язані насамперед із тим, що учасники більшою мірою не володіють знаннями та навичками з хімії, які виходять за межі навчальної програми.

Із метою підвищення якості підготовки учнів до успішної участі в обласному етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії рекомендуємо вжити таких заходів:

Керівникам територіальних методичних об'єднань:

1. Опрацювати разом з учителями зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>).

2. Проаналізувати результати участі команди району в III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії порівняно з результатами по області та ознайомити з результатами вчительську спільноту.

3. Забезпечити системність роботи з обдарованими учнями.

4. Спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів (тренінгів, консультацій, майстер-класів), спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів хімії з питань якісної підготовки учнів до етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії.

5. Організувати роботу з підготовки учнівських команд і резерву (тренувальні збори) до виступу на III етапі олімпіади, залучивши кращих фахівців закладів вищої освіти області та загальної середньої освіти району на партнерських засадах.

6. Організувати участь інтелектуально обдарованих школярів і вчителів хімії в онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до обласного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії в наступному навчальному році.

7. Спільно з керівниками ТМО вчителів хімії в межах роботи методичних об'єднань ретельно спланувати на наступний навчальний рік заходи з обдарованими учнями.

Журі й оргкомітету районного етапу олімпіади з хімії:

1. Проводити якісний і детальний аналіз районного етапу олімпіади, оприлюднити його зміст для вчителів із метою якісної підготовки школярів до обласного етапу.

2. Об'єктивно підходити до визначення переможців і відповідно якісніше формувати учнівські команди для участі в обласному етапі.

Учителям хімії закладів загальної середньої освіти:

1. Опрацювати зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух», щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально

обдарованими учнями в сучасних умовах (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>).

2. Забезпечити якість засвоєння школярами навчального матеріалу з хімії відповідно до вимог навчальних програм із хімії та програми Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії.

3. Своєчасно спланувати індивідуальну роботу щодо підготовки учнів до районного та обласного етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії з урахуванням типових помилок, яких припускаються школярі на цих етапах олімпіади.

4. Систематично формувати й розвивати в учнів експериментальні вміння та дослідницькі навички, уміння описувати й систематизувати результати спостережень, планувати та проводити нескладні експериментальні дослідження, здійснювати вимірювання під час експериментів, узагальнювати результати та формулювати висновки.

5. Пропонувати обдарованим учням для індивідуальних завдань задачі підвищеної складності – нестандартні задачі та задачі олімпіад відповідних етапів минулих років.

6. Створювати умови для активної пізнавальної та творчої діяльності школярів, активно залучати їх до різних видів інтелектуальних змагань із хімії: Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії, Всеукраїнського учнівського турніру юних хіміків, Всеукраїнського учнівського турніру юних хіміків імені В. В. Скопенка, Хіміко-біологічного турніру імені І. І. Мечникова тощо.

7. Заохотити здобувачів освіти до участі в онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до обласного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії.

1.9 Фізика (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *фізики* взяли участь **187** учнів. Із них **94** учні (**50,27 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **153** учасники змагань. Таким чином, кількість учасників III (обласного) етапу олімпіади з фізики збільшилася на 22,22 %.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *фізики* взяли участь **48** учнів із **22** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *фізики* у територіальних громадах області збільшилася в 1,5 раза. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **32** учні з **13** територіальних громад.

У 2024/2025 н. р. серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Зачепилівської, Кегичівської, Сахновщинської селищних громад Берестинського району, Барвінківської міської, Куньєвської сільської, Савинської селищної громад Ізюмського району, Куп'янської міської, Петропавлівської сільської, Шевченківської селищної громад Куп'янського району, Люботинської міської, Безлюдівської, Малоданилівської селищних громад Харківського району, Малинівської селищної громади Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	5	1	2	0
2		Зачепилівська селищна громада	—	—	1	0
3		Кегичівська селищна громада	—	—	2	1
4		Сахновщинська селищна громада	—	—	1	1
5	Богодухівський	Валківська міська громада	2	0	2	0
6		Золочівська селищна громада	2	0	3	1
7	Ізюмський	Балаклійська міська громада	2	0	4	2
8		Барвінківська міська громада	—	—	2	0
9		Борівська селищна громада	2	0	—	—
10		Донецька селищна громада	3	0	1	1
11		Ізюмська міська громада	4	0	4	0
12		Куньєвська сільська громада	—	—	1	1
13		Савинська селищна громада	—	—	4	0
14	Куп'янський	Куп'янська міська громада	—	—	1	0

1 5		Петропавлівська сільська громада	–	–	1	0
1 6		Шевченківська селищна громада	–	–	2	0
1 7		Безлюдівська селищна громада	–	–	1	0
1 8		Дергачівська міська громада	1	1	1	1
1 9		Люботинська міська громада	–	–	2	0
2 0	Харківський	Малоданилівська селищна громада	–	–	1	1
2 1		Нововодолазька селищна громада	1	1	–	–
2 2		Солоницівська селищна громада	1	0	–	–
2 3		Зміївська міська громада	3	2	7	4
2 4		Малинівська селищна громада	–	–	1	0
2 5	Чугуївський	Слобожанська селищна громада	5	2	4	2
2 6		Чугуївська міська громада	1	0	–	–
Разом			32	7	48	15

Переможцями стали **48** учасників із **10** територіальних громад (**7** із **5** – у 2023/2024 навчальному році).

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Дергачівської міської громади Харківського району, Зміївської міської, Слобожанської селищної громад Чугуївського району.

У 2024/2025 навчальному році є *переможці* в Кегичівській, Сахновщинській селищних громадах Берестинського району, Куньєвській сільській громаді Ізюмського району, Малоданилівській селищній громаді Харківського району, де у 2023/2024 навчальному році взагалі *не було учасників* змагань.

Зверніть увагу! Знизилася результативність виступу на обласному етапі олімпіади учнів Берестинської міської громади Берестинського району, де *не було переможців* змагань (у минулому році **один** учень здобув перемогу).

Два роки поспіль відсутні переможці у Валківській міській громаді Богодухівського району та в Ізюмській міській громаді Ізюмського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *фізики* учасників закладів загальної середньої освіти районів *міста Харкова* та *міської мережі* (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради») було **121**.

Найбільша кількість учасників (36) – у Шевченківському районі, найменша – в Індустріальному та Основ'янському (4).

Порівняно з попереднім навчальним роком (108 учасників) кількість учасників обласної олімпіади з фізики збільшилася на 12 % (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	2	1	4	3
2	Київський	12	5	11	6
3	Немишлянський	13	9	15	11
4	Новобаварський	8	1	7	0
5	Основ'янський	4	1	4	0
6	Салтівський	5	2	13	7
7	Слобідський	9	6	8	5
8	Холодногірський	8	4	7	5
9	Шевченківський	31	20	36	24
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	13	11	12	9
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	3	1	4	4
Разом		108	61	121	74

Переможцями стали 74 учасники (78,72 % від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях) .

Успішно виступають на обласному етапі олімпіади з фізики учні Немишлянського (11 із 15 – у 2024/2025 н. р.; 9 із 13 – у 2023/2024 н. р.), Шевченківського (24 з 36 – у 2024/2025 н. р.; 20 із 31 – у 2023/2024 н. р.) районів.

Як і в минулому році, високу результативність продемонстрували учні КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» (9 переможців із 12 учасників – у 2024/2025 н. р.; 11 із 13 – у 2023/2024 н. р.).

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з фізики в Індустріальному (3 переможці з 4 учасників – у 2024/2025 н. р.; 1 із 2 – у 2023/2024 н. р.), Київському (6 із 11 – у 2024/2025 н. р.; 5 із 12 – у 2023/2024 н. р.), Салтівському (7 із 13 – у 2024/2025 н. р.; 2 з 5 – у 2023/2023 н. р.), Холодногірському (5 із 7 – у 2024/2025 н. р.; 4 з 8 – у 2023/2024

н. р.) районах, КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради – 4 з 4 (1 із 3 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилась якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Новобаварського та Основ'янського районів, де не було переможців змагань, тоді як у минулому році такі учні були.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з **фізики** взяли участь **18** учнів із **трьох** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з **фізики збільшилася**. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **13** учнів із **3** закладів освіти.

У 2024/2025 н. р. КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні закладів освіти, які не брали участі в змаганнях у минулому році: КЗ «Харківська санаторна школа № 13» Харківської обласної ради та КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради (таблиця 3).

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з **фізики** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	11	7	14	5
2	КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	-	-	3	0
3	Комунальний заклад «Харківська санаторна школа № 13» Харківської обласної ради	-	-	1	0
4	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	1	1	-	-
5	КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного профілю»	1	1	-	-
Разом		13	9	18	5

Зверніть увагу! Знизилась якість виступу на обласному етапі олімпіади з **фізики** учнів КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської

обласної ради: 5 переможців із 14 учасників – у 2024/2025 н. р.; 7 із 11 – у 2023/2024 н. р.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики в Харківській області був якісно організований та проведений КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» спільно з Навчально-науковим інститутом «Фізико-технічний факультет» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Пакети завдань теоретичного та експериментального турів для паралелей 8-11 класів III етапу олімпіади з фізики як масового інтелектуального змагання школярів, були підготовлені з урахуванням головної мети проведення Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики: пошук і підтримка інтелектуально обдарованих учнів / учениць, створення умов для їхнього розвитку та самовдосконалення, поширення наукових знань, підвищення інтересу до поглибленого вивчення фізики, а також із метою створення конкурентоспроможних умов для подальшого відбору та формування команди від Харківської області на IV етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики.

Третій рік поспіль III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики проводився в дистанційному форматі. Такий алгоритм організації та проведення III етапу олімпіади забезпечив максимальні умови для збереження життя та здоров'я його учасників в умовах сьогодення.

Сподіваємося, що участь у змаганні збагатила учасників / учасниць корисним досвідом, посилила бажання в подальшому брати участь у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з фізики.

Пропонуємо аналіз виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики в Харківській області за паралелями з оглядом типових помилок, яких припустилися учасники / учасниці змагання. Упевнені, що він допоможе у проведенні якісної підготовки школярів до цього виду інтелектуального змагання в наступному році, як складова підвищення власної фахової компетентності вчителів фізики закладів загальної середньої освіти області.

8 клас

Із завдань теоретичного туру *найуспішніше (таблиця 4)* восьмикласники/восьмикласниці впоралися із завданням № 2 на застосування знань теми «Механічний рух. Відносність руху». 33 учні (54,10 % учасників/учасниць цієї паралелі) за його виконання отримали максимальний бал, водночас 15 учнів / учениць (24,59 % учасників / учасниць цієї паралелі) не отримали жодного бала.

Середній бал виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики (8 клас)

№ завдання	Тематика завдань	Середній бал виконання завдань*
Теоретичний тур		
1	Теплові явища. Кількість теплоти. Теплоємність	2,45
2	Механічний рух. Відносність руху	3,71
3	Еквівалентна кількість теплоти	1,71
4	Тиск рідин. Умова рівноваги тіла	1,09
5	Теплові явища. Сила тиску	1,65
Експериментальний тур		
1	Дослідження ваги частково зануреного в рідину конуса	4,03

* Максимально – 5 балів за виконання кожного завдання теоретичного туру, максимально – 10 балів за виконання завдання експериментального туру.

Найгірше восьмикласники / восьмикласниці виконали завдання № 4 на застосування умови рівноваги тіла: лише 3 учні (4,92 % учасників/учасниць цієї паралелі) це завдання повністю правильно виконали, а 19 учнів (31,15 % від загальної кількості учасників/ учасниць у цій паралелі) не отримали за його виконання жодного бала.

Проаналізуємо типові помилки, допущені учасниками/учасницями паралелі 8 класу при виконанні завдань теоретичного туру.

Завдання 1. Основною помилкою в ході міркувань і подальшого розв'язування цього завдання виявилось те, що школярі не зрозуміли основної ідеї завдання – потрібно знайти теплоємність порції (не питому теплоємність). Крім того, для максимального бала потрібно було отримати робочу формулу, а не виконувати розрахунки по діях.

Завдання 2. Абсолютна більшість учнів / учениць хоча б частково виконали це завдання. Помилки були пов'язані з неспроможністю пов'язати швидкості указаних в умові тіл і скласти правильні рівняння для пошуку невідомих швидкостей.

Завдання 3. Варто зазначити, що це завдання виконували всі учасники / учасниці цієї паралелі, але правильних розв'язків було дуже мало (лише 1 учасник отримав за його виконання максимальний бал). Найбільш поширена помилка – вважали, що енергія, яку отримує бегемот у ванні, пропорційна об'єму тіла (тоді як вона пропорційна площі). Частина учасників / учасниць уважали, що відношення об'ємів (або відношення площ) пропорційні відношенню лінійних розмірів. Деякі учасники / учасниці ввели термін «швидкість економії капусти», що, по суті, можна було робити, але потім вони помилилися щодо того, від яких параметрів бегемота ця величина залежить.

Серед тих, хто отримав правильну відповідь, не всі пояснили, що означає «зеконотити капусту».

Завдання 4. Виявилось *занадто складним* для більшості учасників / учасниць. Багато хто навіть не намагався його розв'язати. Майже в усіх, хто все ж таки намагався його розв'язати, типова помилка на самому початку в обчисленні тиску, що діє на поршень. Також не враховувався атмосферний тиск, або тиск на дно циліндра. Зміст частини робіт показав нерозуміння фізичних процесів, що відбуваються за умовою завдання.

Завдання 5. Передбачало багато логічних кроків, зробити які вдалося небагатьом учасникам / учасницям. Розв'язання передбачало два альтернативні варіанти: 1) через закон Архімеда та розгляд витісненого об'єму, 2) через розгляд загальної сили тиску на дно. Школярі переважно вибрали перший варіант.

Проаналізуємо *типові помилки*, допущені учасниками/учасницями паралелі 8 класу при виконанні **завдання експериментального туру**.

В умовах дистанційної форми проведення III етапу олімпіади з фізики особливістю завдань експериментального туру для паралелей 8-9, 11 класів є те, що вони були запропоновані на платформі <https://phet.colorado.edu> симуляцій, розроблених фахівцями Державного університету Колорадо. Ця платформа дозволяє виконувати дослідження широкого кола задач, у тому числі творчого характеру в розширеному діапазоні складності. Для паралелі 10 класу завдання було запропоновано на сайті <https://www.myphysicslab.com/>, де зібрані різноманітні симуляції для проведення експериментів і вивчення за їх допомогою фізичних процесів.

Для паралелі 8 класу було запропоновано дослідити залежність ваги частково зануреного в рідину конуса. Завдання сприяло розвитку STEM-навичок в учасників / учасниць змагання, виявилось цікавим, бо містило низку творчих питань різної складності. *Більшість* учнів / учениць легко освоїлася з інтерфейсом платформи, з інтерактивною складовою впоралися на високому рівні, розібравшись із різними можливостями симуляції. Складність викликала частина завдання, що поєднувала інструменти симуляції з використанням фізичної лінійки для отримання масштабу довжини. Складним також виявився аналіз отриманих результатів, основних похибок, які допускаються в цьому експерименті, і спроби пояснити, що в даній симуляції є нереалістичним і що б у реальному експерименті змінило результати. Не всім удалося розподілити час і встигнути виконати завдання в повному обсязі. Учасники / учасниці цієї паралелі виявили невміння висловлювати логічні міркування в поясненнях, наприклад, при отриманні математичного виду залежності об'єму від глибини занурення, або в поясненнях у теоретичній частині завдання.

9 клас

Найкращі результати під час виконання завдань теоретичного туру (таблиця 5) школярі показали при виконанні завдання № 2 на обертальний рух з'єднаних між собою тіл. Максимальний бал за його виконання отримали

16 школярів (30,77 % учасників / учасниць цієї паралелі), але 7 учнів не спромоглися отримати жодного бала.

Таблиця 5

Середній бал виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики (9 клас)

№ завдання	Тематика завдань	Середній бал виконання завдань*
Теоретичний тур		
1	Дія магнітного поля на провідник із струмом. Сила Ампера	2,13
2	Механічний рух	2,87
3	Властивості світла	1,79
4	Умова рівноваги тіл. Плавання тіл. Сила Архімеда	1,37
5	Електричний опір ділянки електричного кола з комбінованим з'єднанням провідників	0,82
Експериментальний тур		
1	Знаходження невідомого опору провідного об'єкта	4,97

* Максимально – 5 балів за виконання кожного завдання теоретичного туру, максимально – 10 балів за виконання завдання експериментального туру.

Найскладнішим для дев'ятикласників / дев'ятикласниць виявилось завдання № 5 на знаходження електричного опору ділянки електричного кола з комбінованим з'єднанням провідників. З цим завданням повністю впоралися лише 2 школярі, а 14 (26,92 % учасників / учасниць цієї паралелі) не отримали за його виконання жодного бала.

Проаналізуємо типові помилки, допущені учасниками/учасницями паралелі 9 класу при виконанні завдань теоретичного туру.

Завдання 1. Практично всі бралися розв'язувати це завдання, але переважна кількість із них не намагались отримати формулу для розрахунку моменту сил, що обертають рамку зі струмом у магнітному полі, а скористалися готовою формулою, хоча отримати її не складно, якщо зробити малюнок і скористатися відомою формулою 7 класу щодо моменту сил. Окремі школярі не врахували, що обертальний момент створює пара сил, які діють на протилежні сторони рамки. Одиниці з усіх учасників / учасниць цієї паралелі виконали малюнок, зробили висновок, за яких умов момент сил буде максимальним. При отриманні формули для розрахунку сили Ампера не зазначали, за яких умов щодо напрямків сили струму та вектора магнітної індукції виконується умова завдання. Багато учнів отримали правильну відповідь, але при цьому є фактичні ознаки академічної недоброочесності та формального підходу до розгляду фізичних явищ.

Завдання 2. Характерними помилками були такі: учасники / учасниці плутали ширину плівки та товщину плівки, ігнорували те, що довжина кола, на

яке намотується плівка, змінюється, не контролювали розмірності площі та об'єму.

Завдання 3. Учасники / учасниці змагання не врахували, що синус кута, близького до 90 градусів, можна записати як одиницю. Уважали, що затухання залежить від глибини, а не шляху, тому знаходили шлях, що пройшов промінь до глибини H .

Завдання 4. Виявилось занадто складним для школярів – ніхто з них повністю не зміг його розв'язати. Більшість учасників / учасниць виконали його фрагментарно, тільки деякі з них у ході розв'язання дійшли до половини. Перша загальна для всіх проблема – не зрозуміли як знайти об'єм підводної частини крижини, тому всі використовували формулу для об'єму паралелепіпеда в цілому до всієї крижини (її надводної та підводної частин). Половина учасників написали правильно рівняння балансу сил із неправильною силою Архімеда, а інша половина забували врахувати вагу самої крижини. Друга загальна помилка – не зрозуміли як прописати правило моментів сил. Приблизно половина учнів / учениць взагалі не здогадалися застосувати правило моментів. З них більша частина не враховувала ні вагу крижини, ні силу Архімеда, деякі не розуміли, до якої точки треба прикладати силу Архімеда.

Завдання 5. Абсолютна більшість школярів не змогли розв'язати це завдання правильно. Багато з них взагалі не бралися розв'язувати його, лише двоє розв'язали повністю, декілька – значною мірою. Приблизно в половини учасників / учасниць була стандартна помилка: вони вважали, що збільшення рівнів електричної гірлянди призведе до зменшення її опору аж до нуля. Але за умовою завдання зі збільшенням кількості рівнів зменшувався опір на одиницю довжини гірлянди, а не повний її опір. А зростання кількості рівнів призведе до збільшення довжини гірлянди – у результаті повний опір має вийти на насичення. Ця помилка показує, що учасники не уважно читали умову задачі.

Проаналізуємо *типові помилки*, допущені учасниками / учасницями паралелі 9 класу при виконанні **завдання експериментального туру**.

Для паралелі 9 класу було запропоновано знайти невідомий опір провідного об'єкта (олівця). Завдання виявилось доступним для багатьох учасників / учасниць, які виявили вміння проводити експерименти за допомогою симуляцій, хоча й містило складності технічного характеру. Зокрема, питання про оптимізацію роботи електричного кола за рахунок зменшення сумарної довжини з'єднувальних дротів правильно вирішили лише деякі учні / учениця. Завдання містило кілька складових різної складності, що дозволило диференціювати отримані учнями бали.

10 клас

Найкращі результати в теоретичному турі десятикласники / десятикласниці показали при виконанні завдання № 3 на механічний рух системи з'єднаних тіл (*таблиця 6*). 19 учнів / учениць (47,50 % учасників / учасниць цієї паралелі) отримали максимальні 5 балів за його виконання, хоча 9 учнів / учениць (22,50 % учасників / учасниць цієї паралелі) *не змогли отримати жодного бала*.

Середній бал виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики (10 клас)

№ завдання	Тематика завдань	Середній бал виконання завдань*
Теоретичний тур		
1	Закон збереження імпульсу	2,83
2	Механічний рух. Закон прямолінійного поширення світла	0,69
3	Механічний рух системи з'єднаних тіл	3,65
4	Рух тіла під дією сили тяжіння	1,71
5	Електричний опір ділянки електричного кола з комбінованим з'єднанням провідників	1,4
Експериментальний тур		
1	Вивчення біфуркації у простих механічних системах	4,50

* Максимально – 5 балів за виконання кожного завдання теоретичного туру, максимально – 10 балів за виконання завдання експериментального туру.

Найскладнішим виявилось завдання № 2 на механічний рух системи з'єднаних тіл: 19 учнів / учениць (47,50 % від загальної кількості учасників / учасниць у цій паралелі) не отримали за його виконання жодного бала.

Проаналізуємо типові помилки, допущені учасниками / учасницями паралелі 10 класу при виконанні завдань теоретичного туру.

Завдання 1. Незважаючи на очікування, що із завданням учасники / учасниці мали успішно впоратися, максимальний бал за його виконання отримав лише один учасник. Більшість учнів / учениць розв'язали це завдання фрагментарно. Деякі взагалі використали тільки загальні міркування для його розв'язування. Майже не було чітких і правильних креслень з указанням напрямів руху і позначенням проєкцій векторів швидкостей (або імпульсів) шматочків пластиліну до зіткнення. Неправильно записували (або зовсім не записували) закон збереження імпульсу, необхідний для розв'язання цього завдання. Були відсутні пояснення в ході розв'язування. Загалом склалося враження, що учасники / учасниці проігнорували класичні підходи до розв'язування завдань на закони динаміки, закон збереження імпульсу.

Завдання 2. Основна помилка була в тому, що школярі припускали рівноприскореність руху та використовували відповідну цьому руху формулу. Другою за кількістю була помилка у вираженні лінійної швидкості через кутову швидкість. Пояснювальні рисунки часто були недбалими, а пояснення фрагментарними.

Завдання 3. Десятикласники / десятикласниці не враховували, що при послідовному з'єднанні загальний розтяг системи складається з розтягу стрічки та розтягу пружини. Тому вони підставляли загальний розтяг системи у вираз для розрахунку жорсткості пружини або стрічки. Також не враховували, що при

послідовному з'єднанні сили натягу для стрічки, пружини та загальна сила, що прикладається, однакові. У деяких роботах зустрічалися помилки при переводі величин у систему СІ.

Завдання 4. Має велику кількість різних способів розв'язання, здебільшого лише фрагментарні. Школярі не зрозуміли, що кожний новий удар відбувається на однакових відстанях по горизонтальній координаті. Як висновок цього: відстані по висоті між ними відносяться як послідовні непарні числа. Також не змогли правильно пов'язати відстані між послідовними ударами через відстань по вертикалі між точкою старту і першим ударом об протилежний будинок. Майже відсутні чіткі пояснювальні рисунки, чіткі пояснення, які спираються на закони механічного руху.

Завдання 5. Це завдання присвячене сучасній тематиці, теорії фракталів, що є актуальною в багатьох застосуваннях, зокрема комп'ютерній графіці. У ньому порівнюється сукупна довжина фрактальної кривої з її сукупним опором, тренується вміння оперувати з геометричними прогресіями. Достатньо велика частина учнів / учениць правильно отримала вираз для опору на довільному кроці перетворення кола, але правильно спростити отриманий ряд вдалося лише кільком учасникам / учасницям.

Проаналізуємо *типові помилки*, допущені учасниками / учасницями паралелі 10 класу при виконанні **завдання експериментального туру**.

Для паралелі 10 класу було запропоновано вивчення біфуркації у простих механічних системах. Слід було розглянути залежність періоду гармонічних коливань важка вздовж спиці залежно від положення точки кріплення пружини. Більшість школярів виконали експериментальну частину завдання: визначили період коливань при різних значеннях віддалення точки кріплення пружини від спиці, подали результати у вигляді таблиці. Труднощі виникли з пропонуванням способів збільшення точності експерименту, при оцінці похибки отриманих даних. Мало хто якісно побудував отриману експериментально залежність з оптимально обраним масштабом, порівняв цю залежність із теоретично отриманою. Частина учасників / учасниць не дослідили експериментально, як впливає затухання на отримані значення, не зробили відповідних пояснень. Оскільки не всі встигли впоратися із завданням у повному обсязі, аналіз результатів і висновки виявилися неповними.

11 клас

Результативність виступу паралелі 11 класу зазвичай викликає найбільший інтерес. Очікувано, що багато хто з цих випускників / випускниць, можливо, пов'язують своє подальше навчання в закладах вищої освіти і майбутню професійну діяльність із фізикою. Природно, що вони намагалися досягти найкращого результату в останньому змаганні з фізики учнівського рівня, дехто мав амбіції продовжити змагання на IV етапі олімпіади, узяти участь у міжнародній учнівській олімпіаді з фізики. Водночас багато учнів із цієї паралелі мали минулорічний досвід участі в III етапі олімпіади дистанційного формату.

На жаль, якість виступу одинадцятикласників / одинадцятикласниць виявилася не на високому рівні.

При виконанні завдань теоретичного туру *найкращих результатів* випускники / випускниці досягли в завданні № 1 на застосування першого закону термодинаміки (таблиця 7). Усі учасники / учасниці цієї паралелі хоча б частково його виконали, 14 учнів / учениць (41,18 % учасників / учасниць цієї паралелі) отримали максимальні 5 балів за його виконання.

Таблиця 7

Середній бал виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики (11 клас)

№ завдання	Тематика завдань	Середній бал виконання завдань*
Теоретичний тур		
1	Перший закон термодинаміки	3,22
2	Дія магнітного поля на провідник із струмом. Сила Ампера. Обертальний рух. Кутова швидкість. Доцентрове прискорення	1,60
3	Механічний рух	1,35
4	Рівновага тіл. Умови рівноваги. Застосування закону збереження енергії в механічних явищах	1,56
5	Лінзи. Оптична сила й фокусна відстань лінзи. Формула тонкої лінзи. Отримання зображень	0,72
Експериментальний тур		
1	Дослідження поля диполя і квадруполя	4,16

* Максимально – 5 балів за виконання кожного завдання теоретичного туру, максимально – 10 балів за виконання завдання експериментального туру.

Найгірше випускники / випускниці впоралися із завданням № 5 на застосування формули тонкої лінзи для системи великої кількості однакових лінз. Ніхто повністю його не виконав, а 9 учнів / учениць (26,47 % від загальної кількості учасників/учасниць у цій паралелі) не отримали за його виконання жодного бала.

Проаналізуємо *типові помилки*, допущені учасниками/учасницями паралелі 11 класу при виконанні **завдань теоретичного туру**.

Завдання 1. Учасники / учасниці неправильно зрозуміли умову задачі, трактуючи той факт, що в другому експерименті газ втричі більше нагрівся, аніж у першому, як те, що значення температури газу (а не її зміни) в другому експерименті в 3 рази перевищує температуру газу (а не її зміни) в першому експерименті. Неправильно записували перший закон термодинаміки, прирівнюючи кількість теплоти, що отримав газ, до суми роботи, що виконав газ, та його внутрішньої енергії, а не зміни внутрішньої енергії. Також неправильно записували роботу, що виконав газ у другому експерименті, вважаючи її додатною величиною, хоча в умові задачі сказано, що об'єм газу зменшився.

Школярі заплутувались, коли намагались обчислити роботу газу через зміну температури газу, використовуючи закон Клапейрона-Менделєєва. Вони робили помилки під час розв'язування системи двох алгебраїчних рівнянь.

Завдання 2. У переважній більшості випадків учасники / учасниці не знаходили силу натягу кільця, а діяли з інтуїтивних міркувань, порівнюючи модулі сил, що діють на одиницю довжини кільця (або споріднені величини). Ураховуючи, що з точки зору динаміки в цій задачі дія сили Ампера і дія відцентрової сили на нескінченно тонке кільце не відрізняються, такий підхід є правильним, хоча грамотне його застосування потребує знань, що виходять за межі шкільної програми (динаміка неінерційних систем відліку). Характерні помилки при виконанні цього завдання: 1) школярі вводили такі поняття як «повна сила», яка обчислювалась як сума модулів сил, що діють на елементи кільця. З точки зору математики така величина має сенс, але в загальному курсі фізики не вводиться. Якщо виникає необхідність у введенні нової величини, то слід починати з визначення та пояснення, яким чином вона допоможе при розв'язанні; 2) учасники / учасниці не давали обґрунтування, чому вони порівнюють модулі сил Ампера та відцентрової сили, що діють на одиницю довжини кільця; 3) під час пошуку сили натягу, розглядаючи малий елемент кільця, вони декларували, що сила натягу дорівнює силі, що діє на одиницю довжини кільця, помноженої на довжину елемента, навіть не намагаючись зробити креслення сил, що діють на елемент; 4) вони неправильно розуміли умову задачі (уважали, що вектор магнітної індукції лежить у площині кільця) і шукали момент сил, що діє на кільце.

Завдання 3. *Завдання виявилось незрозумілим* для більшості учнів в 11 класі. Це була стандартна задача на отримання швидкостей точок обода колеса, що котиться без проковзування. Майже всі згадали, що там додаються якісь швидкості але лише троє написали це у векторному вигляді, а усі інші додавали у скалярному вигляді. Це й було єдиною та головною помилкою при розв'язуванні.

Завдання 4. *Завдання виявилось занадто складним* – тільки двоє учасників / учасниць його розв'язали, проте кожен із них помилився через неухважність у різних місцях. Тому максимально отриманий бал виявився лише 3,5. Половина учнів / учениць уважали, що пружини повернуться до нерозтягнутого стану, та взагалі не враховували, що відбувається прискорення плафонів через випрямлення пружин. Частина школярів намагалася записати проекції сил і умову рівноваги, а інша – записати закон збереження механічної енергії. З усіх робіт тільки в одній повноцінно був прописаний закон збереження механічної енергії, з урахуванням кількості плафонів і пружин.

Завдання 5. Завдання є оригінальним прикладом встановлення стаціонарних рішень в оптичних системах і знайомить учнів із найпростішими системами, множинні біфуркації в яких призводять до переходу до динамічного хаосу. У якості такого процесу розглядається утворення зображень у послідовно розташованих лінзах, і школярам необхідно було отримати стаціонарний розв'язок системи. Правильно отриманий однопериодичний розв'язок був лише

в кількох учнів / учениць, але цікавим у задачі було те, що в такій системі може бути і двоперіодичний стаціонарний розв'язок, до якого дійшов лише один учень. *Більшість* учасників / учасниць не впоралися із завданням, виконавши його фрагментарно.

Проаналізуємо *типові помилки*, допущені учасниками/учасницями паралелі 11 класу при виконанні **завдання експериментального туру**.

Завдання було присвячене достатньо складному аналізу дипольного наближення та потребувало творчого аналізу вивченого за шкільною програмою матеріалу. Найбільшу складність викликав теоретичний обрахунок наближених, асимптотичних, виразів, необхідних для подальшого порівняння з результатами експерименту. Робота із симуляцією не викликала особливих складнощів і була проведена старшокласниками на високому рівні. Однак детальний аналіз похибок симуляції та точності дипольного наближення був проведений лише кількома учнями.

Зверніть увагу. *Типові помилки, які з року в рік найчастіше зустрічаються в учнівських роботах.*

Теоретичний тур

1. Учні не уважно читають умову завдання, тому починають шукати відповідь із неправильно використаних даних.

2. Деякі учасники / учасниці змагання при записі короткої умови задачі обирають нетипові буквені позначення для фізичних величин, нехтують використанням системи СІ.

3. Учні не вміють будувати загальний хід розв'язання поставленої фізичної проблеми, аналізувати запропоновані в завданні фізичні умови, помиляються при математичних перетвореннях і розрахунках.

4. Часто фізичні проблеми, про які йдеться в завданнях, школярі розв'язують із суто математичним підходом, без пояснень фізичних явищ, закономірностей, які описують ці явища.

5. Недбало виконують креслення, які містять помилки фізичного змісту, хоча часто при розв'язанні поставленої в завданні проблеми саме правильне креслення відіграє важливу роль.

6. Нехтують перевіркою одиниць шуканих величин, оцінюванням реальності отриманої відповіді.

7. Не вміють використовувати (і правильно креслити) еквівалентні схеми електричних кіл.

8. Не враховують напрямки діючих на тіло сил у завданнях на рух тіл під дією кількох сил.

9. Не знають (або плутають величини) основних фізичних законів і формул.

10. Не оперують записами законів (наприклад, збереження імпульсу) у векторному вигляді, у проєкціях.

11. Учасники / учасниці III етапу олімпіади з фізики часто нехтують ґрунтовним поясненням ходу розв'язання. Школярі не усвідомлюють, що саме вони мають презентувати для журі докладне розв'язання із поясненнями поставленої перед ними проблеми.

Експериментальний тур.

1. Учасники / учасниці III етапу олімпіади з фізики не вміють складати план своєї роботи, обирати раціональний порядок вимірювання, обґрунтовувати свої дії, оцінювати похибки проведених вимірювань, пояснювати, чим ці похибки зумовлені.

2. Дуже мало робіт містить грамотний і лаконічний план експерименту.

3. Школярі не вміють описувати й систематизувати результати спостережень, здійснювати вимірювання фізичних величин, робити узагальнення й висновки.

4. Учасники / учасниці III етапу олімпіади демонструють недостатньо сформовані експериментальні вміння та дослідницькі навички, недосконалі вміння планувати й проводити невеликі експериментальні дослідження, здійснювати вимірювання фізичних величин, робити узагальнення та висновки (що є одним із завдань шкільного курсу фізики основної школи).

Висновки

1. Загальна результативність виступу учасників III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики в Харківській області достатньо низька.

2. Результативність виконання завдань теоретичного та експериментального турів свідчить про певні прогалини в опануванні учасниками / учасницями матеріалу шкільної програми з фізики, у формуванні ключових компетентностей, що частково спричинені навчальними втратами під час вимушеної дистанційної форми навчання.

3. Найвищу результативність виконання завдань продемонстрували учні з паралелі 8 класу.

4. Учасники III етапу олімпіади з фізики загалом продемонстрували кращу результативність при виконанні завдань експериментального туру.

5. Проведення експериментального туру дистанційно у віртуальній лабораторії є доцільним, викликає плагіат, викликає жвавий інтерес в учасників змагання.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до успішної участі в II (з 2025/2026 навчального року) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики (за новим Положенням про учнівський олімпіадний та турнірний рух) рекомендуємо вжити таких заходів:

Керівникам ТМО вчителів фізики та астрономії:

1. Разом з учителями, які навчають фізики, проаналізувати кількісні результати виступу команд районів області на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики порівняно з результатами по області.

2. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики у 2024/2025 навчальному році в Харківській області та представленими висновками.

3. Опрацювати разом з учителями – членами ТМО вчителів фізики та астрономії зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

4. У межах роботи ТМО спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів (тренінгів, консультацій, майстер-класів), спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів фізики з питань якісної підготовки учнів до I-II етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики.

5. Систематично організовувати обмін досвідом із проведення демонстраційного та фронтального експерименту на уроках фізики.

6. Спланувати в межах роботи територіальних методичних об'єднань на наступний навчальний рік заходи з інтелектуально обдарованими школярами.

Учителям фізики закладів загальної середньої освіти:

1. Опрацювати разом із колегами – членами ТМО вчителів фізики та астрономії – зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

2. Забезпечити якість засвоєння школярами навчального матеріалу з фізики відповідно до вимог навчальних програм із фізики та вимог Нової української школи.

3. Своєчасно спланувати індивідуальну роботу щодо підготовки учнів до I та II етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з фізики з урахуванням типових помилок, яких припускаються школярі на відповідних етапах олімпіади.

4. На уроках приділяти увагу формуванню в учнів алгоритмічних прийомів розв'язування фізичних задач і евристичних способів пошуку розв'язування різноманітних фізичних проблем.

5. Розвивати просторове мислення учнів, учити їх робити чіткі та правильні (з точки зору фізики) пояснювальні малюнки та креслення до розв'язків.

6. Систематично формувати й розвивати в учнів експериментальні вміння та дослідницькі навички, уміння описувати й систематизувати результати спостережень, планувати та проводити невеликі експериментальні дослідження, здійснювати вимірювання фізичних величин, робити узагальнення та висновки.

7. Пропонувати обдарованим учням для індивідуальних завдань задачі підвищеної складності – олімпіадні та нестандартні задачі.

8. Створювати умови для активної пізнавальної та творчої діяльності школярів, активно залучати їх до різних видів інтелектуальних змагань із фізики.

1.10 Астрономія (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *астрономії* взяли участь **58** учнів. Із них **30** учнів (**51,72 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році – **51** учасник змагань. Таким чином, кількість учасників обласної олімпіади з *астрономії* збільшилася на **13,73 %**.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *астрономії* взяли участь **14** учнів із **10** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *астрономії* в територіальних громадах області збільшилась. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **10** учнів із **7** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Безлюдівської селищної громади Харківського району, Слобожанської селищної, Чугуївської міської громад Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *астрономії* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	1	1	1	1
2		Кегичівська селищна громада	1	0	1	1
3	Ізюмський	Балаклійська міська громада	1	1	3	2
4		Ізюмська міська громада	2	0	1	0
5	Харківський	Безлюдівська селищна громада	-	-	2	1
6		Дергачівська міська громада	1	0	1	1
7		Циркунівська сільська громада	2	1	1	1
8	Чугуївський	Зміївська міська громада	2	1	2	0

9		Слобожанська селищна громада	-	-	1	1
10		Чугуївська міська громада	-	-	1	1
Разом			10	4	14	9

Переможцями стали **9** учасників із **8** територіальних громад (**4 з 4** – у 2023/2024 навчальному році).

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Берестинської міської громади Берестинського району, Балаклійської міської громади Ізюмського району, Циркунівської сільської громади Харківського району.

У Кегичівській селищній громаді Берестинського району, Дергачівській міській громаді Харківського району було **по одному** учасникові обласного етапу олімпіади з *астрономії*, які здобули перемогу. У минулому році в цих громадах переможці були відсутні.

У 2024/2025 навчальному році є *переможці* в Безлюдівській селищній громаді Харківського району, Слобожанській селищній, Чугуївській міській громадах Чугуївського району, де у 2023/2024 навчальному році взагалі не було учасників змагань.

Зверніть увагу! Знизилася результативність виступу на обласному етапі олімпіади учнів Зміївської міської громади Чугуївського району, де серед **двох** учасників змагань *не було переможців* (у минулому році **один** учень здобув перемогу).

Два роки поспіль відсутні переможці в Ізюмській міській громаді Ізюмського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *астрономії* взяли участь **36** учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»).

Найбільша кількість учасників (**7**) – у Шевченківському, *найменша* (**1**) – в Основ'янському районі.

Порівняно з попереднім навчальним роком (**32** учасники) кількість учасників обласної олімпіади з *астрономії збільшилась* (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	2	1	3	3
2	Київський	3	2	4	3

3	Немишлянський	4	2	6	4
4	Новобаварський	2	2	2	2
5	Основ'янський	1	1	1	0
6	Салтівський	3	1	4	2
7	Слобідський	2	1	2	1
8	Холодногірський	2	0	2	1
9	Шевченківський	6	5	7	2
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	7	4	3	2
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	-	-	2	1
Разом		32	19	36	21

Перемогу в олімпіаді здобув **21** учень, що складає **70 %** від загальної кількості переможців змагань.

Протягом двох років успішно виступають на обласному етапі олімпіади з астрономії учні Київського району (3 переможці з 4 учасників – у 2024/2025 н. р.; 2 з 3 – у 2023/2024 н. р.) та КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» (2 з 3 – у 2024/2025 н. р.; 4 із 7 – у 2023/2024 н. р.).

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з астрономії в Індустріальному (3 переможці з 3 учасників – у 2024/2025 н. р.; 1 із 2 – у 2023/2024 н. р.), Немишлянському (4 з 6 – у 2024/2025 н. р.; 2 з 4 – у 2023/2024 н. р.), Салтівському районах (2 з 4 – у 2024/2025 н. р.; 1 із 3 – у 2023/2024 н. р.).

У Холодногірському районі у 2024/2025 навчальному році, на відміну від минулого року, серед 2 учасників є **один** переможець змагань.

Стабільні результати в обласній олімпіаді з астрономії протягом двох років показують учні Новобаварського (2 переможці з 2 учасників) та Слобідського районів (1 із 2).

У КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» – 2 учасники змагань, 1 учень став переможцем (у минулому році учні цього закладу участі в обласному етапі олімпіади не брали).

Зверніть увагу! Знизилися показники участі в обласному етапі олімпіади учнів Основ'янського (**жодного** переможця, 1 учасник – у 2024/2025 н. р.; 1 переможець, 1 учасник – у 2023/2024 н. р.) та Шевченківського районів (2 із 7 – у 2024/2025 н. р.; 5 із 6 – у 2023/2024 н. р.).

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

У 2024/2025 навчальному році 7 учнів КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради взяли участь у змаганнях. Також

серед учасників змагань був **один** учень КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради (у минулому році участі в обласному етапі олімпіади учні цього закладу не брали) – *таблиця 3*.

Таблиця 3

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
	Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради	9	2	7	0
КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	-	-	1	0
Разом	9	2	8	0

Зверніть увагу! Знизилася результативність виступу на обласному етапі олімпіади учнів КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради, де не було **жодного** переможця серед **7** учасників. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році **2** учні з **9** учасників здобули перемогу в змаганнях.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії 2024/2025 навчального року був успішно організований та проведений у Харківській області для школярів паралелей 10-11 класів.

Особливістю проведення в Харківській області III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії третій рік поспіль виявився його дистанційний формат. Такий алгоритм організації та проведення III етапу олімпіади забезпечив максимальні умови для збереження життя та здоров'я його учасників в умовах сьогодення.

Пакети завдань для паралелей 10 і 11 класів III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії були підготовлені з урахуванням головної мети проведення Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії: пошук та підтримка інтелектуально обдарованих учнів і учениць, створення умов для їхнього розвитку та самовдосконалення, поширення наукових знань, стимулювання інтересу учнівської молоді до астрономії та астрофізики, збагачення та розширення астрономічної освіти в закладах загальної середньої освіти, а також із метою створення конкурентоспроможних умов для подальшого

відбору та формування команди від Харківської області на IV етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії.

Максимальна кількість балів за виконання завдань в обох паралелях – 60 балів.

З метою допомоги в проведенні якісної підготовки школярів до змагання в наступному році, підвищення власної фахової компетентності вчителів, які навчають астрономії, подолання навчальних втрат пропонуємо аналіз виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії в Харківській області за паралелями з оглядом типових помилок, яких припустилися учасники / учасниці змагання.

10 клас

Особливістю участі школярів у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з астрономії за паралель 10 класу є те, що вони вивчатимуть астрономію як предмет у закладах загальної середньої освіти лише в 11 класі. Тому зміст завдань був зорієнтований на зміст вивченого в курсі природознавства матеріалу з астрономії, знання основ механіки шкільного курсу фізики. Ураховувалося й те, що змагання проводиться для зацікавлених астрономією учнів / учениць, які спроможні самостійно за допомогою доступних джерел знайомитися з характеристиками складових Всесвіту, проводити спостереження об'єктів зоряного неба, вивчати їх особливості.

Також відповідно до Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.11.2011 за № 1318/200564, участь в олімпіаді з астрономії можуть брати й учні та учениці молодших класів навчання.

Залучення до участі в олімпіаді учнів і учениць 8 – 9 класів має важливе значення, оскільки сприяє розвитку пізнавального інтересу до вивчення астрономії, розкриває їхні здібності, надає досвіду участі в інтелектуальних змаганнях.

У цьому році в III етапі олімпіади з астрономії взяли участь: 1 учень 8 класу, 6 учнів 9 класу. Це 26,92 % від загальної кількості учасників паралелі 10 класу. Троє з них увійшли до складу переможців – посіли два II місця, одне III місце. Цей факт підтверджує інтерес школярів молодшого віку до астрономії та гарну підготовку, оскільки на II етапі змагань вони змогли випередити суперників старшого віку й потрапити на III етап.

Найкращий результат виконання завдань паралелі 10 класу – 53 бали, найгірший – 15 балів із максимально можливих 60 балів.

Із завдань III етапу олімпіади найуспішніше (таблиця 4), з огляду на максимальну кількість балів за завдання, учасники / учасниці паралелі 10 класу впоралися із завданням № 6 на визначення фізичних характеристик супутника Сатурну Титану. 19 учнів / учениць (73,08 % учасників / учасниць цієї паралелі) за виконання цього завдання отримали максимальний бал.

Середній бал виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії (10 клас)

№ завдання	Тематика завдань	Середній бал виконання завдань*	Відсоток виконання завдань (%)
1	Тіла Сонячної системи	3,38	67,60
2	Астрономічний календар	3,69	73,80
3	Видимий рух Сонця	4,50	45,00
4	Особливості спостереження небесних тіл. Аналіз даних мапи розподілу по небу гамма-спалахів	6,68	66,80
5	Закони Кеплера	7,96	53,07
6	Фізичні характеристики тіл Сонячної системи	12,12	80,80

* Максимально – 5 балів за виконання завдання № 1, № 2. Максимально – 10 балів за виконання завдань № 3, № 4. Максимально – 15 балів за виконання завдань № 5, № 6.

Найгірше учасники / учасниці III етапу олімпіади впоралися із завданням № 3 на розрахунок часу від появи над горизонтом першої (верхньої) точки диска Сонця до моменту, коли стає видимий весь диск. Ніхто за його виконання не набрав максимально можливої кількості балів, більшість учнів / учениць виконали його фрагментарно.

Проаналізуємо *типові помилки*, допущені учасниками / учасницями паралелі 10 класу при виконанні завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії.

Завдання 1. Учасники / учасниці змагання не змогли розпізнати всі зображені тіла Сонячної системи, не відповіли на друге запитання щодо спільного між представленими тілами.

Завдання 2. Це завдання виконували всі учасники / учасниці цієї паралелі, але роз'яснення щодо астрономічних явищ, з якими пов'язані вказані в умові дати для північної півкулі, були не повними, містили неточності. Утруднення виникло з поясненням дат: 4 січня, 3 липня.

Завдання 3. Виявилося занадто складним для школярів – ніхто з них повністю не зміг його розв'язати. Більшість учасників / учасниць виконали його фрагментарно. Оскільки в завданні потрібно було розглянути схід Сонця на різних географічних широтах у день весняного рівнодення, для кожної із зазначених широт потрібно було врахувати певні особливості. Також школярі припускалися помилок при обчисленнях.

Завдання 4. Більшість учасників / учасниць не змогли запропонувати логічно побудованого розв'язку. Відсутнє розуміння сутності задачі. Хоча був зроблений правильний висновок, що чим більша ділянка на небі, тим більша ймовірність зареєструвати за певний проміжок часу приходу сигналу із цієї ділянки від гамма-спалаху, більшість учасників не здогадалися, як знайти площу

небесної сфери. Школярі не розраховували ймовірність побачити гамма-спалах із Великої Ведмедиці.

Завдання 5. Більшість учасників / учасниць не змогли побудувати математичну модель розв’язання. Відсутнє розуміння сутності задачі, що тінь астероїда на Землі можна з урахуванням припущень розглядати як геометричну тінь розміром 100 км. Не застосували III закон Кеплера для знаходження невідомих величин.

Завдання 6. Абсолютна більшість школярів розв’язали це завдання правильно, що в тому числі вказує на можливість застосування штучного інтелекту: деякі роботи містять фактичні ознаки академічної недоброчесності. Типовими були помилки при арифметичних обчисленнях. Кілька учасників / учасниць зовсім не приступили до розв’язання цього завдання.

11 клас

Найкращий результат виконання завдань паралелі 11 класу – 47 балів, найгірший – 11 балів із максимально можливих 60 балів.

Як видно з представлених у таблиці 5 даних з огляду на максимальну кількість балів за завдання, найуспішніше одинадцятикласники / одинадцятикласниці впорались із завданням № 5 застосування знань характеристик зір, зоряних величин. 11 учнів / учениць (34,38 % учасників / учасниць цієї паралелі) за виконання цього завдання отримали максимальний бал.

Таблиця 5

Середній бал виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії (11 клас)

№ завдання	Тематика завдань	Середній бал виконання завдань*	Відсоток виконання завдань (%)
1	Аналіз даних попередньо обчислених екваторіальних координат для Місяця	2,03	40,60
2	Аналіз кривих блиску змінних зір	2,13	42,60
3	Особливості спостереження небесних тіл. Видимий рух Сонця. Тривалості доби за астрономічними спостереженнями	4,44	44,40
4	Рух тіл Сонячної системи. Фізичні та обертальні характеристики Місяця	4,23	42,30
5	Зорі. Зоряні величини. Характеристики зір	10,78	71,87
6	Фізичні характеристики планетних систем інших зір	8,06	53,73

* Максимально – 5 балів за виконання завдання № 1, № 2. Максимально – 10 балів за виконання завдань № 3, № 4. Максимально – 15 балів за виконання завдань № 5, № 6.

Найгірше школярі впорались із завданням № 1 на аналіз геоцентричної ефемерида Місяця. Ніхто зі школярів повністю його не виконав.

Проаналізуємо *типові помилки*, допущені учасниками / учасницями паралелі 11 класу при виконанні завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії.

Завдання 1. Виявилося занадто складним для школярів – ніхто з них повністю не зміг його розв'язати. Більшість учасників / учасниць виконали його фрагментарно, що свідчить про відсутність навичок обробки масивів даних.

Завдання 2. Не змогли розпізнати типи змінних зір за представленими кривими блиску.

Завдання 3. Завдання виконували всі учасники / учасниці цієї паралелі, але правильних розв'язків не було (лише 6 учнів / учениць отримали за його виконання 6 балів із 10 можливих). Плуталися в поясненні явища, вказаного в умові завдання, особливостями руху Сонця, впливу атмосферної рефракції.

Завдання 4. Завдання виконували всі учасники / учасниці цієї паралелі, але правильних розв'язків не було (лише 2 учні отримали за його виконання по 8 балів із 10 можливих). Не зробили правильного висновку з особливостей руху Місяця в перигеї та апогеї (рухається практично перпендикулярно до променя зору), що найбільша тривалість затемнення дорівнює тому проміжку часу, протягом якого Місяць переміститься на свій діаметр. Не пов'язали лінійні швидкості Місяця в апогеї та в перигеї з тривалістю затемнень. Крім того, не врахували рух (і його напрямок) спостерігача внаслідок осьового обертання Землі.

Завдання 5. Абсолютна більшість учнів / учениць хоча б частково виконали це завдання. Помилки були пов'язані з вираженням відстані до Сіріуса з формули Погсона, використанням одиниць відстані, вираженням км через *пк*.

Завдання 6. Відсутність знань формул, які слід було застосувати для знаходження розв'язку, труднощі з використанням характеристик екзопланети, виражені через характеристики Юпітера.

Висновки

1. Низька результативність учасників / учасниць виконання завдань свідчить про недостатню теоретичну та практичну підготовку з астрономії, що також можуть бути зумовлені навчальними втратами.

2. Школярі не вміють аналізувати завдання та застосовувати міжпредметні зв'язки астрономії з фізикою, математикою.

3. Прослідковується недостатня математична підготовка учасників / учасниць III етапу олімпіади, невміння проводити розрахунки й аналізувати отриманий результат.

4. Висока результативність потребує систематичної індивідуальної підготовки школярів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії, проведення позашкільної роботи з астрономії.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів / учениць до успішної участі в III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії рекомендуємо вжити таких заходів:

Керівникам ТМО вчителів фізики та астрономії:

1. Разом з учителями, які навчають астрономії, ознайомитися з кількісним аналізом проведення III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії у 2024/2025 навчальному році в Харківській області.

2. Проаналізувати результати виступу команд районів області на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії порівняно з результатами по області.

3. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії у 2024/2025 навчальному році в Харківській області та представленими висновками.

4. Опрацювати разом з учителями – членами ТМО вчителів фізики та астрономії – зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

5. У межах роботи ТМО більше уваги приділяти навчанню астрономії: проводити обговорення складних тем із навчальних програм з астрономії, обмін досвідом навчання астрономії, подолання навчальних втрат, практикуми з розв'язування астрономічних задач, завдань практичної спрямованості.

6. Спланувати роботу ТМО на наступний навчальний рік з урахуванням заходів, спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів, які викладають астрономію, з питань якісної підготовки учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії (тренінгів, консультацій, тимчасових творчих колективів тощо).

Учителям, які навчають астрономії:

1. Опрацювати представлені аналітично-інформаційні матеріали, узяти до відома, проаналізувати власні можливості підвищення якості роботи з інтелектуально обдарованими учнями.

2. Опрацювати разом з колегами – членами ТМО вчителів фізики та астрономії зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

3. Забезпечити якість засвоєння школярами навчального матеріалу з астрономії відповідно до навчальних програм.

4. Забезпечити системність роботи з обдарованими учнями.

5. Урізноманітнити й посилити індивідуальну роботу щодо підготовки учнів 10-11-х класів до I–II етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з астрономії з урахуванням подолання навчальних втрат.

6. При підготовці учнів до участі в учнівській олімпіаді з астрономії врахувати типові помилки, яких припускалися школярі, розв'язувати завдання, які певною мірою потребують використання математичного апарату, знань

фізичних і астрономічних понять і законів, каталогів щодо знаходження астрономічних об'єктів та їхніх характеристик.

7. Пропонувати обдарованим учням для індивідуальних завдань олімпіадні та нестандартні задачі, завдання на спостереження об'єктів зоряного неба.

8. За можливості організовувати роботу факультативів, гуртків з астрономії.

9. Проводити популяризацію астрономічних знань серед учнівської молоді.

1.11 . Історія (кількісний аналіз)

Усього у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* взяли участь **186** учнів. Із них **93** учні (**50,00 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **175** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з історії збільшилася на 6,29 %*.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* взяли участь **64** учні із **27** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *історії* у територіальних громадах області *збільшилася на 18,52 %*. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **54** учні із **23** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участь у змаганнях у минулому році: Кегичівської селищної громади Берестинського району, Краснокутської селищної громади Богодухівського району, Куп'янської міської, Шевченківської селищної, Кіндрашівської сільської громад Куп'янського району, Безлюдівської, Нововодолазької селищних, Циркунівської сільської громад Харківського району, Новопокровської селищної громади Чугуївського району (*таблиця 1*).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	4	2	2	1
2		Кегичівська селищна громада	-	-	1	0

3		Наталинська сільська громада	4	1	4	4
4		Сахновщинська селищна громада	1	1	5	3
5	Богодухівський	Богодухівська міська громада	3	2	2	0
6		Валківська міська громада	2	2	3	0
7		Золочівська селищна громада	3	1	3	0
8		Краснокутська селищна громада	-	-	1	0
9	Ізюмський	Балаклійська міська громада	3	1	4	0
10		Барвінківська міська громада	5	2	4	3
11		Борівська селищна громада	4	0	3	0
12		Донецька селищна громада	1	0	-	-
13		Ізюмська міська громада	3	1	4	1
14		Куньєвська сільська громада	1	1	2	1
15		Савинська селищна громада	2	0	4	0
16	Куп'янський	Кіндрашівська сільська громада	-	-	1	0
17		Куп'янська міська громада	-	-	2	0
18		Шевченківська селищна громада	-	-	1	0
19	Харківський	Безлюдівська селищна громада	-	-	1	0
20		Дергачівська міська громада	1	0	1	0
21		Липецька сільська громада	1	1	1	1
22		Люботинська міська громада	2	0	1	1
23		Малоданилівська селищна громада	1	0	-	-
24		Нововодолазька селищна громада	-	-	2	0
25		Солоницівська селищна громада	2	0	1	1
26		Циркунівська сільська громада	-	-	1	0
27	Чугуївський	Зміївська міська громада	4	3	6	4

28		Новопокровська селищна громада	-	-	2	1
29		Печенізька селищна громада	1	0	-	-
30		Пролісненська селищна громада	1	0	-	-
31		Слобожанська селищна громада	3	1	2	1
32		Чугуївська міська громада	2	1	-	-
Разом			54	20	64	22

Переможцями стали **22** учасники із **12** територіальних громад (**20** із **14** – у 2023/2024 н. р.).

Найбільша кількість переможців (**4**) була в Наталинській сільській громаді Берестинського району, де **всі** учасники здобули перемогу в змаганнях, та в Зміївській міській громаді Чугуївського району (**4** переможці серед **6** учасників). У минулому році в цих громадах також були переможці.

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з *історії* в Сахновщинській селищній громаді Берестинського району: **3** переможці з **5** учасників (у минулому році був **один** учасник змагань, який став переможцем).

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають також учні Берестинської міської громади Берестинського району, Барвінківської, Ізюмської міських, Куньєвської сільської громад Ізюмського району, Липецької сільської громади Харківського району, Слобожанської селищної громади Чугуївського району.

У 2024/2025 навчальному році є *переможці* у Люботинській міській, Солоницівській селищній громадах Харківського району, де минулого року *не було* переможців, та в Новопокровській селищній громаді Чугуївського району, де в минулому році взагалі *не було учасників змагань*.

Зверніть увагу! *Знизилася* якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Богодухівської, Валківської міських, Золочівської селищної громад Богодухівського району, Балаклійської міської громади Ізюмського району, де не було переможців змагань, тоді як у минулому році такі учні були.

Два роки поспіль відсутні переможці в Борівській, Савинській селищних громад Ізюмського району, Дергачівської міської громади Харківського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* взяли участь **107** учнів закладів загальної середньої освіти районів *міста Харкова* та *міської мережі* (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»).

Найбільша кількість учасників (**28**) – у Шевченківському районі. *найменша* (**6**) – в Індустріальному та Київському районах.

Порівняно з попереднім навчальним роком (**100** учасників) кількість учасників обласної олімпіади з історії збільшилася на **7,00%** (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	7	6	6	5
2	Київський	5	1	6	6
3	Немишлянський	9	5	10	6
4	Новобаварський	12	8	10	6
5	Основ'янський	8	0	8	5
6	Салтівський	9	4	12	6
7	Слобідський	13	7	7	5
8	Холодногірський	11	6	11	7
9	Шевченківський	20	14	28	17
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	3	3	3	0
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	3	1	6	2
Разом		100	55	107	65

Переможцями стали **65** учасників, що складає **69,89 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях.

Найбільша кількість переможців, як і минулому році, у Шевченківському районі (**17** із **28** учасників – у 2024/2025 н. р.; **14** із **20** – у 2023/2024 н. р.). У Холодногірському районі – **7** переможців із **11** учасників змагань (**6** із **11** – у 2023/2024 н. р.).

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з історії в Київському (**6** переможців із **6** учасників – у 2024/2025 н. р.; **1** із **5** – у 2023/2024 н. р.) та Основ'янському районах (**5** із **8** – у 2024/2025 н. р.; **жодного** переможця, **8** учасників – у 2023/2024 н. р.).

У КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» – **2** переможці з **6** учасників (**1** із **3** – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради», де **жоден** із **3** учасників не здобув перемогу в змаганнях. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році також було **3** учасники обласного етапу олімпіади з історії, які всі стали переможцями.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* взяли участь **15** учнів із **6** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *історії* зменшилася. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **21** учень із **5** закладів освіти.

У 2024/2025 навчальному році КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні закладів освіти, які не брали участь у змаганнях у минулому році: Державного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський» та КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради (таблиця 3).

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *історії* ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
	Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	10	6	7	2
Державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський»	-	-	1	1
КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради	5	2	2	1
КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	4	3	2	1
КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	-	-	1	0
КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради	1	0	2	1
КЗ «Харківська спеціальна школа ім. В.Г. Короленка» Харківської обласної ради	1	0	-	-
Разом	21	11	15	6

*Два роки поспіль на обласному етапі олімпіади з **історії** є переможці серед учнів КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради, КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради.*

Переможцями стали **по одному** учасникові від Державного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою «Слобожанський» (де минулого року *не було учасників*) та КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради (де минулого року *не було переможців*).

Зверніть увагу! Знизилися результати виступу на обласному етапі олімпіади з *історії* учнів КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради (2 із 7 – у 2024/2025 н. р.; 6 із 10 – у 2023/2024 н. р.).

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії в 2024/2025 навчальному році

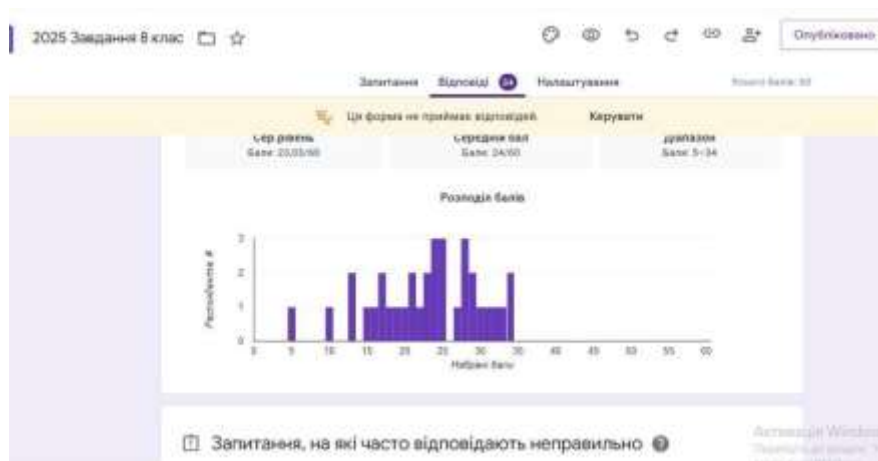
III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії проводився онлайн: на платформі ZOOM була організована відеоконференція, під час якої члени журі мали можливість спостерігати за процесом виконання учасниками завдань, наданих у форматі GoogleForm. Необхідність в таких умовах дотриматися академічної доброчесності зумовила дещо складніші формулювання завдань, навіть тестів першого рівня.

Комплект завдань для кожної паралелі складався з тестів різних рівнів складності, питань на визначення просторової компетентності (з картою), декількох питань з візуальними історичними джерелами, на розпізнавання історичних постатей, а також творчого завдання.

Статистика виконання завдань продемонстрована діаграмами GoogleForm.

Тестові завдання. 8 клас – 34 учасника

Діаграма 1

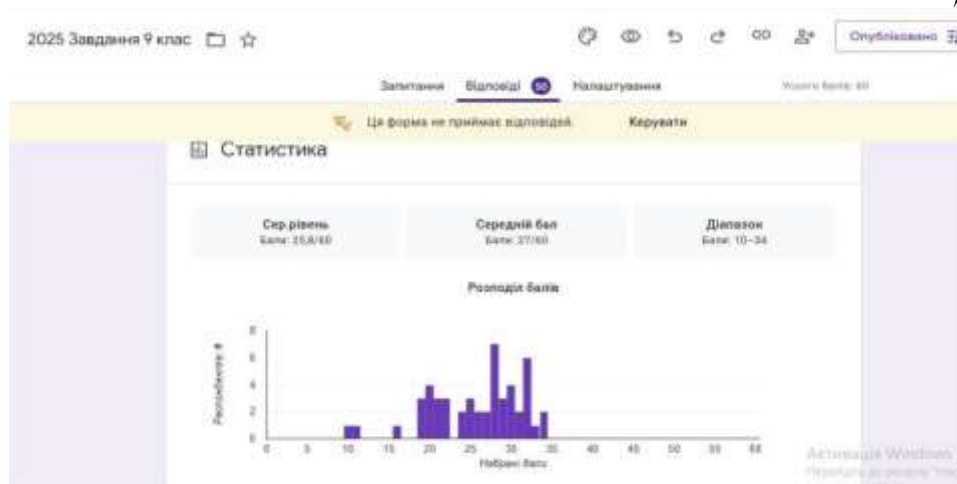
Виконання тестових завдань. 8 клас

Як видно з *діаграми 1*:

- найбільша кількість учасників набрали 24 бали з 60 можливих – це основна частина результатів, що вказує на достатній рівень підготовки учасників до олімпіади;
- різниця між найвищим балом (34) і найнижчим балом (5) становить 29 балів, що свідчить про різнорівневість підготовки учнів.

Тестові завдання. 9 клас – 50 учасників

Діаграма 2

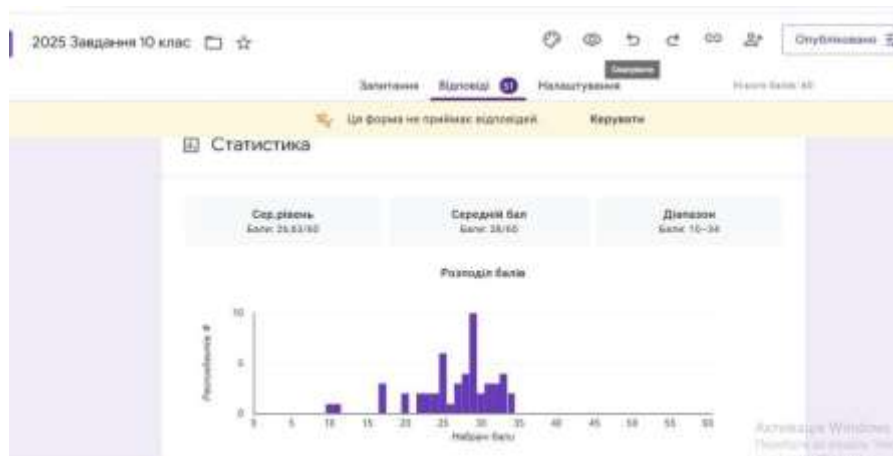
Виконання тестових завдань. 9 клас

Як видно з *діаграми 2*:

- найбільша кількість учасників набрали 27 балів з 60 можливих – це основна частина результатів, що вказує на достатній рівень підготовки учасників до олімпіади;
- різниця між найвищим балом (34) і найнижчим балом (10) становить 24 бали, що свідчить про різнорівневість підготовки учнів.

Тестові завдання. 10 клас – 51 учасник

Діаграма 3

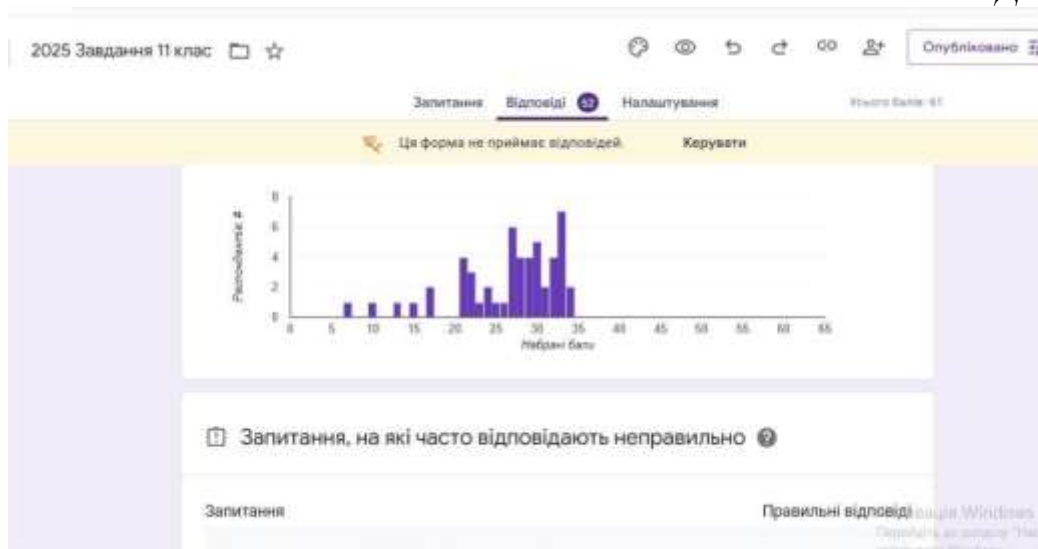
Виконання тестових завдань. 10 клас

Як видно з *діаграми 3*:

- найбільша кількість учасників набрали 28 балів з 60 можливих – це основна частина результатів, що вказує на достатній рівень підготовки учасників до олімпіади;
- різниця між найвищим балом (34) і найнижчим балом (10) становить 24 балів, що свідчить про різнорівневість підготовки учнів.

Тестові завдання. 11 клас – 52 учасника

Діаграма 4

Виконання тестових завдань. 11 клас

Як видно з *діаграми 4*:

- найбільша кількість учасників набрали 34 бали з 61 можливих – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасників до олімпіади;
- різниця між найвищим балом (35) і найнижчим балом (8) становить 27 балів, що свідчить про різнорівневість підготовки учнів.

Аналіз якості виконання тестових завдань показав, що учні 9-х та 11-х класів найкраще виконали завдання з аналізом візуальних джерел. Для учнів 10-х класів найлегшим було завдання яке передбачало роботу з історичними поняттями. Для восьмикласників найлегшим виявилось завдання на роботу з картосхемою. Творче завдання найкраще виконали учні 10-х класів (виконання - 58 %), а найгірше – учні 8-х класів (виконання - 37 %).

Найскладнішим для учасників усіх паралелей виявилось завдання на співвідношення подій історії України з подіями всесвітньої історії. В учнів старших класів виникли проблеми із завданнями, що стосуються середньовічної та ранньомодерної історії України - періодів, які вивчалися ще в 7-8 класах, тому деякі події та дати забулися до 10-11 класів.

Високі результати показали учасники в завданнях, пов'язаних із розпізнаванням історичних постатей. Особливо це стосується паралелі 11-х класів.

Типові помилки, які визначили члени журі:

- Розписування подій, який безпосередньо не стосується запитань, не є відповіддю на конкретне питання;
- Підміна аналізу подій їх описом;
- Не сформована хронологічна компетентність, тому багато помилок саме на знання дат і вміння співвідносити;
- Несформовані навички синхронізації подій історії України та всесвітньої історії;
- Невміння чітко та послідовно викласти власну думку, неструктурованість відповіді, нелогічність; недостатня аргументованість історичними фактами власної точки зору.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до успішної участі у III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії рекомендуємо вжити таких заходів:

Відповідальним особам (регіональним координаторам) у районах, ТГ:

1. Проаналізувати результати участі команди району на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії в порівнянні з результатами по області.
2. Ознайомитися із Положенням про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з обдарованими учнями.
3. Організувати роботу з підготовки учнівських команд і резерву (тренінги) до виступу на II етапі олімпіад, залучивши фахівців закладів вищої освіти області та загальної середньої освіти району до проведення тренувальних занять.
4. Організувати участь інтелектуально обдарованих школярів та вчителів історії в онлайн-тренінгах із підготовки учнів Харківської області до II та III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії у наступному навчальному році.
5. Спільно з керівниками ТМО вчителів історії у межах роботи методичних об'єднань ретельно спланувати на наступний навчальний рік заходи з обдарованими учнями.

Керівникам ТМО вчителів історії:

1. Ознайомитися разом із учителями із змістом Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з обдарованими учнями.

2. Проаналізувати результати виступу команд районів області на III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії в порівнянні з результатами по області.

3. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом виконання завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії в Харківській області.

4. Спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів (тренінгів, консультацій, майстер-класів), спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів історії з питань якісної підготовки учнів до II-III етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії.

5. Систематично організовувати обмін досвідом із проведення практичних робіт (творчих завдань) на уроках історії.

6. Ретельно спланувати в межах роботи територіальних методичних об'єднань на наступний навчальний рік заходи з інтелектуально обдарованими учнями.

Учителям історії закладів загальної середньої освіти:

1. Під час проведення уроків історії використовувати завдання на співставлення подій історії України з всесвітньою історією та подій історії України, які відбувались в одне десятиліття.

2. Формувати хронологічні вміння учнів. Учити школярів не механічно запам'ятовувати дати й події, а логічно пов'язувати їх із характеристикою явища та епохи.

3. Більше уваги приділяти роботі з історичними текстами. Вчити умінню інтерпретувати та аналізувати їх зміст.

4. Продовжувати роботу з історичними термінами та поняттями. Розвивати вміння співвідносити історичні терміни з певною епохою.

5. Приділяти увагу опрацюванню фактів життєдіяльності історичних осіб.

6. Активізувати роботу щодо формування в учнів логічної компетентності, вчити знаходити причинно-наслідкові зв'язки.

7. Учити методам розв'язування творчих завдань, аргументації власної точки зору, структуруванню відповіді.

1.12 Правознавство (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з **правознавства** взяли участь **103** учні. Із них **52** учні (**50,49 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році учасниками змагань були **98** учнів. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з правознавства збільшилася на 5,10 %.*

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *правознавства* взяли участь 37 учнів із 16 територіальних громад Харківської області. Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *правознавства* в територіальних громадах області збільшилася на **37,04 %**. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли 27 учнів із 15 територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Донецької селищної громади Ізюмського району, Нововодолазької селищної та Циркунівської сільської громад Харківського району (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	1	1	1	1
2		Наталинська сільська громада	2	1	1	1
3		Сахновщинська селищна громада	2	2	4	3
4	Богодухівський	Богодухівська міська громада	1	0	1	0
5		Валківська міська громада	3	1	4	1
6		Золочівська селищна громада	1	0	2	0
7	Ізюмський	Балаклійська міська громада	2	1	3	0
8		Борівська селищна громада	1	0	1	0
9		Донецька селищна громада	-	-	1	1
10		Ізюмська міська громада	1	0	1	0
11		Савинська селищна громада	3	0	4	1
	Харківський	Безлюдівська селищна громада	2	2	3	2
12		Нововодолазька селищна громада	-	-	1	1
13		Солоницівська селищна громада	1	1	-	-

14		Циркунівська сільська громада	-	-	1	0
15	Чугуївський	Зміївська міська громада	5	1	4	4
16		Слобожанська селищна громада	1	0	5	2
17		Чугуївська міська громада	1	1	-	-
Разом			27	11	37	17

Переможцями стали **17** учасників із **10** територіальних громад (**11** із **9** – у 2023/2024 навчальному році).

Успішно виступили на обласному етапі олімпіади учні Зміївської міської громади Чугуївського району, де **всі 4** учасники змагань стали переможцями, та Сахновщинської селищної громади Берестинського району (**3** переможці з **4** учасників – у 2024/2025 н. р.). У минулому році в цих громадах були переможці змагань.

Два роки поспіль здобувають перемогу в змаганнях також учні Берестинської міської, Наталинської сільської громад Берестинського району, Валківської міської громади Богодухівського району, Безлюдівської селищної громади Харківського району. У 2024/2025 навчальному році є *переможці* в Савинській селищній громаді Ізюмського району, Слобожанській селищній громаді Чугуївського району, де минулого року учасники не здобували перемогу в змаганнях, а також у Донецькій селищній громаді Ізюмського району та Нововодолазькій селищній громаді Харківського району, учні яких не брали участі в змаганнях у 2023/2024 навчальному році.

Зверніть увагу! *Два роки поспіль відсутні переможці* в Богодухівській міській, Золочівській селищній громадах Богодухівського району, Борівській селищній, Ізюмській міській громадах Ізюмського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *правознавства* взяли участь **59** учнів закладів загальної середньої освіти районів *міста Харкова* та *міської мережі* (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський ліцей № 174 Харківської міської ради»). Порівняно з попереднім навчальним роком (**62** учасники) кількість учасників обласної олімпіади з *правознавства* зменшилась.

Найбільша кількість учасників (**10**) – у Шевченківському районі, *найменша* (**3**) – у Київському та Основ'янському районах (таблиця 2).

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з правознавства по місту Харкову**

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	4	3	5	5
2	Київський	3	1	3	2
3	Немишлянський	6	5	6	4
4	Новобаварський	6	5	5	3
5	Основ'янський	8	5	3	3
6	Салтівський	5	2	9	3
7	Слобідський	9	4	9	3
8	Холодногірський	4	0	6	1
9	Шевченківський	14	9	10	9
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	3	0	2	0
11	КЗ «Харківський ліцей № 174 Харківської міської ради»	-	-	1	0
Разом		62	34	59	33

Переможцями стали **33** учасники (**63,46 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Найбільша кількість переможців *два роки поспіль* у Шевченківському районі: **9** із **10** учасників – у 2024/2025 н. р.; **9** із **14** – у 2023/2024 н. р.

В Індустріальному (**5** учасників) та Основ'янському (**3** учасники) районах усі учасники змагань вибороли перемогу. У минулому році в цих районах також були переможці.

Стабільні результати участі в обласному етапі змагань показують учні Немишлянського району (**4** з **6** учасників – у 2024/2025 н. р.; **5** із **6** – у 2023/2024 н. р.).

Покращилися результати виступу учнів Київського району, де збільшилася кількість переможців змагань. У Холодногірському районі **один** учень серед **6** учасників виборов перемогу на обласному етапі олімпіади (у минулому році **жоден** із **4** учасників не став переможцем).

Зверніть увагу! У КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» *протягом двох років відсутні переможці змагань.*

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *правознавства* взяли участь **7** учнів із **трьох** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *правознавства* змінилася. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **9** учнів із **4** закладів освіти (таблиця 3).

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *правознавства* ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	1	1	-	-
2	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради	4	2	3	2
3	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	3	0	3	0
4	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	1	1	1	0
Разом		9	4	7	2

Переможцями стали **2** учасники з **трьох** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування (**4** переможці – у 2023/2024 н. р.).

Два роки поспіль є переможці ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *правознавства* у КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Правоохоронець”» Харківської обласної ради: **2 з 3** учасників – у 2024/2025 н. р.; **2 з 4** – у 2023/2024 н. р.

Зверніть увагу! У КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради **один** учень брав участь у змаганнях, однак, на відміну від минулого року, **не став переможцем**. Протягом двох років **відсутні переможці** обласного етапу олімпіади в КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства у 2024/2025 навчальному році

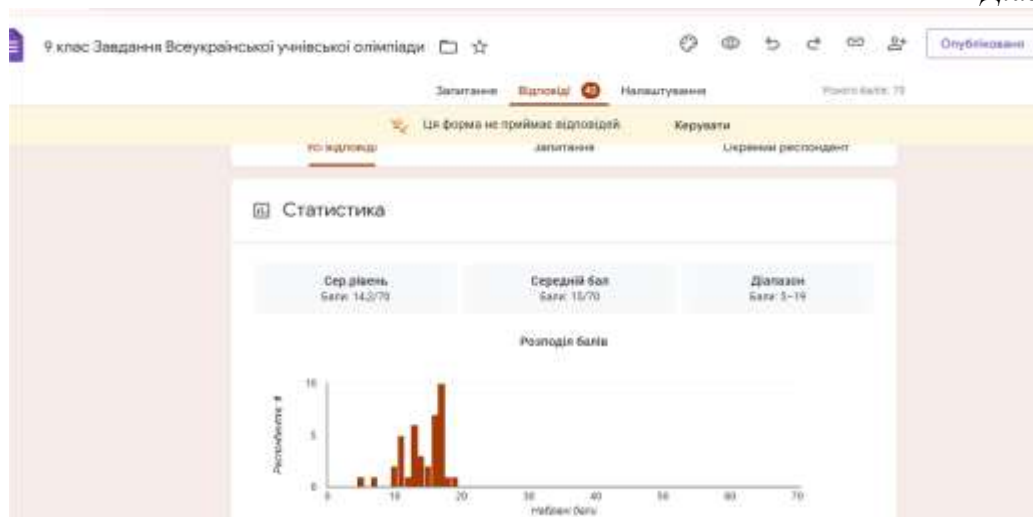
У 2024/2025 навчальному році III (обласний) етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства проводився для учнів 9–11 класів. Комплект завдань III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства для кожної паралелі складався з 20 тестових завдань на розуміння норм різних галузей права та трьох юридичних задач. При виконанні тестових питань учасникам були запропоновані чотири варіанти відповідей, один із яких правильний (за цю частину роботи максимально – **20 балів**). Друга частина роботи передбачала розв'язання учасниками олімпіади трьох юридичних задач із різних галузей права.

Завдання учасники олімпіад отримували й виконували у форматі GoogleForm. На платформі ZOOM була організована відеоконференція, під час якої члени журі мали можливість спостерігати за процесом виконання учасниками завдань.

Статистика виконання тестових завдань по кожній паралелі наведена нижче.

Тестові завдання. 9 клас – 40 учасників

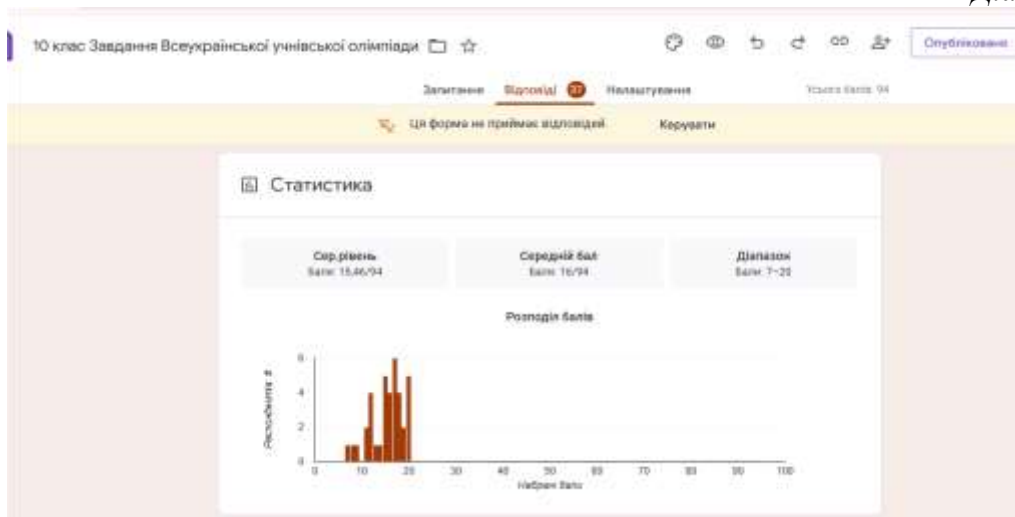
Діаграма 1

Виконання тестових завдань. 9 клас

Як видно з *діаграми 1*:

- найбільша кількість учасників набрали 15 балів із 20 можливих – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасників до олімпіади;
- різниця між найвищим балом (19) і найнижчим (14) – 5 балів, що свідчить про доволі рівну підготовку учнів.
- Найбільшу частину балів (50) учасники могли отримати за розв'язання задач, де мали продемонструвати логічність мислення, аргументованість відповідей.

Виконання тестових завдань. 10 клас

Як видно з *діаграми 2*:

- найбільша кількість учасників набрали 16 балів із 20 можливих – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасників до олімпіади;
- різниця між найвищим балом (20) і найнижчим (7) – 13 балів, що свідчить про різноманітність підготовки учнів.
- Найбільшу частину балів (74) учасники могли отримати за розв'язання задач, де мали продемонструвати логічність мислення, аргументованість відповідей.

Виконання тестових завдань. 11 клас

Як видно з *діаграми 3*:

- найбільша кількість учасників набрали 16 балів із 20 можливих – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасників до олімпіади;
- різниця між найвищим балом (20) і найнижчим (8) – 5 балів, що свідчить про різний рівень підготовки учнів.

Найбільшу частину балів (50) учасники могли отримати за розв'язання задач, де мали продемонструвати логічність мислення, аргументованість відповідей.

Звернути увагу! Найскладнішим для учасників усіх паралелей виявилися завдання на аналіз юридичних ситуацій – задачі, які потребували логічної аргументації та знань законодавства. Аналіз якості виконання завдань із юридичними задачами показав, що учні 9 класу виконали ці завдання на 81 %, 10 класу – на 75 %, 11 класу – на 73 %. Виявилося, що задачі для всіх учасників олімпіади було розв'язувати складно.

Задачі на знання норм адміністративного та цивільного права дев'ятикласники виконали майже однаково (№ 1, виконання – 56 %; № 2, виконання – 51 %).

Для учнів 10-х класів легшою була задача з адміністративного права (виконання – 82 %). Складнішою виявилася задача № 2 щодо знання норм трудового права (виконання – 51 %).

Учні 11-х класів рівномірно виконали всі олімпіадні завдання. Відповідь на задачу з кримінального права учні намагалися підкріплювати нормами Кримінального кодексу України (виконання – 57 %). Більш успішно учні 11-х класів виконали задачу № 2, де пропонувалося проаналізувати ситуацію з галузі адміністративного права (виконання – 60 %).

Члени журі визначили найбільш типові помилки:

- надання учнями відповіді не по суті питання, або у відповідях учасників олімпіади відсутня конкретика, переважають загальні фрази;
- недостатнє володіння учнями новими нормами законодавства України;
- недостатньо сформовано логічне мислення та навички обґрунтованої аргументації власної думки;*(недостатньо сформовано чи не сформовано?)*
- під час аналізу юридичної ситуації не всі учні правильно визначають характер правовідносин і не підкріплюють свою відповідь посиланнями на приписи нормативно-правових актів.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до успішної участі в обласному етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства рекомендуємо вжити таких заходів:

Керівникам ТМО учителів правознавства:

1. Ознайомитися з Положенням про учнівський олімпіадний та турнірний рух (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>) для якісної організації І

етапу олімпіади з правознавства та системної підготовки обдарованих учнів до олімпіадного змагання в наступному навчальному році.

2. Проаналізувати результати виступу команд районів області на обласному етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства порівняно з результатами по області.

3. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом виконання завдань обласного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства в Харківській області.

4. Спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів (тренінгів, консультацій, майстер-класів), спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів історії та правознавства з питань якісної підготовки учнів до етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства.

5. Систематично організовувати обмін досвідом із проведення практичних робіт (виконання творчих завдань) на уроках правознавства.

6. Ретельно спланувати в межах роботи територіальних методичних об'єднань на наступний навчальний рік заходи з інтелектуально обдарованими учнями.

Учителям правознавства закладів загальної середньої освіти:

1. Під час підготовки до уроків урахувати рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо навчання предмета в поточному навчальному році.

2. Під час освітнього процесу опрацьовувати з учнями положення Конституції України, урахувати зміни в законодавстві України, що відбулися останнім часом.

3. Більше уваги приділяти роботі з юридичними поняттями.

4. Учити учнів аналізувати правові ситуації за алгоритмом:

- визначити галузь права, що регулює описані в ситуації правовідносини; виокремити правовідносини та їх складники;
- на основі положень відповідних нормативно-правових актів визначати правові норми, що встановлюють правомірні моделі поведінки суб'єктів правовідносин;
- з'ясувати правомірність чи неправомірність дій фігурантів та їхні дії із захисту своїх прав;
- запропонувати учням варіанти розв'язку ситуації;
- сформулювати висновки чи намітити подальші дії.

5. Формувати навички розв'язування завдань у тестовій формі.

6. Рекомендувати учням, які готуються до олімпіади, опрацьовувати галузеві кодекси, більше уваги приділяти вивченню їх структури.

7. Продовжити роботу щодо формування структури відповіді учня, аргументованості власної думки, уважності при читанні запитання (розумінні його сутності та відповіді на нього).

1.13 Інформатика (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* взяли участь **182** учні. Із них **93** учні (**51,10 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році учасників змагань було **151**. Таким чином, кількість учасників обласної олімпіади з *інформатики* збільшилася на **20,53 %**.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* взяли участь **29** учнів із **13** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *інформатики* збільшилась удвічі. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **13** учнів із **10** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО територіальних громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Берестинської міської громади Берестинського району, Ізюмської міської громади Ізюмського району, Пісочинської селищної громади Харківського району, Зміївської міської, Слобожанської селищної громад Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	-	-	3	0
2		Наталинська сільська громада	1	0	1	0
3		Сахновщинська селищна громада	1	0	1	0
4	Ізюмський	Балаклійська міська громада	3	1	4	0
5		Ізюмська міська громада	-	-	2	1
6	Харківський	Безлюдівська селищна громада	1	0	3	0

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
7		Височанська селищна громада	1	1	4	1
8		Дергачівська міська громада	1	0	1	0
9		Нововодолазька селищна громада	1	0	-	-
10		Південна міська громада	1	1	1	1
11		Пісочинська селищна громада	-	-	1	0
12		Циркунівська сільська громада	1	0	-	-
13		Чугуївський	Зміївська міська громада	-	-	5
14	Слобожанська селищна громада		-	-	2	0
15	Чугуївська міська громада		2	2	1	0
Разом			13	5	29	4

Переможцями стали **4** учасники з **4** територіальних громад (**5** із **4** – у 2023/2024 навчальному році).

У Південній міській громаді, як і в минулому навчальному році, **єдиний** учасник змагань став переможцем.

Як і в минулому році, у Височанській селищній громаді Харківського району є *переможець* змагань.

У 2024/2025 навчальному році *перемогу* на обласному етапі олімпіади здобули учні Ізюмської міської громади Ізюмського району та Зміївської міської громади Чугуївського району, де у 2023/2024 навчальному році взагалі не було учасників змагань.

Зверніть увагу! Знизилася *результативність виступу* на обласному етапі олімпіади учнів Балаклійської міської громади Ізюмського району та Чугуївської міської громади Чугуївського району, де **жоден** учасник змагань не став переможцем, тоді як у минулому році переможці були.

Протягом двох років відсутні переможці змагань у Сахновщинській селищній громаді Берестинського району, Дергачівській міській, Безлюдівській селищній громадах Харківського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* взяли участь **135** учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»).

Порівняно з попереднім навчальним роком (**113** учасників) кількість учасників обласної олімпіади з *інформатики* збільшилася на 19,47 %.

Найбільша кількість учасників (**39**) – у Шевченківському районі, найменша – у Немишлянському (3). У Приватному закладі освіти Харківському ліцеї «Авторська школа Бойка» Харківської області участь у змаганнях взяли **37** учнів (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	3	1	4	1
2	Київський	6	5	11	6
3	Немишлянський	4	1	3	2
4	Новобаварський	4	0	4	4
5	Основ'янський	6	1	5	2
6	Салтівський	9	3	8	2
7	Слобідський	9	4	9	2
8	Холодногірський	2	0	6	1
9	Шевченківський	40	28	39	26
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	8	6	8	7
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	-	-	1	0
12	Приватний заклад освіти Харківський ліцей «Авторська школа Бойка» Харківської області	21	15	37	29
13	Приватний заклад загальної середньої освіти «Харківський ліцей «ІТ СТЕП СКУЛ ХАРКІВ» Харківської області	1	0	-	-
Разом		113	64	135	82

Переможцями стали **82** учасники (**88,17 %** від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Найбільша кількість переможців *два роки поспіль* у Приватному закладі освіти Харківський ліцей «Авторська школа Бойка» Харківської області (**29** із **37** учасників – у 2024/2025 н. р.; **15** із **21** – у 2023/2024 н. р.) та Шевченківському районі (**26** із **39** – у 2024/2025 н. р.; **28** із **40** – у 2023/2024 н. р.).

У Київському районі – **6** переможців із **11** учасників (**5** із **6** – у 2023/2024 н. р.); у КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» (міська мережа) – **7** із **8** (**6** із **8** – у 2023/2024 н. р.).

У Новобаварському районі **всі 4** учасники змагань здобули перемогу, а в Холодногірському районі перемогу здобув **один** учень (серед **6** учасників). Минулого року в цих районах переможців не було.

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з *інформатики* в Немишлянському (**2** переможці з **3** учасників – у 2024/2025 н. р.; **1** із **4** – у 2023/2024 н. р.); Основ'янському (**2** з **5** – у 2024/2025 н. р.; **1** із **6** – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилася *якість виступу* на обласному етапі олімпіади учнів Слобідського району (**2** переможці з **9** учасників – у 2024/2025 н. р.; **4** з **9** – у 2023/2024 н. р.).

У КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» участь в олімпіаді взяв **один** учень, який *не став переможцем*.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* взяли участь **18** учнів із **трьох** ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *інформатики* зменшилася. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **25** учнів із **трьох** закладів освіти.

У 2024/2025 навчальному році КЗ «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради, представники якої в минулому році не брали участі в змаганнях (*таблиця 3*).

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформатики* ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради	16	9	13	7

2	КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	5	0	4	0
3	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	4	0	-	-
4	КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради	-	-	1	0
	Разом	25	9	18	7

Два роки поспіль успішно виступають на обласному етапі олімпіади з інформатики учні КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради (7 переможців із 13 учасників – у 2024/2025 н. р.; 9 із 16 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! У КЗ «Харківська санаторна школа № 9» Харківської обласної ради участь в олімпіаді взяв **один** учень, який *не став переможцем*. У КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради два роки поспіль відсутні переможці змагань.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади з інформатики

У 2024/2025 н. р. III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики було проведено у *два тури* в синхронному онлайн форматі за єдиними завданнями, розробленими авторським колективом громадської організації «Федерація олімпіадного програмування» за ініціативи відділу організаційно-методичного супроводу олімпіадного руху Національного центру «Мала академія наук України».

Кожен із турів містив по 5 різнорівневих задач. Кожна задача – 100 балів. Максимальна кількість балів, яку міг отримати учасник у кожному турі, – 500. Перевірка та оцінювання завдань проводилися за допомогою тестуючої системи E-olymp. Оцінювання робіт учасників здійснювалося за результатами запусків відкомпільованих програм-розв’язків на тестових наборах даних. Оцінювалися правильність, ефективність і оптимальність розв’язків.

Учаснику нараховувалася певна кількість балів за тест, якщо його програма завершила роботу у відведений час, а отримані вихідні дані відповідали умові задачі та технічним умовам.

За складністю завдання розраховані на відносно високий рівень підготовки учнів із програмування, на нестандартне логічне мислення, загальну ерудицію, проте перші дві задачі, на думку авторів завдань, мали б розв’язати всі учасники.

Таблиця 4

**Коефіцієнт виконання завдань учасниками III (обласного) етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики**

Класи	Роки	I тур					II тур				
		№ задачі					№ задачі				
		A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
8	2022-2023	86%	23%	36%	5%	0%	86%	50%	50%	0%	0%
	2023-2024	95%	72%	18%	11%	0%	93%	81%	19%	4%	1%
	2024-2025	93%	87%	80%	31%	7%	91%	78%	36%	16%	18%
9	2022-2023	85%	44%	47%	3%	0%	91%	62%	53%	3%	0%
	2023-2024	100%	76%	31%	20%	12%	86%	77%	22%	19%	10%
	2024-2025	94%	92%	86%	61%	10%	90%	84%	39%	24%	14%
10	2022-2023	94%	70%	67%	21%	0%	94%	76%	70%	12%	0%
	2023-2024	90%	73%	27%	15%	3%	90%	84%	22%	7%	4%
	2024-2025	89%	81%	79%	51%	11%	81%	79%	45%	28%	15%
11	2022-2023	89%	54%	59%	9%	2%	94%	72%	54%	9%	0%
	2023-2024	93%	79%	32%	20%	6%	93%	82%	27%	12%	4%
	2024-2025	85%	83%	89%	56%	17%	88%	88%	59%	32%	22%

Результати свідчать про те (табл.4), що цього року учні значно покращили результати виступу на III етапі олімпіади, але й надалі залишається актуальним питання щодо покращення роботи з масивами, двовимірними масивами та розв'язування елементарних задач із перебором, учні недостатньо володіють методами побудови ефективних програм. Задача з програмування, як правило, потребує спочатку побудувати її математичну модель, аналітично дослідити цю модель, розробити алгоритм розв'язування математичної задачі, а вже потім написання програми, яка буде розв'язувати задачу для довільних вхідних даних. Під час аналізу виконання завдань III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики було виявлено **основні причини** низьких результатів участі команд:

- спроби спілкування з перевіряючою системою;
- незнання принципів вирішування задач із багаторівневою перевіркою;
- відсутність досвіду роботи з компіляторами, що використовуються під час проведення олімпіади.

Висновок. Причини зазначених вище помилок свідчать про те, що вчителям інформатики під час підготовки учнів до олімпіади слід більше уваги приділяти налагодженню програм і роботі в перевіряючій системі.

**Аналіз виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади
з інформатики**

На IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики у 2025 році Харківську область представляли 9 учасників із таких закладів освіти:

- Приватний заклад освіти Харківський ліцей «Авторська школа Бойка» Харківської області (4 учасники);
- Комунальний заклад «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради» (3 учасники);

- Комунальний заклад «Харківський ліцей № 118 Харківської міської ради» (1 учасник);
- Комунальний заклад «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради (1 учасник);

Цього навчального року рівень виступу команди порівняно з минулими роками дещо покращився (таблиця 5).

Таблиця 5

Результати участі команди Харківської області в IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики у 2025 році

№ з/п	Прізвище, ім'я учасників	Клас	Заклад загальної середньої освіти	Результати виступів
1.	Халін Владислав Олександрович	9	Комунальний заклад «Харківський ліцей № 118 Харківської міської ради»	I
2.	Шевченко Ілля Антонович	10	Харківський приватний навчально-виховний комплекс «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області	I
3.	Ковнацький Валерій Олександрович	11	Харківський приватний навчально-виховний комплекс «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області	I
4.	Рапіна Марія Костянтинівна	9	Комунальний заклад «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради»	II
5.	Фатєєв Всеволод Олександрович	10	Комунальний заклад «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради»	II
6.	Улещенко Іван Володимирович	9	Харківський приватний навчально-виховний комплекс «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області	III
7.	Борзенков Андрій Борисович	11	Харківський приватний навчально-виховний комплекс «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області	III
8.	Шевченко Давид Антонович	9	Комунальний заклад «Харківський академічний ліцей № 45 Харківської міської ради»	учасник
9.	Мусієнко Єгор Романович	11	Комунальний заклад «Харківський науковий ліцей "Обдарованість"» Харківської обласної ради	учасник

Дипломи переможців здобули 7 учнів. У таблиці 6 наведено результати виступу команди Харківської області на IV етапі олімпіади у 2017 – 2024 роках.

**Результати участі команди Харківської області в IV етапі олімпіади
за 2017 – 2019 та 2023 – 2025 роки**

Роки	Кількість учасників	Дипломи		
		I ступеня	II ступеня	III ступеня
2017	14	3	5	4
2018	13	4	1	6
2019	13	3	3	2
2023	11	1	5	4
2024	11	1	5	2
2025	9	3	2	2

Рекомендації

Керівникам ТМО учителів інформатики:

1. Опрацювати разом із членами ТМО вчителів інформатики зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.
2. Організувати роботу щодо виявлення обдарованих дітей у галузі інформатики й організувати їх підготовку до учнівських олімпіад.
3. Запровадити літні онлайн школи обдарованої молоді. Особливу увагу слід приділити роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення в змаганнях з інформаційних технологій, цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних заходах.
4. Активізувати участь учителів інформатики в різних науково-методичних заходах, спрямованих на вдосконалення фахових навичок.
5. Налагоджувати співпрацю з науковими співробітниками закладів вищої освіти.

Журі та оргкомітету I (районного) етапу олімпіади:

1. Дотримуватися рекомендацій щодо проведення I етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики.
2. Під час перевірки робіт учасників використовувати тестуючу систему dots.org.ua на I етапі олімпіади з інформатики.
3. Об'єктивно підходити до визначення переможців і більш якісно формувати учнівські команди для участі в II (обласному) етапі.
4. Формувати склад команди на II (обласний) етап з урахуванням відбіркових зборів на районному рівні.

Учителям інформатики закладів загальної середньої освіти:

1. Опрацювати зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб

забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

2. Організовувати з обдарованими в галузі інформатики учнями позашкільні заняття, гурткову роботу, на яких опрацьовувати завдання обласного та фінального етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики попередніх років.

3. На уроках інформатики, викладаючи теми з програмування, особливу увагу приділяти відпрацюванню вмінь і навичок складання програм, роботі з файлами, рекурентним рівнянням, числами Фібоначчі, основними алгоритмами, математичному програмуванню, обчислювальній геометрії, використанню динамічних структур.

4. Під час проведення уроків із програмування використовувати перевіряючі системи:

- <http://www.e-olimp.com.ua> – Інтернет-портал організаційно-методичного забезпечення дистанційних олімпіад із програмування;
- <http://dots.org.ua> – перевіряюча система DOTS для вчителів і викладачів інформатики Харкова та Харківської області.

1.14 Інформаційні технології (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформаційних технологій* узяли участь **74** учні. Із них **38** учнів (**51,35 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **67** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з інформаційних технологій збільшилася на 10,45 %*.

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформаційних технологій* узяли участь **15** учнів із **8** територіальних громад Харківської області.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *інформаційних технологій* у територіальних громадах області збільшилася *майже вдвічі*. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **8** учнів із **5** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО територіальних громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Кегичівської, Сахновщинської селищних, Наталинської сільської громад Берестинського району, Зміївської міської, Новопокровської селищної громад Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

**Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з інформаційних технологій по територіальних громадах області**

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	1	1	-	-
2		Кегичівська селищна громада	-	-	1	0
3		Наталинська сільська громада	-	-	1	0
4		Сахновщинська селищна громада	-	-	2	1
5	Ізюмський	Балаклійська міська громада	2	0	2	0
6	Харківський	Безлюдівська селищна громада	2	0	4	1
7	Чугуївський	Зміївська міська громада	-	-	2	2
8		Новопокровськ а селищна громада	-	-	1	1
9		Слобожанська селищна громада	1	0	-	-
10		Чугуївська міська громада	2	0	2	2
Разом			8	1	15	7

Переможцями стали 7 учасників із 5 територіальних громад (1 із 1 – у 2023/2024 навчальному році).

У 2024/2025 навчальному році з'явилися переможці в громадах, де минулого року не було їх: у Безлюдівській селищній громаді Харківського району; Чугуївській міській громаді Чугуївського району. Крім того, є переможці в громадах, учні яких не брали участі в змаганнях у 2023/2024 навчальному році: у Сахновщинській селищній громаді Берестинського району; Зміївській міській, Новопокровській селищній громадах Чугуївського району.

Зверніть увагу! Два роки поспіль відсутні переможці змагань у Балаклійській міській громаді Ізюмського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій узяли участь 50 учнів закладів загальної

середньої освіти районів міста Харкова та міської мережі (КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» та КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»).

Найбільша кількість учасників (9) – у Слобідському та Шевченківському районах, найменша (2) – у Холодногірському.

Порівняно з попереднім навчальним роком (44 учасники) кількість учасників обласної олімпіади з інформаційних технологій збільшилася на 13,64 % (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	4	4	4	2
2	Київський	3	3	3	1
3	Немишлянський	4	2	4	3
4	Новобаварський	7	4	7	4
5	Основ'янський	2	2	4	4
6	Салтівський	4	2	4	1
7	Слобідський	6	1	9	4
8	Холодногірський	3	2	2	2
9	Шевченківський	8	5	9	5
10	КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради»	2	2	3	1
11	КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради»	1	0	1	0
Разом		44	27	50	27

Переможцями стали 27 учасників (71,05 % від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганні).

Два роки поспіль успішно виступають на обласному етапі олімпіади з інформаційних технологій учні закладів загальної середньої освіти Шевченківського (5 переможців із 9 учасників – у 2024/2025 н. р.; 5 із 8 – у 2023/2024 н. р.) та Новобаварського районів (4 із 7 – у 2024/2025 н. р.; 4 із 7 – у 2023/2024 н. р.). В Основ'янському районі, як і в минулому році, усі учасники змагань стали переможцями (4 з 4 – у 2024/2025 н. р.; 2 з 2 – у 2023/2024 н. р.).

Підвищилися результати обласного етапу олімпіади з інформаційних технологій у Немишлянському (3 переможці з 4 учасників – у 2024/2025 н. р.; 2 з 4 – у 2023/2024 н. р.) та Слобідському районах (4 з 9 – у 2024/2025 н. р.; 1 із 6 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Індустріального (2 переможці з 4 учасників – у 2024/2025 н. р.; 4 з 4 –

у 2023/2024 н. р.); Київського (1 із 3 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 3 – у 2023/2024 н. р.), Салтівського районах (1 із 4 – у 2024/2025 н. р.; 2 з 4 – у 2023/2024 н. р.); КЗ «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» (1 із 3 – у 2024/2025 н. р.; 2 з 2 – у 2023/2024 н. р.).

У КЗ «Харківський університетський ліцей Харківської міської ради» два роки поспіль відсутні переможці змагань.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У ІІІ (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформаційних технологій* узяли участь 9 учнів із 4 ЗЗСО державного та обласного підпорядкування.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість учасників обласної олімпіади з *інформаційних технологій* зменшилася. У 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли 15 учнів із трьох закладів освіти.

У 2024/2025 навчальному році КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради був представлений окремою командою.

Серед учасників олімпіади були учні закладів освіти, які минулого року не брали участі в змаганнях: КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради та КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради (таблиця 3).

Таблиця 3

Результати ІІІ (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з *інформаційних технологій* ЗЗСО державного та обласного підпорядкування

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	КЗ «Харківський науковий ліцей-інтернат “Обдарованість”» Харківської обласної ради	13	5	5	3
2	КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради	1	0	2	0
3	КЗ «Люботинський мистецький ліцей “Дивосвіт”» Харківської обласної ради	1	1	-	-
4	КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради	-	-	1	1
5	КЗ «Харківський фаховий коледж спортивного	-	-	1	0

№	Назва закладу освіти	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
	профілю» Харківської обласної ради				
Разом		15	6	9	4

Успішно виступили на обласному етапі олімпіади з інформаційних технологій учні КЗ «Харківський науковий ліцей “Обдарованість”» Харківської обласної ради (3 переможці з 5 учасників – у 2024/2025 н. р.; 5 із 13 – у 2023/2024 н. р.).

У КЗ «Харківський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою “Рятувальник”» Харківської обласної ради єдиний учасник став переможцем змагань.

Зверніть увагу! Два роки поспіль відсутні переможці змагань у КЗ «Кочетоцька санаторна школа» Харківської обласної ради.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу олімпіади з інформаційних технологій

III (обласний) етап олімпіади з інформаційних технологій у 2024/2025 навчальному році проводився за єдиними завданнями, розробленими авторським колективом Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій за ініціативи Національного центру «Мала академія наук України». Олімпіада проходила в один практичний тур, на якому учасники повинні були виконати чотири тематично пов’язані задачі, розв’язання кожної з яких було спрямоване на використання відповідного програмного засобу з пакету додатків MS Office 365 (Word, PowerPoint, Excel, Access). Усі завдання відповідали змісту чинних навчальних програм з інформатики, а також вимогам III (обласного) етапу олімпіади. Завдання були розраховані на 4 години виконання.

Незважаючи на всі проблеми, обумовлені воєнним станом і дистанційним режимом проведення олімпіади, слід відзначити наполегливість та стійкість усіх учасників олімпіади під час виконання завдань: **28** учасників надали файли з розв’язками **4-х завдань**, **27** учасників – **3-х завдань**, **16** учасників – **2-х завдань**, тільки **3** учасники – **1-го завдання**.

Слід відзначити значне покращення якості виконання завдань олімпіади цього року порівняно з минулим роком (таблиця 4).

Таблиця 4

**Коефіцієнт виконання завдань учасниками III (обласного) етапу
Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій**

Роки	Завдання на використання:							
	Word		PowerPoint		Excel		Access	
	Середній бал	Коефіцієнт виконання	Середній бал	Коефіцієнт виконання	Середній бал	Коефіцієнт виконання	Середній бал	Коефіцієнт виконання
2022-2023	8,44	56%	12,36	49%	2,41	12%	5,05	25%
2023-2024	3,96	40%	10,13	41%	2,97	12%	4,05	16%
2024-2025	9,96	97%	15,07	93%	6,72	70%	1,84	48%

Як і в минулі роки, найкраще учасники олімпіади впоралися із завданнями на використання Word і PowerPoint. Покращилися результати виконання завдань із застосуванням Excel (тільки 30 % учасників зовсім його не виконували). Водночас слід відзначити значне зниження результатів виконання завдань на створення автоматизованих систем управління базами даних (52% учасників зовсім його не виконували).

Максимальна кількість балів за розв’язання задач практичного туру для учасників 9 класів – 65 балів, 10-11 класів – 90 балів. Жоден учасник олімпіади не зміг набрати таку кількість балів.

Типові помилки

Члени журі III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій визначили типові помилки, яких припустилися учасники.

У завданнях із Word це були помилки у:

- форматуванні тексту відповідно до зразка, застосуванні стилів;
- розташуванні графічних об’єктів;
- застосуванні автоматичної нумерації сторінок;
- застосуванні автоматичного змісту документа;
- застосуванні гіперпосилань на графічних об’єктах із переходом на відповідні розділи документа;
- оформленні колонтитулів.

У завданнях із PowerPoint були помилки при:

- створенні криволінійних графічних об’єктів (перетворення фігури за точками, групування об’єктів);
- застосуванні тригерів;
- забезпеченні руху за вказівником (наведення) миші для різних положень графічних об’єктів у всіх можливих напрямках;
- реалізації електронного збільшення-зменшення, анімації за зразком.

У завданнях з Excel:

- у розташуванні графічних елементів у таблиці;

- у побудові діаграм і визначенні відповідних функцій;
- у застосуванні функцій, їх комбінуванні;
- в умовному форматуванні комірок.

У завданнях із БД:

- неправильно визначені сутності, атрибути та зв'язки між ними;
- некоректно створені запити на додавання, оновлення даних, а також запити на вибірку з використанням групових операцій та умов відбору;
- не створені відповідні форми за прикладом для введення даних у таблиці та звіти для відображення відповідних даних;
- невміння нормалізувати БД;
- учні не створюють перехресні запити;
- учні (учасники олімпіади) не конструюють макроси, а намагаються зробити завдання за допомогою фільтрів.

Рекомендації

Із метою підвищення якості підготовки учнів до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з інформаційних технологій надаємо рекомендації.

Керівникам ТМО вчителів інформатики:

1. Опрацювати разом із членами ТМО вчителів інформатики зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

2. Організувати роботу щодо виявлення обдарованих дітей у галузі інформатики та їх підготовку до учнівських олімпіад.

3. Запровадити літні онлайн школи обдарованої молоді. Особливу увагу слід приділити роботі з тими дітьми, які вже мають певні досягнення в змаганнях з інформаційних технологій, цілеспрямовано готувати їх до участі у відповідних заходах.

4. Активізувати участь учителів інформатики в різних науково-методичних заходах, спрямованих на вдосконалення фахових навичок.

Журі та оргкомітету I (районного) етапу олімпіади:

1. Формувати склад команди на II (обласний) етап з урахуванням відбіркових зборів на районному рівні.

2. Об'єктивніше підходити до визначення переможців, якісніше формувати учнівські команди для участі в II (обласному) етапі.

Учителям інформатики закладів загальної середньої освіти:

1. Опрацювати зміст документа «Положення про учнівський олімпіадний та турнірний рух» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-25#Text>), щоб забезпечити системність роботи з інтелектуально обдарованими учнями в сучасних умовах.

2. Опрацьовувати з учнями олімпіадні завдання обласного етапу попередніх років.

3. При підготовці учнів до олімпіади з інформаційних технологій більш детально з ними опрацювати:

- у **текстовому процесорі**: створення текстового документа з використанням засобів форматування, редагування та пошуку, вбудованих і зв'язаних об'єктів, стилів, посилань і розсилок, засобів рецензування;
- у **табличному процесорі**: створення та опрацювання табличних даних із використанням засобів форматування, редагування, фільтрації, сортування та пошуку, вбудованих і зв'язаних об'єктів, стилів, вбудованих функцій та засобів аналізу даних, ділової графіки;
- у **системах управління базами даних**: проєктування моделі бази даних та її реалізація з можливістю опрацювання даних на рівні таблиць, запитів, форм і звітів (форматування, редагування, пошук, фільтрація, сортування та обчислення за допомогою вбудованих функцій);
- у **програмі для створення презентацій**: проєктування моделі презентації та її реалізація з використанням засобів форматування й редагування, анімації, вбудованих і зв'язаних об'єктів, стилів, посилань, створення навігації по слайдах, використання елементів керування.

4. Організовувати з обдарованими учнями в галузі інформатики позашкільні заняття, заняття в гуртках, на яких опрацьовувати завдання обласного етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформаційних технологій попередніх років. Заняття краще проводити у формі «мініолімпіад» для поступового психологічного налаштування учнів.

1.15 Трудове навчання (технології) (кількісний аналіз)

Усього по області у 2024/2025 навчальному році в III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з **трудового навчання (технологій)** взяли участь **80** учнів. Із них **42** учні (**52,50 %** від загальної кількості учасників) стали переможцями змагань.

У 2023/2024 навчальному році було **79** учасників змагань. Таким чином, *кількість учасників обласної олімпіади з трудового навчання (технологій) майже не змінилася.*

По територіальних громадах області. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з **трудового навчання (технологій)** взяли участь **33** учні з **18** територіальних громад Харківської області. Порівняно з попереднім навчальним роком *кількість учасників обласної олімпіади з*

трудового навчання (технологій) у територіальних громадах області збільшилася на 17,86 %. Для порівняння: у 2023/2024 навчальному році участь в обласній олімпіаді взяли **28** учнів із **12** територіальних громад.

У 2024/2025 навчальному році серед учасників були учні ЗЗСО громад, які не брали участі в змаганнях у минулому році: Зачепилівської селищної громади Берестинського району, Савинської селищної громади Ізюмського району, Безлюдівської, Нововодолазької, Циркунівської селищних громад Харківського району, Чугуївської міської, Малинівської, Новопокровської, Старосалтівської селищних громад Чугуївського району (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання (технологій) по територіальних громадах області

№	Район	Територіальна громада	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
			Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Берестинський	Берестинська міська громада	3	1	2	1
2		Зачепилівська селищна громада	-	-	1	0
3		Наталинська сільська громада	2	1	5	5
4		Сахновщинська селищна громада	3	1	-	-
5	Богодухівський	Валківська міська громада	3	2	2	2
6	Ізюмський	Балаклійська міська громада	1	0	3	1
7		Борівська селищна громада	1	0	2	0
8		Донецька селищна громада	2	0	-	-
9		Ізюмська міська громада	3	3	2	1
10		Савинська селищна громада	-	-	1	1
11	Харківський	Безлюдівська селищна громада	-	-	1	0
12		Височанська селищна громада	1	0	1	1

13		Дергачівська міська громада	1	0	-	-
14		Нововодолазька селищна громада	-	-	1	1
15		Циркунівська сільська громада	-	-	1	0
16	Чугуївський	Зміївська міська громада	3	1	2	2
17		Малинівська селищна громада	-	-	1	0
18		Новопокровська селищна громада	-	-	3	0
19		Слобожанська селищна громада	5	2	2	1
20		Старосалтівська селищна громада	-	-	1	0
21		Чугуївська міська громада	-	-	2	0
Разом			28	11	33	16

Переможцями стали **16** учасників із **10** територіальних громад (**11** із **7** – у 2023/2024 навчальному році).

*Найбільша кількість переможців (5) – у Наталинській сільській громаді, де **всі** учасники стали переможцями змагань (1 переможець із 2 учасників – у 2023/2024 навчальному році).*

Два роки поспіль перемогу в змаганнях здобувають учні Берестинської міської громади Берестинського району, Валківської міської громади Богодухівського району, Ізюмської міської громади Ізюмського району, Зміївської міської, Слобожанської селищної громад Чугуївського району.

У 2024/2025 навчальному році *з'явилися переможці* в громадах, де минулого року учасники не здобували перемогу в змаганнях: у Балаклійській міській громаді Ізюмського району та Височанській селищній громаді Харківського району. Крім того, є *переможці* в громадах, учні яких не брали участі в змаганнях у 2023/2024 навчальному році: у Савинській селищній громаді Ізюмського району та Нововодолазькій селищній громаді Харківського району.

Зверніть увагу! Два роки поспіль відсутні переможці змагань у Борівській селищній громаді Ізюмського району.

По місту Харкову. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з *трудового навчання (технологій)* взяли участь **47** учнів закладів загальної середньої освіти районів міста Харкова. Порівняно з попереднім навчальним роком (**51** учасник) *кількість учасників обласної олімпіади з трудового навчання (технологій)* зменшилась на 7,84 %.

Найбільша кількість учасників (8) – у Салтівському, найменша (3) – у Слобідському районах (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати III (обласного) етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання (технологій) по місту Харкову

№	Район	2023/2024 н. р.		2024/2025 н. р.	
		Кількість учасників	Кількість переможців	Кількість учасників	Кількість переможців
1	Індустріальний	3	1	4	3
2	Київський	7	4	5	3
3	Немишлянський	5	3	5	4
4	Новобаварський	5	3	6	5
5	Оснoв'янський	6	4	6	3
6	Салтівський	10	7	8	5
7	Слобідський	4	3	3	1
8	Холодногірський	4	3	4	2
9	Шевченківський	7	2	6	0
Разом		51	30	47	26

Переможцями стали 26 учасників (61,90 % від загальної кількості учнів, які здобули перемогу в змаганнях).

Найбільша кількість переможців (5) у Новобаварському та Салтівському районах. У минулому році в цих районах також були переможці змагань.

Два роки поспіль успішно виступають на обласному етапі олімпіади з трудового навчання (технологій) учні закладів загальної середньої освіти Київського району (3 переможці з 5 учасників – у 2024/2025 н. р.; 4 із 7 – у 2023/2024 н. р.).

Підвищилися показники участі в обласному етапі олімпіади в Індустріальному (3 переможці з 4 учасників – у 2024/2025 н. р.; 1 із 3 – у 2023/2024 н. р.) та Немишлянському районах (4 з 5 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 5 – у 2023/2024 н. р.).

Зверніть увагу! Знизилася якість виступу на обласному етапі олімпіади учнів Слобідського району (1 із 3 – у 2024/2025 н. р.; 3 з 4 – у 2023/2024 н. р.). У Шевченківському районі відсутні переможці змагань, тоді як у минулому році такі учні були.

По ЗЗСО державного та обласного підпорядкування. У III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання (технологій) ЗЗСО державного та обласного підпорядкування участі не брали.

Аналіз виконання завдань

учасниками III етапу олімпіади з трудового навчання (технологій)

У 2024/2025 навчальному році III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з трудового навчання (технологій) було проведено у два тури:

- під час проведення першого (теоретичного) туру учасникам було запропоновано дати відповіді на запитання (обрати правильну

відповідь із запропонованих варіантів, установити відповідність, визначити послідовність) з основ проєктування, матеріалознавства, технік і технологій обробки, побутової діяльності та самообслуговування тощо (опитування проводилося за допомогою Google-форм) (20 балів);

- під час проведення другого (практичного) туру учасникам олімпіади було запропоновано виконати завдання творчого характеру – скласти технологічну карту на виготовлення певного виробу (60 балів).

Максимальна кількість балів – 80.

Зміст завдань був спрямований на вміння здійснювати проєктно-технологічну діяльність, перевірку теоретичних знань із трудового навчання і технологій та рівня сформованості практичних умінь і навичок, уміння розбиратись у кресленнях. Завдання носили творчий характер і давали змогу оцінити ступінь абстрактно-логічного, аналітичного та математичного мислення, урахували знання програмового матеріалу, орієнтування в проєктно-технологічній діяльності, основні категорії та поняття предметів «Трудове навчання» і «Технології», вивчені здобувачами освіти, починаючи з п'ятого класу, мали на меті стимулювати їх до подальшого вдосконалення своїх знань, умінь і навичок.

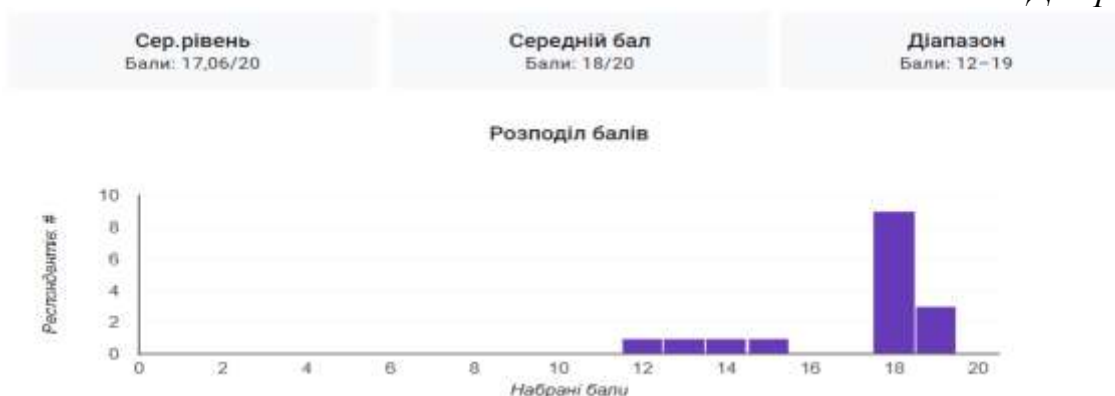
Аналіз робіт учасників III етапу олімпіади з трудового навчання дозволяє зробити відповідні висновки.

Теоретичний тур

Максимальна кількість балів – 20.

Тестові завдання. Технічні види праці (8-9 класи) – 16 учасників.

Діаграма 1

Виконання тестових завдань. Технічні види праці (8-9 класи)

Як видно з *діаграми 1*:

- найбільша кількість учасників набрали 18 балів – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасників до олімпіади;

- менша кількість учасників набрали 12 – 15 балів (поодинокі результати);
- різниця між найвищим балом (19) і найнижчим (12) – 7 балів, що свідчить про різнорівневність підготовки учнів.

Тестові завдання. Технічні види праці (10-11 класи) – 16 учасників.

Діаграма 2

Виконання тестових завдань. Технічні види праці (10-11 класи)

Як видно з *діаграми 2*:

- найбільша кількість учасників набрали 18 і 19 балів – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасників до олімпіади;
- менша кількість учасників набрали 14 і 15 балів (поодинокі результати);
- різниця між найвищим балом (19) і найнижчим (12) – 7 балів, що свідчить про різнорівневність підготовки учнів.

Тестові завдання. Обслуговуючі види праці (8-9 класи) – 30 учасниць.

Діаграма 3

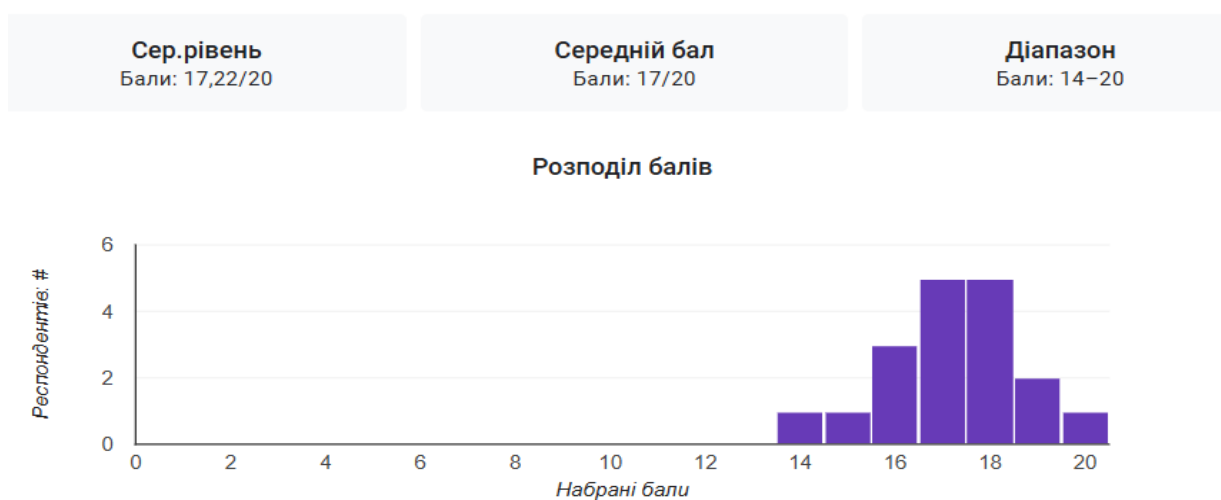
Виконання тестових завдань. Обслуговуючі види праці (8-9 класи)

Як видно з *діаграми 3*:

- найбільша кількість учасниць набрали 16 і 17 балів – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасниць до олімпіади;
- менша кількість учасниць набрали 12 і 14 балів (поодинокі результати);
- одна учасниця виконала завдання теоретичного блоку на 100% (20 балів);
- різниця між найвищим балом (20) і найнижчим (12) – 8 балів, що свідчить про різнорівневність підготовки учасниць.

Тестові завдання. Обслуговуючі види праці (10-11 класи) – 18 учасниць.

Діаграма 4

Виконання тестових завдань. Обслуговуючі види праці (10-11 класи)

Як видно з *діаграми 4*:

- найбільша кількість учасниць набрали 17 і 18 балів – це основна частина результатів, що вказує на високий рівень підготовки учасниць до олімпіади;
- менша кількість учасниць набрали 14–16 балів (поодинокі результати);
- три учасниці отримали максимальні 19–20 балів;
- результати розміщені щільно, без явних розривів, розкид невеликий (усього 6 балів між найнижчим і найвищим показником).

Зверніть увагу! У загальному аналізі тестових завдань можна зробити висновки про те, що рівень виконання завдань достатній і високий, це підтверджує ефективність підготовки учнів до олімпіади. Різнорівневність є природною в умовах реального освітнього процесу з урахуванням дистанційного навчання.

Практичний тур

Практичний тур передбачав виконання завдання творчого характеру – скласти технологічну карту на виготовлення виробу, який оцінювався за такими критеріями (таблиця 3):

Таблиця 3

Критерії оцінювання технологічної карти виробу

№ з/п	Зміст критеріїв	Макс. к-ть балів
1.	Добір та опис матеріалів, інструментів і обладнання для виготовлення виробу	10
2.	Виконання ескіза виробу, графічне зображення етапів виготовлення виробу	10
3.	Дотримання послідовності етапів технологічних операцій	5
4.	Детальний опис кожної технологічної операції виготовлення виробу	10
5.	Використання професійної термінології в описі етапів виготовлення виробів	5
6.	Використання технічних назв інструментів і пристосувань та їх частин	5
7.	Опис правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій	5
8.	Оригінальність роботи, реалізація власного задуму та новизна в підході	10
Максимальна кількість балів:		60

Зверніть увагу! Під час оцінювання практичного туру, а саме виконання завдання творчого характеру – складання технологічної карти на виготовлення виробу, і в дівчат (обслуговуючі види праці, 8-9 та 10-11 класи), і в хлопців (технічні види праці, 8-9 та 10-11 класи) було виявлено такі *однотипні помилки*:

- відсутній чіткий розподіл дій відповідно до кожного з етапів проєктування, погано орієнтуються в основних етапах проєктування виготовлення виробу;
- відсутнє визначення кількості та доцільності вибору матеріалів для виготовлення виробу під час добору конструкційних матеріалів;
- відсутні висновки про необхідність економічного використання матеріалів;
- не враховуються підготовчі дії до використання інструменту та/або пристосування;
- відсутня деталізація залученого інструменту та/або пристосування;
- відсутні пропозиції щодо використання альтернативних сучасних інструментів і пристосувань;
- при побудові ескіза (креслення) помилково залучений масштаб, недостатній рівень деталізації в ескізі (креслення);

- відсутня деталізація в ескізі (креслення) – розрізів, перерізів, додаткових зображень, які доповнюють основне зображення (побудову, креслення);
- ескізи (креслення) виконані неакуратно;
- відсутній опис правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій, при виконанні ручних робіт, їх урахування в технологічній послідовності (або у висновку), при виконанні машинних робіт, їх урахування в технологічній послідовності (або у висновку);
- відсутні згадування (врахування) використання спеціального захисного одягу;
- відсутні повідомлення (у висновку, примітках до таблиці технологічної послідовності та ін.) про особливості дотримання правил безпеки.

Висновки

1. Значну кількість переможців ІІІ (обласного) етапу олімпіади з трудового навчання (технологій) у 2025 році становили учні ЗЗСО районів міста Харкова (61,9%), із ЗЗСО сільських районів і ТГ значно менше (38,1 %).

2. Більшість учасників і переможців змагань готували переважно вчителі вищої кваліфікаційної категорії.

3. Основна кількість учасників практичного туру ІІІ етапу олімпіади з трудового навчання (технологій) показали *середні результати*, що підтверджується такими недоліками:

- відсутнє творче, технічне та креативне мислення в учнів;
- відсутні оригінальні та неординарні підходи до розв’язання поставлених завдань перед учнями;
- відсутній розподіл дій (операцій) відповідно до етапів проектування;
- неврахування економічності у використанні матеріалів;
- відсутні чіткі розмежування використання інструментів і пристосувань;
- відсутня деталізація в ескізах (побудові, зображенні) – розрізів, перерізів, додаткових зображень, які доповнюють основне зображення (побудову, креслення).

2. Аналіз проведення Всеукраїнських учнівських конкурсів і турнірів у Харківській області у 2024/2025 навчальному році

У 2024/2025 навчальному році КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» були проведені такі учнівські мовно-літературні конкурси: *Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Всеукраїнський конкурс учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!», Обласний фестиваль ораторського мистецтва.*

У 2024/2025 навчальному році в обласному етапі учнівських мовно-літературних конкурсів взяла участь найбільша кількість дітей та молоді за останні п'ять років. Так само найбільшою була кількість переможців як в обласному, так і у фінальному етапі (таблиця 1).

Таблиця 1

Кількість учасників та переможців учнівських мовно-літературних конкурсів за 2021/2022 – 2024/2025 н.р.

Назва конкурсу	2021/2022 н.р.			2022/2023 н.р.			2023/2024 н.р.			2024/2025 н.р.		
	К-ть учасників	К-ть переможців (обл етап)	К-ть переможців (фінал)	К-ть учасників	К-ть переможців (обл етап)	К-ть переможців (фінал)	К-ть учасників	К-ть переможців (обл етап)	К-ть переможців (фінал)	К-ть учасників	К-ть переможців (обл етап)	К-ть переможців (фінал)
Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка	104	35	23	64	21	11	172	21	18	226	63	22
Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика	106	39	1	73	27	1	235	27	3	282	88	11
Всеукраїнський конкурс учнівської творчості	135	56	2	105	69	4	84	50	4	99	54	2
Обласний фестиваль ораторського мистецтва	61	13	-	37	22	-	54	28	-	53	37	-
Разом	406	143	26	279	139	16	545	126	25	660	242	35

2.1 Обласний фестиваль ораторського мистецтва за темою «Доки живе душа народу – народ безсмертний (П. Загребельний)»

На виконання Обласної програми розвитку освіти «Освіта незламної Харківщини» на 2024-2028 роки, Регіональної програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2024 – 2028 роки, затверджених рішенням Харківської обласної ради від 20 лютого 2024 року за № № 787-VIII та № 785-VIII, в умовах воєнного стану, із метою формування в учнів громадянської, соціальної та загальнокультурної компетентностей, виховання почуттів національної гідності й патріотизму, з нагоди 100-річчя від дня народження відомого українського письменника, журналіста, редактора, сценариста, громадського діяча Павла Загребельного КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» відповідно до річного плану роботи у вересні-жовтні 2024 року проведено в онлайн-форматі *Обласний фестиваль ораторського мистецтва за темою «Доки живе душа народу – народ безсмертний (П. Загребельний)»* серед учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти Харківської області.

В обласному етапі Фестивалю взяли участь **53 учні** (у минулому навчальному році – 54) із закладів загальної середньої освіти Харківської області: 39 учнів із закладів загальної середньої освіти територіальних громад, 9 – районів м. Харкова, 4 – закладів освіти обласного та державного підпорядкування, 1 – із приватного закладу освіти. Оргкомітетом Фестивалю визначено **37** переможців, які посіли I-III місця і 16 лауреатів (таблиця 2).

Таблиця 2

№ з/п	Назва територіальної громади	Учасники Обласного фестивалю ораторського мистецтва (жовтень 2024).	Місце, яке посів переможець
БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН			
1	Богодухівська міська територіальна громада	1	II
2	Валківська міська територіальна громада	1	-
3	Золочівська селищна територіальна громада	1	II
4	Коломацька селищна територіальна громада	1	-
5	Краснокутська селищна територіальна громада	1	I
ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН			
6	Балаклійська міська територіальна громада	1	I
7	Барвінківська міська територіальна громада	1	II
8	Борівська селищна територіальна громада	1	
9	Ізюмська міська територіальна громада	1	II
10	Донецька селищна територіальна громада	1	III
11	Куньєвська сільська територіальна громада	-	-
12	Оскільська сільська територіальна громада	-	-

13	Савинська селищна територіальна громада	1	
БЕРЕСТИНСЬКИЙ РАЙОН			
14	Берестинська міська територіальна громада	1	-
15	Зачепилівська селищна територіальна громада	1	-
16	Кегичівська селищна територіальна громада	-	-
17	Наталинська сільська територіальна громада	1	III
18	Сахновщинська селищна територіальна громада	1	-
19	Старовірівська сільська територіальна громада	1	III
КУП'ЯНСЬКИЙ РАЙОН			
20	Куп'янська міська територіальна громада	-	-
21	Шевченківська селищна територіальна громада	1	II
22	Дворічанська селищна територіальна громада	1	III
23	Великобурлуцька селищна територіальна громада	-	-
24	Вільхуватська сільська територіальна громада	-	-
25	Кіндрашівська сільська територіальна громада	-	-
26	Курилівська сільська територіальна громада	1	-
27	Петропавлівська сільська територіальна громада	-	-
ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН			
28	Лозівська міська територіальна громада	2	III -2 уч.
29	Златопільська міська територіальна громада	1	II
30	Близнюківська селищна територіальна громада	1	II
31	Олексіївська сільська територіальна громада	-	-
32	Біляївська сільська територіальна громада	-	-
ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН			
33	Чугуївська міська територіальна громада	1	III
34	Вовчанська міська територіальна громада	-	-
35	Зміївська міська територіальна громада	1	I
36	Малинівська селищна територіальна громада	1	-
37	Новопокровська селищна територіальна громада	1	-
38	Печенізька селищна територіальна громада	-	-
39	Слобожанська селищна територіальна громада	1	III
40	Старосалтівська селищна територіальна громада	1	-
41	Пролісненська селищна територіальна громада	-	-
ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН			
42	Дергачівська міська територіальна громада	1	II

43	Мерефянська міська територіальна громада	1	III
44	Люботинська міська територіальна громада	1	III
45	Південна міська територіальна громада	-	-
46	Безлюдівська селищна територіальна громада	1	III
47	Височанська селищна територіальна громада		-
48	Малоданилівська селищна територіальна громада	-	-
49	Пісочинська селищна територіальна громада	1	II
50	Роганська селищна територіальна громада	1	I
51	Солоницівська селищна територіальна громада	1	I
52	Нововодолазька сільська територіальна громада	-	-
53	Вільхівська сільська територіальна громада	1	III
54	Липецька територіальна громада	1	III
55	Циркунівська сільська територіальна громада	1	-
56	Харківська міська територіальна громада		
1	Індустріальний	1	III
2	Київський	1	III
3	Немишлянський	1	II
4	Новобаварський	1	III
5	Основ'янський	1	III
6	Салтівський	1	III
7	Слобідський	1	II
8	Холодногірський	1	III
9	Шевченківський	1	I
10	Заклади освіти державного та обласного підпорядкування, приватні заклади	5	III
	Усього	53	37

Найбільше серед територіальних громад області учасників та переможців було в Харківському районі – 9/9; найменше – у Куп'янському – 3, однак із них були два переможці. У Лозівській міській громаді з 4 учасників усі були переможцями. У м. Харкові у фестивалі взяли участь представники від усіх районів міста, усі вони стали переможцями, причому представник Шевченківського району посів перше місце.

Не взяли участь у заході представники з таких громад: Біляївської, Великобурлуцької, Вільхуватської, Дворічанської, Кегичівської, Кіндрашівської, Куньєвської, Малоданилівської, Нововодолазької, Олексіївської, Оскільської, Петропавлівської, Печенізької, Пролісенської, а також із Вовчанської МТГ, Куп'янської МТГ, Південної МТГ.

29 жовтня 2024 року в КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» відбувся відеоміст, присвячений Дню української писемності та мови, у межах якого учителям, учням, педагогічній громадськості були запропоновані відеоматеріали про переможців та лауреатів Обласного фестивалю ораторського мистецтва у 2024/2025 навчальному році, літературознавчу вікторину, кращі

виступи учнів – переможців фестивалю, їхніх наставників, привітання від харківських письменників. Переможці були нагороджені дипломами I-III ступеня.

В урочистостях взяли участь учні та вчителі закладів загальної середньої освіти, викладачі закладів вищої освіти м. Харкова, письменники та члени громадських організацій.

Аналіз промов учасників Обласного фестивалю ораторського мистецтва

Обласний фестиваль ораторського мистецтва у 2024/2025 н.р. проходив у дистанційній формі. Учні подавали свої відеовиступи за темою «*Доки живе душа народу – народ безсмертний (П.Загребельний)*» для їх перевірки уповноваженими членами журі.

Більшість відеовиступів учнів були високопатріотичними за змістом, містили вдалу аргументацію, риторичні запитання до аудиторії, були візуально привабливими, відповідали таким критеріям оцінювання:

- емоційний вплив на глядача;
- культура мовлення та красномовність;
- оригінальність тексту виступу;
- використання невербальних засобів впливу;
- майстерність відоефектів, відеомонтажу.

Проаналізувавши якість виступів учасників фестивалю, слід відзначити, що учні, які посіли I-III місця, змогли глибоко розкрити тему фестивалю, у повній мірі реалізували власні ораторські здібності, підготували переконливий виступ, змогли викласти свої думки в аргументованій формі. Учні, які посіли перші місця, найбільше зацікавили членів журі своїми думками, оригінальними та творчими ідеями.

Звернути увагу! Однак окремі виступи мали й певні недоліки, причиною чого можна визначити недостатню підготовку дітей до участі у фестивалі та нерозуміння мети і завдань промови, яку треба було підготувати.

Типові помилки

Значна частина учасників фестивалю не звернули достатню увагу на техніку підготовки промови як демонстрацію культури оратора (30,09%). У такому разі замість виступу оратора слухачам був запропонований емоційний виступ, більше схожий на артистичний номер. І навпаки: окремі виступи мали низький рівень елементів художності, що робило текст занадто «сухим»; промовці іноді захоплювалися загальними словами або використовували в тексті занадто довгі фрази, що знижувало рівень сприйняття та логіку доказовості проблеми, яку розглядали учасники.

Впливали на якість виступу і деякі мовленнєві помилки, неправильні наголоси у словах, окремі тавтологічні звороти, «зайві» слова, нечітка дикція тощо (18% промов). Наприклад: вживання слів у невластивому їм значенні: «я рахую» (замість «я вважаю»), «вірне рішення» (замість правильне рішення); «ми переглянули свої погляди на життя» (замість «переосмислили»); він потрапив

у дуже нелегку складну ситуацію (треба – складну); відкрити книжку (правильно: розгорнути книжку) тощо.

Оскільки учасники фестивалю надавали відеовиступи, то незначна їх частина мала технічні недоліки, пов'язані зі звуком, чіткістю зображення (7%). Також частина виступів мала такі недоліки, як шаблонний вступ (18%), невміння добирати найточніші і найбільш вдалі змістові частини промови та приклади (6%), доречно задіювати невербальні засоби впливу (5%).

Відповідно до зазначеного учителям необхідно звернути увагу, що сучасна риторика – це не лише технології мовлення за вузьким розумінням слова. Важливими складниками сучасного ораторського мистецтва є:

- *проксемика* – використання знання просторів чи територій у процесі комунікації;
- *кінестетика* – використання жестів, рухів, виразів обличчя, зокрема зоровий контакт у процесі комунікації;
- *хронеміка* – спосіб використання часу та його зв'язок із цінностями промови;
- *парамова* – невербальні елементи голосу, такі як інтенсивність і немовні висловлювання; мовчання.

При підготовці учня до створення промови необхідно розрізняти їх види:

- *інформаційні* (пізнавальні), мета яких проінформувати про щось нове, невідоме, тема їх завжди актуальна й цікава;
- *агітаційні* (мітингові) промови, які завжди закликають аудиторію до певних дій чи до їх припинення;
- *переконувальні* промови мають містити логічні засоби доказовості (часом цей вид розглядають як підвид агітаційної);
- *розважальні* мають на меті викликати насолоду в аудиторії від її сприйняття, розважити слухачів;
- *повчальні* промови наповнені духовними чи моральними настановами, а також можуть містити певні практичні поради;
- *політичні* промови стосуються актуальних проблем суспільного життя, а також можуть містити рекомендації щодо вирішення поставлених завдань;
- *урочисті* промови містять позитивну оцінку певної особи чи події, серед інших видів промов цей вид відрізняється піднесеною емоційністю.

Також промовець має чітко усвідомлювати, із якою метою він проголошує промову, якої реакції слухачів він очікує. Зібраний для промови матеріал необхідно проаналізувати, систематизувати, осмислити, визначити, які саме відомості необхідно використати.

Рекомендації

Керівникам ТМО вчителів української мови та літератури:

1. Проаналізувати результати виступу учнів на Обласному фестивалі ораторського мистецтва в порівнянні з результатами по області.

2. Ознайомити учасників ТМО із представленим аналізом результатів *Обласного фестивалю ораторського мистецтва у Харківській області*.

3. Ретельно спланувати в межах роботи територіальних методичних об'єднань заходи з інтелектуально обдарованими учнями на навчальний рік.

Учителям української мови та літератури закладів загальної середньої освіти:

1. При підготовці учнів до *Обласного фестивалю ораторського мистецтва* особливу увагу приділяти удосконаленню прийомів ораторського мистецтва, розвитку умінь спілкування, підвищенню рівня загальної мовленнєвої культури школярів, прогнозуванню конкурентоздатності виступу.

2. При структуруванні промови звертати увагу на логіку вибору прямого чи непрямого вступу, змісту доказів, дотримання логіки виступу (зокрема після висновків не може бути додаткової частини), удосконалення ораторської майстерності щодо:

- 1) володіння темою, розподілу теми на питання і підпитання;
- 2) розкриття головної ідеї виступу;
- 3) відпрацювання технічних (інтонаційних) способів передачі інформації промовцем, тренування темпу, тембру, висоти, інтонації голосу, доцільності застосування невербальних засобів спілкування;
- 4) дотримання хронометражу виступу.

3. При підготовці учнів до участі в *Обласному фестивалі ораторського мистецтва* використовувати матеріал науково-методичних посібників:

- Грицаєнко Л.М. Основи красномовства: навчальний посібник / Л.М. Грицаєнко. – Видання 2-ге, доповнене. – К: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. – 260 с.
- Ницета В. Методика навчання риторики у школі: навчальний посібник. – Київ, 2014. 194 с.
- Кучерук О.А. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія /О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С.О. Караман та ін.; за ред. О. А. Кучерук. – Київ : КНТ, 2016. 258 с.
- Середа Н. В., Квасник О. В. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник. – Харків: НТУ «ХПІ», 2019. – 304 с.
- Степура А. Структура публічного виступу. Майстерня лева. URL : <https://masterlev.com.ua/struktura-publichnogo-vistupu/>

2.2 XXV Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика

На виконання Указу Президента України від 09 листопада 2007 року № 1078 «Про Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика», згідно з Положенням про Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН від 17.06.2024 №875), відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 12.09.2024 № 1/16544-24 «Про проведення XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика», із метою підняття престижу української мови, популяризації її серед молоді у 2024/2025 навчальному році проведено XXV Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика. Конкурс проводився для учнів 3–11 класів закладів загальної середньої освіти та проходив у чотири етапи: на рівні закладів освіти, територіальних громад (листопад–грудень), на обласному рівні (січень), на всеукраїнському рівні (березень).

I етап XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика

28 жовтня 2024 року до Дня української писемності та мови стартував XXV Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика та було проведено перший (шкільний) етап конкурсу. Його учасниками в Харківській області стали **21317** (у минулому навчальному році 21798) учнів.

II етап XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика

У листопаді – грудні 2024 року відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 12.09.2024 № 1/16544-24 «Про проведення XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика», листа КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», від 11.10.2024 № 414 «Про проведення I та II етапів XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика у 2024/2025 навчальному році у Харківській області» на рівні територіальних громад та районів м. Харкова проведено II етап Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика.

Конкурс було проведено в складних умовах воєнного часу, тому він проходив у дистанційному форматі. Конкурсні завдання виконували учні Харківщини, які перебувають сьогодні як у своїх поселеннях, зокрема неподалік від зони бойових дій, так і в інших областях України та за її межами.

Оргкомітети та відповідальні за організацію II етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика в місцевих органах управління освітою кожної територіальної громади, районів м. Харкова, у закладах загальної середньої освіти працювали чітко й злагоджено, створили безпечні умови для участі в інтелектуальних змаганнях усіх охочих учнів.

Усього в II етапі XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика взяли участь **2368** (у минулому навчальному році 2422) учнів 3-

11 класів закладів загальної середньої освіти територіальних громад області та міста Харкова, а також закладів обласного й державного підпорядкування.

*III (обласний) етап XXV Міжнародного конкурсу з української мови
імені Петра Яцика*

На виконання Указу Президента України від 09 листопада 2007 року № 1078 «Про Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика», згідно з Положенням про Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН від 17.06.2024 №875), відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 12.09.2024 № 1/16544-24 «Про проведення XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика» 17 січня 2025 в Харківській області відбувся III (обласний) етап XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика (таблиця 3).

Таблиця 3

Кількість учасників та переможців обласного етапу XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика за класами

Клас	Учасники	переможці	Перші місця
3 кл	30	9	2
4 кл	38	12	2
5 кл	29	8	2
6 кл	30	9	2
7 кл	32	10	2
8 кл	34	11	2
9 кл	29	9	2
10 кл	30	10	2
11 кл	30	10	2
Разом	282	88	18

З огляду на воєнний стан в Україні конкурс проводився в дистанційному форматі (у відеоконференції ZOOM). Оргкомітет та відповідальні за організацію XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика у відділах (управліннях) освіти кожної територіальної громади, районів м. Харкова, у закладах загальної середньої освіти обласного та державного підпорядкування створили належні умови для участі в інтелектуальних змаганнях переможців II етапу конкурсу.

Усього в III етапі XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика взяли участь **282** (у минулому навчальному році – 235) учнів 3-11 класів закладів загальної середньої освіти територіальних громад області та міста Харкова, а також закладів обласного й державного підпорядкування. Спільним рішенням журі та оргкомітету конкурсу визначено **88** переможців III (обласного) етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Це учні з таких територіальних громад Харківської області (таблиця 4).

Таблиця 4

№ з/п	Назва територіальної громади	Учасники III етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика	Переможці III етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика
	БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН		
1	Богодухівська міська територіальна громада	-	-
2	Валківська міська територіальна громада	6	-
3	Золочівська селищна територіальна громада	7	-
4	Коломацька селищна територіальна громада	2	-
5	Краснокутська селищна територіальна громада	-	-
	ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН		
6	Балаклійська міська територіальна громада	10	7
7	Барвінківська міська територіальна громада	8	1
8	Борівська селищна територіальна громада	4	-
9	Ізюмська міська територіальна громада	9	1
10	Донецька селищна територіальна громада	5	-
11	Куньєвська сільська територіальна громада	-	-
12	Оскільська сільська територіальна громада	-	-
13	Савинська селищна територіальна громада	4	-
	БЕРЕСТИНСЬКИЙ РАЙОН		
14	Берестинська міська територіальна громада	8	5
15	Зачепилівська селищна територіальна громада	7	2
16	Кегичівська селищна територіальна громада	4	1
17	Наталинська сільська територіальна громада	7	4
18	Сахновщинська селищна територіальна громада	8	3
19	Старовірівська сільська територіальна громада	6	-
	КУП'ЯНСЬКИЙ РАЙОН		
20	Куп'янська міська територіальна громада	-	-
21	Шевченківська селищна територіальна громада	-	-
22	Дворічанська селищна територіальна громада	-	-
23	Великобурлуцька селищна територіальна громада	-	-
24	Вільхуватська сільська територіальна громада	-	-
25	Кіндрашівська сільська територіальна громада	-	-
26	Курилівська сільська територіальна громада	-	-
27	Петропавлівська сільська територіальна громада	2	-
	ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН		
28	Лозівська міська територіальна громада	9	2
29	Златопільська міська територіальна громада	5	2
30	Близнюківська селищна територіальна громада	6	-
31	Олексіївська сільська територіальна громада	-	-
32	Біляївська сільська територіальна громада	-	-
	ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН		
33	Чугуївська міська територіальна громада	5	1
34	Вовчанська міська територіальна громада	7	-
35	Зміївська міська територіальна громада	9	1
36	Малинівська селищна територіальна громада	6	1
37	Новопокровська селищна територіальна громада	8	1
38	Печенізька селищна територіальна громада	3	-
39	Слобожанська селищна територіальна громада	9	-
40	Старосалтівська селищна територіальна громада	-	-
41	Пролісненська селищна територіальна громада	-	-
	ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН		
42	Дергачівська міська територіальна громада	7	4
43	Мереф'янська міська територіальна громада	4	-
44	Люботинська міська територіальна громада	5	2

45	Південна міська територіальна громада	-	-
46	Безлюдівська селищна територіальна громада	1	-
47	Височанська селищна територіальна громада	3	2
48	Малоданилівська селищна територіальна громада	-	-
49	Пісочинська селищна територіальна громада	2	2
50	Роганська селищна територіальна громада	6	-
51	Солоницівська селищна територіальна громада	3	1
52	Нововодолазька сільська територіальна громада	-	-
53	Вільхівська сільська територіальна громада	-	-
54	Липецька територіальна громада	-	-
55	Циркунівська сільська територіальна громада	7	-
56	Харківська міська територіальна громада		
1	Індустріальний	9	7
2	Київський	9	7
3	Немишлянський	9	6
4	Новобаварський	9	3
5	Основ'янський	9	5
6	Салтівський	8	4
7	Слобідський	7	4
8	Холодногірський	9	4
9	Шевченківський	7	5
10	Заклади освіти обласного та державного підпорядкування	14	-
	Усього	282	88

Із загальної кількості учасників 192 (68,08%) учні були з територіальних громад області, 76 (26,95%) – з районів м. Харкова, 14 (4,95%) – із закладів обласного та державного підпорядкування. Однак із учасників від м. Харкова переможцями стали 59,21% учнів, а від учасників від територіальних громад області – 22,39%. Серед учасників від закладів освіти обласного та державного підпорядкування переможців не було. Це говорить про те, що серед усіх учасників III (обласного) етапу конкурсу найбільш конкурентноздатними стали учні закладів освіти м. Харкова, де переможці були в кожному районі. Найбільше переможців було в Індустріальному (7 із 9 учасників) та Київському (7 із 9 учасників) районах м. Харкова; найменше – в Новобаварському районі (3 з 9).

Серед територіальних громад найбільше було переможців в Балаклійській (7 з 10), Берестинській (5 із 8), Наталинській (4 з 7) та Дергачівській (4 з 7) територіальних громадах. Не було переможців у Безлюдівській, Борівській, Валківській, Вовчанській, Донецькій, Золочівській, Коломацькій, Мереф'янській, Петропавлівській, Печенізській, Роганській, Савинській, Слобожанській, Старовірівській, Циркунівській територіальних громадах.

IV етап XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика

У березні 2025 року на виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 17.01.2025 № 65 «Про проведення четвертого етапу XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика» КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» було здійснено організаційно-методичний супровід проведення четвертого етапу цього конкурсу, учасниками якого від Харківської області стали **27** учнів закладів загальної середньої освіти, **3** учні закладів професійної (професійно-технічної) освіти, **6** студентів закладів фахової передвищої та вищої освіти – **усього 36 осіб**.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2025 № 550 «Про результати четвертого етапу XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика» переможцями четвертого етапу конкурсу від Харківської області визначені **11 учасників** (у минулому навчальному році – 4), які посіли другі та треті місця.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика

III етап XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика у 2024/2025 н.р. проходив у дистанційній формі. Усі **282** учасники виконували завдання під відеоспостереженням уповноважених членів журі.

Обсяг і рівень складності конкурсних завдань, запропонованих учням на цьому етапі конкурсу, забезпечили можливість якнайповнішого розкриття особистостей його учасників, їхніх інтелектуальних можливостей. Переможці обласного етапу конкурсу виявили достатній рівень мовної та мовленнєвої підготовки, здатність логічно та грамотно мислити, а також творчі здібності у володінні художнім словом при написанні творчих робіт.

Разом із тим журі, проаналізувавши виконання учнями конкурсних творчих завдань, визначило й типові недоліки.

3-4 класи

Проаналізувавши якість виконання конкурсних завдань учнями 3-4 класів, слід відзначити *підвищення рівня виконання з фонетики, орфоенії, будови слова, лексики, граматики* (знання м'яких - твердих, дзвінких - глухих звуків, визначення спільнокореневих слів, визначення синонімів).

68% учнів впоралися з цими завданнями на *високому та достатньому* рівнях, а 32% показали задовільні знання.

Звернути увагу!

Творчі завдання. Типові помилки.

У 3 класі було *найважчим* для виконання було завдання, де вимагалось пояснити прислів'я «*Наша слава – Українська держава*». Усі учні висловили свою щирю любов до Батьківщини, розповіли про красу її природи, про обов'язок людей її захищати й боронити.

Однак при виконанні цього завдання були допущені такі помилки:

- труднощі з добором прикладів до власних тверджень (8 учнів з 30 – 26,67% учасників);
- труднощі з логікою викладу думок (6 учнів - 20,00%);
- невміння збагачувати мову художніми засобами (5 учнів – 16,67%);
- орфографічні помилки на вживання ненаголошених голосних, правопис апострофа та м'якого знаку, подвоєння приголосних (5 учнів – 16,67%);

Творче завдання у 4 класі передбачало роздуми учасників конкурсу над змістом прислів'я «*Мова – душа народу*». Усі учні виявили при виконанні цього завдання розуміння краси українського слова, готовність підвищувати рівень

своїх знань з української мови. Разом із тим при виконанні завдання учні допустилися таких помилок:

- роботи багатьох учнів (11 – 36,67%) містили лексичні помилки (повтори іменників та займенників в одному й тому ж реченні, багатослів'я, неправильне вживання фразеологізмів тощо);
- граматичні помилки допустили 7 учнів (23,33%);
- помилки у вживанні прийменників (*поставили в приклад*), неправильне утворення відмінкових форм займенників (*ній було відомо*), невідповідність змісту та висновків – 5 учнів (16,67%);
- пунктуаційні помилки у простих та складних реченнях (4 роботи – 13,33%).

5-7 класи

Цього року, у порівнянні з минулим, найбільш складними для учнів 5-7 класів виявилися такі конкурсні завдання:

5 клас

- запис слів фонетичною транскрипцією – 28,95%);
- редагування словосполучень (помилки допустили 9 учнів – 31,03%);

6 клас

- редагування словосполучень (помилки в 10 роботах – 33,33%);
- пояснення значення фразеологізмів (помилки мають 8 учнів – 26,67%).

7 клас

- пояснення паронімів (помилки в 11 роботах – 34,37%);
- редагування словосполучень (помилки у 8 роботах – 25,00%;).

Творчі завдання. Типові помилки.

У 5 класі у творі-роздумі за темою «*Моя найзаповітніша мрія*» учні виявили достатні творчі здібності, більшість із них виконали роботи креативно, розкрили причини своїх мрій, упевнені в їх здійсненні.

Звернути увагу! Однак окремі учні не виявили умінь щодо оригінального викладу своїх думок, не змогли висловити головну думку захопливо, не надали переконливі приклади та аргументи. Крім цього, *конкурсанти допустили такі помилки:*

- шаблонний вступ (12 учнів – 41,37%);
- орфографічні та пунктуаційні помилки (12 учнів – 41,37%);
- невміння аргументувати свої думки (8 учнів – 27,58%);
- «розмиті» висновки (6 робіт – 20,68%).

Написали твір на високому рівні (10-12 балів) 9 учнів – 31,03% учасників цієї вікової категорії); 17 учнів (58,62%) написали твір на достатньому рівні.

У 6 класі у творчому завданні учням треба було написати твір-опис зовнішності людини в художньому стилі з теми «*Світлий образ моєї матусі*». Учні з великою любов'ю описували своїх матерів, наводили приклади, які свідчили: у кожного з них мама особлива і найкраща.

Звернути увагу! Разом із тим при виконанні творчого завдання учні цієї вікової категорії *припускалися деяких лексичних та граматичних помилок*. Це свідчить про те, що вони не розуміють значення окремих слів, що призводить до збіднення лексики («волосся в моєї мами бліде, з відтінком русявого», «моя мама сама краща», «приведу приклад», «гарно виглядає» та ін.).

На високому рівні написали роботу 8 учнів – 26,67% учасників цієї вікової категорії, а 14 учнів (46,67%) написали твір на достатньому рівні.

У 7 класі учні працювали над формальним есе з теми «Мудра людина ніколи не марнує свій час». Учні розмірковували про час як реалізацію власних ідей у «спорідненій» праці, наводили приклади улюблених героїв художніх творів.

Звернути увагу! Серед помилок слід відзначити такі:

- орфографічні та пунктуаційні помилки (9 учнів – 28,12%);
- не завжди правильно ставили розділові знаки при прямій мові (7 учнів – 21,87%);
- допускали випадки висновків, що не повністю відповідають змісту основної частини – 3 учні (9,37%).

Написали твір на *високому* рівні 9 учнів – 28,12% учасників цієї вікової категорії, 18 учнів (56,25%) – на *достатньому* рівні.

8-9 класи

Проаналізувавши якість виконання конкурсних завдань учнями 8-9 класів, слід відзначити *високий та достатній рівень виконання завдань* більшістю учнів на тему «Словосполучення», розпізнавання частин мови та визначення складеного іменного присудка.

Звернути увагу! У 8 класі основні помилки, які допустили конкурсанти, стосувалися:

- пояснення значень слів-паронімів (8 учнів – 23,53%);
- редагування речень (7 учнів – 20,59%);
- увідповіднення фразеологізму з його синонімом (7 учнів (20,79%).

У 9 класі найчастіше учні допускали такі помилки:

- установлення відповідності між виділеним словом та його синтаксичною роллю в реченні: 11 учнів (37,93%);
- добір до поданих фразеологізмів антонімічних стійких сполук слів (8 учнів (27,58%);
- редагування речень: 7 учнів (24,14%).

Творчі завдання. Типові помилки

У 8 класі учням було запропоновано створити допис для соцмережі до Дня працівників освіти, у якому розповісти про свого/свою улюбленого/у вчителя/вчительку; дібрати промовистий заголовок, використати кілька цитат.

Учні з великим задоволенням виконували це завдання, створювали ґрунтовні та цікаві побажання для своїх учителів/вчительок. Однак не завжди конкурсанти зазначали, для якої соцмережі вони створюють допис, не називали аудиторію, до якої звертаються, робили помилки у розрізненні та вживанні

різних способів дієслів; забували, що короткі тексти в соцмережах читаються охочіше; не вміли зацікавити читача з перших рядків допису; не ставили перед читачем відкритих запитань або спонукань до дії.

Більше половини конкурсантів так і не змогли створити якісно структуровані та глибокозмистовні дописи. П'ять учнів (14,70%) відволікалися від теми завдання, розповідаючи про свою школу та друзів.

Лише 8 учнів-переможців (23,53%) виконали творчу роботу на *високому рівні*, інші школярі впоралися із завданням на *достатньому рівні*.

У 9 класі учням пропонувалося написати формальне есе, розкривши тему, подану в уривку з поезії Василя Симоненка:

*...щире високе небо
Не підмалюєш квачем,
Бо величі справжній не треба
Спиратись на плечі нікчем.*

При виконанні творчої роботи дев'ятикласники в основному дотримувалися вимог написання формального есе та його структури.

Звернути увагу! Однак у деяких роботах порушувалася внутрішня логіка, думки не завжди розкривалися послідовно, недостатньо переконливою була аргументація щодо справжнього розуміння величі людини.

Труднощі при виконанні цього завдання найбільше стосувалися окремих орфографічних та лексичних помилок (12 учнів – 41,37%), синтаксичної побудови речень (9 учнів – 31,03%). Більшість учнів виконали роботу на *високому та достатньому рівні*.

10-11 класи

Цього року, у порівнянні з минулим, дещо *підвищився загальний рівень виконання конкурсних завдань* учнями 10-11 класів.

Звернути увагу! Однак школярі ще допускають помилки, які можна визначити як типові.

У 10 класі це такі помилки:

- встановлення відповідності між зразками пропонованих речень та синтаксичною функцією інфінітива в них (13 учнів – 43,33%);
- редагування речень (9 учнів – 30,00%);
- визначення пунктуаційних помилок у реченні – 7 учнів (23,33%.

В 11 класі:

- визначення, якою частиною мови є виділене слово в реченні (12 учнів – 40,00%);
- помилки в редагуванні речень (8 учнів – 26,67%);
- труднощі у створенні схеми складнопідрядного речення (6 учнів – 20,00%).

Творчі завдання. Типові помилки.

У 10 класі учням пропонувалося написати вільне есе за рядками з вірша Павла Вишебаби:

*Історія в книгах довга, наживо – минає стрімко,
моє покоління пише сльозами й вогнем сторінку.
До біса маневрів список, дивіться, які ми вперті,
дивіться, як сміємося прямо в обличчя смерті.*

Конкурсанти розмірковували щодо стійкості українських воїнів, багатьох із яких вважають гідними для наслідування, розповідали про свій вклад у допомогу воїнам, погоджувалися з тим, що патріотизм і мужність («дивіться, які ми вперті», «як сміємося в прямо в обличчя смерті») – це риса української нації.

Учні дотримувалися певної структури своїх міркувань, не порушували логічний виклад думок. Твір оцінювався в 12 балів: 8 учнів (26,67%) написали його на високому рівні, інші школярі – на достатньому.

В 11 класі учням пропонувалося написати промову з теми «Світ мовчить – значить, говоритиму я!» (про тему, яка є «табуованою» в певних колах суспільства: наприклад, насильство в родині, булінг у школі, жорсткий хейт у мережі, використання ненормативної лексики, лайки в повсякденному мовленні тощо).

Більшість одинадцятикласників сформулювали мету свого виступу, використовували роздуми і спостереження, логічно викладали матеріал. **Звернути увагу!** Однак найбільшою проблемою для конкурсанти було використання різноманітних троп та фігур (на що вказувалося у вимогах до завдання). Тому більшість учнів написали промову на достатньому рівні (66,67%), інші – на високому рівні (33,33%).

Висновки

Основним завданням учителя-словесника при підготовці учнів до мовно-літературних конкурсів є формування компетентної особистості, яка має багатий словниковий запас, уміє вільно висловлювати свої думки в усній чи писемній формі, володіє основними нормами літературного мовлення. Реалізації цього завдання сприяє написання учнями творчих робіт, переказів, результати яких показують рівень сформованості умінь і навичок.

Однак аналіз виконання учнями конкурсних робіт показав, що при підготовці школярів до III (обласного) етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика недостатня увага приділяється підвищенню мовної грамотності школярів, особливостям написання творчих робіт різних жанрів, набуттю учнями досвіду роботи з різними видами конкурсних завдань. Учні також мають проблеми щодо застосування методів критичного та аналітичного мислення при написанні творчих робіт, допускають помилки в логічному викладі матеріалу.

Таким чином, при підготовці учнів до обласного етапу конкурсу особливу увагу треба приділяти підвищенню рівня мовної культури школярів, зокрема володінню ними орфографічними, лексичними, стилістичними нормами;

визначенню лексичного й граматичного значення загальнонавчаних слів; синтаксичному розбору речень, написанню оригінальних творчих робіт.

Рекомендації

Керівникам ТМО вчителів української мови та літератури

1. Проаналізувати результати виступу команд районів області у III етапі *Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика* у порівнянні з результатами по області.

2. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом виконання завдань III етапу *Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика* у Харківській області.

3. Спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів (тренінгів, майстер-класів, моделювання конкретних ситуацій, ділових педагогічних ігор, дискусій, практичних занять тощо), спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів української мови та літератури з питань якісної підготовки учнів до *Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика*.

4. Організувати обмін досвідом із питань використання компетентнісного навчання, пошукових і дослідницьких методів на уроках української мови та літератури, написання творчих робіт різних жанрів.

Учителям та викладачам української мови та літератури закладів освіти:

1. При підготовці учнів до участі в *Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика* приділяти увагу підвищенню рівня загальної мовної культури школярів, зокрема володінню ними орфографічними, орфоепічними, лексичними, стилістичними нормами; визначенню лексичного й граматичного значення загальнонавчаних слів; редагуванню текстів і синтаксичному розбору речень і словосполучень.

2. Звернути увагу, що тестові завдання можуть бути не лише ефективною, але й цікавою формою контролю, яка урізноманітнює навчальний процес. Вони дають змогу перевіряти знання фактів, тренують увагу дітей, а головне – розвивають логічне мислення.

3. Активно використовувати інтерактивні методи навчання, спрямовані на формування навичок самостійного опрацювання нової інформації, розвиток здібностей та вмінь, які допомагають в адаптуванні до складних, швидкоплинних і не очікуваних ситуацій.

4. Покращувати систему роботи з філологічно обдарованими учнями. Налагодити систему роботи з різноманітними творчими завданнями, широко використовувати інтернет-ресурси, додаткову літературу, консультування, досвід колег із цього питання.

5. Особливу увагу звернути на формування в учнів необхідного досвіду роботи з конкурсними завданнями. Проводити для учнів вебконсультації щодо

вправління в майстерності роботи з конкурсними завданнями. Використовувати в аналізі творчих робіт технології ІІІ.

6. Дбати про формування медіаконтенту юного словесника: залучати учнів до мультимедійних проєктів лінгвістичної тематики, веб-сайтів, блогів лінгвістичної тематики чи тематичних груп у соціальних мережах.

7. При складанні завдань І (шкільного) етапу *Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика* використовувати конкурсні завдання минулих років та матеріали науково-методичних посібників:

- Завдання до конкурсу з української мови імені Петра Яцика для учнів 3-4 класів НУШ. – URL: <https://naurok.com.ua/zavdannya-do-konkursu-z-ukra-nsko-movi-imeni-petra-yacika-dlya-uchniv3-4-klasiv-nush-296023.html>
- Збірник завдань для підготовки учнів 5 класу до Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. – URL: <https://naurok.com.ua/zbirnik-zavdan-dlya-pidgotovki-uchniv-5-klasu-do-mizhnarodnogo-konkursu-z-ukra-nsko-movi-imeni-petra-yacika-225887.html>
- Зразки завдань І (шкільного) етапу конкурсу з української мови імені Петра Яцика (5-11 клас) – URL: https://erudyt.net/olimpiadni-zavdannia/konkurs-im-p-yatsyka/zrazky-zavdan-i-shkilnoho-etapu-konkursu-z-ukrainskoi-movy-imeni-petra-yatsyka-5-11-klas.html#5_%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81
- Нормативно-правова база Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика. Завдання конкурсів різних років. – URL: <https://imzo.gov.ua/normatyvno-pravova-baza-konkursu3/>
- «Слобожанські перлини: альманах дитячої літературної творчості. – Вип. 21,22,23. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2022-2024.
- Як написати твір-роздум. – URL: <https://naurok.ua/student/blog/yak-napisati-tvir-rozdum>
- Як писати есе: корисні поради. – URL: <https://zno.if.ua/?p=985>

2.3 XV Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

I (шкільний) етап XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

На виконання Указу Президента України від 30 вересня 2010 року № 928 «Про Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка», відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 11.11.2024 року № 1/20965-24 «Про проведення XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка» у 2024/2025 навчальному році відбувся XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Урочистості з нагоди початку XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка відбулися 12 листопада 2024 року в м. Києві. У I (шкільному) етапі конкурсу взяли участь **13627** (у минулому навчальному році – 13230).

II етап XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

21 листопада 2024 року у складних умовах воєнного часу в дистанційному форматі відбувся II етап конкурсу на рівні територіальних громад та районів м. Харкова, у якому взяли участь **1815 учнів** (у минулому навчальному році – 1890) з 45 територіальних громад області, 9 районів м. Харкова, 8 закладів освіти обласного та державного підпорядкування (таблиця 5).

Таблиця 5

Кількість учасників II етапу XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка за територіальними громадами

№ з/п	Назва територіальної громади	Учасники II етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (21 листопада 2024).
БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН		
1	Богодухівська міська територіальна громада	-
2	Валківська міська територіальна громада	24
3	Золочівська селищна територіальна громада	16
4	Коломацька селищна територіальна громада	19
5	Краснокутська селищна територіальна громада	5
ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН		
6	Балаклійська міська територіальна громада	40
7	Барвінківська міська територіальна громада	12
8	Борівська селищна територіальна громада	11
9	Ізюмська міська територіальна громада	32
10	Донецька селищна територіальна громада	28
11	Куньєвська сільська територіальна громада	-
12	Оскільська сільська територіальна громада	-

13	Савинська селищна територіальна громада	8
	БЕРЕСТИНСЬКИЙ РАЙОН	
14	Берестинська міська територіальна громада	50
15	Зачепилівська селищна територіальна громада	8
16	Кегичівська селищна територіальна громада	21
17	Наталинська сільська територіальна громада	9
18	Сахновщинська селищна територіальна громада	17
19	Старовірівська сільська територіальна громада	21
	КУП'ЯНСЬКИЙ РАЙОН	
20	Куп'янська міська територіальна громада	5
21	Шевченківська селищна територіальна громада	14
22	Дворічанська селищна територіальна громада	-
23	Великобурлуцька селищна територіальна громада	15
24	Вільхуватська сільська територіальна громада	3
25	Кіндрашівська сільська територіальна громада	8
26	Курилівська сільська територіальна громада	6
27	Петропавлівська сільська територіальна громада	2
	ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН	
28	Лозівська міська територіальна громада	49
29	Златопільська міська територіальна громада	26
30	Близнюківська селищна територіальна громада	22
31	Олексіївська сільська територіальна громада	8
32	Біляївська сільська територіальна громада	-
	ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН	
33	Чугуївська міська територіальна громада	34
34	Вовчанська міська територіальна громада	6
35	Зміївська міська територіальна громада	15
36	Малинівська селищна територіальна громада	8
37	Новопокровська селищна територіальна громада	35
38	Печенізька селищна територіальна громада	-
39	Слобожанська селищна територіальна громада	27
40	Старосалтівська селищна територіальна громада	-
41	Пролісненська селищна територіальна громада	4
	ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН	
42	Дергачівська міська територіальна громада	35
43	Мерефянська міська територіальна громада	24
44	Люботинська міська територіальна громада	16
45	Південна міська територіальна громада	-
46	Безлюдівська селищна територіальна громада	31
47	Височанська селищна територіальна громада	22
48	Малоданилівська селищна територіальна громада	12
49	Пісочинська селищна територіальна громада	22
50	Роганська селищна територіальна громада	4
51	Солоницівська селищна територіальна громада	12
52	Нововодолазька сільська територіальна громада	-
53	Вільхівська сільська територіальна громада	-
54	Липецька територіальна громада	6
55	Циркунівська сільська територіальна громада	3
56	Харківська міська територіальна громада	
1	Індустріальний	34
2	Київський	136
3	Немишлянський	156
4	Новобаварський	113
5	Основ'янський	56
6	Салтівський	197
7	Слобідський	116
8	Холодногірський	75
9	Шевченківський	102
10	6 інтернат	1
11	Обдарованість	12

12	Заклади обласного та державного підпорядкування	22
	Усього	1815

Не взяли участь у II етапі конкурсу представники з 10 громад: Біляївської, Богодухівської, Вільхівської, Дворічанської, Куньєвської, Оскільської, Печенізької, Південної, Старосалтівської, Нововодолазької.

III (обласний) етап XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

18 грудня 2024 року відповідно до плану роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» у дистанційному форматі проведено III етап Міжнародного мовно-літературного конкурсу з української мови імені Тараса Шевченка. Конкурс було проведено відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні».

У III етапі конкурсу взяли участь **226** учнів із **36** територіальних громад області, **9** районів м. Харкова, **6** закладів освіти обласного та державного підпорядкування (таблиця 6).

Таблиця 6

Кількість учасників та переможців III (обласного) етапу XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка за територіальними громадами та районами м. Харкова

№ з/п	Назва територіальної громади	Учасники III етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка	Переможці III етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка
	БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН		
1	Богодухівська міська територіальна громада	-	-
2	Валківська міська територіальна громада	2	-
3	Золочівська селищна територіальна громада	3	-
4	Коломацька селищна територіальна громада	2	-
5	Краснокутська селищна територіальна громада	-	-
	ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН		
6	Балаклійська міська територіальна громада	6	6
7	Барвінківська міська територіальна громада	2	1
8	Борівська селищна територіальна громада	5	1
9	Ізюмська міська територіальна громада	4	3
10	Донецька селищна територіальна громада	4	1
11	Куньєвська сільська територіальна громада	-	-
12	Оскільська сільська територіальна громада	-	-
13	Савинська селищна територіальна громада	5	-
	БЕРЕСТИНСЬКИЙ РАЙОН		
14	Берестинська міська територіальна громада	6	2
15	Зачепилівська селищна територіальна громада	3	-

16	Кегичівська селищна територіальна громада	2	-
17	Наталинська сільська територіальна громада	6	1
18	Сахновщинська селищна територіальна громада	5	-
19	Старовірівська сільська територіальна громада	5	-
КУП'ЯНСЬКИЙ РАЙОН			
20	Куп'янська міська територіальна громада	1	-
21	Шевченківська селищна територіальна громада	1	-
22	Дворічанська селищна територіальна громада	-	-
23	Великобурлуцька селищна територіальна громада	-	-
24	Вільхуватська сільська територіальна громада	-	-
25	Кіндрашівська сільська територіальна громада	-	-
26	Курилівська сільська територіальна громада	1	-
27	Петропавлівська сільська територіальна громада	1	-
ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН			
28	Лозівська міська територіальна громада	5	1
29	Златопільська міська територіальна громада	6	5
30	Близнюківська селищна територіальна громада	6	-
31	Олексіївська сільська територіальна громада	-	-
32	Біляївська сільська територіальна громада	-	-
ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН			
33	Чугуївська міська територіальна громада	4	2
34	Вовчанська міська територіальна громада	1	-
35	Зміївська міська територіальна громада	6	2
36	Малинівська селищна територіальна громада	5	1
37	Новопокровська селищна територіальна громада	7	2
38	Печенізька селищна територіальна громада	-	-
39	Слобожанська селищна територіальна громада	6	4
40	Старосалтівська селищна територіальна громада	-	-
41	Пролісненська селищна територіальна громада	-	-
ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН			
42	Дергачівська міська територіальна громада	7	2
43	Мерефянська міська територіальна громада	7	-
44	Люботинська міська територіальна громада	7	-
45	Південна міська територіальна громада	-	-
46	Безлюдівська селищна територіальна громада	7	1
47	Височанська селищна територіальна громада	3	-
48	Малоданилівська селищна територіальна громада	3	-

49	Пісочинська селищна територіальна громада	4	2
50	Роганська селищна територіальна громада	-	-
51	Солоницівська селищна територіальна громада	3	-
52	Нововодолазька сільська територіальна громада	-	-
53	Вільхівська сільська територіальна громада	-	-
54	Липецька територіальна громада	-	-
55	Циркунівська сільська територіальна громада	-	-
56	Харківська міська територіальна громада		
1	Індустріальний	7	2
2	Київський	7	4
3	Немишлянський	7	-
4	Новобаварський	7	1
5	Основ'янський	7	-
6	Салтівський	7	6
7	Слобідський	7	4
8	Холодногірський	7	2
9	Шевченківський	7	5
10	Заклади освіти обласного та державного підпорядкування	11	2
	Усього	226	63

Із загальної кількості учасників 151 (66,81%) учні були з територіальних громад області, 63 (27,88%) – з районів м. Харкова, 12 (5,31%) – із закладів обласного та державного підпорядкування. Із учасників від м. Харкова переможцями стали 38,10% учнів, а від учасників від територіальних громад області – 58,73%, а серед учасників від закладів освіти обласного та державного підпорядкування – 3,17%. Це говорить про те, що серед усіх учасників III (обласного) етапу конкурсу найбільш конкурентноздатними стали учні закладів окремих територіальних громад області.

Серед територіальних громад області найбільше переможців було в Балаклійській (6 із 6 учасників), Златопільській (5 із 6), Слобожанській (4 з 6) територіальних громадах; найменше – в Барвінківській, Борівській, Донецькій, Лозівській, Наталинській, Малинівській. Серед районів м. Харкова найбільше переможців було в Салтівському (6 із 7 учасників) та Шевченківському (5 із 7 учасників); найменше – в Новобаварському (1 із 7).

Не було переможців у Близнюківській, Валківській, Височанській, Вовчанській, Зачепилівській, Золочівській, Кегичівській, Коломацькій, Куп'янській, Курилівській, Люботинській, Малоданилівській, Мереф'янській, Петропавлівській, Савинській, Сахновщинській, Солоницівській, Старовірівській, Шевченківській територіальних громадах, а також у Немишлянському та Основ'янському районах м. Харкова.

Не взяли участь у III етапі конкурсу представники з 19 громад: Богодухівської, Біляївської, Великобурлуцької, Вільхівської, Вільхуватської, Дворічанської, Кіндрашівської, Краснокутської, Куньєвської, Липецької, Олексіївської, Оскільської, Печенізької, Південної, Роганської, Старосалтівської, Нововодолазької, Циркунівської, Пролісенської.

За підсумками цього етапу конкурсу оргкомітет та журі конкурсу визначили **63** переможці (таблиця 7).

Таблиця 7

Кількість учасників III (обласного) етапу XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка за класами

Клас	Учасники	Переможці (1-3 місця)	Перші місця
5 кл	32	9	1
6 кл	30	9	1
7 кл	23	9	1
8 кл	29	9	1
9 кл	29	9	1
10 кл	34	9	1
11 кл	31	9	1
	208	63	7

IV етап XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

15 лютого 2025 року КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» здійснено організаційно-методичний супровід фінального етапу XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, який проводився з метою вшанування творчої спадщини Кобзаря, виявлення творчо обдарованої молоді, розвитку її потенціалу, виховання в молодого покоління поваги до мови і традицій свого народу, підвищення рівня мовної освіти учнівської та студентської молоді України.

Учасниками фінального етапу змагання, як і в минулому навчальному році, стали **39 учнів/студентів/курсантів** закладів загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти, закладів дофахової та фахової вищої освіти Харківської області (21 учасник із закладів ЗСО, 3 – ЗПТО, 9 – ЗВО).

З огляду на воєнний стан в Україні конкурс проводився в дистанційному форматі (у відеоконференції ZOOM).

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 17.03.2025 № 457 «Про нагородження переможців XV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, які навчаються в закладах освіти України» визначені **22 переможці** у Харківському регіоні (серед закладів загальної середньої освіти – 13 з 21 учасника, серед закладів професійної (професійно-технічної) освіти – 1 з 3, серед закладів фахової передвищої освіти – 4 із 6, серед закладів фахової вищої освіти 4 з 9).

11 березня 2025 року проведено відеоміст з нагоди Шевченківських днів в Україні та відзначення дипломами переможців III (обласного) етапу мовно-літературних конкурсів.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

III етап Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка у 2024/2025 н.р. проходив у дистанційній формі. Усі учасники виконували завдання під відеоспостереженням уповноважених членів журі.

Учителям насамперед треба звернути увагу, що конкурсні завдання вимагають не лише гарного знання творчості Кобзаря, але й креативності в підході до їх виконання. Із цією метою на обласному етапі конкурсу учням пропонуються завдання, максимально наближені до тих, із якими вони працюють на фінальному етапі змагання.

Звернути увагу! Щодо мовного оформлення робіт, варто відзначити *достатньо високий рівень* знань учнів з орфографії, пунктуації, проте окремі школярі не вміють правильно будувати складні синтаксичні конструкції (10-11 класи), допускають лексичні та граматичні помилки.

Під час написання конкурсних робіт в учнів також виникали певні труднощі із пошуком епізоду з життя Тараса Шевченка, який, міг би зацікавити світ як матеріал для кінострічки (10 клас), аргументами, які б переконали читачів у тому, що саме твір, обраний учнями, має бути внесений до всіх програм літератури в різних країнах світу (11 клас).

Отже, на уроках української літератури вчителям необхідно розвивати майстерність учнів у написанні творів різних жанрів, пошуку необхідних прикладів та аргументів, звертати увагу на набуття учнями досвіду виконання конкурсних завдань.

Типові помилки при виконанні творчих завдань.

Загалом конкурсанти виявили *достатній рівень* сформованих знань щодо життєвого та творчого шляху Т. Шевченка. Необхідно відзначити деяке зростання рівня написання творчого завдання в порівнянні з попередніми роками: 18% школярів показали *високий рівень виконання завдання*, 67% учнів – *достатній рівень*, 15% - середній рівень.

У 5 класі учням треба було пояснити відомий мем «Навесні можна ходити без шапки, але не без книжки», на якому був зображений «Кобзар» Т. Шевченка. Учні розмірковували над тим, що для них означає творчість українського митця, пояснювали почуття та емоції щодо мему, визначали місце творчості Шевченка у своєму житті.

Звернути увагу! Школярі змогли повністю розкрити тему, однак окремі роботи мали *недоліки*:

- одноманітність синтаксичних конструкцій;
- порушення логічного викладу думок;
- невисока оригінальність робіт;
- недостатній словниковий запас, що стало причиною тавтології, а також знизило художню виразність учнівських творів.

Серед недоліків робіт слід окремо слід відзначити невміння учнів поєднувати власні почуття та емоції із зображенням на мемі, будувати окремі синтаксичні конструкції, аргументовано пояснювати цінності творів Т. Шевченка, наводити доречні цитати.

У 6 класі конкурсанти розмірковували над тим, які асоціації викликала в них поезія «Червоний місяць аж горить...», описували власне сприйняття твору (асоціативні ланцюжки, звуки й кольори, настрої).

Звернути увагу! Серед *недоліків* учнівських творчих робіт шестикласників, крім орфографічних та пунктуаційних помилок, можна визначити:

- лексичні повтори в одному чи в сусідніх реченнях;
- порушення логіки в описах (як учні розуміють, що гори «оживають», жаби «крякають» тощо);
- невміння пояснити своє піднесене чи сумне почуття за текстом твору.

Обґрунтовано пояснили свій настрій у своїх роботах лише 7 учнів з 30 учасників конкурсу (23,33%). Це свідчить про те, що учні не завжди розуміють мотиви віршів Кобзаря, не можуть визначити їх настрої, глибокий зміст художніх образів: відповідні проблеми мали більше 60% учасників.

У 7 класі учням пропонувалося написати листа українському героєві, який воює на фронті, захищаючи українські землі. Конкурсанти чи не найбільше були змотивовані при виконанні цієї роботи, уявили яскравий мужній образ воїна, до якого вони зверталися в листі; написали високоемоційні твори, у яких висловили своє захоплення героїзмом наших захисників, непохитну віру в перемогу над ворогом.

Звернути увагу! Серед *недоліків* можна визначити:

- тема була складною для учнів у плані прояву креативності змісту;
- наявні лексичні, граматичні та пунктуаційні помилки;
- недоліки в побудові складних синтаксичних конструкцій.

Найбільшою проблемою для окремих семикласників стали розмірковування над тим, із якими словами звернутися до воїна-героя, тому частина робіт відзначалася шаблонністю мислення. Таким чином, учителям необхідно звернути належну увагу на формування в учнів досвіду щодо роботи з різними жанрами творчих робіт, їх мовним багатством.

У 8 класі учням пропонувалося подумати, які б три твори Тараса Шевченка вони запропонували в якості джерела для малюнків для українських воїнів та розповісти, які історичні постаті будуть зображені на таких малюнках. Аналіз результатів виконаних цього завдання свідчить про те, що більша частина школярів змогла продемонструвати знання про життя і творчість Тараса Шевченка, виявила самостійність мислення під час аналізу художнього тексту.

Звернути увагу! Однак це завдання виявилось найбільш складним для учнів стосовно опису історичних постатей, про яких згадував у своїх творах Тарас Шевченко.

Серед інших *недоліків* можна визначити:

- орфографічні та пунктуаційні помилки;

- логічні помилки, наявність зайвої інформації, не пов'язаної з основною думкою завдання;
- наявність у тексті одноманітних синтаксичних конструкцій;
- невдале цитування.

У 9 класі дітям пропонувалося написати допис для популярного молодіжного блогу про слова-символи українського духу в поезіях Тараса Шевченка. При цьому треба було описати, які сенси сьогодні втілює слово Тараса Шевченка, як його сприймає молодь, який потенціал має творчість Кобзаря для відродження України.

Більшість учнів виконали це завдання креативно, виявили цікаві творчі ідеї.

Звернути увагу! Разом із тим можна зазначити деякі *недоліки*:

- проблеми щодо того, щоб допис був стильним, цікавим та оригінальним, щоб його автору вдалося набрати якнайбільше вподобайок і репостів;
- неправильна побудова словосполучень і речень (порушення синтаксичних норм);
- вживання однотипних синтаксичних конструкцій.

У 10 класі треба було описати епізод із життя Тараса Шевченка, який міг би зацікавити світ як матеріал для кінострічки, із цією метою написати сценарій для фільму «Тарас Шевченко. Відкриття», у якому розкрити один з аспектів життя поета, щоб зацікавити глядачів різних країн світу біографією українського класика. Завдання було сучасним і цікавим для учнів, але досвіду щодо його виконання діти не мають.

Звернути увагу! Серед інших *недоліків* можна відзначити:

- лексичні помилки – багатослів'я, зайві займенники в реченні, уживання слів у невласливому значенні («Шевченко провів більшу частину життя в концтаборах» та ін.);
- граматичні помилки (уживання дієслів у неправильних часових і видових формах);
- помилки в побудові складного речення; недотримання смислового зв'язку між займенниками та словами, які вони замінюють;
- стилістичні помилки (невдале використання емоційно забарвлених художніх засобів).

В 11 класі конкурсантам треба було обрати твір Тараса Шевченка, який би можна було запропонувати для вивчення в освітніх закладах різних країн світу та написати есе за темою «Вірш/поема Тараса Шевченка, який/яка промовляє до всього світу».

Кращі роботи конкурсантів відзначалися доказовістю й обґрунтованістю думок, самостійністю суджень і виявленням власного ставлення до порушеної проблеми. **Звернути увагу!** Однак не всі одинадцятикласники змогли пояснити свій вибір та навести переконливі аргументи, які б переконали читачів у тому, що саме цей твір має бути внесений до всіх програм літератури в різних країнах світу. Крім того учні допустили окремі орфографічні та лексичні, а також логічні помилки щодо правильного викладу фактів та подій.

Висновки

Таким чином, для переважної більшості учнів цього року *найскладнішими* є нетрадиційні типи та жанри завдань, щодо виконання яких вони не мають необхідного досвіду. Крім того, школярі не володіють в достатній мірі креативними та оригінальними підходами.

Типовими помилками у творчих роботах є *лексичні, граматичні, синтаксичні та стилістичні*. За висновками членів журі, учні не завжди дотримуються вимог щодо написання творів (обсяг, відповідність жанровим особливостям), не прогнозують глибину розкриття теми у власному творі. Як наслідок, значна частина учнівських робіт спрямована на переказ фактів із життя і творчості Тараса Шевченка відірвано від теми та жанру запропонованої роботи.

Найскладнішими для учнів в останні роки є нестандартні завдання, як-от: розуміння змісту мему; опис асоціацій, які викликала поезія; створення допису для популярного молодіжного блогу про слова-символи українського духу в поезіях Тараса Шевченка; створення сценарію до фільму про Кобзаря; написання есе за темою «Вірш/поема Тараса Шевченка, який/яка промовляє до всього світу». Аналіз творів показав:

- учні мають значні труднощі при виконанні завдань конкурсного типу, що свідчить про недостатню увагу вчителів до опрацювання конкурсних завдань; необхідність проведення тренінгів та практикумів щодо найважчих для учнів видів завдань, прищеплення учням навичок їх аналізу, надання необхідної консультативної допомоги;
- типовими помилками окремих робіт є одноманітність синтаксичних конструкцій, порушення логічного викладу думок, недостатня художня виразність тексту;
- окремі учні не вміють пояснювати власні почуття та емоції, визначити асоціативні ланцюжки у творчості Тараса Шевченка, не завжди розуміють мотиви віршів Кобзаря, не мають належного досвіду роботи з контекстом художнього твору, його мовним багатством.
- не завжди учні виявляють самостійність мислення під час аналізу художнього тексту, не розуміють авторське ставлення до зображеного у художньому творі.
- деякі роботи конкурсантів мають слабку аргументацію в судженнях, недоречність прикладів, низьку художню якість.

Це означає, що школярі не вміють критично й аналітично мислити, тому вчителям необхідно вдосконалювати вміння учнів щодо роботи над інтерпретацією художнього твору та його ідейно-художнім аналізом, розвивати оригінальне креативне мислення при написанні творчих робіт.

Рекомендації

Керівникам ТМО вчителів української мови та літератури:

1. Проаналізувати результати виступу команди від територіальної громади/району м. Харкова у III (обласному) етапі *Міжнародного мовно-*

літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка у порівнянні з результатами по області.

2. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом виконання завдань III етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка у Харківській області.

3. Спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів (тренінгів, консультацій, майстер-класів, ділових ігор, методичних практикумів тощо), спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів української мови та літератури з питань якісної підготовки учнів до Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

4. Організовувати заходи щодо обміну досвідом із питань ефективності роботи з конкурсними завданнями, пошукових і дослідницьких методів на уроках української мови та літератури.

Учителям та викладачам української мови та літератури:

1. При підготовці учнів до участі в Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка особливу увагу приділяти формуванню досвіду роботи з конкурсними завданнями минулих років, підвищенню рівня загальної мовної культури школярів, зокрема володінню ними орфографічними, орфоепічними, лексичними, стилістичними нормами; вивченню термінологічного апарату з мови, редагуванню та аналізу текстів.

2. При аналізі творчих робіт звертати особливу увагу на відповідність змісту темі/жанровим особливостям твору; наявність смислового зв'язку між частинами тексту; якість вступу, головної частини, висновків; завершеність та обґрунтованість тверджень; наявність мовних засобів зв'язку речень у тексті, частин тексту; наявність абзаців, їх правильність. Створити для учнів алгоритми «Аналізуємо текст», «Мовні засоби зв'язку речень у тексті», «Як працювати над твором», «Як структурувати тексти різних мовленнєвих жанрів» тощо.

3. Приділяти належну увагу ідейно-художньому аналізу художнього твору, прищеплювати навички контекстуального аналізу школярам через цікаві та незвичні ідеї, які допоможуть зробити перевірку знань захопливою і сповненою яскравих емоцій.

4. Оскільки найскладнішими завданнями для учнів виявилися нетрадиційні типи та жанри завдань, недостатній рівень креативності та оригінальності, знання особливостей художнього стилю письменника, пропонуємо дотримуватися таких орієнтовних видів підготовки школярів до удосконалення досвіду роботи з конкурсними завданнями:

Для учнів 5-7 класів:

- реконструйоване або уявне інтерв'ю з письменником;
- пошук оригінальних думок, неочевидних зв'язків у художньому творі;

- удосконалення художнього тексту, додавання вступу та висновків до головної частини;
- визначення унікальності художніх деталей, яскравості художніх засобів та неповторності образів художніх творів;
- фіксація цікавих думок, образів, словосполучень, створення відповідних записників (наприклад: *які цікавинки/слова/думки зачепили вашу увагу нещодавно?* Робота з таким нотатником формує звичку ловити думку, фіксувати її, а передовсім тренує спостережливість);
- ознайомлення з кращими зразками творчих робіт, що сприятиме більшому розумінню учнями жанру, обговорення «родзинок» цих творів;
- написання різножанрових письмових робіт, зокрема відпрацювання майстерності у написанні вільного та формального есе.

Для учнів 8-9 класів:

- написання різножанрових творчих робіт, розроблення сценаріїв для фільмів, відеофільмів, відеокліпів тощо;
- дослідження художності та своєрідності лексики письменника, особливостей створення художнього образу;
- проведення дискусії «Як удосконалити свої творчі здібності і чому це потрібно робити?»;
- створення онлайн-добірки кращих творів;
- критичне осмислення змісту зображуваного в художньому творі, відпрацювання умінь висловлювати власну точку зору на події.

Для учнів 10-11 класів:

- набуття учнями досвіду унікального і неповторного сприймання художнього твору засобами вивчення індивідуального стилю письменника;
- створення банку завдань щодо знання особливостей жанру, прийомів і знахідок письменника;
- робота над оригінальним вступом, цікавим змістом, логічними висновками;
- поширення практики бета-рідерів (однокласники-редактори текстів).

При підготовці учнів до участі в *Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка* використовувати матеріал науково-методичних посібників:

- Довідник з академічної доброчесності для школярів / уклад. М.В. Григор'єва, О. І. Крикова, С. Г. Певко ; за заг. ред. О. О. Гужви. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 64 с.
- Завдання Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. – URL: https://choippo.edu.ua/?page_id=18929
- Мій Шевченко: збірка есе учнівської та студентської молоді / Редкол.: Т.М. Шарова, А.В. Землянська. Київ, 2025. 180 с. – URL:

http://obrii.org.ua/view/resources/documents/conkurs/zbirnyk_ese_2025.pdf

- Проєкт проведення тижня української літератури, присвяченого творчості Т.Г.Шевченка. – URL: <https://naurok.com.ua/shevchenkivskiy-tizhden-u-shkoli-23271.html>
- «Слобожанські перлини: альманах дитячої літературної творчості. – Вип. 21,22,23. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2022-2024.
- Хомуха О.А. Твір з української мови та літератури. Рекомендації та матеріали до творчих робіт учнів. – Кривий Ріг, 2014. – С.51. – URL: http://vchitukrlit.blogspot.com/2015/04/blog-post_57.html
- Як навчити школяра писати твір: поради дітям та їх батькам. – URL: https://smartum.com.ua/about_us/blog/vospitanie-detej/kak-nauchit-shkol-nika-pisat-sochinenie-sovety-detyam-i-ih-roditelyam/

2.3 XXIV Всеукраїнський конкурс учнівської творчості

На виконання Указу Президента України від 22.03.2002 № 284 «Про Всеукраїнський конкурс учнівської творчості» та відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 11.11.2024 року № 1/21031-24 «Про проведення XXIV Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості» у 2024/2025 навчальному році відбувся XXIV Всеукраїнський конкурс учнівської творчості, що проходив під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої!». Урочистості з нагоди початку XXIV Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості (далі – конкурсу) відбулися **15 листопада 2024 року** в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя.

Конкурс проведено в чотири етапи з 01 листопада 2024 року до 25 лютого 2025 року.

У I (шкільному) етапі взяли участь **7967** (у минулому році – 8265) учнів, у другому – **678** (у минулому році – 724) учнів. Усього на розгляд журі обласного етапу конкурсу було подано **99 робіт учнів** 5-11-их класів закладів загальної середньої освіти та закладів професійної (професійно-технічної) освіти (минулого року – 84): у номінації «Література» - 61 (минулого року – 50), у номінації «Історія і державотворення» - 38 (минулого року – 34). У своїх роботах учасники конкурсу розглядали процеси розвитку та оновлення різних напрямів національної культури, їх роль у боротьбі за незалежність української держави, національної консолідації, піднесенні культури народу, зміцненні взаємозв'язків українців усього світу, збереженні позитивних надбань минулих років (*таблиця 8*).

**Кількість учасників та переможців
обласного етапу XXIV Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості
у 2024/2025 навчальному році**

Усього (учасники/переможці)	Номінація «Література»		Номінація «Історія і державотворення»	
	Учасники	переможці	учасники	переможці
99/54	61	33	38	21

Десять переможців, які посіли перші місця в обласному етапі, відповідно до Положення про Всеукраїнський конкурс учнівської творчості, стали учасниками підсумкового етапу конкурсу, що відбувся в м. Києві. Відповідно до наказу МОНУ від 28.03.2025 № 524 «Про нагородження переможців 4-го (підсумкового) етапу XXIV Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості» в кожній номінації було визначено по одному переможцю від Харківської області

Із загальної кількості учасників в номінації «Література» 42 (68,85%) учні були з територіальних громад області, 14 (22,95%) – з районів м. Харкова, 5 (8,20%) – із ЗПТО. Із учасників від м. Харкова переможцями стали 57,14% учнів, від учасників від територіальних громад області – 54,76%, а серед учасників від ЗПТО – 40,00%. Це говорить про те, що серед усіх учасників III (обласного) етапу конкурсу найбільш конкурентноздатними стали учні закладів освіти м. Харкова.

За підсумками цього етапу конкурсу оргкомітет та журі конкурсу визначили **33** переможці (таблиця 9).

Таблиця 9

**Кількість учасників та переможців III (обласного) етапу XXIV
Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості за територіальними
громадами та районами м. Харкова (номінація «Література»)**

№ з/п	Назва територіальної громади	Учасники III етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості	Переможці III етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості
БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН			
1	Богодухівська міська територіальна громада	1	-
2	Валківська міська територіальна громада	-	-
3	Золочівська селищна територіальна громада	-	-
4	Коломацька селищна територіальна громада	3	-
5	Краснокутська селищна територіальна громада	-	-
ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН			
6	Балаклійська міська територіальна громада	-	-
7	Барвінківська міська територіальна громада	3	2
8	Борівська селищна територіальна громада	-	-
9	Ізюмська міська територіальна громада	1	1
10	Донецька селищна територіальна громада	1	-
11	Куньєвська сільська територіальна громада	-	-
12	Оскільська сільська територіальна громада	-	-

13	Савинська селищна територіальна громада	-	-
	БЕРЕСТИНСЬКИЙ РАЙОН		
14	Берестинська міська територіальна громада	3	3
15	Зачепилівська селищна територіальна громада	3	3
16	Кегичівська селищна територіальна громада	-	-
17	Наталинська сільська територіальна громада	3	2
18	Сахновщинська селищна територіальна громада	1	-
19	Старовірівська сільська територіальна громада	-	-
	КУП'ЯНСЬКИЙ РАЙОН		
20	Куп'янська міська територіальна громада	-	-
21	Шевченківська селищна територіальна громада	2	2
22	Дворічанська селищна територіальна громада	-	-
23	Великобурлуцька селищна територіальна громада	-	-
24	Вільхуватська сільська територіальна громада	-	-
25	Кіндрашівська сільська територіальна громада	-	-
26	Курилівська сільська територіальна громада	-	-
27	Петропавлівська сільська територіальна громада	3	-
	ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН		
28	Лозівська міська територіальна громада	2	2
29	Златопільська міська територіальна громада	4	3
30	Близнюківська селищна територіальна громада	1	1
31	Олексіївська сільська територіальна громада	-	-
32	Біляївська сільська територіальна громада	-	-
	ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН		
33	Чугуївська міська територіальна громада	2	1
34	Вовчанська міська територіальна громада	-	-
35	Зміївська міська територіальна громада	-	-
36	Малинівська селищна територіальна громада	-	-
37	Новопокровська селищна територіальна громада	3	2
38	Печенізька селищна територіальна громада	-	-
39	Слобожанська селищна територіальна громада	-	-
40	Старосалтівська селищна територіальна громада	-	-
41	Пролісненська селищна територіальна громада	-	-
	ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН		
42	Дергачівська міська територіальна громада	2	-
43	Мерефянська міська територіальна громада	1	1
44	Люботинська міська територіальна громада	2	-
45	Південна міська територіальна громада	-	-
46	Безлюдівська селищна територіальна громада	1	-
47	Височанська селищна територіальна громада	-	-
48	Малоданилівська селищна територіальна громада	-	-
49	Пісочинська селищна територіальна громада	-	-
50	Роганська селищна територіальна громада	-	-
51	Солоницівська селищна територіальна громада	-	-

52	Нововодолазька сільська територіальна громада	-	-
53	Вільхівська сільська територіальна громада	-	-
54	Липецька територіальна громада	-	-
55	Циркунівська сільська територіальна громада	-	-
56	Харківська міська територіальна громада		
1	Індустріальний	-	-
2	Київський	2	2
3	Немишлянський	3	2
4	Новобаварський	-	-
5	Основ'янський	-	-
6	Салтівський	3	1
7	Слобідський	-	-
8	Холодногірський	3	1
9	Шевченківський	3	2
10	ЗПТО	5	2
	Усього	61	33

Серед територіальних громад області у номінації «Література» найбільше переможців було в Безлюдівській, Берестинській, Зачепилівській, Златопільській територіальних громадах (по 3 учні в кожній); найменше – в Близнюківській, Ізюмській, Мереф'янській, Чугуївській (по 1 переможцю). Зовсім не було переможців у Богодухівській, Дергачівській, Донецькій, Сахновщинській, Петропавлівській, Люботинській територіальних громадах.

Серед районів м. Харкова найбільше переможців було в Київському, Немишлянському, Шевченківському (у кожному по 2 учні), найменше – у Салтівському та Холодногірському (по 1 учневі). Не брали участі в конкурсі учні Новобаварського, Основ'янського, Слобідського районів.

Не взяли участь у III етапі конкурсу представники з **35** громад: Балаклійської, Біляївської, Борівської, Валківської, Великобурлуцької, Вільхівської, Вільхуватської, Височанської, Вовчанської, Дворічанської, Зміївської, Золочівської, Кегичівської, Кіндрашівської, Краснокутської, Куньєвської, Куп'янської, Курилівської, Липецької, Малинівської, Малоданилівської, Нововодолазької, Олексіївської, Оскільської, Печенізької, Південної, Пісочинської, Пролісненської, Роганської, Савинської, Слобожанської, Солоницівської, Старовірівської, Старосалтівської, Нововодолазької, Циркунівської територіальних громад області, а також Індустріального, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського районів м. Харкова.

Із загальної кількості учасників в номінації «Історія і державотворення» 29 (76,32%) учнів були з територіальних громад області, 8 (21,05%) – з районів м. Харкова, 1 (2,63%) – із ЗПТО. Із учасників від м. Харкова переможцями стали 50,00% учнів, від учасників від територіальних громад області – 58,62%. Це говорить про те, що серед усіх учасників III (обласного) етапу конкурсу найбільш конкурентноздатними стали учні закладів освіти територіальних громад області.

За підсумками цього етапу конкурсу оргкомітет та журі конкурсу визначили **21** переможця (таблиця 10).

**Кількість учасників та переможців III (обласного) етапу XXIV
Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості за територіальними
громадами та районами м. Харкова
(номінація «Історія і державотворення»)**

№ з/п	Назва територіальної громади	Учасники III етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості	Переможці III етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості
БОГОДУХІВСЬКИЙ РАЙОН			
1	Богодухівська міська територіальна громада	1	-
2	Валківська міська територіальна громада	1	-
3	Золочівська селищна територіальна громада	-	-
4	Коломацька селищна територіальна громада	1	-
5	Краснокутська селищна територіальна громада	1	1
ІЗЮМСЬКИЙ РАЙОН			
6	Балаклійська міська територіальна громада	-	-
7	Барвінківська міська територіальна громада	-	-
8	Борівська селищна територіальна громада	-	-
9	Ізюмська міська територіальна громада	-	-
10	Донецька селищна територіальна громада	-	-
11	Куньєвська сільська територіальна громада	-	-
12	Оскільська сільська територіальна громада	-	-
13	Савинська селищна територіальна громада	-	-
БЕРЕСТИНСЬКИЙ РАЙОН			
14	Берестинська міська територіальна громада	2	1
15	Зачепилівська селищна територіальна громада	3	3
16	Кегичівська селищна територіальна громада	-	-
17	Наталинська сільська територіальна громада	4	3
18	Сахновщинська селищна територіальна громада	1	-
19	Старовірівська сільська територіальна громада	-	-
КУП'ЯНСЬКИЙ РАЙОН			
20	Куп'янська міська територіальна громада	-	-
21	Шевченківська селищна територіальна громада	1	1
22	Дворічанська селищна територіальна громада	-	-
23	Великобурлуцька селищна територіальна громада	1	1
24	Вільхуватська сільська територіальна громада	-	-
25	Кіндрашівська сільська територіальна громада	-	-
26	Курилівська сільська територіальна громада	-	-
27	Петропавлівська сільська територіальна громада	1	-

	ЛОЗІВСЬКИЙ РАЙОН		
28	Лозівська міська територіальна громада	3	
29	Златопільська міська територіальна громада	3	2
30	Близняківська селищна територіальна громада	-	-
31	Олексіївська сільська територіальна громада	-	-
32	Біляївська сільська територіальна громада	-	-
	ЧУГУЇВСЬКИЙ РАЙОН		
33	Чугуївська міська територіальна громада	1	1
34	Вовчанська міська територіальна громада	1	1
35	Зміївська міська територіальна громада	-	-
36	Малинівська селищна територіальна громада	-	-
37	Новопокровська селищна територіальна громада	2	1
38	Печенізька селищна територіальна громада	-	-
39	Слобожанська селищна територіальна громада	-	-
40	Старосалтівська селищна територіальна громада	-	-
41	Пролісненська селищна територіальна громада	-	-
	ХАРКІВСЬКИЙ РАЙОН		
42	Дергачівська міська територіальна громада	-	-
43	Мерефянська міська територіальна громада	2	1
44	Люботинська міська територіальна громада	-	-
45	Південна міська територіальна громада	-	-
46	Безлюдівська селищна територіальна громада	-	-
47	Височанська селищна територіальна громада	1	1
48	Малоданилівська селищна територіальна громада	-	-
49	Пісочинська селищна територіальна громада	-	-
50	Роганська селищна територіальна громада	-	-
51	Солоницівська селищна територіальна громада	-	-
52	Нововодолазька сільська територіальна громада	-	-
53	Вільхівська сільська територіальна громада	-	-
54	Липецька територіальна громада	-	-
55	Циркунівська сільська територіальна громада	-	-
56	Харківська міська територіальна громада		
1	Індустріальний	-	-
2	Київський	-	-
3	Немишлянський	3	2
4	Новобаварський	-	-
5	Основ'янський	-	-
6	Салтівський	3	1
7	Слобідський	-	-
8	Холодногірський	2	1
9	Шевченківський	-	-
10	ЗПТО	1	-
	Усього	38	21

Серед територіальних громад області у номінації «Історія і державотворення» найбільше переможців було в Зачепилівській та Наталинській територіальних громадах (по 3 учні в кожній). По 2 переможці були в Златопільській територіальній громаді та Немишлянському районі м. Харкова. По 1 переможцю було в Берестинській, Великобурлуцькій, Височанській, Вовчанській, Краснокутській, Мереф'янській, Новопокровській, Шевченківській, Чугуївській територіальних громадах області, а також – у Салтівському та Холодногірському районах м. Харкова (в інших громадах переможців не було).

Не взяли участь у III етапі конкурсу представники з 35 громад: Балаклійської, Барвінківської, Біляївської, Близнюківської, Борівської, Вільхівської, Вільхуватської, Дворічанської, Дергачівської, Донецької, Ізюмської, Зміївської, Золочівської, Кегичівської, Кіндрашівської, Куньєвської, Куп'янської, Курилівської, Липецької, Малинівської, Малоданилівської, Нововодолазької, Олексіївської, Оскільської, Печенізької, Південної, Пісочинської, Пролісенської, Роганської, Савинської, Слобожанської, Солоницівської, Старовірівської, Старосалтівської, Циркунівської територіальних громад області, а також 6 районів м. Харкова: Індустріального, Київського, Новобаварського, Основ'янського, Слобідського, Шевченківського районів.

Аналіз виконання завдань учасниками III етапу Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості

Протягом січня 2025 року проходив III (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!» за темою «Творимо заради майбутнього». 99 учасників виконували завдання самостійно при допомозі керівників. До розгляду в конкурсі приймалися роботи на тему «Творимо заради майбутнього» у номінаціях «Література» та «Історія України і державотворення», присвячені ролі української культури, її митців, які присвятили свою творчість боротьбі за свободу і незалежність нашої держави. Епіграфом до творчих робіт стали слова Тараса Шевченка: «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине.../От де, люде, наша слава, Слава України!». Учасниками конкурсу представлені науково-пошукові, дослідницькі матеріали з історії України та Харківщини, літературні твори різних жанрів: оповідання, нариси, поезії, публіцистичні роздуми, есе тощо.

У номінації «Історія України і державотворення» конкурсанти продемонстрували глибоке осмислення проблем сьогодення, чітку громадянську позицію, патріотичні почуття, уміння давати оцінку історичним подіям з точки зору сучасності. Усі роботи учнів проникнуті гордістю за героїчне минуле та сьогодення України. Автори розкривають самовідданість і відвагу військових, які стали на захист нашої держави проти російської агресії, засуджують війну, вірять у незламність рідного народу і його перемогу.

Роботи з історії мали дослідницький характер із залученням оригінальних джерел та склалися зі вступу, у якому автор обґрунтовував мету свого дослідження; основної частини, у якій розділи мали назву та обов'язкове логічне завершення структурних компонентів основної частини; висновку; списку використаних джерел та літератури.

Звернути увагу! Серед недоліків робіт у номінації можна відзначити такі:

- надскладні описи проведених досліджень, невміння структурувати свою розповідь (28,94%);
- невміння вправно формулювати свою думку, доводити свою точку зору із застосуванням прикладів, аргументувати (23,68%);
- невміння критично осмислювати й використовувати різноманітну інформацію за результатами досліджень (21,05%);
- недостатньо глибоко розкрити тему (15,78%);
- логічні, фактичні, орфографічні та пунктуаційні помилки (10,52%).

У номінації *«Література»* увага журі була зацентована на майстерності учасників у застосуванні художніх прийомів, досконалості мови, образному мисленні. Цікавим і нетрадиційним результатом задуму роботи стала деталізація та увідповіднення теми й жанру роботи. Серед жанрів учасники конкурсу використовували форму казки, фантастичного оповідання, новели, легенди, п'єси, портретного нарису, поетичних творів тощо.

Звернути увагу! Серед недоліків робіт у номінації можна відзначити такі:

- одноманітність використання жанрів (більшість робіт, представлених учасниками закладів освіти м. Харкова були написані в жанрі есе);
- низька конкурентоздатність творчих робіт (відсутність оригінального змісту, цікавого художнього задуму, неактуальність теми роботи);
- недостатньо сформований досвід учнів знаходити ефективні шляхи творчого розв'язання проблеми відповідно до теми, мети та завдань конкурсної роботи (22,95%);
- невміння учнів генерувати оригінальну ідею (19,67%);
- недостатній словниковий запас для вираження головної думки творчої роботи та її аргументації (14,75%);
- орфографічні та пунктуаційні помилки (13,11%);
- логічні та фактичні помилки в роботах учнів (9,83%).

Висновки

Таким чином, цього року *найскладнішими* при виконанні конкурсних робіт для переважної більшості учнів виявилися:

- у номінації *«Історія і державотворення»*: надскладні описи проведених досліджень, невміння структурувати свою розповідь, доводити свою точку зору із застосуванням доречних прикладів, невміння критично осмислювати й використовувати різноманітну інформацію за результатами досліджень, порушення логіки у викладі

основної частини роботи, невміння структурувати свою розповідь, недостатньо розкрита тема, логічні та фактичні помилки;

- у номінації «Література»: низька конкурентоздатність творчих робіт, одноманітність використання жанрів творчих робіт, недостатньо сформований досвід учнів знаходити ефективні шляхи творчого розв'язання проблеми відповідно до теми, мети та завдань конкурсної роботи, невміння учнів генерувати оригінальну ідею, недостатній словниковий запас для вираження головної думки творчої роботи та її аргументації.

При підготовці учнів до обласного етапу конкурсу також *недостатня увага* приділяється підвищенню рівня мовної культури школярів, зокрема володінню ними орфографічними, лексичними, стилістичними нормами; визначенню лексичного й граматичного значення загальноновживаних слів.

Обираючи тему творчої роботи, необхідно дотримуватись таких основних критеріїв:

- а) актуальність (корисність і доцільність теми творчої роботи);
- б) оригінальність (риси, не характерні для вже існуючих робіт);
- в) перспективність (зібраний фактологічний матеріал дає змогу розширювати коло вивчення проблеми у майбутньому);
- г) забезпеченість джерелами та літературою;
- д) мотивація та особиста зацікавленість темою учнем.

Рекомендації

Керівникам ТМО вчителів української мови та літератури:

1. Проаналізувати результати виступу представників районів області на III етапі *Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості* у порівнянні з результатами по області.
2. Ознайомити членів ТМО із представленим аналізом виконання завдань III етапу *Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості* у Харківській області.
3. Спланувати роботу на наступний навчальний рік з урахуванням заходів, спрямованих на підвищення фахової майстерності вчителів української мови та літератури з питань якісної підготовки учнів до участі у Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості.
4. Систематично організовувати обмін досвідом із питань використання проблемного навчання, пошукових, дослідницьких методів на уроках української мови та літератури, розвитку творчих здібностей учнів.

Учителям та викладачам української мови та літератури:

1. При підготовці учнів до участі в конкурсі особливу увагу приділяти підвищенню рівня загальної мовної культури школярів, розвитку умінь створювати письмові роботи різних жанрів, оригінально мислити, критично осмислювати й використовувати різноманітну інформацію за результатами

досліджень, знаходити ефективні шляхи творчого розв'язання проблеми відповідно до теми, мети та завдань конкурсної роботи,

2. Відповідно до зазначених проблем пропонуємо:

- звертати увагу на правильність постановки мети творчої роботи, послідовність та чіткість виконання поставлених завдань, розвивати вміння учнів генерувати оригінальну ідею, знаходити необхідні художні засоби для її вираження;
- навчати учнів прийомам самостійної постановки і пошуку шляхів розв'язання творчих і дослідницьких завдань;
- розвивати вміння структурувати роботу, доповнювати її необхідними компонентами (додатками, ліричними відступами, художніми внесеннями тощо);
- із метою розвитку творчих здібностей учнів ознайомлювати їх з кращими зразками конкурсних робіт, творчими знахідками, прикладами узгодження жанрових особливостей та змістового матеріалу тощо.

3. При підготовці учнів до участі у Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості пропонуємо використовувати матеріали науково-методичних посібників:

- Бондаренко Ю. Розвиток творчих здібностей школярів із допомогою жанрових пам'яток-схем для написання літературних текстів. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). – 2011. № 9. С. 81–85.
- Гнибіда О. А. Джерело невичерпної творчості педагога. – URL: <https://naurok.com.ua/dzherelo-navicherpno-tvorchosti-pedagoga-metodichna-zbirka-87377.html>
- Малихіна О.Є. Особливості та динаміка розвитку літературно-творчих здібностей школярів. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Випуск 4. С. 112–117. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2943/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%85%D1%96%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E.%20%D0%84.pdf> .
- Організація роботи з обдарованими дітьми на уроках української мови та літератури. – URL: <https://vseosvita.ua/library/organizacia-roboti-z-obdarovanimi-ditmi-na-urokah-ukrainskoi-movi-ta-literaturi-422664.html>
- «Слобожанські перлини: альманах дитячої літературної творчості. – Вип. 21-23. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2022-2024. – URL: http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?page_id=18653
- Як написати твір-роздум. – URL: <https://naurok.ua/student/blog/yak-napisati-tvir-rozdum>

2.5. Результати участі учнів закладів загальної середньої освіти Харківської області у Всеукраїнських учнівських турнірах та міжнародних олімпіадах у 2024/2025 навчальному році

У 2024/2025 навчальному році відбулися фінальні етапи Всеукраїнських учнівських турнірів: турнір юних хіміків (26.10.2024 – 31.10.2024), юних журналістів (28.10.2024 – 01.11.2024), юних істориків (22.11.2024 – 26.11.2024), турнір юних фізиків (15.02.2025 – 20.02.2025), юних правознавців (29.04.2025 – 03.05.2025).

Команди переможців і призерів турнірів

XXX Всеукраїнський турнір юних хіміків

Диплом II ступеня – збірна команда «АДАМАНТ» Салтівського району м. Харкова (ХЛ № 23, № 143, № 144, № 156).

Диплом III ступеня – збірна команда «КОРУНД» Новобаварського району м. Харкова (ХЛ № 28, № 39, № 153, № 162).

Дипломи учасників отримали: команда Холодногірського району (ХЛ № 13, 18, 87, 126, 152), команда Шевченківського району (ХЛ № 89, № 116).

XVI Всеукраїнський турнір юних журналістів

Диплом II ступеня

- збірна команда Холодногірського району «Медіа Варта» (ХЛ № 13, 18, 87, 126, 152);
- збірна команда Салтівського району «Лідер» (ХЛ № 43, 122, 139, 141, 156);

Диплом III ступеня

- збірна команда Новобаварського району «Медіачиназес» (ХЛ № 28, 39, 54, 65, 162);
- збірна команда Немишлянського району «Res integra» (ХЛ № 24, № 73).

Дипломи учасників отримали: команда «Віват» Слобідського району, команда «Lingua+» Шевченківського району та команда «Блискавка» Київського району м. Харкова.

Всеукраїнський учнівський турнір юних істориків

Диплом II ступеня

- команда «Нове покоління» Харківського ліцею № 152;
- збірна команда учнів закладів освіти м. Харкова «ЮНІСЕФ» (ХЛ № 14, 24, 89).

Диплом III ступеня

- команда «Харківські перлини» Індустріального району м. Харкова (ХЛ № 80, 118, 119, 163);

- збірна команда «Потятки» Шевченківського району м. Харкова (ХЛ № 45 ХЛ № 6, 51, 149);
- збірна команда «Saltivskyi kvintet» Салтівського району м. Харкова (ХЛ № 3, 64, 124, 141, 143);
- збірна команда міста «Слобожани» (ХЛ № 14, 89, 164 та Харківський приватний ліцей «Вересень»);
- збірна команда м. Харкова «Простір і час» (ХЛ № 5, 62, 116, 164).

Учасники: збірна команда Новобаварського району «Флешбек» (ХЛ № 28, 39, 153, 162) та команда учнів Харківського ліцею № 156 «Харківське товариство поціновувачів історії (ХТПІ)».

XXXI Всеукраїнський учнівський турнір юних фізиків

Диплом I ступеня

- збірна команда «Момент імпульсу» (ХЛ № 161 «Імпульс» та ХФНМЛ № 27);

Диплом II ступеня

- команда «Обдарованість» комунального закладу «Харківський науковий ліцей “Обдарованість” Харківської обласної ради»;
- збірна команда «Електрум» Новобаварського району м. Харкова (ХЛ № 28, 54, 65, 153, 162).

Диплом III ступеня

- збірна команда «Шість степенів свободи» Салтівського району міста Харкова (ХЛ № 3, 122, 141, 144, 156).

Дипломи учасників Всеукраїнського турніру юних фізиків отримали: збірна команда «КВАРК» Холодногірського району міста Харкова (ХЛ № 87, 126, 152).

Всеукраїнський учнівський турнір юних правознавців

Диплом II ступеня

- збірна команда Шевченківського району (учні ХЛ № 6, 45, 47, 51);
- збірна команда «Нове покоління» Холодногірського району (учні ХЛ № 18 та 152).

Диплом III ступеня

- збірна команда Індустріального району «Meritus» (учні ХЛ № 80, 119);
- збірна команда Салтівського району «Колесо Закону» (учні ХЛ № 124, 143, 64, 3, 141);
- збірна команда Слобідського та Київського районів «Теміс» (учні Харківського колегіуму та ХЛ № 46, 16);
- збірна команда «Слобожани» (учні ХЛ № 116, 89, 14, «Вересень»);
- збірна команда «Юнісеф» (учні ХЛ № 89, 73, «Вересень»);
- збірна команда «1654» (учні ХЛ № 14, 24, 72, 89).

Учасники турніру – збірні команди:

- Київського району «Простір і час» (учні ХЛ № 5, 62, 133, 164);
- Новобаварського району «Інтегро» (учні ХЛ № 65, 93, 162);
- Салтівського району «Алібі» (учні ХЛ № 156, 43);

- збірна команда «True crime» (учні ХЛ № 116, 133, 5).

У фінальних змаганнях 2024/2025 н. р. взяли участь **179** учнів (138 – у 2023/2024 н. р., 64 – у 2022/2023 н. р.), які увійшли до складу команд закладів загальної середньої освіти Харкова та Харківської області, збірних команд м. Харкова. З них стали переможцями **124** здобувачі освіти (105 – у 2023/2024 н. р., 60 – у 2022/2023 н. р.).

Результати участі учнів закладів загальної середньої освіти Харківської області в Міжнародних учнівських олімпіадах і турнірах у 2024-2025 навчальному році

Європейська олімпіада серед дівчат (EGMO – 2025)

З 11 по 17 квітня 2025 року у м. Приштина (Косово) відбулася Європейська олімпіада серед дівчат (EGMO – 2025). Команда на олімпіаду була відібрана під час проведення осінніх відборів на Міжнародні математичні олімпіади. До команди від України ввійшли: Катерина Сидоренко (Київ), Дарія Балан (Харків), Дар'я Перекопська (Дніпро), Міланья Акчуріна (Харків). У цій міжнародній олімпіаді Харківську область представляли учениці Приватного закладу освіти Харківського ліцею «Харківська школа Бойка», які вибороли призові місця:

- **Дарія БАЛАН**, учениця 10 класу, виступила блискуче й виборола золоту медаль (педагоги-тренери: Сергій ЛЬФІЦЬ і Анастасія ЛИСАКЕВИЧ);
- **Міланья АКЧУРІНА**, учениця 9 класу, здобула бронзову медаль (педагоги-тренери: Олексій ЩЕРБИНА, Вадим КУТЕЦЬКИЙ).

Балтійська олімпіада з інформатики (BOI 2025)

Із 24 по 29 квітня 2025 року в польському місті Торунь відбулася престижна Балтійська олімпіада з інформатики (BOI 2025). У змаганні взяли участь 78 найталановитіших школярів із 12 країн світу. Цього року також брали участь дві гостьові країни: Україна та Ізраїль.

Балтійська олімпіада з інформатики є щорічним інтелектуальним змаганням країн Балтійського регіону. Кожну країну представляють лише шість найкращих учнів, які вибороли право захищати честь своїх країн.

Національна збірна України продемонструвала високий рівень підготовки, згуртованість і командний дух, посівши **третє місце** в командному заліку. Українські школярі вибороли **дві золоті, три срібні та одну бронзову медалі**, підтвердивши свою високу конкурентоспроможність.

У цьому міжнародному змаганні Харківську область представляли учні Приватного закладу освіти Харківського ліцею «Харківська школа Бойка», які вибороли золоті медалі:

- **Ілля ШЕВЧЕНКО**, учень 10 класу (педагоги-тренери: Валентин МЕЛЬНИК, Олександр МІЦА, Микола АРЗУБОВ);
- **Валерій КОВНАЦЬКИЙ**, учень 11 класу (педагоги-тренери: Валентин МЕЛЬНИК, Олександр МІЦА).

Європейська олімпіада CAPS Match

16-19 червня 2025 року відбулася **Європейська олімпіада CAPS Match** (Czech-Polish-Austrian-Slovak Match), у якій взяла участь команда з України, як запрошена в ролі гостьової країни. Традиційно ця олімпіада проходила в Австрійському інституті ISTA (Institute of Science and Technology Austria) у місті Клостернойбург. У склад команди входили 7 учнів закладів міста Києва та **Дарія БАЛАН**, учениця 10 класу Приватного закладу освіти Харківського ліцею «Авторська школа Бойка». У командному заліку Україна посіла почесне 4 місце.

29-та Юніорська Балканська Математична Олімпіада (JBMO)

З **24-29 червня 2025 року** у м. Струга (Північна Македонія) відбулася **29-та Юніорська Балканська Математична Олімпіада (JBMO)**. Команда України складалася з шести школярів 8-9 класів. На їхньому рахунку – дві срібні та одна бронзова медалі. **Срібну медаль** виборола **Аліса ЗАГОРОДНЄВА**, учениця 8 класу Приватного закладу освіти Харківського ліцею «АВТОРСЬКА ШКОЛА БОЙКА» Харківської області педагоги-тренери: **Сергій ЛІФИЦЬ** і **Анастасія ЛИСАКЕВИЧ**).

Міжнародна олімпіада з інформатики (IOI 2025)

З 27 липня по 3 серпня 2025 року в Сукре (Болівія) проходила Міжнародна олімпіада з інформатики (IOI 2025). В олімпіаді взяли участь 330 учасників з 84 країн. У складі збірної команди України були четверо учасників, які гідно представили нашу країну на найвищому рівні, виборовши одну срібну та три бронзові медалі.

Серед переможців Міжнародної олімпіади з інформатики – два юних харків'янина. Срібну медаль здобув Валерій Ковнацький, випускник Харківського ліцею «Авторська школа Бойка», бронзову медаль отримав Ілля Шевченко, одинадцятикласник цього ж ліцею. Ці медалі — результат щоденної праці, самодисципліни, сотень годин самостійних тренувань і тієї підтримки, яку дають мудрі наставники й уважні батьки.

Велика подяка тренерам – харківським учителям Олександр Міцу та Миколі Арзубову.

Міжнародний турнір юних фізиків

Харківські школярі вибороли бронзові нагороди на XXXVIII Міжнародному турнірі юних фізиків, який проходив з 30 червня по 06 липня 2025 року у Швеції.

Збірна команда харківських школярів – переможець фінального етапу Всеукраїнського турніру юних фізиків гідно представила Україну на міжнародному рівні, виборовши бронзові нагороди Міжнародного турніру юних фізиків, який зібрав представників із 35 країн світу.

До команди увійшли школярі комунального закладу «Харківський ліцей № 161 «Імпульс» Харківської міської ради» – десятикласники **Вікторія БОРЗІЙ** та **Владислав УСКОВ**, одинадцятикласниця **Соф'я ФЕДОСКИНА**; учні комунального закладу «Харківський фізико-математичний науковий ліцей № 27 Харківської міської ради» – одинадцятикласники **Кирило ВЛАДИКО** та **Майя ДИЧУК** (керівники команди: Захар МАЙЗЕЛІС, старший науковий співробітник Інституту радіофізики та електроніки імені О.Я. Усикова НАН України, учитель фізики комунального закладу «Харківський ліцей № 161 «Імпульс» Харківської міської ради», доктор фізико-математичних наук, Анна БЄЛЯЄВА, Ілля ХОРОШКО, студент фізичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна).

Інформаційно-методичний збірник
«Аналіз успішності підготовки учнів ЗЗСО до участі у всеукраїнських
учнівських олімпіадах, конкурсах, турнірах у 2024/2025 навчальному році»
підготовлено:

- Центром методичної та аналітичної роботи (Посмітна Ю.А. – загальний кількісний аналіз учнівських олімпіад, турнірів, міжнародних олімпіад; Радченко Ю.В. – українська мова та література; Моліна О.О. – англійська, німецька мови; Саввіч О.М. – географія, економіка; Зайцева О.А. – біологія, екологія; Григорович О.В. – хімія; Федченко С.Г. – фізика, астрономія; Синиця Л.А. – трудове навчання (технології)); Яценко Г.С.– історія, правознавство; Клімова С.В. – учнівські конкурси;
- Центром медіа та інформаційних технологій (Ставицький С.Б. – інформатика, інформаційні технології);
- Центром моніторингу якості освіти (Капустін І.В., Голтяй Т.М., Мілаш О.О., Євтушенко С.С. – кількісний аналіз результатів олімпіад з усіх предметів);
- Ігнатович С.Ю., професоркою кафедри прикладної математики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктором фізико-математичних наук – математика.

**Аналіз успішності підготовки учнів ЗЗСО до участі у всеукраїнських
учнівських олімпіадах, конкурсах, турнірах
у 2024/2025 навчальному році**

Відповідальний за випуск: *Посмітна Ю.А.*

Редактори: *Посмітна Ю.А., Писаренко Т.І.*

Технічне редагування: *Семисошенко С.В.*

Харківська академія неперервної освіти
61057, м. Харків, вул. Григорія Сковороди, 24,
тел. / факс (057) 731-21-31,
E-mail: kvnz.hano@gmail.com
Web-сайт: edu-post-diploma.kharkov.ua